

Επίσημη Εφημερίδα C 132

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

54ο έτος
3 Μαΐου 2011

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις		
ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ		
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή		
470ή σύνοδος ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011		
2011/C 132/01	Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κατάσταση στις χώρες της Νότιας Μεσογείου»	1
ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ		
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή		
470ή σύνοδος ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011		
2011/C 132/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι καταναλωτές και οι διασυννοριακές ευκαιρίες στην ενιαία αγορά» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της Ουγγρικής Προεδρίας)	3
2011/C 132/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μετά το 2013»	8
2011/C 132/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενεργειακός εφοδιασμός: τι είδους πολιτική γειτονίας έχουμε ανάγκη για να διασφαλίσουμε την ασφάλεια του εφοδιασμού της ΕΕ;» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήσεως της Ουγγρικής Προεδρίας)	15

EL

Τιμή:
7 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2011/C 132/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι καινοτόμοι χώροι εργασίας ως πηγή παραγωγικότητας και ποιοτικής απασχόλησης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	22
---------------	---	----

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

470ή σύνοδος ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011

2011/C 132/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση» COM(2011) 11 τελικό	26
2011/C 132/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 — Ένωση Καινοτομίας» COM(2010) 546 τελικό	39
2011/C 132/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Προς μια πράξη για την ενιαία αγορά — Για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας — 50 προτάσεις για βελτίωση της συνεργασίας, της από κοινού ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των συναλλαγών”» COM(2010) 608 τελικό	47
2011/C 132/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά την εφαρμογή των φάσεων των εκπομπών στους ελκυστήρες με μικρό μετατόχιο» COM(2011) 1 τελικό — 2011/0002 (COD)	53
2011/C 132/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νεολαία σε κίνηση — Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM(2010) 477 τελικό	55
2011/C 132/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος» COM(2010) 672 τελικό	63
2011/C 132/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 648/2004 όσον αφορά τη χρήση φωσφορικών αλάτων και άλλων φωσφορικών ενώσεων στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων» COM(2010) 597 τελικό — 2010/0298 (COD)	71

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

470Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 15ΗΣ ΚΑΙ 16ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2011

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κατάσταση στις χώρες της Νότιας Μεσογείου»

(2011/C 132/01)

Κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε το παρόν ψήφισμα με 149 ψήφους υπέρ, 11 ψήφους κατά και 10 αποχές.

1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εκφράζει την αλληλεγγύη της προς τους πολίτες των χωρών της Νότιας Μεσογείου, που αγωνίζονται ειρηνικά για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, και υποστηρίζει τη θεμιτή βούλησή τους να εγκαθιδρύσουν σταθερά δημοκρατικά καθεστώτα στις χώρες τους.

2. Η ΕΟΚΕ ζητά την παύση κάθε εκδήλωσης βίας εναντίον αμάχων και τον πλήρη σεβασμό της επιθυμίας των πολιτών για εκδημοκρατισμό, καθώς και του δικαιώματός τους στην ελευθερία του λόγου και στην ειρηνική διαδήλωση.

3. Η ΕΟΚΕ κάνει έκκληση για ειρηνική δημοκρατική μετάβαση, χωρίς καθυστερήσεις, με απώτερο στόχο την εγκαθίδρυση κράτους δικαίου, την εδραίωση σταθερών δημοκρατικών καθεστώτων βασισμένων σε ελεύθερες και αδιάβλητες εκλογές, την πλήρη αναγνώριση του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι και την εξασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Σε τούτη τη σημαντική ιστορική συγκυρία, τόσο οι παλαιότεροι εδραιωμένοι όσο και οι νεοσύστατες οργανώσεις των εργοδοτών, των εργαζομένων και άλλων αντιπροσωπευτικών κατηγοριών της κοινωνίας των πολιτών με σαφή δημοκρατικό χαρακτήρα, ιδίως του κοινωνικού/οικονομικού, του πολιτικού, του επαγγελματικού και του πολιτιστικού τομέα, αναλαμβάνουν καθοριστικό ρόλο στην αλλαγή των πολιτικών καθεστώτων των μεσογειακών χωρών και καλούνται να παράσχουν την αναντικατάστατη συμβολή τους στη διάπλαση του μέλλοντος των χωρών τους. Για τη διαμόρφωση πλήρους δημοκρατικών καθεστώτων, ένας εποικοδομητικός και καρποφόρος διάλογος μεταξύ των οργανώσεων αυτών και των πολιτικών αρχών που κατευθύνουν τις διεργασίες μετάβασης έχει ζωτική

σημασία. Εξίσου σημαντική θα είναι και η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στη σύσφιξη των σχέσεων γειτονίας, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων διαπροσωπικών επαφών των λαών τους.

5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρόσφατες εκκλήσεις της Ύπατης Εκπροσώπου για θέματα εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ υπέρ αυτών των διεργασιών εκδημοκρατισμού, όπως και την εξαγγελία σχεδίου ανθρωπιστικής βοήθειας για την εν λόγω περιοχή. Η ΕΟΚΕ αναμένει ανυπερθέτως την απαρέγκλιτη ευρωπαϊκή δέσμευση, που είχε εξαγγελθεί σε εκείνες τις εκκλήσεις, υπέρ της κοινωνίας των πολιτών της περιοχής της Νότιας Μεσογείου. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης έχει ήδη εκφράσει αυτήν την πολιτική δέσμευση και λαμβάνει πλέον μέτρα για την πρακτική εφαρμογή της. Η ΕΟΚΕ, από την πλευρά της, είναι πρόθυμη να υποστηρίξει αυτήν την πολιτική δέσμευση μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων, της συμβολής στην επίτευξη συναινέσεων και της καθιέρωσης διαρθρωμένου και αντιπροσωπευτικού διαλόγου της κοινωνίας των πολιτών στις διάφορες χώρες της Νότιας Μεσογείου. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση για την ανάπτυξη αυτής της νέας προσέγγισης: οι λαϊκές εξεγέρσεις στις χώρες της Νότιας Μεσογείου αποκαλύπτουν με σαφήνεια τις αδυναμίες της πολιτικής εξωτερικών σχέσεων που έχει ακολουθήσει μέχρι σήμερα η ΕΕ έναντι των χωρών αυτών.

6. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ τίθεται στη διάθεση των υφιστάμενων και των νέων επαφών της, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων των εργοδοτών, των εργαζομένων και των λοιπών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που έχουν διασυνδέσεις με ομόλογες οργανώσεις της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών, καθώς και της Ευρωμεσογειακής Μη Κυβερνητικής Πλατφόρμας, και τις προτρέπει να αναλάβουν από κοινού δράση στην περιοχή, προς υποστήριξη της ειρηνικής μετάβασης στη δημοκρατία.

7. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για τη συμμετοχή όλων των δημοκρατικών δυνάμεων στη διεργασία της μετάβασης. Η συμμετοχή δημοκρατικών και ανεξάρτητων οργανώσεων των εργοδοτών, των εργαζομένων και των λοιπών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, θα είναι ουσιώδης κατά το στάδιο της μετάβασης.

8. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να λάβει φιλόδοξα μέτρα, τροποποιώντας την αποστολή της Ένωσης για την Μεσόγειο, προκειμένου να παράσχει πολιτική, θεσμική, οικονομική, κοινωνική, τεχνική και ανθρωπιστική αρωγή στις μεσογειακές χώρες που έχουν ήδη ξεκινήσει την πορεία τους προς τον εκδημοκρατισμό. Εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη της για την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών της ΕΕ κατά την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Προς τούτο, καλεί τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ να συντονίσουν τη δράση τους στην περιοχή και να ανανεώσουν εκ βάθρων τη στρατηγική τους για τη Μεσόγειο. Για να εξασφαλιστεί ότι η υποστήριξη των μεσογειακών χωρών από την ΕΕ θα αποφέρει τα μέγιστα δυνατά οφέλη, η στήριξη της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να αποτελεί στρατηγική συνιστώσα αυτής της νέας προσέγγισης. Τόσο η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όσο και η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) είναι πρόθυμες να συμβάλουν σε αυτή τη δράση.

9. Η ΕΟΚΕ και η ΕτΠ έχουν συμφωνήσει να συντονίσουν τη μελλοντική τους δράση όσον αφορά τις διεργασίες δημοκρατικής μετάβασης στις χώρες της Νότιας Μεσογείου και απευθύνουν έκκληση για ένα κοινό σχέδιο δράσης όλων των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ, στο οποίο θα προσδιορίζεται η δέουσα συμβολή εκάστου εξ αυτών στη σφαιρική πολιτική της ΕΕ στην εν λόγω περιοχή.

10. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τα συμπεράσματα της έκτακτης συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου, στα οποία υποστηρίζεται η δημοκρατική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των μεσογειακών χωρών.

11. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της να αναλάβουν ταχεία και αποτελεσματική δράση για μια συντονισμένη παρέμβαση της διεθνούς κοινότητας στη Λιβύη, με στόχο την ασφάλεια του πληθυσμού, την προσφορά ανθρωπιστικής βοήθειας και τη λήψη όλων των απαιτούμενων μέτρων για τη στήριξη της μετάβασης στη δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

470Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 15ΗΣ ΚΑΙ 16ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι καταναλωτές και οι διασυνοριακές ευκαιρίες στην ενιαία αγορά»

(διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της Ουγγρικής Προεδρίας)

(2011/C 132/02)

Εισηγητής: **ο κ. Jorge PEGADO LIZ**

Με επιστολή της 15ης Νοεμβρίου 2010, ο κ. Péter Györkös ζητούσε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εξ ονόματος της Ουγγρικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εκπονήσει διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με το ακόλουθο θέμα:

«Οι καταναλωτές και οι διασυνοριακές ευκαιρίες στην ενιαία αγορά».

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 175 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 8 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις υπόψη της Ουγγρικής Προεδρίας

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ευχαριστίες της στην Ουγγρική Προεδρία διότι της έδωσε την ευκαιρία να γνωμοδοτήσει σχετικά με τα σημαντικότερα ερωτήματα που αφορούν τις εξελίξεις για τις δυνατότητες που διαθέτουν οι ευρωπαίοι καταναλωτές στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς καθώς και να συμβάλει στις εργασίες της Προεδρίας της ΕΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2011.

1.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να δρομολογηθεί εκ νέου η συζήτηση όσον αφορά τις βάσεις μιας νέας προσέγγισης της πολιτικής για τους καταναλωτές στον ορίζοντα του 2030 και εύχεται να σταθούν στο ύψος της πρόκλησης τόσο η Ουγγρική Προεδρία όσο και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι κοινωνικοί εταίροι.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι το Συμβούλιο υιοθέτησε κοινή προσέγγιση για το δίκαιο των καταναλωτών στις 24 Ιανουαρίου 2011· διατηρεί, όμως, ανησυχίες όσον αφορά τις μεταγενέστερες εξελίξεις που σημειώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Συνεπώς, καλεί την Ουγγρική Προεδρία να ακολουθήσει τις κατευθύνσεις που είχε υιοθετήσει το Συμβούλιο, μεριμνώντας ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι σε θέση να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

1.4 Όσον αφορά την αναθεώρηση της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ουγγρική Προεδρία να αναλύσει περαιτέρω το πρόβλημα της πλήρους εναρμόνισης ήδη από την αρχή των συζητήσεων, μετά από έκθεση αντικτύπου και συνεκτίμηση της σημαντικής μείωσης του επιπέδου προστασίας των καταναλωτών στα κράτη μέλη που την έχουν εφαρμόσει.

1.5 Όσον αφορά ένα δικαστικό μέσο για συλλογική δράση σε επίπεδο ΕΕ, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ουγγρική Προεδρία να επιδείξει πολιτικό βάρος ώστε το μέσο αυτό να υιοθετηθεί χωρίς καθυστέρηση, για τον πρόσθετο λόγο ότι πολλές μελέτες έχουν ήδη αποδείξει ότι ένα τέτοιο σχέδιο είναι χρήσιμο και εφικτό.

1.6 Στο ζήτημα της αναθεώρησης της οδηγίας «οργανωμένα ταξίδια» και της νομοθεσίας σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών αεροσκαφών, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ουγγρική Προεδρία να προβεί σε από κοινού εξέταση και να καθορίσει τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες σε περιπτώσεις είτε διαφόρων υπηρεσιών που δεν παρέχονται σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους, είτε παραπλανητικών υποσχέσεων.

1.7 Στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς λιανικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ουγγρική Προεδρία να προχωρήσει στην εξέταση των φακέλων που αφορούν τις ελάχιστες τραπεζικές υπηρεσίες προς όλους τους ευρωπαίους πολίτες, ένα αξιόπιστο σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών, παρόμοιο σε όλα τα κράτη, τον αυστηρό ορισμό της ευθύνης των τραπεζών στις χορηγήσεις πιστώσεων, το ενιαίο σύστημα ασφαλίσεων σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο, την τυπολογία των καταχρηστικών ρητρών και συγκριμένων αθέμιτων πρακτικών στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τη συγκρισιμότητα των τραπεζικών εξόδων, την εγγύηση των καταθέσεων και την ενισχυμένη υποχρέωση παροχής συμβουλών για τα περίπλοκα χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Η ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας αποτελεί ελάχιστη απαίτηση εν μέσω χρηματοπιστωτικής κρίσης.

1.8 Στο πλαίσιο του Ψηφιακού θεματολογίου, η Ουγγρική Προεδρία θα κληθεί να λάβει επείγοντως αποφάσεις όσον αφορά τον ακριβή προσδιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των καταναλωτών σε ένα ψηφιακό κόσμο, με την ευκαιρία της αναθεώρησης της οδηγίας πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στην κοινωνία των πληροφοριών.

1.9 Τέλος, όσον αφορά την εφαρμογή των νέων διατάξεων της Συνθήκης και του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, η ΕΟΚΕ καλεί την Ουγγρική Προεδρία να συνεχίσει τις προσπάθειες στο δρόμο που διάνοιξαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6ης και 7ης Δεκεμβρίου 2010 έτσι ώστε οι κοινωφελείς υπηρεσίες να μην λησμονηθούν κατά την εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020.

1.10 Η Ουγγρική Προεδρία επεσήμανε ιδιαίτερα την περίπτωση του διασυνοριακού εμπορίου μικρών και πολύ μικρών αποστάσεων και ανέφερε ότι δεν έχει εκπονηθεί καμία μελέτη που να αξιολογεί τις μέχρι σήμερα συνέπειες στα κράτη μέλη. Η πρώτη σύσταση που απευθύνει η ΕΟΚΕ στην Ουγγρική Προεδρία είναι να καλέσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να πραγματοποιήσει ακριβή στατιστική ανάλυση των συναλλαγών αυτών και, στη συνέχεια, να αναθέσει την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών προκειμένου να καθοριστεί εάν αυτό το είδος εμπορίου περιέχει ιδιαίτερες που αιτιολογούν συγκεκριμένη νομική προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να αξιολογήσει τις ανάγκες των καταναλωτών σε αυτό το είδος εμπορίου (ενημέρωση, γλώσσα των συμβάσεων, συγκρισιμότητα των τιμών σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται το ευρώ, συναλλαγματική ισοτιμία, τραπεζικές προμήθειες και τέλη κτλ.) και, τέλος, να εξετάσει τον αποτελεσματικότερο τρόπο δράσης σε τοπικό επίπεδο.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το αίτημα που της απηύθυνε η Ουγγρική Προεδρία όσον αφορά την κατάρτιση διερευνητικής γνωμοδότησης σχετικά με ένα από τα θέματα που έχει επανειλημμένα εξετάσει με ενδιαφέρον κατά την τελευταία εικοσαετία. Πράγματι στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Ενιαία αγορά και προστασία των καταναλωτών: Ευκαιρίες και εμπόδια», της 7ης Νοεμβρίου 1995⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ συνοψίζει όλες τις προηγούμενες σχετικές γνωμοδοτήσεις της και αναφέρει τον προβληματισμό

της καθώς και τις κυριότερες ανησυχίες της όσον αφορά τα εμπόδια και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από την ενιαία αγορά. Δυστυχώς, τα περισσότερα ερωτήματα που διατυπώθηκαν στην εν λόγω γνωμοδότηση παραμένουν ακόμη επίκαιρα.

2.2 Η υλοποίηση της ενιαίας αγοράς, ένα από τα μεγαλύτερα στρατηγικά σχέδια της Ευρώπης που δρομολογήθηκε από τον Jacques Delors, με συγκεκριμένη ημερομηνία ολοκλήρωσης, βρίσκεται σε φάση υλοποίησης, παρά τη διέλευση 30 ετών. Η πρόσφατη δημοσίευση του «Single Market Act» επιβεβαιώνει το γεγονός αυτό. Η ΕΟΚΕ εργάστηκε πάντα υπέρ μιας ενιαίας αγοράς «λειτουργικού χαρακτήρα» προς όφελος του πολίτη-καταναλωτή. Εξάλλου, χρειάζεται να υιοθετηθεί μια σαφής, συνεκτική και πλήρης ευρωπαϊκή πολιτική για τους καταναλωτές.

2.3 Το αίτημα της Ουγγρικής Προεδρίας είναι βάσιμο, τιμά την ΕΟΚΕ και της δίνει την ευκαιρία να συμβάλει στις προβλεπόμενες εργασίες, στο πλαίσιο του προγράμματος της Επιτροπής για το πρώτο εξάμηνο του 2011, ως συνέχεια των εργασιών που πραγματοποίησαν οι προηγούμενες προεδρίες και κυρίως η Βελγική Προεδρία.

2.4 Η διερευνητική αυτή γνωμοδότηση θα δώσει και στην ΕΟΚΕ την ευκαιρία να τιμήσει το μέλος της από την Ουγγαρία, τον κ. Istvan Garai, επικεφαλής μιας έγκυρης ουγγρικής οργάνωσης καταναλωτών και αξιο υπερασπιστή των συμφερόντων και των δικαιωμάτων τους, καθώς και εισηγητή σημαντικών σχετικών γνωμοδοτήσεων, ο οποίος δυστυχώς απεβίωσε το 2008, σε πλήρη άσκηση των καθηκόντων του.

3. Ένας καίριος στόχος

3.1 Η διάρκεια μιας προεδρίας είναι πολύ σύντομη για να επιτρέψει την διαφανή και συμμετοχική επεξεργασία των κατευθυντήριων γραμμών οποιασδήποτε πολιτικής, της εκ των προτέρων αξιολόγησης του αντικτύπου της, της δημοκρατικής υιοθέτησής της από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, της εφαρμογής της από τα κράτη μέλη και της εκ των υστέρων αξιολόγησής της.

3.2 Τα πενταετή στρατηγικά προγράμματα, τα οποία συνήθως δέχονται συγκυριακές επιρροές, είναι ανεπαρκή εάν δεν εγγράφονται σε μια πιο διορατική πολιτική. Η στρατηγική 2007/2013, που υιοθετήθηκε στις 13 Ιουλίου 2007 και βρίσκεται σε φάση πλήρους εκτέλεσης, αποτελεί καλό παράδειγμα των όσων έχει ήδη καταγγείλει η ΕΟΚΕ.

3.3 Η στρατηγική Ευρώπη 2020 πρέπει να έχει κύριο στόχο την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών, αλλά τούτο δεν ισχύει.

3.4 Η μόνη απόπειρα πολιτικής προσέγγισης αυτού του είδους που χρονολογείται από το 1985, με την ονομαζόμενη «Νέα ώθηση», δρομολογήθηκε από τον Jacques Delors και συνεχίστηκε και αναπτύχθηκε από την επίτροπο Emma Bonino (1995/1999). Δυστυχώς, λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης και με εξαίρεση ορισμένα εμβληματικά αποτελέσματα, οι επιδιωκόμενοι στόχοι δεν υλοποιήθηκαν.

⁽¹⁾ ΕΕ C 39 της 12ης Φεβρουαρίου 1996, σελ. 55.

3.5 Η κύρια πρόκληση μιας προεδρίας της ΕΕ θα μπορούσε να είναι η διαμόρφωση της βάσης και των κατευθυντήριων γραμμών μιας πολιτικής υπέρ της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών στον ορίζοντα του 2030, σύμφωνα με το παράδειγμα της Έκθεσης Gonzalez, γνωρίζοντας όμως την καθυστέρηση που έχει σημειωθεί σε σχέση με άλλες στρατηγικές πρωτοβουλίες (στρατηγική Ευρώπη 2020, *Single Market Act* «Έξυπνη νομοθεσία» κτλ).

3.6 Οι κύριοι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι άξονες της πολιτικής αυτής θα μπορούσαν να είναι οι ακόλουθοι:

- α) να αμφισβητηθεί και να επαναπροσδιοριστεί η νομική βάση που προβλέπεται στη Συνθήκη (άρθρο 169, σύμφωνα με το άρθρο 12 ΣΛΕΕ) ⁽²⁾.
- β) να τεθεί εκ νέου η πολιτική καταναλωτών στο επίκεντρο των πολιτικών της ΕΕ ως πολιτική υπέρ των πολιτών, και να καταστεί ο κεντρικός πυρήνας και ο τελικός δικαιούχος όλων των υπόλοιπων πολιτικών.
- γ) να επαναπροσδιοριστούν, με βάση το νέο επίκεντρο, τα δικαιώματα των καταναλωτών, με συστηματική αναφορά στις Συνθήκες και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
- δ) να τονιστεί ο οριζόντιος χαρακτήρας της πολιτικής καταναλωτών και να ληφθούν υπόψη όλες οι συνέπειες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του εγκάρσιου αυτού χαρακτήρα, είτε στις εσωτερικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είτε στις σχέσεις της με τα άλλα όργανα και σε όλες τις βαθμίδες στα κράτη μέλη.
- ε) να πραγματοποιηθεί μια πραγματική κωδικοποίηση του ενωσιακού δικαίου καταναλωτών με την αξιοποίηση του εξαιρετικού ακαδημαϊκού έργου του Κοινού Πλαισίου Αναφοράς (CFR), και συνάγοντας όλα τα σχετικά συμπεράσματα – κυρίως όσον αφορά μια λογική και αρμόζουσα χρήση των προαιρετικών κείμενων – σύμφωνα με τη μέθοδο της προορατικής νομοθεσίας.
- στ) να γίνει αποδεκτός κατά τρόπο σαφή και ακριβή ο λειτουργικός χαρακτήρας και ο επικουρικός ρόλος της πολιτικής για την ενιαία αγορά κατά τρόπο ώστε να τεθεί, χωρίς αμφισβημία, στην υπηρεσία του πολίτη-καταναλωτή ως τελικού αποδέκτη.
- ζ) να προσδιοριστούν οι κοινές αρχές για την οργάνωση και την συμμετοχική εκπροσώπηση των καταναλωτών στην ΕΕ, ως απαραίτητος και αποφασιστικός παράγοντας για την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών.

3.7 Το τελευταίο σημείο πρέπει να εξεταστεί ιδιαίτερα διότι δεν έχει ακόμη αναλυθεί συστηματικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πράγματι, ο καθορισμός των γενικών αρχών και των κατευθυντήριων γραμμών για την οργάνωση, τη συμμετοχή και την εκπροσώπηση των καταναλωτών αποτελεί ζητούμενο εδώ και πολύ καιρό, είτε από τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών που είναι επιφορτισμένες με την προστασία των καταναλωτών, είτε από τις ίδιες τις οργανώσεις

και τις ενώσεις προστασίας των καταναλωτών. Μια συστηματοποίηση σύμφωνα με ενιαίες αρχές για την εκπροσώπηση των καταναλωτών σε όλα τα κράτη μέλη, κυρίως στις ρυθμιστικές αρχές των διαφόρων τομέων, θα συνέβαλε τόσο στην αξιοπιστία των εν λόγω οργανισμών όσο και στην αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών.

4. Επίκαιρα ερωτήματα στον τομέα της πολιτικής για την προστασία των καταναλωτών

4.1 Σε μια ενιαία αγορά πλήρως ολοκληρωμένη, ο καταναλωτής θα μπορεί να ασκεί πλήρως τα δικαιώματα που του αναγνωρίζονται από το «κοινοτικό κεκτημένο» παντού στην ΕΕ, και τούτο σύμφωνα με τις ίδιες συνθήκες που ισχύουν στη χώρα του. Ωστόσο, ούτε οι διάφορες πολιτικές καταναλωτών, ούτε οι τρέχουσες πρωτοβουλίες δεν παρέχουν ικανοποιητική απάντηση στις νόμιμες προσδοκίες των καταναλωτών.

4.2 Το πολιτικό θεματολόγιο της Ουγγρικής Προεδρίας περιλαμβάνει σημαντικούς στόχους, ορισμένοι από τους οποίους θα συνεχίσουν να ισχύουν και κατά τη διάρκεια των επόμενων προεδριών.

4.3 Καταρχάς, όσον αφορά την **πρόταση οδηγίας για τα δικαιώματα των καταναλωτών**, η ΕΟΚΕ διατύπωσε την άποψη ⁽³⁾ ότι η οδηγία πρέπει να επαναδιατυπωθεί έτσι ώστε να επικεντρωθεί σε ορισμένες θεμελιώδεις αρχές των δικαιωμάτων πληροφόρησης και του δικαιώματος υπαναχώρησης για τις εξ αποστάσεως συμβάσεις και τις συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος και να καταργηθούν τα σημεία για τις καταχρηστικές ρήτρες, τις πωλήσεις και τις εγγυήσεις καταναλωτικών αγαθών.

4.4 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση των εξελίξεων στις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως διαφαίνονται από τις πρόσφατες δημόσιες παρεμβάσεις της επιτροπής κυρίας Viviane Reding, παράλληλα, όμως, διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι στις 24 Ιανουαρίου 2011, το Συμβούλιο υιοθέτησε θέση απόλυτα σύμφωνη με τη γνωμοδότησή της. Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των πρόσφατων εξελίξεων της υπόθεσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και των αντικρουόμενων θέσεων που διατύπωσαν η επιτροπή IMCO και η επιτροπή JURI, καθώς και της προβλεπόμενης έκβασης εντός των προσεχών μηνών, η ΕΟΚΕ καλεί την Ουγγρική Προεδρία να επιμείνει σθεναρά στις κατευθύνσεις που είχαν υιοθετηθεί στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας τον Ιανουάριο του 2001, συνδέοντάς τις με ρεαλιστικό τρόπο με το μελλοντικό κοινό πλαίσιο αναφοράς για τις ευρωπαϊκές συμβάσεις (CFR), όπως έχει ήδη συστηθεί η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση της ⁽⁴⁾.

4.5 Όσον αφορά την αναθεώρηση της οδηγίας για τις **αθέμιτες εμπορικές πρακτικές**, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η καθυστερημένη μεταφορά της στα περισσότερα κράτη μέλη αποδείχθηκε ανεπαρκής, όπως η ίδια το είχε προβλέψει στη γνωμοδότησή της ⁽⁵⁾. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τάχθηκε και αυτό προς την ίδια κατεύθυνση.

⁽²⁾ EE C 185 της 8ης Αυγούστου 2006 σελ. 71.

⁽³⁾ EE C 317 της 23ης Δεκεμβρίου 2009, σελ. 9.

⁽⁴⁾ EE C 84, 17.03.2011, σ. 1.

⁽⁵⁾ EE C 108 της 30ης Απριλίου 2004, σελ. 81.

4.6 Η ΕΟΚΕ συστήνει στην Ουγγρική Προεδρία να στηριχτεί στις μελέτες που αποδεικνύουν τη σημαντική μείωση του επιπέδου προστασίας των καταναλωτών και των συνεπειών της στο πλαίσιο του ανταγωνισμού στα κράτη μέλη που μετέφεραν την οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, έτσι ώστε να αναλυθεί κατά τρόπο πιο εμπειριστατικό εάν είναι βάσιμη η μη συγκεκριμένη εφαρμογή της αρχής της πλήρους εναρμόνισης, και τούτο ήδη από την αρχή των συζητήσεων που αφορούν την αναθεώρηση της εν λόγω οδηγίας.

4.7 Όσον αφορά ένα **νομικό μέσο συλλογικής δράσης σε κοινοτικό επίπεδο**, η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της πρόθεσης της Επιτροπής να δρομολογήσει εκ νέου τη συζήτηση, διοργανώνοντας νέα διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη· ωστόσο, διερωτάται εάν υφίσταται πραγματική πολιτική βούληση για την επίτευξη αυτού αποτελέσματος ύστερα από 30 έτη συζητήσεων, διαβουλεύσεων, εκθέσεων, γνωμοδοτήσεων, πρασίνων και λευκών βιβλίων, ανακοινώσεων και ψηφισμάτων, μελετών, διασκέψεων και συμποσίων κάθε είδους.

4.8 Η ΕΟΚΕ σε αρκετές – τόσο παλαιότερες όσο και πιο πρόσφατες – γνωμοδοτήσεις της, έλαβε εξαιρετικά σαφή θέση υπέρ ενός ευρωπαϊκού δικαστικού μέσου το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα στους καταναλωτές που θεωρούν ότι έχουν υποστεί κάποια συλλογική ζημία να προβούν στην άσκηση συλλογικής αγωγής για την επανόρθωση της ζημίας την οποία υπέστησαν. Ένα τέτοιο μέσο θα ήταν απολύτως σύμφωνο προς το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκαιο και θα μπορούσε να διασφαλίσει την αποζημίωση για κάθε συλλογική υλική ζημία ή/και ηθική βλάβη (σύστημα ρητής αντίθεσης - «opt-out») η οποία προκαλείται εις βάρος των καταναλωτών σε οποιοδήποτε κράτος μέλος και υπό όμοιες συνθήκες. Σε περίπτωση που η Ουγγρική Προεδρία εγκρίνει τη συγκεκριμένη θέση τόσο οι καταναλωτές όσο και οι λοιποί δικαιούχοι συλλογικών δικαιωμάτων θα μπορούσαν να ωφεληθούν σημαντικά, πράγμα το οποίο θα απέβαινε επίσης προς όφελος της ενιαίας αγοράς και της καθιέρωσης θεμιτού ανταγωνισμού.

4.9 Όσον αφορά την αναθεώρηση της **οδηγίας για τα οργανωμένα ταξίδια**, η ΕΟΚΕ δεν έχει ακόμη λάβει αίτηση για την κατάρτιση γνωμοδότησης επί του θέματος. Η Επιτροπή εκτιμάται ότι θα υποβάλει σχετική πρόταση στις αρχές του 2011 και έχει ήδη αρχίσει να συλλέγει ιδέες ενόψει ενδεχόμενης αναθεώρησης της νομοθεσίας που διέπει τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών.

4.10 Με την επιφύλαξη των γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ σχετικά με αυτά τα δύο θέματα, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ουγγρική Προεδρία να τα εξετάσει από κοινού προκειμένου να διασφαλιστεί μια συνεκτική προσέγγιση και να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών στον τομέα των ιδιωτικών ή των μαζικών μέσων μεταφοράς, με ή χωρίς συναφείς υπηρεσίες, καθώς και να προσδιοριστούν τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες σε περίπτωση είτε διαφωνίας είτε ελλείψεως ή παραπλανητικής παροχής υπηρεσιών. Οι καταχρηστικές ρητρες και οι αθέμιτες παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές που παρατηρούνται στον συγκεκριμένο τομέα θα πρέπει επίσης να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής. Οι συνέπειες της πτώχευσης ταξιδιωτικών γραφείων, τουριστικών πρακτόρων και αεροπορικών εταιρειών θα ήταν επίσης σκόπιμο να αποτελέσουν αντικείμενο αυστηρότερου ρυθμιστικού πλαισίου.

4.11 Η εγκαθίδρυση της **εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών** υπηρεσιών έχει σημειώσει κάποια πρόοδο –υπενθυμίζεται εν προκειμένω η οδηγία σχετικά με τον ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ (SEPA), μετά την υιοθέτηση του ευρώ, η οδηγία για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MIFID), η οδηγία για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων (CAD), καθώς και οι πρόσφατες προτάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή στις 12 Ιουλίου 2010 σχετικά με

τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων (ΣΕΚ) και τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών⁽⁶⁾ – αλλά απομένουν ακόμη να γίνουν πολλά: απουσιάζει ένας γενικός πολιτικός προσανατολισμός, ικανός να αποβεί πραγματικά προς όφελος των καταναλωτών και των ΜΜΕ στην ενιαία αγορά. Η ίδια η Επιτροπή προσδιόρισε τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ως έναν τομέα στον οποίο οι καταναλωτές έρχονται αντιμέτωποι με σημαντικό αριθμό προβλημάτων⁽⁷⁾.

4.12 Πρόκειται για έναν τομέα σχετικά με τον οποίο η ΕΟΚΕ έχει κληθεί να αποφανθεί σε πολυάριθμες περιπτώσεις, είτε κατόπιν αιτήσεως γνωμοδότησης είτε με γνωμοδοτήσεις πρωτοβουλίας, όπου όμως εξακολουθεί να απαιτείται η εξεύρεση μακρόπνων, πρακτικών και αποτελεσματικών λύσεων. Κρίνεται σκόπιμο να υπενθυμιστούν τα εξής: η αντιμετώπιση του ζητήματος του υπεύθυνου δανεισμού και της υπερχρέωσης⁽⁸⁾ δεν κατέστη δυνατή με την οδηγία για την «καταναλωτική πίστη»: η αποτυχία των προτάσεων σχετικά με την ενυπόθηκη πίστη, παρότι η ιδέα περί εναρμονισιάς της έχει γίνει αποδεκτή εδώ και χρόνια· η ευάλωτη φύση των διατάξεων σχετικά με τις διασυννοριακές πληρωμές και τη χρήση των χρεωστικών και των πιστωτικών καρτών· η έλλειψη πραγματικής κινητικότητας ως προς τους τραπεζικούς λογαριασμούς και τις ελάχιστες καθολικές τραπεζικές υπηρεσίες· η αδυναμία των κανόνων να ανταπεξέλθουν στις χρηματοπιστωτικές κρίσεις και να διασφαλίσουν την άμεση αποζημίωση οποιασδήποτε απώλειας ή/και ζημίας υφίστανται οι πελάτες των τραπεζών.

4.13 Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση εξακολουθεί να πλήττει σοβαρά τους καταναλωτές και τους μικροεπενδυτές. Ως εκ τούτου, η εκπόνηση πρακτικών μέτρων, όπως η δημιουργία ενός καθολικού τραπεζικού λογαριασμού, η διασφάλιση ελάχιστων τραπεζικών υπηρεσιών για όλους τους ευρωπαίους πολίτες, η καθιέρωση ενός αξιόπιστου και πανομοιότυπου συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών σε όλα τα κράτη μέλη ή η υιοθέτηση ενός αυστηρού ορισμού της ευθύνης των τραπεζών κατά τη χορήγηση πιστώσεων, θα μπορούσαν να αποτελέσουν δυνητικές ακολουθητέες οδούς, χωρίς βεβαίως να λησμονηθεί η διαμόρφωση ενός ενιαίου συστήματος ασφαλιστικής κάλυψης σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια, ο προσδιορισμός της τυπολογίας των καταχρηστικών ρητρών και των αθέμιτων παραπλανητικών εμπορικών πρακτικών που παρατηρούνται συγκεκριμένα στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η εξασφάλιση της συγκρισιμότητας των τραπεζικών τελών, αλλά και η ενίσχυση της υποχρέωσης παροχής συμβουλών σχετικά με τα σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα πρέπει η χρηματοπιστωτική εποπτεία να προσανατολιστεί προς τις ανάγκες των καταναλωτών, ενώ κρίνεται συγχρόνως σκόπιμο να προβλεφθούν αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την επίλυση των διαφορών και την αποζημίωση των ενδιαφερομένων σε περίπτωση απώλειας ή ζημίας οφειλόμενης σε δυσλειτουργία των χρηματοπιστωτικών συστημάτων (στον τραπεζικό και στον ασφαλιστικό τομέα).

4.14 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά τα **δικαιώματα των καταναλωτών στο ψηφιακό περιβάλλον** η οποία προβάλλεται στο «Ψηφιακό θεματολόγιο», στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁽⁹⁾, αλλά απομένουν ακόμη να γίνουν πολλά προκειμένου να μπορέσουν οι πάντες να επωφεληθούν από μια καθολική υπηρεσία στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και των πληροφοριών· η ταχεία έκδοση μιας νέας ανακοίνωσης της Επιτροπής θα ήταν ευπρόσδεκτη και θα παρέχε στην Ουγγρική Προεδρία την ευκαιρία να υιοθετήσει αποφασιστική στάση όσον αφορά την ουδετερότητα του Διαδικτύου και τη συμπεριληψη της «υψηλής ταχύτητας» στο πλαίσιο της καθολικής υπηρεσίας, όπως έχει ήδη ζητήσει η ΕΟΚΕ κατά το παρελθόν.

⁽⁶⁾ COM(2010) 368 τελικό.

⁽⁷⁾ SEC(2009)1251 τελικό, της 22ας Σεπτεμβρίου 2009.

⁽⁸⁾ EE C 149 της 21ης Ιουνίου 2002, σ. 1-4.

⁽⁹⁾ EE C 54 της 19ης Φεβρουαρίου 2011, σελ. 58.

4.15 Η ΕΟΚΕ ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την αναγνώριση και την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών στο ψηφιακό περιβάλλον εν γένει και όχι απλώς στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Θα πρέπει να επιδιωχθεί πολύ σύντομα όχι μόνον η αναθεώρηση της οδηγίας για τις νομικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλά και η εξεύρεση των απαντήσεων που απαιτούνται σε συνάρτηση με την εξαιρετικά περιορισμένη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου.

4.16 Η Ουγγρική Προεδρία θα κληθεί επίσης να λάβει επείγουσες αποφάσεις σχετικά με τον ακριβή ορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των καταναλωτών στον ψηφιακό κόσμο, καθώς και όσον αφορά την αναθεώρηση της οδηγίας-πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων και την προστασία του δικαιώματος του δημιουργού στον ψηφιακό χώρο.

4.17 Τέλος, η ΕΟΚΕ εύχεται πραγματικά να δώσει η Ουγγρική Προεδρία συνέχεια στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Απασχόλησης (EPSCO) της 6ης και 7ης Δεκεμβρίου 2010 σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ), προκειμένου να ληφθούν πλήρως υπόψη οι συστάσεις του 3ου Φόρουμ για τις ΚΥΚΩ που διοργανώθηκε από τη Βελγική Προεδρία στις 26 και 27 Οκτωβρίου και να επιδιωχθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η εφαρμογή των νέων διατάξεων της Συνθήκης της Λισσαβώνας και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας.

5. Η ιδιάζουσα περίπτωση του διασυνοριακού εμπορίου της εγγύτητας

5.1 Η Ουγγρική Προεδρία ζήτησε από την ΕΟΚΕ να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με ένα θέμα το οποίο –παρότι είναι σημαντικό– δεν έχει ακόμη αποτελέσει αντικείμενο διεξοδικών μελετών σε κοινοτικό επίπεδο. Το θέμα αυτό αφορά το διασυνοριακό εμπόριο της εγγύτητας ή της γειτονίας και, ειδικότερα, την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών εκ μέρους των καταναλωτών από κάθε πλευρά των γεωγραφικών συνόρων της χώρας τους, δηλαδή το εμπόριο είτε μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ είτε με τρίτες χώρες.

5.2 Ορισμένα κράτη μέλη είχαν ήδη μελετήσει το φαινόμενο αυτό πριν ακόμη από την εισαγωγή του ευρώ, με στόχο τον προσδιορισμό του είδους των συναλλαγών, της ροής του χρήματος, των επιπτώσεων του εν λόγω φαινομένου στις παραμεθόριες περιοχές και στον ανταγωνισμό, κλπ.

5.3 Ωστόσο, καμία μελέτη σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του ύψους και των συνεπειών των διαπεριφερειακών διασυνοριακών συναλλαγών στα κράτη μέλη.

Πράγματι, ούτε η ανακοίνωση της Επιτροπής του 1991⁽¹⁰⁾, ούτε η Πράσινη Βίβλος για το εμπόριο του 1996⁽¹¹⁾, αλλά ούτε και η Λευκή Βίβλος του 1999⁽¹²⁾ αναφέρονται σε αυτό το είδος εμπορικών συναλλαγών. Το πρώτο πράγμα που χρειάζεται λοιπόν να ζητηθεί από την Επιτροπή είναι η εκπόνηση επακριβούς τοπογραφικής μελέτης και στατιστικής ανάλυσης των συναλλαγών αυτών.

5.4 Εντούτοις, στις αρχές της δεκαετίας του '90, η Επιτροπή και μια επιλεγμένη ομάδα περιφερειακών οργανώσεων καταναλωτών δημιούργησαν ένα δίκτυο κέντρων πληροφόρησης και παροχής συμβουλών με σκοπό την υποστήριξη όποιων καταναλωτών συναντούσαν δυσκολίες κατά τις διασυνοριακές συναλλαγές: τις λεγόμενες Ευρωθυρίδες, οι οποίες συστάθηκαν σε μεθοριακές πόλεις και εστιάζονταν κυρίως στην ενημέρωση των καταναλωτών.

5.5 Το 2001 η Επιτροπή εγκαινίασε το Ευρωπαϊκό Εξωδικαστικό Δίκτυο (δίκτυο ΕΕΔ) για την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών. Εκείνη την εποχή λειτουργούσαν έντεκα Ευρωθυρίδες σε εννέα κράτη μέλη οι οποίες, εκτός από τις παραδοσιακές αρμοδιότητές τους, ήταν επίσης επιφορτισμένες με την παροχή νομικών συμβουλών προς τους καταναλωτές.

5.6 Στη συνέχεια, τον Ιανουάριο του 2005, ιδρύθηκε το υφιστάμενο δίκτυο των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών (δίκτυο ΕΚΚ) με τη συγχώνευση του δικτύου ΕΕΔ και των Ευρωθυρίδων.

5.7 Η συγχώνευση των δύο δικτύων ήταν λογική απόρροια της εισαγωγής του ευρώ και της αναμενόμενης ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου και των πωλήσεων εξ αποστάσεως. Όμως εξαιτίας αυτής της συγχώνευσης χάθηκε τόσο η περιφερειακή τοποθεσία των Ευρωθυρίδων όσο και το έργο που επιτελούσαν ως προς το διασυνοριακό εμπόριο της εγγύτητας.

5.8 Πρέπει, επομένως, να τεθεί ως ερώτημα εάν αυτό το είδος εμπορίου εξακολουθεί να αποτελεί μια ιδιάζουσα περίπτωση η οποία αιτιολογεί την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.9 Απαιτείται, επίσης, να τεθεί ως ερώτημα ποιες είναι οι ανάγκες των καταναλωτών στο πλαίσιο αυτού του είδους εμπορίου (πληροφόρηση, ειδική γλώσσα των συμβάσεων, συγκρισιμότητα των τιμών, σε περίπτωση που κάποιο από τα χρησιμοποιούμενα νομίσματα είναι διαφορετικό του ευρώ, συναλλαγματικές ισοτιμίες, προμήθειες και τραπεζικά τέλη κλπ.) και ποιος είναι αποτελεσματικότερος τρόπος αντιμετώπισής τους σε τοπικό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ COM 1991/0041 τελικό της 11ης Μαρτίου 1991.

⁽¹¹⁾ COM(96) 530 τελικό της 20 Νοεμβρίου 1996.

⁽¹²⁾ COM(99) 6 τελικό της 27ης Ιανουαρίου 1999.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μετά το 2013»

(2011/C 132/03)

Εισηγητής: ο κ. VERBOVEN

Συνεισηγητής: ο κ. CABRA DE LUNA

Στις 7 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μετά το 2013»

(διερευνητική γνωμοδότηση)

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 172 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι της άποψης ότι:

1.1 Οι αρχές της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, καθώς και αυτή της αλληλεγγύης αναφέρονται στη Συνθήκη και αποτελούν δύο από τους σημαντικότερους πυλώνες για την ενσωμάτωση των πολιτών και των περιφερειών. Ως εκ τούτου, οι αρχές αυτές πρέπει να είναι στο επίκεντρο της συζήτησης για τον μελλοντικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Η πολιτική συνοχής δεν πρέπει μόνο να μειώνει τις ανισότητες μεταξύ των περιφερειών αλλά και να συμβάλει στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων που πλήττουν συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, ενθαρρύνοντας την πλήρη απασχόληση, την ισότητα των ευκαιριών, την ένταξη και την κοινωνική συνοχή και ως εκ τούτου, ευρύτερα, το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) πρέπει να συνεχίσει να είναι ένα Διαρθρωτικό Ταμείο που αποτελεί μέρος της πολιτικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.3 Το ΕΚΤ είναι το κατ' εξοχήν εργαλείο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και στο μέλλον πρέπει να παραμείνει ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους και την υποστήριξη ενός υψηλού επιπέδου ποιοτικής απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης, στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ως εκ τούτου, δεδομένης της τρέχουσας κατάστασης της οικονομίας, το ΕΚΤ πρέπει να συνεχίσει να είναι ένα σημαντικό στρατηγικό και χρηματο-

δοτικό εργαλείο, εφοδιασμένο με περισσότερους πόρους, ανάλογους με τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει (υψηλότερο ποσοστό ανεργίας), και να αντικατοπτρίζει την αύξηση του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ, δηλαδή, γενική αύξηση τουλάχιστον 5,9 % όπως προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον προϋπολογισμό της ΕΕ για το 2011.

1.4 Σε αυτή την περίοδο οικονομικής κρίσης, η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να ενισχύσει τον ρόλο του ΕΚΤ είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι πολιτικές για την αγορά εργασίας και οι κοινωνικές πολιτικές πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν το ευρύτερο πλαίσιο του ΕΚΤ. Οι επενδύσεις πρέπει να αφορούν τόσο την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, όσο και τη βελτίωση των δεξιοτήτων και την επανένταξη στην αγορά εργασίας των εργαζομένων που έχουν απολυθεί. Εντούτοις, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην ένταξη στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων, όπως των νέων, των γυναικών, των μεταναστών, των μακροχρόνια ανέργων, όσων είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας, των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των εθνικών μειονοτήτων, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

1.5 Πρέπει να αντληθούν διδάγματα από τη χρήση του ΕΚΤ για την υποστήριξη τόσο της οικονομικής ανάκαμψης όσο και της οικονομικής μεγέθυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως με τη βελτίωση της υποστήριξης προς τις ΜΜΕ, τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας που τηρούν τους στόχους του ΕΚΤ, καθώς και με κοινωνικές βελτιώσεις όσον αφορά τη διατήρηση και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και την κοινωνική ένταξη, ιδιαίτερα μέσω της εργασίας.

1.6 Το ΕΚΤ - ως εργαλείο της ΕΕ για επένδυση σε ανθρώπινους πόρους - πρέπει να υποστηρίξει τις τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»: την έξυπνη, τη βιώσιμη και τη χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Πράγματι, η απασχόληση, η κατάρτιση και η εκπαίδευση, η ενεργός ένταξη και οι πολιτικές ισότητας ευκαιριών είναι καθοριστικής σημασίας στοιχεία για την ένταξη των ατόμων, μέσω της ανάπτυξης των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους, της προώθησης ενός πνεύματος καινοτομίας, της αύξησης των ποσοστών απασχόλησής τους και της προώθησης μιας αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς.

1.7 Η αρχή της εταιρικής σχέσης με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εξασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία και ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

1.8 Είναι σημαντικό να αντληθούν διδάγματα από τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων στον κοινωνικό διάλογο, και των ΜΚΟ στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, για την εξουδετέρωση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και την επίτευξη αποτελεσμάτων.

1.9 Οι αρχές της εταιρικής σχέσης, της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας, καθώς και της βιώσιμης ανάπτυξης⁽¹⁾ θα πρέπει να διατηρηθούν και να ενισχυθούν, προκειμένου να παγιωθούν τα θετικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια της τελευταίας περιόδου προγραμματισμού.

1.10 Στους κανονισμούς που διέπουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να ορίζεται σαφώς η αρχή της εταιρικής σχέσης, καθώς και οι προαναφερθείσες αρχές, και να μην γίνεται χρήση των «υφιστάμενων εθνικών κανόνων και πρακτικών», ορίζοντας παράλληλα με σαφήνεια τον ρόλο του κάθε εταίρου. Ενδείκνυται να εδραιωθεί η θέση των επιτροπών παρακολούθησης έναντι των αρμόδιων εθνικών και περιφερειακών αρχών, στο πλαίσιο των καθηκόντων προγραμματισμού, εφαρμογής και παρακολούθησης που έχουν.

1.11 Η ΕΟΚΕ συμεριζεται την άποψη ότι πρέπει να βελτιωθούν η αξιολόγηση, οι επιδόσεις και τα αποτελέσματα της χρήσης των πόρων. Εντούτοις, για να γίνει αυτό, πρέπει να καθοριστούν δείκτες και να συλλεχθούν τα κατάλληλα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία μέτρησης, εντός ενός ευρύτερου πλαισίου που θα καλύπτει το σύνολο της διαδικασίας εφαρμογής της πολιτικής για τη συνοχή.

1.12 Πρέπει να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των προτεραιοτήτων που καθορίζονται σε διαφορετικά επίπεδα: ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό.

1.13 Οι συνέργειες πρέπει να υποστηριχθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από άλλα ταμεία, στο πλαίσιο των οποίων πρέπει να ενισχυθούν οι αρχές της εταιρικής σχέσης, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της βιωσιμότητας. Πρέπει να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη ενεργειών του ΕΚΤ και του Ευρωπαϊκού

Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠΠ), αλλά και να εξασφαλιστεί η συνοχή στον βαθμό που, ενόψει των αναδιαρθρώσεων, τα μέτρα του ΕΚΤ έχουν προληπτικό χαρακτήρα ενώ εκείνα του ΕΤΠΠ διορθωτικό.

1.14 Απαιτούνται ακόμη πολλές βελτιώσεις στην εφαρμογή των διαδικασιών και στις πρακτικές πτυχές της πρόσβασης στη χρηματοδότηση του ΕΚΤ, κυρίως μέσω της μείωσης της γραφειοκρατίας και της δημιουργίας ενός συστήματος ταχέων πληρωμών, με σκοπό την ελαχιστοποίηση της οικονομικής επιβάρυνσης των φορέων εκτέλεσης των προγραμμάτων και τον εξορθολογισμό των διαδικασιών τιμολόγησης και προσαρμογής των λογαριασμών, για παράδειγμα μέσω της χρήσης των κατ' αποκοπή ποσών (*lump sums*).

1.15 Το μελλοντικό ΕΚΤ θα πρέπει να εξασφαλίσει επαρκείς πόρους για την υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», μέσω καινοτόμων μηχανισμών χρηματοδότησης⁽²⁾, όπως για παράδειγμα, η απευθείας χορήγηση πόρων σε στοχευμένες παρεμβάσεις στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης των πλέον εύάλωτων ομάδων ή των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.

1.16 Οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών έχουν να διαδραματίσουν κίριο ρόλο στη διαδικασία επανεξέτασης, υλοποίησης και αξιολόγησης του ΕΚΤ. Συνεπώς, στο μέλλον, η ΕΟΚΕ θα εξασφαλίσει συνεχή παρακολούθηση της χρήσης του ΕΚΤ και, με τον τρόπο αυτό, θα συμβάλει στη βελτίωση αυτού του βασικού εργαλείου της διαδικασίας λήμης αποφάσεων που είναι η επικοινωνία μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κοινωνικών εταίρων και όλων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

2. Πλαίσιο: η συζήτηση που δρομολόγησε η Επιτροπή σχετικά με το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

2.1 Τα προγράμματα που χρηματοδοτεί το ΕΚΤ για την περίοδο 2007-2013 έχουν πλέον υλοποιηθεί κατά το ήμισυ.

2.2 Η Επιτροπή παρουσίασε τις κύριες κατευθύνσεις της όσον αφορά το μέλλον του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ στην «Επανεξέταση του προϋπολογισμού της ΕΕ» (COM (2010) 700) και όσον αφορά τα Διαρθρωτικά Ταμεία, στα συμπεράσματα της πέμπτης έκθεσης για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή (COM (2010) 642).

2.3 Το μέλλον του ΕΚΤ θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της Συνθήκης της Λισσαβώνας. Σύμφωνα με το νέο άρθρο 9, η Ένωση θα πρέπει να συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

⁽¹⁾ Όπως ορίζονται στα άρθρα 11, 16 και 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής.

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και τα εθνικά κοινοβούλια «Η επανεξέταση του προϋπολογισμού της ΕΕ», COM(2010)700.

2.4 Το αναθεωρημένο άρθρο 175 καλύπτει πλέον την εδαφική συνοχή. Το ΕΚΤ, ως το κύριο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό μέσο για την υποστήριξη των ανθρώπινων πόρων θα συνεχίσει να συμβάλλει στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή όπως ορίζεται στο άρθρο 162 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.5 Το νέο πολιτικό πλαίσιο για την ερχόμενη δεκαετία, δηλαδή η στρατηγική «Ευρώπη 2020» επικυρώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17 Ιουνίου 2010. Ως εκ τούτου, η ΕΕ έχει δεσμευθεί να επιτύχει ποσοστό απασχόλησης 75 % για τον πληθυσμό ηλικίας 20 έως 64 ετών, να μειώσει το ποσοστό πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο κάτω του 10 % και να διασφαλίσει ότι τουλάχιστον το 40 % της νέας γενιάς θα αποκτήσει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, να μειώσει τον αριθμό των 20 εκατομμυρίων ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια και να αυξήσει τις ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και στην ανάπτυξη έως 3 % του ΑΕγχΠ⁽³⁾.

2.6 Η Επιτροπή θα προτείνει το 2011 ένα νέο δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο μετά το 2013, πλαίσιο το οποίο θα συνοδεύεται από νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Για το θέμα αυτό, η Επιτροπή παρουσίασε στις 19 Οκτωβρίου 2010 ανακοίνωση σχετικά με την επανεξέταση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Αυτό πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την προώθηση του ΕΚΤ και για την πραγματοποίηση των αναγκαίων αλλαγών. Στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ πρέπει να ενισχυθεί η προβολή και η ιδιαιτερότητα του ΕΚΤ.

2.7 Η πέμπτη έκθεση της Επιτροπής για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, η οποία δημοσιεύθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2010, παρουσιάζει τις επιλογές για τη μελλοντική πολιτική συνοχής.

2.8 Ειδικότερα όσον αφορά το μέλλον του ΕΚΤ, εκφράστηκαν προβληματισμοί μέσω ειδικών μελετών.

2.9 Από την άλλη πλευρά, η επιτροπή του ΕΚΤ υιοθέτησε γνωμοδότηση στις 3 Ιουνίου 2010 και η Επιτροπή διοργάνωσε διάσκεψη στις 23 και 24 Ιουνίου 2010.

2.10 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις 7 Οκτωβρίου 2010 αίτηση διερευνητικής γνωμοδότησης, ώστε να αναλυθούν τα ζητήματα που τέθηκαν στη γνωμοδότηση της επιτροπής του ΕΚΤ.

2.11 Αυτοί οι διάφοροι προβληματισμοί εστιάζονται σε πέντε θεματικές, δηλαδή:

- Ποια είναι η προστιθέμενη αξία του ΕΚΤ σε σχέση με τα αμιγώς εθνικά χρηματοδοτικά μέσα;
- Ποιες πρέπει να είναι οι αποστολές και προτεραιότητες του ΕΚΤ στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»;

— Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η γεωγραφική και θεματική συγκέντρωση του ΕΚΤ;

— Πώς μπορεί να επιτευχθεί η μέγιστη συνέργεια με τα υπόλοιπα Ταμεία, ιδιαίτερα με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης;

— Ποιο σύστημα εφαρμογής πρέπει να καθιερωθεί για την επίτευξη ενός αποτελεσματικότερου και απλούστερου συστήματος διαχείρισης;

2.12 Επιπλέον, δεδομένης της τάσης απώλειας θέσεων εργασίας που υφίσταται επί του παρόντος η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΕΚΤ πρέπει να διαδραματίσει ακόμα πιο σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να αυξηθεί σημαντικά ο προϋπολογισμός του, δηλαδή, τουλάχιστον κατά 5,9 %, όπως προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως γενική αύξηση του προϋπολογισμού της ΕΕ για το 2011.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

3.1 Οι αρχές της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, καθώς και αυτή της αλληλεγγύης διατυπώνονται στη Συνθήκη και αποτελούν δύο από τους σημαντικότερους πυλώνες για την ενσωμάτωση των πολιτών και των περιφερειών. Ως εκ τούτου, οι αρχές αυτές πρέπει να είναι στο επίκεντρο της συζήτησης για τον μελλοντικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2 Η Συνθήκη της Λισσαβώνας επιβεβαιώνει τις αρχές αυτές και ορίζει, σύμφωνα με το άρθρο 174, ότι «Η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και συνεχίζει τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής.»

3.3 Επίσης, η Συνθήκη υπογραμμίζει ότι «Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών». Αυτός ο στόχος είναι ακόμα πιο σημαντικός από τις δύο τελευταίες διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.4 Από την άλλη πλευρά, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος απέκτησε νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα μετά την ενσωμάτωσή του στη Συνθήκη, προβλέπει ότι με την εδαφική συνοχή η ΕΕ θα χρειαστεί να προωθήσει την κοινωνική συνοχή, κατοχυρώνοντας τα κοινωνικά δικαιώματα όλων των πολιτών της, ανεξαρτήτως περιφέρειας ή εθνικότητας, απαγορεύοντας τις διακρίσεις και καταβάλλοντας προσπάθειες, μεταξύ άλλων, για την κατοχύρωση της ισότητας των ευκαιριών.

3.5 Η πολιτική συνοχής δεν πρέπει μόνο να μειώσει τις ανισότητες μεταξύ των περιφερειών, αλλά πρέπει και να ενθαρρύνει, μέσω μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης, την πλήρη απασχόληση, την ισότητα των ευκαιριών, την κοινωνική ένταξη και συνοχή της ΕΕ και ως εκ τούτου, το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο.

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010: «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (COM(2010) 2020 τελικό).

3.6 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι τα απαραίτητα χρηματοδοτικά μέσα για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, η οποία είχε επικεντρώσει τις προσπάθειές της προς όσους έχουν λιγότερες δεξιότητες και δυσκολότερη πρόσβαση στις εθνικές πολιτικές απασχόλησης⁽⁴⁾. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι το κατ' εξοχήν μέσο για την υποστήριξη της εφαρμογής της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και πρέπει να παραμείνει και στο μέλλον ένα αποτελεσματικό μέσο για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης, στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.7 Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή πρέπει να συνεχίσει να βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», έτσι ώστε να διασφαλίσει την απαραίτητη κινητοποίηση ενέργειας και δυνατοτήτων για την εφαρμογή της στρατηγικής. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι τα βασικά εργαλεία για την επίτευξη των προτεραιοτήτων της λεγόμενης «έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης» στα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τα εδάφη της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΚΤ πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί σημαντικό στρατηγικό και χρηματοδοτικό εργαλείο για την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης.

3.8 Η αρχή της εταιρικής σχέσης, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών⁽⁵⁾, αποτελεί την ουσιαστική εγγύηση της ορθής εφαρμογής των μέτρων που αφορούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία και ιδιαίτερα το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

3.9 Είναι σημαντικό να αντληθούν διδάγματα από τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων στον κοινωνικό διάλογο και των ΜΚΟ στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, για την εξουδετέρωση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και την επίτευξη αποτελεσμάτων.

3.10 Πρέπει να βελτιωθούν η αξιολόγηση, οι επιδόσεις και τα αποτελέσματα της χρήσης των πόρων. Εντούτοις, για να γίνει αυτό, πρέπει να καθοριστούν δείκτες και να συλλεχθούν τα κατάλληλα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία μέτρησης, εντός ευρύτερου πλαισίου που θα καλύπτει το σύνολο της διαδικασίας εφαρμογής της πολιτικής για τη συνοχή. Προς το παρόν, αυτή αποσκοπεί στη διασφάλιση της κανονικότητας των δαπανών και όχι της αποτελεσματικότητάς τους. Αυτές οι δύο προσεγγίσεις θα πρέπει να συμπληρωθούν και με αυτή την ευκαιρία θα πρέπει να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος σε ένα λογικό επίπεδο, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

3.11 Σε αυτή την περίοδο οικονομικής κρίσης, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης πρέπει να βρεθεί και πάλι στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ πρέπει να

προβλεφθούν περισσότεροι πόροι για τη δημιουργία και τη διατήρηση περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας για όλους. Οι πολιτικές για την αγορά εργασίας πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν το ευρύτερο πλαίσιο του ΕΚΤ.

3.12 Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με τη συμβολή της πολιτικής για τη συνοχή στην οικονομική ανάκαμψη αποτελεί ένα θετικό μήνυμα. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία, τα οποία αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ μπορούν πράγματι να αποτελέσουν πηγή χρηματοδότησης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

3.13 Η διακρατική διάσταση, που χαρακτηρίζει τις προηγούμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες (ιδίως της EQUAL), πρέπει να θεωρηθεί εκ νέου ως βασική αρχή της πολιτικής για τη συνοχή, προκειμένου να εξασφαλίσει όχι μόνο την ευρωπαϊκή προσέγγιση, αλλά επίσης (και κυρίως) μια πιο αλληλέγγυα προσέγγιση και αυτό στον βαθμό που η αλληλεγγύη δεν λαμβάνεται αρκετά υπόψη από τη νέα εγκάρσια προσέγγιση (*mainstreaming*) για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013. Με αυτή την έννοια, ενδείκνυται να εισαχθεί εκ νέου η δυνατότητα παροχής επιχορηγήσεων σε ευρωπαϊκά προγράμματα, ειδικότερα σε καινοτόμα προγράμματα που αφορούν τα διακρατικά δίκτυα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με τα θέματα που εξετάζονται

4.1 Προστιθέμενη αξία του ΕΚΤ

4.1.1 Η ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία του ΕΚΤ έχει καταδειχθεί μετά τη σύστασή του, ειδικότερα δε στην παρούσα περίοδο οικονομικής κρίσης, και συνίσταται στη στήριξη της οικονομικής μεγέθυνσης της ΕΕ.

4.1.2 Το ΕΚΤ είναι το Διαρθρωτικό Ταμείο που αφορά άμεσα τους ανθρώπους: αφορά τους εργαζομένους, τους ανέργους, τους κοινωνικά αποκλεισμένους, τα άτομα που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, τους νέους, τους ηλικιωμένους, καθώς και άλλες ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

4.1.3 Το ΕΚΤ είναι το πρώτο μέσο που υποστηρίζει την υλοποίηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. Ως εκ τούτου, η στρατηγική αυτή πρέπει να ενσωματωθεί πλήρως στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές πολιτικές της αγοράς εργασίας, καθώς και στους στόχους του ΕΚΤ.

4.1.4 Η Ευρώπη χρειάζεται να επενδύσει μαζικά στους ανθρωπίνους πόρους, πράγμα που αποτελεί αναμφίβολα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για κάθε επιχείρηση. Σε αυτές τις επενδύσεις πρέπει να προβλεφθούν οι κοινωνικές αλλαγές και, παράλληλα, να επιλυθούν τα προβλήματα διατήρησης των υφιστάμενων (και δημιουργίας νέων) θέσεων εργασίας, μέσω της ανάπτυξης των δεξιοτήτων των ικανοτήτων των εργαζομένων, της αύξησης των επιπέδων παραγωγικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, της αναζήτησης καινοτόμων και πιο αποτελεσματικών τρόπων για την οργάνωση της εργασίας μέσα από πραγματικές επενδύσεις στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων, την κοινωνική ένταξη και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και των πρωτοβουλιών της κοινωνικής οικονομίας.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Απασχόληση των κατηγοριών προτεραιότητας (στρατηγική της Λισσαβώνας)» (ΕΕ C 256, της 27.10.2007).

⁽⁵⁾ Όπως προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής.

4.1.5 Σε αυτή την περίοδο οικονομικής κρίσης, ιδιαίτερα σημαντική είναι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να ενισχύσει τον ρόλο του ΕΚΤ.

4.1.6 Οι επενδύσεις θα πρέπει ταυτόχρονα να δώσουν έμφαση στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και στην επανένταξη των απολυθέντων εργαζομένων στην αγορά εργασίας, καθώς και στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας για την εξασφάλιση συνέργειας και αλληλεπιδράσεων μεταξύ αυτών των δύο διαδικασιών. Ως εκ τούτου, πρέπει να ληφθεί υπόψη η συμβολή της κοινωνικής συνοχής στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα. Μέσω του ΕΚΤ, η χρηματοδότηση που προορίζεται για την ένταξη των ομάδων ατόμων που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας (όπως τα άτομα με αναπηρία, οι νέοι με ειδικά προβλήματα απασχολησιμότητας, οι ηλικιωμένοι που διατρέχουν τον κίνδυνο παράτασης της ανεργίας και άλλα άτομα που αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις του κοινωνικού αποκλεισμού) θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και, μεσοπρόθεσμα, στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

4.1.7 Η αρχή της εταιρικής σχέσης αποτελεί τη βασική εγγύηση της καλής λειτουργίας των μέτρων που σχετίζονται με τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

4.1.8 Οι κανονισμοί που διέπουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να ορίσουν σαφώς την αρχή της εταιρικής σχέσης, αντί να καταφεύγουν στους «υφιστάμενους εθνικούς κανόνες και πρακτικές», καθορίζοντας ταυτόχρονα με σαφήνεια τον ρόλο του κάθε εταίρου.

4.1.9 Οι εταίροι, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τεχνική βοήθεια ενώ πρέπει να ενισχυθεί και η ανάπτυξη των ικανοτήτων τους από ειδικές τομεακές οργανώσεις μέσω του ΕΚΤ.

4.1.10 Πρέπει να υλοποιηθούν εταιρικές σχέσεις υψηλής ποιότητας, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών κατά τη διάρκεια κάθε φάσης παρέμβασης των Ταμείων και αυτό κυρίως λόγω του καιριού ρόλου τους στην αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης.

4.1.11 Οι άλλες βασικές αρχές για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας του ΕΚΤ είναι η βιώσιμη ανάπτυξη για την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, καθώς και η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, η μη διάκριση λόγω φύλου, εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του Ταμείου, καθώς και η πρόσβαση σε αυτό, ιδίως ατόμων με αναπηρία ή ατόμων που βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας ⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Όπως προβλέπουν τα άρθρα 11, 16 και 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής

4.2 Αποστολές και προτεραιότητες του ΕΚΤ στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

4.2.1 Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή πρέπει να παραμείνει στο κέντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως εξάλλου το ορίζει η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

4.2.2 Ο βαθμός ευθυγράμμισης του ΕΚΤ με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» πρέπει να αντανάκλαται στην ύπαρξη ή μη στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών με στόχο τη μεταφορά των στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ σε επιχειρησιακά προγράμματα.

4.2.3 Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΚΤ θα πρέπει να συνεχίσει να είναι το μέσο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. Υπό την έννοια αυτή, το ΕΚΤ πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, που είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ. Για να δοθεί προτεραιότητα στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή και στη δημιουργία άλλου τύπου θέσεων εργασίας, όπως οι πράσινες θέσεις εργασίας λόγω της αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου, καθώς και στην αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

4.2.4 Το ΕΚΤ είναι το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για την επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, καθώς υποστηρίζει την εφαρμογή μέτρων ενεργού ένταξης, διευκόλυνσης, επανεκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

4.2.5 Είναι απαραίτητο να αντληθούν τα απαραίτητα διδάγματα από τη χρήση του ΕΚΤ για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2.6 Πρόκειται για μέτρα και προτεραιότητες όπως:

- υποστήριξη για κοινωνική ένταξη και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, ιδίως των νέων, των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, των ατόμων με αναπηρία και άλλων ευπαθών ομάδων, όπως οι μετανάστες, καθώς και καταπολέμηση των διακρίσεων
- αύξηση των ποσοστών απασχόλησης των γυναικών και καταπολέμηση των μισθολογικών ανισοτήτων
- δημιουργία παρατηρητηρίων της αγοράς εργασίας και της χρήσης των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων
- ενθάρρυνση του αναπροσανατολισμού και της επανεκπαίδευσης των εργαζομένων, με έμφαση στην καινοτομία και τη μετάβαση προς μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα
- καλύτερη υποστήριξη των ΜΜΕ, των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας που αποτελούν το 80 με 90 % του βιομηχανικού ιστού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την παράλληλη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας

- προσδιορισμός της «κατάρτισης σε περίοδο κρίσης» στη βάση των συζητήσεων σχετικά με την εξέλιξη των τομέων και των περιφερειών
- ευρύτερη διάδοση των ορθών πρακτικών, όπως για παράδειγμα των επενδύσεων στην εργασία μειωμένου χρόνου με ταυτόχρονη κατάρτιση των εργαζομένων
- ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου μέσω κοινών προγραμμάτων κατάρτισης των κοινωνικών εταίρων
- υποστήριξη της δια βίου μάθησης και κατάρτισης
- υποστήριξη της άμεσης συμμετοχής στον προγραμματισμό, τη διαχείριση και την αξιολόγηση των Ταμείων, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 ιδίως με τη δημιουργία υποδομής (*capacity building*)
- εξασφάλιση της ποιότητας των θέσεων εργασίας και των συνθηκών εργασίας
- προώθηση της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας
- εξασφάλιση της παροχής υπηρεσιών υποδοχής σε πρακτικό και οικονομικό επίπεδο και λήψη μέτρων για την 'αποϊδρυματοποίηση' των ατόμων που εξαρτώνται από υπηρεσίες πρόνοιας συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, ατόμων με αναπηρία
- εκσυγχρονισμός των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης.

4.3 Γεωγραφική και θεματική συγκέντρωση του ΕΚΤ

4.3.1 Τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι (και πρέπει να παραμείνουν) το βασικό μέσο που έχει στη διάθεσή της η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, για να υποστηρίξει τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Ένωσης, καθώς και τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, με σκοπό τη μείωση των κοινωνικοοικονομικών διαφορών μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών και των περιφερειών.

4.3.2 Επιπλέον, χάρη στη συρρίκνωση των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων (όπως των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων) η οικονομική, η κοινωνική και η εδαφική συνοχή θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητες για το μελλοντικό ΕΚΤ ενόψει της αποτελεσματικής υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Όλα τα κράτη μέλη παρουσιάζουν ελλείμματα σε διάφορους τομείς. Ως εκ τούτου, όλες οι περιφέρειες (συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών με υψηλότερο ΑΕγχΠ, όπως για παράδειγμα των μητροπολιτικών ή των παραμεθόριων περιοχών) με ποσοστό ανεργίας υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ και ανισορροπίες στην αγορά εργασίας που πλήττουν ιδιαίτερα τις πιο ευάλωτες ομάδες, πρέπει να ωφεληθούν από το ΕΚΤ.

4.3.3 Το ΕΚΤ, με στόχο την απασχόληση, την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, πρέπει να συνεχίσει να είναι το μέσο που αφορά άμεσα τα άτομα και ιδίως τους ανέργους, τους κοινωνικά αποκλεισμένους, τη νεολαία, τους ηλικιωμένους και άλλες ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

4.3.4 Πρέπει να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των προτεραιοτήτων σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

4.3.5 Αυτή η συνοχή πρέπει να αντικατοπτρίζεται στο πλαίσιο της ανάπτυξης και της υλοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

4.3.6 Κάθε κράτος μέλος πρέπει να καθορίζει τις προτεραιότητες και τους τρόπους λειτουργίας, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες των περιφερειών του. Οι προτεραιότητες θα πρέπει να καθορίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τα αντίστοιχα εθνικά σχέδια μεταρρύθμισης, τις προϋποθέσεις και τις αντίστοιχες δυνατότητές τους, και, συνεπώς, σε σχέση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», ιδίως όσον αφορά τους τομείς της απασχόλησης, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης.

4.3.7 Επιπλέον, πρέπει να διερευνηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί οικονομικής βοήθειας, όπως η άμεση κατανομή χρηματοδότησης για τις παρεμβάσεις που έχουν ως στόχο ευπαθείς ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία⁽⁷⁾, προκειμένου η πολιτική για τη συνοχή να επικεντρωθεί σε έναν περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων⁽⁸⁾. Η ΕΟΚΕ έχει κατά το παρελθόν υποστηρίξει ότι οι πόροι πρέπει να στοχεύουν σε συγκεκριμένους στόχους στο πλαίσιο της κοινωνικής ένταξης⁽⁹⁾.

4.4 Συνέργεια με τα άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία

4.4.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι και πρέπει να παραμείνει το κύριο μέσο εφαρμογής της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 15ης Νοεμβρίου 2010, με θέμα «Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020:Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», COM 2010 (636).

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο» (ΕΕ C 234, της 22.9.2005)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης ΕΚ)» (ΕΕ C 162/92, της 25.6.2008)

Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Άτομα με αναπηρία: απασχόληση και σταδιακή εφαρμογή της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ. Στρατηγική της Λισαβώνας μετά το 2010» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 8).

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 15ης Νοεμβρίου 2010, με θέμα «Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020:Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», COM 2010 (636).

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Τέταρτη έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή» (ΕΕ C 120/73, της 16.5.2008, σελ. 73, σημείο 4.5.2.)

4.4.2 Εντούτοις, πρέπει να ενισχυθούν οι υπάρχουσες συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, εντός του οποίου πρέπει να ενισχυθούν οι αρχές της εταιρικής σχέσης, της ισότητας, της μη εισαγωγής διακρίσεων και της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και οι στόχοι σχετικά με την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη. Κατά συνέπεια, η αρχή της ευελιξίας θα πρέπει να ενισχυθεί, προκειμένου να τελειοποιηθεί η αλληλοσυμπλήρωση και ο συντονισμός μεταξύ του ΕΚΤ, του ΕΤΠΑ και άλλων ταμείων (όπως το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων ΕΓΤΠΕ), πράγμα που θα εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση πρόσθετων πρωτοβουλιών, όπως αυτές που αφορούν τη βελτίωση της πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην επαγγελματική κατάρτιση και στις υποδομές.

4.4.3 Πρέπει να αποφευχθεί η επικάλυψη ενεργειών του ΕΚΤ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση και να εξασφαλιστεί η συνοχή στον βαθμό που, ενόψει των αναδιαρθρώσεων, τα μέτρα του ΕΚΤ έχουν προληπτικό χαρακτήρα ενώ εκείνα του ΕΤΠΠ διορθωτικό.

4.5 Σύστημα διαχείρισης

4.5.1 Πρέπει να γίνουν πολλές βελτιώσεις όσον αφορά την εφαρμογή των διαδικασιών και τις πρακτικές πτυχές της πρόσβασης στη χρηματοδότηση του ΕΚΤ.

4.5.2 Για να εξασφαλιστούν αυτές οι βελτιώσεις, η αρχή της εταιρικής σχέσης πρέπει να διατηρηθεί επί του παρόντος και να ενισχυθεί στο μελλοντικό ΕΚΤ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η αρχή της εταιρικής σχέσης αποτελεί βασικό εργαλείο για την αποτελεσματική λειτουργία του ΕΚΤ, καθώς επιτρέπει την κινητοποίηση πρόσθετων πόρων, γεγονός του οποίου η προβολή είναι πρωταρχικής σημασίας στο πλαίσιο της γενικής μείωσης των δημόσιων δαπανών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.5.3 Αυτές οι βελτιώσεις συνιστανται κυρίως:

— Στην περιστολή της γραφειοκρατίας πριν και μετά την υλοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος, μέσω της διευκόλυνσης των διαδικασιών πρόσβασης στη χρηματοδότηση, ιδίως με την

επιτάχυνση του συστήματος πληρωμής για την ελαχιστοποίηση της οικονομικής επιβάρυνσης των φορέων εκτέλεσης των προγραμμάτων και τον εξορθολογισμό των διαδικασιών τιμολόγησης και τακτοποίησης των λογαριασμών, για παράδειγμα μέσω της χρήσης των κατ' αποκοπή ποσών (*lump sums*) καθώς και με την απλοποίηση της λογιστικής κατάστασης που αφορά το σχέδιο στη βάση απτών αποτελεσμάτων και όχι χρηματοοικονομικών αιτιολογήσεων·

— στον περιορισμό των δυνατοτήτων των κρατών μελών να καθορίζουν μηχανισμούς ή πρόσθετες διοικητικές απαιτήσεις που περιπλέκουν την πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ·

— στην καλύτερη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης, μέσω της πρόβλεψης, μεταξύ άλλων, των ελαχίστων ευρωπαϊκών κανόνων για τη διαφάνεια και την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης από το ΕΚΤ, με την απλούστευση κυρίως της γλώσσας που χρησιμοποιείται·

— στη βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών επιλογής των προς χρηματοδότηση έργων, τόσο τα κράτη μέλη όσο και στις περιφέρειες, καθώς και στη μέριμνα ώστε τα καινοτόμα σχέδια να τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής·

— θα πρέπει να δοθεί επίσης ειδική προσοχή στο δομημένο περιβάλλον, τις τεχνολογίες και τις μεταφορές (αγαθών, υπηρεσιών και υποδομών), έτσι ώστε να αρθούν τα εμπόδια που κωλύουν την πλήρη πρόσβαση σε όλες τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.

4.5.4 Η αποτελεσματική χρήση των Ταμείων πρέπει να εξασφαλίζεται και να αξιολογείται τόσο όσον αφορά τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά αποτελέσματά της.

4.5.5 Θα πρέπει να καθοριστούν οι δείκτες χρηματοδότησης.

4.5.6 Οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών έχουν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο σε αυτή τη διαδικασία.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενεργειακός εφοδιασμός: τι είδους πολιτική γειτονίας έχουμε ανάγκη για να διασφαλίσουμε την ασφάλεια του εφοδιασμού της ΕΕ;»

(διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήσεως της Ουγγρικής Προεδρίας)

(2011/C 132/04)

Εισηγητής: ο κ. ΙΟΖΙΑ

Στις 15 Νοεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μελλοντική Ουγγρική Προεδρία της ΕΕ αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Ενεργειακός εφοδιασμός: τι είδους πολιτική γειτονίας έχουμε ανάγκη για να διασφαλίσουμε την ασφάλεια του εφοδιασμού της ΕΕ;»

(διερευνητική γνωμοδότηση).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Μαρτίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 86 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 8 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) ζητά:

1.1.1 την ταχεία και σταδιακή ενίσχυση της κοινής εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, της ασφάλειας του εφοδιασμού, της συνεργασίας με τις χώρες παραγωγής, διαμετακόμισης και κατανάλωσης, με την επίδειξη πνεύματος αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, σε συσχετισμό και σε συνδυασμό με την πολιτική ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ, συνεκτιμώντας επίσης τη στρατηγική σημασία του ενεργειακού εφοδιασμού·

1.1.2 την πλήρωση της θέσης του Υπατου Εκπροσώπου Ενεργειακών Πολιτικών, ο κάτοχος της οποίας θα πρέπει να συνδράμει τον Υπατο Εκπρόσωπο για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφάλειας, δεδομένου ότι το θέμα της ενεργειακής ασφάλειας αναμένεται να αποτελέσει τμήμα των εν λόγω πολιτικών. Ο ρόλος αυτός θα μπορούσε να ανατεθεί επισήμως στον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για τα θέματα ενέργειας·

1.1.3 την υιοθέτηση μιας ενοποιημένης προσέγγισης έναντι των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών και των συναφών πολιτικών, όπως της πολιτικής γειτονίας και εγγύτητας και των πολιτικών που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος·

1.1.4 την υπερνίκηση της ενεργειακής μονομέρειας που υπονομεύει συθέμελα την αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών και συγχρόνως εκδέχεται όσους δεν διαθέτουν τη δέουσα συμβατική ισχύ σε σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τον εφοδιασμό τους σε δίκαιες και προσιτές τιμές·

1.1.5 την προαγωγή της Ενεργειακής Κοινότητας, με την επέκταση αυτού του μοντέλου εταιρικής σχέσης στις χώρες της νότιας ακτής της Μεσογείου και με ειδική αποστολή να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των δικτύων. Στόχος αυτής της νέας Κοινότητας θα πρέπει να είναι η προώθηση

ενός νέου ενεργειακού χάρτη και ενός νέου πρωτοκόλλου για την ενεργειακή απόδοση·

1.1.6 την πρόσβαση της στην Πλατφόρμα Ενεργειακής Ασφάλειας-(Πλατφόρμα 3) της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (ΑΕΣ) και τη συστηματική συμμετοχή σε αυτήν την πλατφόρμα εκπροσώπων της ομάδας εργασίας 3 με θέμα «Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και ενεργειακή ασφάλεια» του Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, δεδομένου ότι η φωνή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, εξακολουθεί είτε να τίθεται υπερβολικά συχνά στο περιθώριο είτε ακόμη και να παρεμποδίζεται·

1.1.7 τη νέα θεσμική εδραίωση του θέματος της ενέργειας που σύμφωνα με τις Συνθήκες –οι οποίες έχουν αναμφισβήτητα ενισχύσει την ενωσιακή αρμοδιότητα στον εν λόγω τομέα– διατηρείται σε ένα πλαίσιο συμπληρωματικότητας με τις εθνικές πολιτικές, στην αρμοδιότητα των οποίων θα πρέπει να εξακολουθήσει να εμπίπτει όσον αφορά τις επιλογές σχετικά με το εγχώριο ενεργειακό μείγμα. Προς το σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τη σκοπιμότητα θέσπισης μιας Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια, κατά το πρότυπο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ)·

1.1.8 τη σύναψη μια συνολικής πολυμερούς συμφωνίας με τη Ρωσία, με στόχο την προάσπιση των γενικών συμφερόντων της Ένωσης. Η εν λόγω πολιτική θα πρέπει επίσης να εστιάζεται στις χώρες του Καυκάσου, οι οποίες στο μέλλον θα διαδραματίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο για τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης·

1.1.9 την ανάπτυξη στρατηγικών εταιρικών σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, τη Βραζιλία, την Ινδία και την Κίνα για την ενεργειακή απόδοση και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και για την καταπολέμηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, ενόψει της σύναψης μιας παγκόσμιας μετά-Κιότο συμφωνίας· την ανανέωση των υφιστάμενων συμφωνιών με τις αναπτυσσόμενες δημοκρατίες της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, με συνεκτίμηση των αναπτυξιακών αναγκών τους

1.1.10 την εξέταση της δυνατότητας διοργάνωσης διεθνούς διάσκεψης επί του θέματος, επικεντρωμένης στη θέσπιση ενεργειακού χάρτη και νέου πρωτοκόλλου για μια ενεργειακή απόδοση περισσότερο αποτελεσματική, εννοποιημένη, διαδεδομένη και συναρτώμενη με τις οικονομικές και τις πολιτικές εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας·

1.1.11 τη σταδιακή μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της Ευρώπης, μεριμνώντας για την προώθηση περισσότερο αποφασιστικών και δεσμευτικών πολιτικών στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και για την υποστήριξη της ανάπτυξης εναλλακτικών και βιώσιμων πηγών ενέργειας, με χαμηλές εκπομπές CO₂·

1.1.12 την απόδοση προτεραιότητας σε έργα ενεργειακής διαφοροποίησης που υλοποιούνται εντός των γειτονικών περιοχών, όπως είναι ο ενεργειακός διάδρομος Κασπίας Θάλασσας-Ευξείνου Πόντου-ΕΕ, ιδίως δε στην κατασκευή του αγωγού Nabucco και υποδομών υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ), στη διασύνδεση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας (Μεσογειακός Δακτύλιος) και στην ολοκλήρωση των ευρωμεσογειακών δικτύων υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, καθώς και στην υλοποίηση νέων σχεδίων υποδομών πετρελαίου ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως τα έργα Οδησός-Γκντανσκ και Κωνσταντσα-Τεργέστη και το έργο Nord Stream που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη Φινλανδία και για το οποίο κρίνεται σκόπιμη η επαναδιαπραγμάτευση των δυνατοτήτων διασύνδεσης με τις χώρες της Βαλτικής και την Πολωνία·

1.1.13 την αντιμετώπιση του θέματος του ενεργειακού εφοδιασμού με σοβαρότητα και επίδειξη πνεύματος αλληλεγγύης εκ μέρους των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων· η ΕΟΚΕ προτρέπει το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να λάβουν όλα τα δυνατά μέτρα προκειμένου να χρησιμοποιηθεί η διπλωματία της ενέργειας ως μέσο για την προστασία και την εξασφάλιση των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και της ποιότητας ζωής των ευρωπαίων πολιτών.

2. Εισαγωγή

2.1 Η αίτηση που υπεβλήθη από την Προεδρία της ΕΕ αφορά μια από τις πιο ευαίσθητες και βασικές συνιστώσες της στρατηγικής που ακολουθεί η Ευρώπη των 27 στον τομέα της ενέργειας: την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, χρησιμοποιώντας ένα από τα μέσα συνεργασίας της ΕΕ, και εν προκειμένω την πολιτική γειτονία.

2.2 Κατά τα τελευταία χρόνια, το θέμα της ενέργειας έχει καταστεί ένα από τα βασικά ζητήματα προτεραιότητας των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών. Από τη διαθεσιμότητα της ενέργειας, από την προσεκτική και συνειδητή χρήση της, από την έρευνα για την αναζήτηση νέων μορφών ενέργειας, σε συνδυασμό με τον στόχο για μια κοινωνία με χαμηλές εκπομπές ρύπων, θα εξαρτηθεί τόσο η σημερινή όσο και η μελλοντική βιώσιμη ανάπτυξη του εν λόγω τομέα.

2.3 Το νομικό πλαίσιο

2.3.1 Η Συνθήκη της Λισαβόνας για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) οδήγησε στην έγκριση ενός νέου άρθρου, του άρθρου 194, το οποίο ορίζει τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, για την άσκηση μιας πολιτικής που αποσκοπεί:

- να διασφαλίσει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας·
- να εξασφαλίσει την ασφάλεια του ενεργειακού ανεφοδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

— να προωθήσει την εξοικονόμηση ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·

— να προωθήσει τη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων.

2.3.2 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο θ) της ΣΛΕΕ προβλέπει συντρέχουσα αρμοδιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της ενέργειας.

2.3.3 Όσον αφορά τις διεθνείς συμφωνίες, το άρθρο 216 της ΣΛΕΕ απονέμει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τις αρμοδιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ.

2.4 Η εξάρτηση της ΕΕ από προμηθευτές προερχόμενους από τρίτες χώρες

2.4.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση εμφανίζει υψηλό βαθμό ενεργειακής εξάρτησης όσον αφορά την προμήθεια ενέργειας από τρίτες χώρες. Κατά την περίοδο 1997-2007 (βλ. Δημοσίευση της EUROSTAT: «Δείκτες για την ενέργεια, τις μεταφορές και το περιβάλλον», έκδοση 2009), παρά τη βελτίωση της ενεργειακής έντασης, η οποία μειώθηκε κατά 17 %, η εξάρτηση από το εξωτερικό αυξήθηκε από 45,0 % σε 53,1 %. Μόνο η Δανία εξακολουθεί να είναι καθαρός εξαγωγέας ενέργειας σε ποσοστό ανερχόμενο στο 25,4 % των αναγκών της. Η ενεργειακή εξάρτηση της Πολωνίας αυξήθηκε από 6,4 % το 1997 σε 25,5 % το 2007.

2.4.2 Η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Κύπρος, η Ιρλανδία, η Ιταλία και η Πορτογαλία είναι οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά ενεργειακής εξάρτησης, τα οποία κυμαίνονται μεταξύ 82 % και 100 %.

2.4.3 Όσον αφορά τις πηγές ενέργειας, η εξάρτηση της ΕΕ των 27 αυξήθηκε στην περίπτωση του πετρελαίου από 75,8 % σε 82,6 %. Η Δανία είναι η μόνη χώρα που αύξησε σημαντικά τις εξαγωγές της, ενώ όλες οι υπόλοιπες χώρες είναι καθαροί εισαγωγείς ενέργειας.

2.4.4 Ως προς το φυσικό αέριο, η εξάρτηση αυξήθηκε σημαντικά, κατά 33 %, καθώς πέρασε από 45,2 % σε 60,3 %. Η Δανία και οι Κάτω Χώρες είναι οι δύο μοναδικές χώρες εξαγωγής, ενώ η Ιρλανδία εμφάνισε το υψηλότερο ποσοστό αύξησης της ενεργειακής εξάρτησης περνώντας από 31,2 % σε 91,4 %, κατά το διάστημα μεταξύ του 1997 και του 2007.

2.4.5 Η πρωτογενής παραγωγή ενέργειας στην Ευρώπη μειώθηκε από 962 384 κιλοτόνους ισοδύναμου πετρελαίου (κΤΠΠ) το 1997 σε 849 592 κΤΠΠ το 2007, με κατανομή μεταξύ των διαφόρων πηγών ενέργειας που ποικίλλει από ποσοστό 10 % για τον άνθρακα, 12 % για το λιγνίτη, 14 % για το πετρέλαιο και 20 % για το φυσικό αέριο έως ποσοστό 28 % για την πυρηνική ενέργεια. Η συμβολή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι της τάξεως του 16 %.

2.4.6 Η ακαθάριστη εσωτερική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 6 %, περνώντας από 1 704 473 κΤΠΠ σε 1 806 378 κΤΠΠ, με συμβολή του άνθρακα σε ποσοστό 13 %, του λιγνίτη σε ποσοστό 6 %, του πετρελαίου σε ποσοστό 36 %, του φυσικού αερίου σε ποσοστό 24 %, της πυρηνικής ενέργειας σε ποσοστό 13 % και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ποσοστό 8 %. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, σε σχέση τόσο με την ουσιαστικά αμετάβλητη συμβολή του πετρελαίου, της πυρηνικής ενέργειας και του λιγνίτη όσο και με την μείωση κατά 7 % που σημειώθηκε όσον αφορά τη χρήση του άνθρακα, το φυσικό αέριο παρουσίασε αύξηση της τάξεως του 20 % και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αύξηση της τάξεως του 50 %, παρότι η συμβολή τους παραμένει ακόμη εξαιρετικά περιορισμένη με ποσοστό μόλις 8 %.

2.5 Οι εισαγωγές ανά χώρα προέλευσης

2.5.1 Οι κυριότεροι προμηθευτές καυσίμων για παραγωγή ενέργειας είναι (σύμφωνα με στοιχεία του 2007) οι εξής:

Για το φυσικό αέριο:	Για το πετρέλαιο:	Για τον άνθρακα:	Για το ουράνιο (2009):
Ρωσία 39 %	Ρωσία 33 %	Ρωσία 25 %	Αυστραλία 22 %
Νορβηγία 26 %	Νορβηγία 15 %	Νότιος Αφρική 21 %	Ρωσία 21 %
Αλγερία 16 %	Λιβύη 10 %	Αυστραλία 13 %	Καναδάς 19 %
Λιβύη 5 %	Σαουδική Αραβία 7 %	Κολομβία 13 %	Νιγηρας 11 %
	Ιράν 6 %	ΗΠΑ 9 %	Καζακστάν 9 %
		Ινδονησία 8 %	Νότιος Αφρική - Ναμίμπια 5 %

2.5.2 Από την εξέταση του πίνακα αυτού προκύπτει σαφώς μια αξιοσημείωτη συγκέντρωση των εισαγωγών σε πολύ λίγες χώρες. Παρατηρείται ότι το φυσικό αέριο εισάγεται σε ποσοστό 86 % από 4 χώρες, το πετρέλαιο σε ποσοστό 71 % από 5 χώρες, ο άνθρακας σε ποσοστό 89 % από 6 χώρες και το ουράνιο σε ποσοστό 87 % επίσης από 6 χώρες.

2.5.3 Σχεδόν για όλα αυτά τα καύσιμα βασικός εταίρος είναι η Ρωσία, από την οποία η ΕΕ εισάγει καύσιμα που αντιστοιχούν περίπου σε 30 % των ενεργειακών της αναγκών και οι εισαγωγές αυτές αυξάνονται σταθερά. Η Νορβηγία, η Αλγερία και η Λιβύη –για τους υγρούς υδρογονάνθρακες– και η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Κολομβία και ο Νιγηρας –για τον άνθρακα και το ουράνιο– είναι οι υπόλοιποι εταίροι που εξασφαλίζουν στην ΕΕ το μεγαλύτερο τμήμα του ενεργειακού εφοδιασμού της.

2.5.4 Η εξέλιξη της ηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηρίζεται από εξαιρετική αστάθεια. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας που παρατίθεται ενδεικτικά στην έκδοση της EUROSTAT του 2009, διαπιστώνεται ότι επί μια τριετία πραγματοποιήθηκαν καθαρές εξαγωγές, ότι επί μια ακόμη τριετία επικράτησε μια σχετική ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά και ότι επί άλλη μια πενταετία η ζήτηση αυξήθηκε ραγδαία έναντι των προμηθευτών από τρίτες χώρες. Η Ιταλία είναι ο σημαντικότερος εισαγωγέας με 46 283 GWh και η Γαλλία ο κυριότερος εξαγωγέας με 56 813 GWh. Το 2007, οι εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας από την ΕΕ των 27 ανήλθαν σε 10,5 TWh.

3. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.1 Το 2008, οι διαρκώς αυξανόμενες τιμές του πετρελαίου και των υδρογονανθράκων που σχετίζονται με αυτό εκτινάξαν την τιμή του πετρελαίου από 90 δολάρια τον Φεβρουάριο στο ιστορικό ρεκόρ των 147,27 δολαρίων στις 11 Ιουλίου του ίδιου έτους. Προηγούμενος, οι κρίσεις που ξέσπασαν ως προς τον ανεφοδιασμό σε φυσικό αέριο, οι οποίες κορυφώθηκαν τον Ιανουάριο του 2006 όταν η Gazprom μπλόκαρε την τροφοδοσία της ουκρανικής συνεργαζόμενης της εταιρείας Naftogaz, έφεραν το θέμα της ενέργειας και της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού στο επίκεντρο των πολιτικών συζητήσεων. Οι συνέπειες της κρίσης του 2009 υπήρξαν ακόμη δριμύστερες για τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Ο Ευρωπαϊός Επίτροπος αρμόδιος για την Ενέργεια, κ. Andris Piebalgs,

αντέδρασε σε αυτήν την κατάσταση με αποφασιστικότητα και εξυπνάδα και κατόρθωσε να διατηρήσει σε κανονικά επίπεδα τη ροή του ενεργειακού εφοδιασμού, παρότι την περίοδο αυτή σημειώθηκε πτώση των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ κατά περίπου 30 % με ταυτόχρονη μείωση της πίεσης στους αγωγούς μεταφοράς φυσικού αερίου.

3.2 Το θέμα της ενέργειας είχε ήδη τεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα), το 1952, και με τη Συνθήκη Ευρατόμ, το 1957, ενώ –κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που προηγήθηκαν της Συνθήκης της Ρώμης– ορισμένοι θεωρούσαν ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να αποτελέσει αναπόσπαστο τμήμα των δραστηριοτήτων της κοινής αγοράς και να συνδεθεί άρρηκτα με κάποια ευρωπαϊκή δικαιοδοσία.

3.3 Μόνο μετά την πάροδο πολλών ετών, ενώπιον της σοβαρότατης κρίσης, η Ευρώπη συνειδητοποίησε ότι το ζήτημα της ενεργειακής εξάρτησης δεν έχει απλώς τεράστια οικονομική σημασία, αλλά ότι, προπαντός, ο ενεργειακός εφοδιασμός μπορεί άνετα να χρησιμοποιηθεί ως όπλο για την άσκηση πολιτικής πίεσης.

3.4 Είναι προφανές ότι η αυξανόμενη εξάρτηση της ΕΕ όσον αφορά τον εφοδιασμό της από μη δημοκρατικές και ασταθείς περιοχές και χώρες, στις οποίες συχνά δεν γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα και τα κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και η εξάρτησή της από την Ρωσία για την τροφοδοσία της, ιδίως σε φυσικό αέριο, προξενεί μεγάλη ανησυχία και ενδέχεται, μακροπρόθεσμα, να δημιουργήσει πολυάριθμα προβλήματα στα κράτη μέλη, αλλά και κυρίως να αποτελέσει απειλή για τη συνολική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.5 Οι διεθνείς συνθήκες έχουν μεταβληθεί ριζικά. Ο πολιτικός και οικονομικός ρόλος που διαδραματίζουν η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία, καθώς και οι μακροπρόθεσμες στρατηγικές που προωθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες με στόχο να διατηρήσουν για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τα εγχώρια αποθέματά τους αυξάνοντας την ενεργειακή τους ζήτηση στις διεθνείς αγορές, σε συνδυασμό με την ολοένα και μεγαλύτερη αστάθεια και ριζοσπαστικοποίηση των συγκρούσεων στις εξαγωγικές περιοχές, καθιστούν επιβεβλημένη τη βαθιά διαφοροποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών. Η ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί πλέον αναπόσπαστη συνιστώσα της εθνικής ασφάλειας και της οικονομικής ανάπτυξης.

4. Τα νέα σενάρια

4.1 Λόγω της στρατηγικής σημασίας της ενεργειακής ασφάλειας, απαιτείται να συνεκτιμηθούν –στο πλαίσιο ενός νέου σεναρίου – όλες οι εναλλακτικές δυνατότητες στις γειτονικές χώρες, τόσο Ανατολικά και Νότια όσο και στη Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή. Κρίνεται σκόπιμο να επιταχυνθεί η πλήρης υλοποίηση της ενεργειακής εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της Αφρικής και να δρομολογηθεί η προετοιμασία μιας μεγάλης διεθνούς διάσκεψης με θέμα την πρόσβαση στην ενέργεια και την ενεργειακή ασφάλεια, εστιασμένης στη θέσπιση νέων κοινών κανόνων. Σε περίπτωση που επιτευχθεί ένα νέο παγκόσμιο σύμφωνο για την ενεργειακή ασφάλεια, οι εξειδικευμένοι διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να εστιάσουν τον έλεγχο της εφαρμογής του εν λόγω συμφώνου. Λαμβανομένης υπόψη της ζωτικής σημασίας του συγκεκριμένου θέματος, η συμμετοχή των μεγάλων διεθνών οργανισμών εκλαμβάνεται ως βασική προϋπόθεση.

4.2 Η ΕΕ θα πρέπει να συμπεριλάβει την ασφάλεια του εφοδιασμού μεταξύ των προτεραιοτήτων της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειάς της, πλαισιώνοντας τον αρμόδιο για τις εξωτερικές πολιτικές από τον κάτοχο μιας νέας θέσης, της θέσης του Υπατού Εκπροσώπου Ενεργειακών Πολιτικών. Παρότι σημειώθηκε κάποια πρόοδος έναντι της κοινής πολιτικής, τα κράτη μέλη τείνουν ακόμη να κρατούν σθεναρά στα χέρια τους μοχλούς της εξουσίας, αναπτύσσοντας διμερείς σχέσεις με τις χώρες παραγωγούς.

4.3 Παρά τις τροποποιήσεις της Συνθήκης και παρά το νέο άρθρο 194 της ΣΛΕΕ, δεν είναι ακόμη σαφές πώς ακριβώς η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ασκήσει τις δικές της αρμοδιότητες και, κυρίως, πώς θα μετουσιωθεί σε πράξη το «πνεύμα αλληλεγγύης». Κάποια πρόοδος έχει, παραδείγματος χάρι, επιτευχθεί στον τομέα των στρατηγικών αποθεμάτων φυσικού αερίου, όπου διαπιστώνεται για πρώτη φορά η ανάληψη μιας δέσμευσης κατά τρόπο αλληλέγγυο. Η Επιτροπή επιδιώκει την ανάληψη μιας σοβαρής εξωτερικής πολιτικής. Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους αναμένεται να δημοσιευθεί μια ανακοίνωση σχετικά με τις διεθνείς πολιτικές και την ενεργειακή ασφάλεια. Στον αντίποδα βρίσκονται ορισμένα κράτη μέλη τα οποία προσπαθούν να χαράξουν –κυρίως με τη Ρωσία και με ορισμένες χώρες της λεκάνης της Μεσογείου– μια ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική στον τομέα του ενεργειακού εφοδιασμού, με αποτέλεσμα να προκαλούν σημαντικές δυσχέρειες σε άλλες χώρες υπονομεύοντας τη συλλογική ικανότητα άσκησης επιρροής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.4 Καθίσταται απολύτως προφανές ότι η σημερινή διατύπωση της Συνθήκης αντιστοιχεί σε μια συναινετική λύση η οποία είναι βεβαίως χρήσιμη, αλλά δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων. Η ενεργειακή πολιτική στο σύνολό της χρήζει επανεξέτασης στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης Συνθήκης, κατά το πρότυπο της Συνθήκης Ευρατόμ, προσδίδοντας μια έντονη θεσμική διάσταση στην πολιτική ασφάλειας, στην οποία περιλαμβάνεται και η πολιτική για την ενεργειακή ασφάλεια. Κρίνεται αναγκαίο να υπερικηθεί η ενεργειακή μονομέρεια χάρι σε μια ισχυρή κοινή πολιτική ενεργειακής αλληλεγγύης, βασισμένη στη διαφοροποίηση, σε ένα ενεργειακό μείγμα κατάλληλα προσαρμοσμένο στις συνθήκες και στις ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν κάθε κράτος μέλος, αλλά και –προπαντός– στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, δεδομένου ότι οι σημαντικότεροι τομείς που σχετίζονται με τις ενεργειακές ανάγκες –όπως η παραγωγή, η μεταφορά και η διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας, οι μεταφορές και η θέρμανση– είναι συγχρόνως και εκείνοι που προκαλούν τις περισσότερες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

4.5 Η ανατολική διάσταση της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ

4.5.1 Στο πλαίσιο της πολιτικής γειτονίας, παραδείγματος χάρι, έναντι των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Μολδαβία, η Ουκρανία ή η Λευκορωσία, θεωρείται σκόπιμο –παρά τις γνωστές πολιτικές δυσκολίες– να ενταθεί η συνεργασία με τις εν λόγω χώρες και να προαχθεί περαιτέρω η συμμετοχή τους σε κοινές πολιτικές, εντός ενός πλαισίου το οποίο εξυπακούεται ότι θα πρέπει να εγγυάται και να διασφαλίζει τον σεβασμό των δημοκρατικών κανόνων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πρόσφατα υπέστησαν βαρύ πλήγμα στη Λευκορωσία εξαιτίας της βίαιης καταστολής των αντιφρονούντων. Η εμπειρία που αποκόμισε η Ενεργειακή Κοινότητα από τις χώρες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης υπήρξε θετική. Η Ενεργειακή Κοινότητα, η οποία αρχικά δημιουργήθηκε με στόχο να προαχθεί η δυνατότητα ενοποίησης των χωρών της πρώην Γιουγκοσλαβίας, επεκτάθηκε σταδιακά και η πρόσφατη προσχώρηση της Ουκρανίας θα συντελέσει ακόμη περισσότερο στη σύνδεση του εν λόγω σχεδίου τόσο με τις γειτονικές μας χώρες όσο και με τις χώρες της Κεντρικής Ασίας, όπως το Ουζμπεκιστάν και η Κιργιζία.

4.5.2 Το 2008 η Πολωνία και η Σουηδία πρότειναν τη δημιουργία της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (ΑΕΣ) ως πρωτοβουλίας της ΕΕ για έξι γειτονικές χώρες (Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Μολδαβία και Ουκρανία), με στόχο την εμβάθυνση της πολιτικής συνεργασίας και της οικονομικής ολοκλήρωσης και την καθιέρωση δομών πολυμερούς συνεργασίας στην περιοχή. Η πρώτη επίσημη σύνοδος κορυφής της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη των δραστηριοτήτων της εν λόγω εταιρικής σχέσης, πραγματοποιήθηκε στην Πράγα στις 7 Μαΐου 2009.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ συμμετέχει σε τρεις από τις τέσσερις θεματικές πλατφόρμες της ΑΕΣ και διεκδικεί σθεναρά την πρόσβασή της στην Πλατφόρμα 3, η οποία ασχολείται με την ενίσχυση της Ενεργειακής Κοινότητας και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και με τον ρόλο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στις οικονομίες των ανατολικών εταίρων της ΕΕ και η προαγωγή της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις γείτονες χώρες θα πρέπει να αποτελεί έναν από τους βασικούς προσανατολισμούς των δράσεων στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης. Απαιτούνται περαιτέρω δράσεις για την προώθηση της συνεργασίας, του εκσυγχρονισμού των υποδομών μεταφοράς της ενέργειας και άλλων διασυνδέσεων μεταξύ των δικτύων παραγωγής και διανομής της ενέργειας.

4.5.4 Τα θέματα αυτά είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνία των πολιτών και δεν θα πρέπει να αφεθούν στην αποκλειστική διακριτική ευχέρεια των δημοσίων αρχών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η ΕΟΚΕ αιτείται τη συστηματική – και όχι μόνον κατά περίπτωση – συμμετοχή στην Πλατφόρμα 3 της ΑΕΣ εκπροσώπων της ομάδας εργασίας 3 με θέμα «Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και ενεργειακή ασφάλεια» του Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών της ΑΕΣ, δεδομένου ότι η φωνή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, εξακολουθεί είτε να τίθεται υπερβολικά συχνά στο περιθώριο είτε ακόμη και να παρεμποδίζεται. Η πρωτοβουλία της δημιουργίας Επιχειρηματικού Φόρουμ στο πλαίσιο της ΑΕΣ αποτελεί προσπάθεια ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου όσον αφορά την οικονομία, άρα και την ενέργεια.

4.6 Η ευρωμεσογειακή διάσταση της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ

4.6.1 Λαμβανομένων υπόψη των πολιτικών αλλαγών που συντελούνται επί του παρόντος σε πολλές χώρες της Νότιας Μεσογείου, καθίσταται πλέον επιτακτική ανάγκη για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να συμβουλευούνται και να προάγουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών αμφοτέρων των πλευρών της Μεσογείου στις μελλοντικές κοινές ενεργειακές πολιτικές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω πολιτικές δεν θα εκλαμβάνονται ως άνωθεν ή εξώθεν επιβαλλόμενες, αλλά ότι αντίθετα θα τυγχάνουν πραγματικής υποστήριξης εκ μέρους της ευρύτερης κοινής γνώμης. Η ΕΟΚΕ καταβάλλει προσπάθειες για τη δημιουργία, έως το φθινόπωρο του 2011, μιας Συνέλευσης των Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων της περιοχής της Μεσογείου. Η Συνέλευση αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει φόρουμ ζωτικής σημασίας για την ανταλλαγή απόψεων με την κοινωνία των πολιτών σε θέματα ενεργειακής πολιτικής.

4.6.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επίσης να προτείνει στις χώρες της νότιας ακτής της Μεσογείου την ένωσή τους σε μια ιδιαίτερη ενεργειακή κοινότητα. Η ολοκλήρωση του Μεσογειακού Δακτυλίου, ο βρόχος ηλεκτρικών δικτύων, τα σχέδια υπό διαμόρφωση, όπως το σχέδιο DESERTEC, το μεσογειακό πρόγραμμα ηλιακής ενέργειας, αλλά και αυτή καθ' εαυτή η μεσογειακή συνεργασία αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην προαγωγή –σύμφωνα με το παράδειγμα του Μαγκρέπ– μιας ενισχυμένης συνεργασίας όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις μεταφορές και τη διασύνδεση των δικτύων, καθώς και τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων παραγωγής και διανομής.

4.6.3 Τα δυνητικά οφέλη για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προφανή. Η ενίσχυση των υποδομών των εταίρων μας στην περιοχή της Μεσογείου θα τους βοηθήσει να επιδιώξουν την υλοποίηση πολυάριθμων κοινών στόχων: την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, τη μείωση της συνολικής ενεργειακής ζήτησης, η οποία θα συμβάλει στην εδραίωση της ενεργειακής ασφάλειας και στη σταθεροποίηση των τιμών πρώτων υλών, καθώς και τον περιορισμό των εκπομπών.

4.6.4 Η εν λόγω συμβολή, η οποία μπορεί να έχει ακόμη και τη μορφή οικονομικής συνεισφοράς, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ) όσον αφορά την περιοχή της Μεσογείου και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) όσον αφορά ορισμένες δικαιούχους χώρες που εμπίπτουν στο πεδίο παρέμβασής της, μπορεί να ενταχθεί στο πλαίσιο των οικονομικών ενισχύσεων που θα πρέπει να αναλάβει να προωθήσει η ΕΕ προς όφελος των λιγότερο ανεπτυγμένων οικονομιών προκειμένου να καταστεί δυνατή η βιώσιμη ανάπτυξη τους με χαμηλές εκπομπές CO₂.

4.7 Στο εγγύς μέλλον, ο στρατηγικός άξονας γύρω από τον οποίο η Ενεργειακή Κοινότητα θα διαρθρώσει την υποστήριξη των χωρών εταίρων θα περιλαμβάνει προγράμματα με στόχο την αισθητή βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Το σχέδιο αυτό εντάσσεται επίσης τόσο στην περιβαλλοντική συνεργασία όσο και στους νέους μετά-Κιότο περιβαλλοντικούς στόχους.

4.8 Οι στόχοι μιας νέας «διπλωματίας της ενέργειας», προς υλοποίηση από κοινού με τις χώρες παραγωγής, διαμετακόμισης και κατανάλωσης, θα πρέπει να ενταχθούν σε ένα νέο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και να ενσωματωθούν σε διάφορες συμφωνίες και συνθήκες, κατά το πρότυπο της Συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας και του πρωτοκόλλου για την ενεργειακή απόδοση που λειτουργούν εδώ και μια εικοσαετία ως μέσα συνεργασίας και επίλυσης διεθνών διαφορών, χωρίς ωστόσο να αποδεχθούν ιδιαίτερα αποτελεσματικά.

4.9 Η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει έναν νέο χάρτη και ένα νέο πρωτόκολλο με τις χώρες της νότιας ακτής της Μεσογείου και να

επιδιώξει εκ νέου την αναθεώρηση και την περαιτέρω ενίσχυση του υφιστάμενου χάρτη, επιβάλλοντας στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θέσουν σε εφαρμογή μια πολιτική ενεργειακής αλληλεγγύης. Προς το σκοπό αυτό, η προαγωγή της ενοποίησης των χωρών της Βαλτικής θεωρείται μείζονος σημασίας.

4.10 Η Αρκτική και η Θάλασσα του Μπάρεντς, θα μετατραπούν σε μία από τις περιοχές της ΕΕ με την πλέον δυναμική οικονομική ανάπτυξη και θα αποτελέσουν μια περιοχή ζωτικής σημασίας για τη Νορβηγία, τη Ρωσία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Τα συμφέροντα της εν λόγω περιοχής, τόσο σε τοπική όσο και σε παγκόσμια κλίμακα, συνιστούν ευρωπαϊκό ζήτημα το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο μιας ισχυρής και ρεαλιστικής πολιτικής.

4.11 Η μονομέρεια περιόρισε δραματικά τις δυνατότητες άσκησης επιρροής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είχε εκ των πραγμάτων ως αποτέλεσμα να παρασχεθεί στις προμηθευτικές χώρες, και ιδιαίτερα στη Ρωσία, η δυνατότητα αποφασιστικής παρέμβασης στις δημοκρατικές επιλογές ορισμένων γειτονικών τους χωρών. Στην πράξη, η ΕΕ απορροφά ποσοστό υψηλότερο του 67 % των ρωσικών εξαγωγών ενεργειακών προϊόντων και για προφανείς λόγους, από πλευράς τόσο γειννίας όσο και πολιτικής, η εξεύρεση άλλων αγορών εξίσου προσιτών με τη δική μας θεωρείται δύσκολη υπόθεση.

4.12 Η συμμετοχή της Ρωσίας στον ΠΟΕ θα πρέπει να γίνει δεκτή υπό την προϋπόθεση της παροχής συγκεκριμένων εγγυήσεων ως προς τη στάση της εν λόγω χώρας έναντι των ενεργειακών μονοπωλίων της –στάση η οποία συχνά εμπνέεται και υπαγορεύεται από την πολιτική εξουσία– και, προφανώς, υπό την προϋπόθεση της επίλυσης των διαφορών της με τη Γεωργία μέσω της σύναψης διμερούς συμφωνίας.

5. Στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, τη Βραζιλία, την Ινδία και την Κίνα

5.1 Η ανάπτυξη στρατηγικών εταιρικών σχέσεων με τις κυριότερες χώρες που πρωτοστατούν στην παγκόσμια αγορά ενέργειας, δηλαδή εν προκειμένω με τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, τη Βραζιλία, την Ινδία και την Κίνα, θεωρείται ζωτικής σημασίας. Η συνεργασία και η συνεννόηση μεταξύ των εταίρων θα πρέπει να επικεντρωθούν στο συγκεκριμένο θέμα της εξασφάλισης του ενεργειακού εφοδιασμού και μάλιστα σε δίκαιες τιμές, στην παροχή προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση και στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

5.2 Το θέμα της ασφάλειας του εφοδιασμού, το οποίο έχει προφανείς επιπτώσεις στην ασφάλεια εν γένει, στη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και στην προσπάθεια καταπολέμησης της αλλαγής του κλίματος, απαιτεί ευρεία πολυμερή συναίνεση. Ο οικονομικός ανταγωνισμός δεν πρέπει να θέσει σε κίνδυνο τη σταθερότητα και την ειρήνη και επιβάλλεται να αποτραπεί οποιαδήποτε τυχόν επιδείνωση των διεθνών εντάσεων που αποτελούν ήδη ιδιαίτερο γνώρισμα πολλών περιοχών οι οποίες διασφαλίζουν την τροφοδοσία υδρογονανθράκων.

5.3 Η ενέργεια έχει συμπεριληφθεί εδώ και καιρό στις συζητήσεις της Ομάδας G20. Θεωρείται αναγκαίο οι συζητήσεις αυτές, οι οποίες συχνά παραμένουν στο στάδιο της δήλωσης αγαστών προθέσεων, να μετουσιωθούν σε συμφωνίες και σε στρατηγικές εταιρικές σχέσεις. Η πιο ρεαλιστική προσέγγιση συνίσταται κατά πάσα πιθανότητα στη σύναψη διμερών συμφωνιών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συχνά λησμονεί ότι αποτελεί την πρώτη οικονομική ζώνη του

κόσμοι και δεν κατορθώνει να επιβάλλει στους εταίρους της το δικό της πρόγραμμα δράσης που αποσκοπεί στην ενίσχυση των βασικών κατευθυντηρίων γραμμών της εξωτερικής πολιτικής της, διαμέσου των οποίων πρέπει να συνεχίσει να επιδιώκει τη διάδοση των δημοκρατικών αρχών, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την τήρηση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των λαών, τη μη αποδοχή της χρήσης του πολέμου ως μέσου επίλυσης των διενέξεων μεταξύ των λαών για τη διευθέτηση των οποίων απαιτείται η περαιτέρω ενδυνάμωση των διεθνών οργανισμών.

5.4 Οι νέες αναδυόμενες οικονομίες ενδιαφέρονται εξίσου με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη θέσπιση ενός διεθνούς πλαισίου με στόχο τη διασφάλιση σταθερού ανεφοδιασμού σε λογικές τιμές. Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στη σύναψη στρατηγικών εταιρικών σχέσεων με τις χώρες αυτές, ενθαρρύνοντας την καθιέρωση ενός συστήματος κανόνων στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, οι οποίοι να ευνοούν την ενίσχυση της συνεργασίας και την πρόληψη των ανώφελων και δαπανηρών προσαρτημένων κερδοσκοπικού ελέγχου των πρώτων υλών.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία συγκέντρωσε μεν το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκε όμως στην πορεία των συζητήσεων:

Σημείο 1.1.12

Να διαγραφεί το τέλος της περιόδου:

«την απόδοση προτεραιότητας σε έργα ενεργειακής διαφοροποίησης που υλοποιούνται εντός των γειτονικών περιοχών, όπως είναι ο ενεργειακός διάδρομος Κασπίας Θάλασσας-Εύξεινου Πόντου-ΕΕ, ιδίως δε στην κατασκευή του αγωγού Nabucco και υποδομών υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ), στη διασύνδεση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας (Μεσογειακός Δακτύλιος) και στην ολοκλήρωση των ευρωμεσογειακών δικτύων υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, καθώς και στην υλοποίηση νέων σχεδίων υποδομών πετρελαίου ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως τα έργα Οδησσός-Γκντανσκ και Κωνσταντία-Τεργέστη και το έργο Nord Stream που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη Φινλανδία και για το οποίο κρίνεται σκόπιμη η επαναδιαπραγμάτευση των δυνατοτήτων διασύνδεσης με τις χώρες της Βαλτικής και την Πολωνία»

Αιτιολογία

Ας αφήσουμε τους πολιτικούς και οικονομολόγους των κρατών να αποφασίσουν για τη σημασία αυτών των έργων, ιδίως καθώς η διαδρομή του αγωγού Nord Stream εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο διαμάχης σε σχέση με την πρόσβαση στον λιμένα του Świnoujście.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ:	33
Ψήφοι κατά:	46
Αποχές:	17

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι καινοτόμοι χώροι εργασίας ως πηγή παραγωγικότητας και ποιοτικής απασχόλησης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2011/C 132/05)

Εισηγήτρια: η κ. **Leila KURKI**Συνεισηγητής: ο κ. **Mihai MANOLIU**

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Οι καινοτόμοι χώροι εργασίας ως πηγή παραγωγικότητας και ποιοτικής απασχόλησης

Στις 20 Οκτωβρίου 2010, η ΕΟΚΕ αποφάσισε να αντικαταστήσει την ομάδα μελέτης με υποεπιτροπή.

Η υποεπιτροπή «Καινοτόμοι χώροι εργασίας», στην οποία είχε ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 23 Φεβρουαρίου 2011 με εισηγήτρια την κ. Leila Kurki και συνεισηγητή τον κ. Mihai Manoliu.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 94 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αποτελεί καθήκον της Ευρωπαϊκής Ένωσης να στηρίξει όλα τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν την καινοτομία στον χώρο εργασίας. Σκοπός της καινοτομίας στον χώρο εργασίας είναι η δοκιμή και η αναδιάρθρωση των οργανωτικών παραμέτρων κατά τρόπο βιώσιμο, βελτιώνοντας παράλληλα την παραγωγικότητα και την ποιοτική απασχόληση. Ορισμένες από τις παραμέτρους που επιδέχονται βελτίωση είναι οι διαδικασίες, οι μέθοδοι, τα μέσα, η οργάνωση και ο φυσικός χώρος εργασίας, οι επαγγελματικές δεξιότητες, οι εργασιακές πρακτικές, η διοίκηση, καθώς και η καθοδήγηση.

1.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να οριστεί σαφώς η βασική έννοια των «καινοτόμων χώρων εργασίας». Η έλλειψη μιας ευρέως αναγνωρίσιμης έννοιας ίσως εξηγήσει εν μέρει γιατί, κατά το παρελθόν, τα περισσότερα έγγραφα πολιτικής της ΕΕ έκαναν περιορισμένη αναφορά στην καινοτομία στον χώρο εργασίας. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών πρέπει να αντιληφθούν τη σημασία της καινοτομίας και των μέσων επίτευξής της, ιδίως όσον αφορά στις επιχειρήσεις και στο οργανωτικό σκέλος.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η έννοια των καινοτόμων χώρων εργασίας βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» –αν και δεν αναφέρεται στο σχετικό έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής–, καθώς και συνιστά βασική προϋπόθεση για την ευόδωση αυτής της στρατηγικής. Συνεπώς, εισηγείται την ενσωμάτωση της έννοιας των «καινοτόμων χώρων εργασίας» στην εν λόγω στρατηγική.

1.4 Προκειμένου να καταστεί η στρατηγική «Ευρώπη 2020» πιο ισόρροπη, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δρομολογήσει ένα πιλοτικό πρόγραμμα για τους καινοτόμους χώρους εργασίας στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Ένωση καινοτομίας». Κύριο μέλημα του προγράμματος θα πρέπει να είναι η αναβάθμιση της ποιότητας του επαγγελματικού βίου του ατόμου. Η

ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να ξεκινήσουν πάραυτα περαιτέρω μελέτες με αντικείμενο τη σχέση της ποιότητας του επαγγελματικού βίου με την καινοτομία και την παραγωγικότητα. Επίσης, θα πρέπει να θεσπιστεί ένας ευρωπαϊκός δείκτης αξιολόγησης της ποιότητας του επαγγελματικού βίου και της επίδρασής της στην καινοτομία και την παραγωγικότητα. Η μέτρηση της προόδου θα πρέπει να βασίζεται σε αξιόπιστους δείκτες που θα δίνουν έμφαση όχι μόνο στις εισροές, αλλά κυρίως στις εκροές παραγωγής.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τον προβληματισμό της για το γεγονός ότι τα κονδύλια της ΕΕ επικεντρώνονται σε καινοτόμα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ενώ η καινοτομία στον χώρο εργασίας βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα. Πιστεύουμε ότι η πολιτική καινοτομίας πρέπει να εστιαστεί περισσότερο στον τρόπο συνεργασίας των διαφόρων εταίρων με σκοπό την προώθηση των καινοτόμων χώρων εργασίας και κατ' επέκταση την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ευημερίας στην ΕΕ. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι τα κονδύλια της ΕΕ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση της καινοτομίας στον χώρο εργασίας και προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει υπόψη και να ρυθμίσει αναλόγως και το ταχύτερο δυνατόν όλα τα χρηματοδοτικά μέσα που διαθέτει (π.χ. τα διαδρωτικά ταμεία και δη χρηματοδοτικά προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα, τα προγράμματα-πλαίσια έρευνας και ανάπτυξης και τις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες).

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αξιολόγηση της πολιτικής καινοτομίας πρέπει να δίνει έμφαση στον τρόπο αξιοποίησης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας και να μην εξαντλείται στην απλή στελέχωση με ειδικευμένους εργαζόμενους. Οι συνθήκες και το περιβάλλον εργασίας είναι στοιχεία εξίσου σημαντικά. Απαιτείται, συνεπώς, οι διάφοροι οργανισμοί και επιχειρήσεις να υιοθετήσουν μια νέα διατομεακή προσέγγιση προκειμένου να προωθήσουν τις δραστηριότητές τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη να αναλύσουν προσεκτικά εκείνες τις πολιτικές και τα συστήματα οργάνωσης της εργασίας που έχει αποδειχθεί ότι ευνοούν περισσότερο την καινοτομία μέσω των επενδύσεων στην ανάπτυξη δεξιοτήτων. Προκειμένου να εντοπίσει τις αποτελεσματικότερες μεθόδους ως προς τις επιχειρήσεις και το οργανωτικό

σκέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να στηρίξει την έρευνα και τη διάδοση των πορισμάτων των διαφόρων ερευνών. Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να προβεί σε εκτίμηση των υφιστάμενων στρατηγικών καινοτομίας προκειμένου να συμπεριλάβει στο σύνολό τους τον ορισμό της έννοιας των καινοτόμων χώρων εργασίας.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει η ενιαία αγορά της ΕΕ να λειτουργεί υπέρ ενός περιβάλλοντος που θα παρέχει κίνητρα στις επιχειρήσεις και στους οργανισμούς να αναπτύξουν την καινοτομία. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων πρέπει να βασίζεται στην ποιότητα των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και σε ένα ευνοϊκό περιβάλλον εργασίας και όχι μόνο στις τιμές. Εν προκειμένω, ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση.

1.8 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών μπορούν να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο, επενδύοντας σε προγράμματα καινοτομίας και παρέχοντας ποικίλα οικονομικά κίνητρα. Η αποτελεσματική χρήση των πόρων για την προώθηση της καινοτομίας προϋποθέτει μακρόπνοο σχεδιασμό, μεθοδικότητα και υποστήριξη με τη μορφή παροχής συμβουλών και καθοδήγησης όσον αφορά στην δρομολόγηση και την εκτέλεση προγραμμάτων αναβάθμισης. Ως προς τούτο, οι κοινωνικοί εταίροι φέρουν μεγάλη ευθύνη για την προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση τέτοιου είδους προγραμμάτων. Πρέπει επομένως να ενισχυθεί η δράση των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών στον τομέα της οργάνωσης προγραμμάτων κατάρτισης και παρουσίασης βέλτιστων πρακτικών.

1.9 Είναι αξιοσημείωτο ότι οι πολιτικές καινοτομίας βρίσκονται σε διαφορετικό στάδιο εξέλιξης σε κάθε κράτος μέλος. Κατά την ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις για περαιτέρω εξέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού (π.χ. μέσω προγραμμάτων αμοιβαίας εκμάθησης και βέλτιστων πρακτικών) σε όσα κράτη μέλη δεν διαθέτουν μεγάλη εμπειρία σε θέματα καινοτομίας στις επιχειρήσεις και στους οργανισμούς. Ως προς τις πρωτοβουλίες της ΕΕ για την καινοτομία και την κατάρτιση, θα ήταν χρήσιμο να δοθεί έμφαση στην καινοτομία στον χώρο εργασίας και σε νέες μορφές επαγγελματικών δεξιοτήτων (πέραν των τεχνικών και λοιπών επαγγελματικών γνώσεων, θα μπορούσαν να καλύπτουν στοιχεία όπως τα επικοινωνιακά προσόντα, η δημιουργικότητα ή η ικανότητα καινοτομίας). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει τα κέντρα ανάπτυξης που ήδη λειτουργούν σε αρκετά κράτη μέλη και τη δράση αυτών σε ζητήματα προώθησης της καινοτομίας, των ποιοτικών συνθηκών εργασίας και της παραγωγικότητας.

1.10 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι επιβάλλεται να συνεχιστεί ο διάλογος για τους καινοτόμους χώρους εργασίας στα διάφορα φόρουμ, στα κράτη μέλη, στις επιχειρήσεις και στους οργανισμούς ανά την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ, από την πλευρά της, οφείλει να βοηθήσει γενικότερα τους κοινωνικούς φορείς, τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, καθώς και τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής, να αντιληφθούν την ανάγκη ανάπτυξης πολιτικών υπέρ της καινοτομίας στον χώρο εργασίας. Αποστολή του οργάνου είναι να συμβάλει, μέσα από τα κείμενά του και γενικότερα μέσα από τα έγγραφα πολιτικής της ΕΕ, στην εμπέδωση της έννοιας της καινοτομίας. Προς τούτο πρέπει, αφενός, να εκθέτει τις απόψεις του ως προς την πολιτική καινοτομίας στις γνωμοδοτήσεις που πραγματεύονται θέματα οικονομίας, απασχόλησης και πολιτικής καινοτομίας και, αφετέρου, να αξιοποιήσει τις στενές σχέσεις που διατηρεί με τις οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές των κρατών μελών.

2. Η σημασία των καινοτόμων χώρων εργασίας στην οικονομική ανάπτυξη, την αειφόρο παραγωγικότητα και την ποιότητα απασχόληση

2.1 Τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν αναλάβει τη δέσμευση να εφαρμόσουν μια στρατηγική που θα βοηθήσει την ΕΕ να βγει ισχυρότερη από την κρίση και να αποκτήσει μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία με υψηλούς δείκτες απασχόλησης, παραγωγικότητας και ευρεία κοινωνική συνοχή. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» αντιπροσωπεύει το όραμα για μια ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία της αγοράς του 21ου αιώνα ⁽¹⁾.

2.2 Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί μέρος της συμβολής της ΕΟΚΕ στην υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και συγκεκριμένα συνδέεται με τις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Ένωση καινοτομίας» και «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» ⁽²⁾, καθώς και την προσπάθεια προώθησης της ποιοτικής απασχόλησης και της διά βίου μάθησης ⁽³⁾.

2.3 Στην παρούσα γνωμοδότηση η καινοτομία ορίζεται σύμφωνα με την ευρεία αντίληψη της έννοιας, ήτοι: *εφαρμοσμένο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα βάσει δεξιοτήτων, το οποίο προκύπτει από επιστημονικά, ερευνητικά, τεχνολογικά, επαγγελματικά πρότυπα, εφαρμογές στον τομέα των υπηρεσιών, τον σχεδιασμό, την επισήμανση, ή τις μεθόδους οργάνωσης της εργασίας, της παραγωγής και βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος. Γενικά, η καινοτομία είναι προϊόν συνδυασμού διαφορετικών δεξιοτήτων, το οποίο προάγει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και της κοινωνίας και την ευημερία.*

2.4 Η έννοια της καινοτομίας περιλαμβάνει καινοτομίες ως προς τα προϊόντα, τις υπηρεσίες, το τεχνικό, κοινωνικό και λειτουργικό σκέλος σε όλους τους τομείς και σε όλες τις μορφές οργανισμών. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, ως φορείς καινοτομίας λογίζονται οι εταιρείες, οι εθελοντικές οργανώσεις και οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα.

2.5 Η καινοτομία στον χώρο εργασίας αποσκοπεί στη δοκιμή και στη βιώσιμη αναβάθμιση της παραγωγικότητας των διαφόρων οργανισμών, βελτιώνοντας παράλληλα την παραγωγικότητα και την ποιοτική απασχόληση. Οι καινοτόμοι χώροι εργασίας υποστηρίζουν τις κοινωνικές και οργανωτικές αλλαγές σφαιρικού και βιώσιμου χαρακτήρα, οι οποίες έχουν ως στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων και τον περιορισμό του μακροπρόθεσμου λειτουργικού κόστους. Ορισμένες από τις παραμέτρους που επιδέχονται βελτίωση είναι οι διαδικασίες, οι μέθοδοι, η οργάνωση και ο φυσικός χώρος εργασίας, οι επαγγελματικές δεξιότητες, οι εργασιακές πρακτικές, η διοίκηση, καθώς και η καθοδήγηση.

⁽¹⁾ Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θέτει τρεις αλληλένδετες προτεραιότητες: — Έξυπνη ανάπτυξη: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση και την καινοτομία.

— Διατηρήσιμη ανάπτυξη: προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.

— Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς: μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» (ΕΕ C 128 της 18/5/2010, σ. 74).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση» (ΕΕ C 107 της 6.4.2011, σ. 77).

2.6 Σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό της καινοτομίας, οι επενδύσεις στο πλαίσιο της πολιτικής καινοτομίας πρέπει να εστιάζουν σε οργανωτικές και καθοδηγούμενες από το προσωπικό καινοτομίες στον χώρο εργασίας, με σκοπό τη βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων, των δημόσιων και λοιπών οργανισμών, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων εργασίας (νέες μορφές θέσεων εργασίας σε ήδη υπάρχοντες, αλλά και σε νέους κλάδους), καθώς και την ενίσχυση της βιώσιμης παραγωγικότητας, της ανάπτυξης και της ποιοτικής απασχόλησης. Αυτού του είδους οι επενδύσεις λειτουργούν υπέρ της αποτελεσματικότητας των εργοδοτών, των εργαζομένων και του κοινωνικού συνόλου.

3. Νέα στοιχεία ανάπτυξης και αλλαγές στην εργασιακή νοοτροπία

3.1 Η Ευρώπη έχει ανάγκη από νέα στοιχεία ανάπτυξης για την οικονομία και την ευημερία της· πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω η παραγωγικότητα σε όλους τους τομείς και η υλοποίηση αυτού του στόχου κατά τρόπο βιώσιμο μπορεί να συνεισφέρει στην καινοτομία και στη δημιουργία περισσότερης ποιοτικής απασχόλησης. Η βελτίωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας του επαγγελματικού βίου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον συνδυασμό της τεχνολογίας με τις δεξιότητες των εργαζομένων, την αφοσίωση και τον ζήλο του προσωπικού, καθώς και την καθοδήγηση, προκειμένου να προκύψουν νέα προϊόντα, υπηρεσίες και εργασιακές πρακτικές. Οι διευρυμένες οργανωτικές δυνατότητες ως προς την καινοτομία οδηγούν σε έναν ενάρετο κύκλο όπου η καινοτομία γεννά παραγωγικότητα, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα επανεπένδυσης στο οργανωτικό σκέλος με σκοπό την υποστήριξη του καινοτόμου πνεύματος⁽⁴⁾.

3.2 Μέσα στα επόμενα χρόνια, ο επαγγελματικός βίος πρόκειται να υποστεί ριζικές πολιτισμικές αλλαγές. Τούτο οφείλεται κυρίως σε παράγοντες όπως οι μεταβολές στον όγκο του εργατικού δυναμικού λόγω των δημογραφικών τάσεων, το υψηλότερο επίπεδο κατάρτισης των εργαζομένων, οι επιδράσεις της προόδου του τομέα της έρευνας (ιδίως στην ιατρική) στο προσδόκιμο ζωής και στη διάρκεια του επαγγελματικού βίου, η ψηφιοποίηση της παραγωγής και των υπηρεσιών, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και οι απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.

3.3 Βασικό ζητούμενο για τη μελλοντική εθνική και ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα είναι ο τρόπος οργάνωσης της εργασίας και διοίκησης του προσωπικού στον χώρο εργασίας. Δεδομένου ότι το άτομο επιδιώκει ολοένα και περισσότερο να προσδώσει νόημα στην εργασία του και εκτιμά την αξία αυτής στη ζωή του, αυξάνονται και οι προσδοκίες του να συνδυάσει αρμονικά τον χρόνο που αφιερώνει στην εργασία του με αυτόν που αφιερώνει στην οικογένειά του ή για την ψυχαγωγία του. Εκφράζεται επίσης το αίτημα να γίνονται σεβαστές οι προσωπικές ανάγκες του εργαζομένου κατά την οργάνωση του χρόνου εργασίας και του συστήματος αποζημίωσης των εργαζομένων. Ο χώρος εργασίας καθίσταται πιο ετερογενής με την παρουσία εργαζομένων διαφόρων ηλικιών, εθνικότητων ή μειονοτικών ομάδων, οι οποίοι πρέπει να διοικηθούν καταλλήλως. Η δε πρόοδος της τεχνολογίας έχει επιδράσει καθοριστικά στο περιβάλλον και στα μέσα εργασίας. Ο χώρος εργασίας του 2020 οφείλει να είναι συνεργατικός, αυθεντικός, προσωπικός, καινοτόμος και βασισμένος στις διαπροσωπικές σχέσεις⁽⁵⁾.

3.4 Οι μεταβολές στην εργασιακή νοοτροπία ασκούν πιέσεις για την αλλαγή των εργασιακών και διοικητικών πρακτικών. Η αυξημένη ευαισθησία που επιδεικνύεται σε ζητήματα βιωσιμότητας συνιστά στοιχείο που επηρεάζει ολοένα και περισσότερο τη φύση της εργασίας, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αρχίζουν να υπολογίζουν την επιτυχία και να λαμβάνουν λειτουργικές αποφάσεις με γνώμονα οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Μια βασική αρχή για τον σχεδιασμό ενός βιώσιμου χώρου εργασίας είναι αυτός να μην θεωρείται απλώς υγιής και παραγωγικός, αλλά να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα και να προάγει το ευ ζην.

4. Καινοτόμοι χώροι εργασίας

4.1 Η ικανότητα ενός οργανισμού να εισαγάγει καινοτομίες εξαρτάται από τον ζήλο και τη διάθεση της διοίκησης και του προσωπικού του να ανανεώσουν τον οργανισμό, αλλά και την ίδιο τον τρόπο εργασίας τους. Το αποτέλεσμα σε αυτή την περίπτωση είναι σύγχρονα πρότυπα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών ή οργανωτικές διαδικασίες που γεννούν πρόσθετα οφέλη για τους καταναλωτές. Όσο πιο προηγμένες είναι οι πρακτικές που ακολουθεί ένας οργανισμός στην πολιτική καινοτομίας του, τόσο μεγαλύτερη είναι η δυνατότητά του να εφαρμόσει καινοτόμες λύσεις⁽⁶⁾.

4.2 Σύμφωνα με ορισμένες μελέτες, οι περισσότερες επιτυχείς καινοτομίες ενός οργανισμού προέρχονται από τον χώρο εργασίας και όχι από τον τεχνολογικό παράγοντα⁽⁷⁾. Είναι επίσης σημαντικό να γίνουν κατανοητές οι διάφορες πτυχές της διαδικασίας ανανέωσης· συνήθως, η καινοτομία στα προϊόντα και στις υπηρεσίες μπορεί να τελεσφορήσει μόνο αν συνοδεύεται από τομές στο οργανωτικό σκέλος και στο περιβάλλον εργασίας⁽⁸⁾.

4.3 Εξίσου καταλυτικές κρίνονται και οι επενδύσεις στην έρευνα και στην τεχνολογία· η επιτυχία δεν έγκειται πάντα στην απόκτηση της τελευταίας τεχνολογίας όσο της πιο αποδοτικής τεχνολογίας, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πλήθος εφαρμογών. Επίσης καθοριστική κρίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης των ευκαιριών που προσφέρει η τεχνολογία σε άλλους κλάδους (π.χ. ΤΠΕ ή ψηφιοποίηση) και το ρυθμιστικό περιβάλλον (π.χ. τυποποίηση). Εντούτοις, η τεχνολογία και τα πορίσματα των ερευνών δεν μετουσιώνονται αυτομάτως σε νέες επαγγελματικές δραστηριότητες ή σε μεγαλύτερη παραγωγικότητα· η εφαρμογή της τεχνολογίας συχνά προϋποθέτει δεξιότητες προερχόμενες από τον ίδιο τον οργανισμό. Τόσο το πνευματικό κεφάλαιο⁽⁹⁾ όσο και οι επενδύσεις που το υποστηρίζουν χρήζουν αποτελεσματικότερης διαχείρισης. Σε γενικές γραμμές δε αυτοί αποτελούν τον ασθενέστερο κρίκο στην αλυσίδα της εφαρμογής της νέας τεχνολογίας.

⁽⁶⁾ Bessant, John (2003): High-involvement Innovation (Innovative capability's eight dimensions).

⁽⁷⁾ Frank Pot, Πανεπιστήμιο Ράντμπουτ (Radboud Universiteit Nijmegen) και Ευρωπαϊκή Ένωση Εθνικών Κέντρων Παραγωγικότητας (European Association of National Productivity Centres), *Workplace innovation for better jobs and performance* (Καινοτόμοι χώροι εργασίας για ποιοτικότερη απασχόληση και μεγαλύτερες επιδόσεις), Νοέμβριος 2010, Αττάλεια.

⁽⁸⁾ π.χ. Terhi Arvonen / Lumene, παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011 - Laura Seppänen και Annarita Koli / Social services in the city of Helsinki (Οι κοινωνικές υπηρεσίες στον Δήμο του Ελσίνκι), παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011.

⁽⁹⁾ Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων σε πνευματικό κεφάλαιο αφορά σε επενδύσεις στην καινοτομία, και δη δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης. Επίσης σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται το εμπορικό σήμα, το ανθρώπινο δυναμικό, οι οργανωτικές δομές, οι επενδύσεις σε λογισμικό και η ψηφιακή γνώση, η επισήμανση, οι επιχειρηματικές μέθοδοι και ο σχεδιασμός. Το πνευματικό κεφάλαιο δίνει έμφαση στις δεξιότητες του προσωπικού και στη σημασία της δημιουργίας, εφαρμογής και χρήσης νέας γνώσης για την οικονομία και στην παραγωγικότητα.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Προώθηση της βιώσιμης παραγωγικότητας της εργασίας στην Ευρώπη*, (EE C 10, της 5.1.2008, σ. 72-79).

⁽⁵⁾ Max Mickelsson, παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011.

4.4 Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της πολιτικής καινοτομίας επιβάλλεται να δίνεται έμφαση στον τρόπο αξιοποίησης και καλλιέργειας των δεξιοτήτων σε ένα οργανισμό και όχι απλώς στη στελέχωση με ειδικευμένους εργαζόμενους. Έχει διαπιστωθεί ότι το ποσοστό που κατέχουν στην οικονομία οι οργανισμοί που προωθούν μέσω των διαχειριστικών πρακτικών τους την ατομική και συλλογική κατάρτιση του προσωπικού τους αποτελεί επίσης ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικό δείκτη της ικανότητας καινοτομίας του συνόλου της οικονομίας⁽¹⁰⁾ (11).

4.5 Οι επιχειρήσεις δεν έχουν αντιληφθεί ακόμα τα οφέλη της καινοτομίας στην καλλιέργεια των επαγγελματικών προσόντων του προσωπικού τους. Δυστυχώς, σύμφωνα με έρευνα για τις εργασιακές συνθήκες του Eurofound (Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας)⁽¹²⁾ και σχετική μελέτη του Cedefop (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης)⁽¹³⁾, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εξακολουθούν να επενδύουν ελάχιστα στο πνευματικό τους κεφάλαιο: μόλις το 26 % των επιχειρήσεων που εξασφαλίζουν κατάρτιση στο προσωπικό τους έχουν προβλέψει το είδος των επαγγελματικών δεξιοτήτων που θα χρειαστούν στο μέλλον.

4.6 Ουσιαστικά, όλες οι καινοτομίες αποτελούν καρπό προηγούμενων τομών, αποθησαυρισμένης πείρας, μάθησης και επαγγελματικών προσόντων. Δεδομένης της σημασίας των γνώσεων και των ιδεών που διαθέτουν οι υπάλληλοι μιας επιχείρησης, προκαλεί έκπληξη πόσο λίγο αυτές οι γνώσεις αξιοποιούνται ή λαμβάνονται υπόψη κατά τη χάραξη πολιτικών καινοτομίας και τις σχετικές συζητήσεις⁽¹⁴⁾.

4.7 Η καινοτομία στον χώρο εργασίας παρέχει τη δυνατότητα απορρόφησης των ιδεών, δεξιοτήτων και εμπειρικής γνώσης όλου του προσωπικού. Από την πείρα συνάγεται ότι η καινοτομία στον χώρο εργασίας είναι ευθέως ανάλογη προς τις καλές επαγγελματικές σχέσεις, το περιβάλλον, καθώς και τις συνθήκες εργασίας⁽¹⁵⁾ (16). Σύμφωνα με περιπτωσιολογικές μελέτες⁽¹⁷⁾, αυτές οι πρακτικές συνεπάγονται αρκετά πλεονεκτήματα για την επιχείρηση και αυξάνουν την αποδοτικότητά της. Στις θετικές προεκτάσεις θα πρέπει να συμπεριληφθούν στοιχεία όπως η ικανοποίηση του προσωπικού με την εργασία του και οι περιορισμένες απουσίες λόγω αναρρωτικής άδειας. Η καινοτομία στον χώρο εργασίας μπορεί επίσης να προσφέρει αποτελεσματικές λύσεις εξοικονόμησης ενέργειας και πόρων, καθώς και αναβάθ-

μισης της λειτουργίας του φυσικού περιβάλλοντος εργασίας. Επομένως, η επιχείρηση ή ο οργανισμός επιτυγχάνει πολλαπλάσια απόσβεση των εν λόγω επενδύσεων.

4.8 Καθοριστικός παράγοντας για τη λειτουργία και την πρόοδο των επιχειρήσεων και των οργανισμών είναι το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι εργαζόμενοι για το αντικείμενό τους, τα δημιουργικά προσόντα και η ανάληψη πρωτοβουλιών (80 %). Μόλις τώρα αρχίζουμε να κατανοούμε αυτές τις παραμέτρους και να τις θεωρούμε στοιχείο που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, καθότι η διοίκηση δεν έχει ακόμα σε μεγάλο βαθμό επίγνωση της σημασίας τους. Ναι μεν γίνονται αντιληπτές οι παραδοσιακές αρετές του εργαζόμενου όπως η υπακοή, η επιμέλεια και η ευφύια, αλλά υπό το πρίσμα της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογικής προόδου, η αξία τους ως παράγοντες ανταγωνιστικότητας έχει υποχωρήσει αισθητά⁽¹⁸⁾.

4.9 Από διάφορες μελέτες προκύπτει ότι η έλλειψη παροχής κινήτρων από πλευράς διοίκησης – όταν αυτή θεωρεί ότι δεν απαιτούνται μέτρα βελτίωσης – αποτελεί το κυριότερο εμπόδιο στην καινοτομία στον χώρο εργασίας. Άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες είναι η εσφαλμένη πληροφόρηση, η αδυναμία επιβολής αλλαγών και οι ενδεχόμενοι επαγγελματικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τις αλλαγές⁽¹⁹⁾. Σε εμπόδιο μπορούν επίσης να εξελιχθούν οι αναστολές των εργαζομένων έναντι των αλλαγών, ιδίως σε χώρους εργασίας με προβληματική κοινωνία.

4.10 Συνεπώς, η αντιμετώπιση των αλλαγών και η ανάπτυξη καινοτόμων διαδικασιών εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό ζήτημα προς επίλυση για τις περισσότερες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς και η κατάρτιση για την απόκτηση αυτών των προσόντων κρίνεται ανεπαρκής⁽²⁰⁾. Η διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού πρέπει να εκλαμβάνεται ως πτυχή στρατηγικής σημασίας για την εν γένει διοίκηση του οργανισμού. Αυτού του είδους οι δεξιότητες θα μπορούσαν να αποτελέσουν νέα ώθηση για περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη. Απαιτούνται νέα κίνητρα για τη συμμετοχή τόσο της διοίκησης όσο και του προσωπικού στις πρακτικές ανάπτυξης της επιχείρησης και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και, παράλληλα, αμφότερες οι πλευρές πρέπει να εμπεδώσουν μια εργασιακή νοοτροπία που θα τις ενθαρρύνει να συνεργάζονται, εξασφαλίζοντας έτσι την πρόοδο του οργανισμού στον οποίο ανήκουν.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(10) Dirk van Damme, Κέντρο Εκπαιδευτικών Ερευνών και Καινοτομιών του ΟΟΣΑ, ακρόαση του ΠΑΕ (Παρατηρητήριο της Αγοράς Εργασίας) της ΕΟΚΕ, 15/12/2010.

(11) ΟΟΣΑ, *Καινοτόμοι χώροι εργασίας, 2020*: «...μια οργάνωση της εργασίας που υποστηρίζει την καινοτομία μέσω της αυτονομίας και της διακριτικής αντιμετώπισης των εργαζομένων και σε συνδυασμό με την παροχή ευκαιριών εκμάθησης και κατάρτισης».

(12) Eurofound, Έρευνα για τις συνθήκες εργασίας στην Ευρώπη - 2010.

(13) Cedefop, *Encouraging continuing training by enterprises – time for a rethink?* (Ενθαρρύνοντας τη συνεχή κατάρτιση στις επιχειρήσεις: καιρός για αναθεώρηση;) ενημερωτικό σημείωμα, Μάρτιος 2010.

(14) Tarmo Lemola, *Innovation uudet haasteet ja haastajat* (Οι νέες προκλήσεις στην καινοτομία), WSOYpro Oy 2009.

(15) βλ. Andreas Crimmann, Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung (Ίδρυμα Ερευνών για την Αγορά Εργασίας και την Απασχόληση / IAB), Γερμανία, ακρόαση του ΠΑΕ, 15/12/2010.

(16) Tuula Eloranta, παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011.

(17) LO (Συνμοσπονδία συνδικαλιστικών ενώσεων Δανίας), *Employee-driven innovation* (Καινοτομία προερχόμενη από τους εργαζομένους), 2008.

(18) Tuomo Alasoini (βασισμένο σε ιδέα του Hamel, 2007), παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011.

(19) Tuomo Alasoini, παρουσίαση στο πλαίσιο σχετικού εργαστηρίου, Ελσίνκι, 25/1/2011.

(20) Dirk Aemeel, Aemeel D&C bvba, ακρόαση του ΠΑΕ, 15/12/2010.

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

470Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 15ΗΣ ΚΑΙ 16ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση»

COM(2011) 11 τελικό

(2011/C 132/06)

Γενικός εισηγητής: ο κ. SMYTH

Στις 12 Ιανουαρίου 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση

COM(2011) 11 τελικό

Στις 18 Ιανουαρίου 2011, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε στην Επιτροπή Καθοδήγησης «Ευρώπη 2020» την προετοιμασία των εργασιών της επί του θέματος αυτού.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε κατά τη διάρκεια της 470ής συνόδου ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 2011) να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. Smyth, και υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 164 ψήφους υπέρ, 8 ψήφους κατά και 7 αποχές.

ΜΕΡΟΣ Ι: Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΣΧΕΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΥΠΝΗ, ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΜΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Η ΕΟΚΕ στηρίζει πλήρως της στρατηγική Ευρώπη 2020 καθώς και την πρόοδο προς τον εκ των προτέρων συντονισμό της δημοσιονομικής πολιτικής κατά το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και ευελπιστεί πως, τουλάχιστον όσον αφορά τις χώρες της Ευρωζώνης, οι τρέχουσες νομοθετικές προτάσεις για τον συντονισμό των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών θα αποτελέσουν το πρώτο βήμα προς μια πραγματικά κοινή οικονομική πολιτική και προς τον πλήρη συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών.

2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τον προβληματισμό της για την ανησυχητική τάση που παρατηρείται στις συζητήσεις για την οικονομική διακυβέρνηση στην Ευρώπη προς περιορισμένης εμβέλειας και χωρίς εστίαση διακυβερνητικές προτάσεις αντί της κοινοτικής μεθόδου.

3. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προασπισθεί την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση καταθέτοντας τολημρές,

ισορροπημένες και περιεκτικές προτάσεις που θα επιτρέψουν στην Ευρώπη να εισέλθει σε τροχιά έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης κατά το πνεύμα της νεοσύστατης στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

4. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πως η Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης (ΕΕΑ) θα πρέπει να διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην πρόοδο της ουσιαστικής μεταρρύθμισης των πολιτικών τόσο στα κράτη μέλη όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ επαινεί την Επιτροπή για την επιλογή μιας ολοκληρωμένης μορφής για την ΕΕΑ με 10 απαριθμούμενες προτεραιότητες σε 3 ευρείες ενότητες, προκειμένου να επιτραπεί η ακριβής συζήτηση επί των διακυβευόμενων ζητημάτων.

5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ωστόσο τη λύπη της για το ότι σε αυτήν την πρώτη Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχασε την ευκαιρία να συνεχίσει στο πνεύμα της στρατηγικής Ευρώπη 2020 που προτάσσει την απευθείας στόχευση της έξυπνης,

διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, εστιάζοντας αντ' αυτού στη δημοσιονομική εξυγίανση με τη στενή έννοια, σε συνδυασμό με προτάσεις επί των αγορών εργασίας που συχνά στερούνται ισορροπίας και δεν περιέχουν την ευρωπαϊκή διάσταση της ενιαίας αγοράς με τους μελλοντοστραφείς μοχλούς ανάπτυξης της.

6. Όσον αφορά τη δημοσιονομική εξυγίανση, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι προτάσεις περί εξυγίανσης επικεντρώνονται αποκλειστικά στην πλευρά των δαπανών – ενώ συμπληρώνονται από πρόταση για την ενδεχόμενη διεύρυνση της βάσης της έμμεσης φορολογίας σε ορισμένα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι η σημερινή κρίση του δημόσιου χρέους πηγάζει από τη χρηματοπιστωτική κρίση και την επακόλουθη τεράστια δημόσια οικονομική στήριξη που κινητοποιήθηκε προκειμένου να διασωθεί ο χρηματοπιστωτικός κλάδος και να μην οδηγηθούμε σε συνολική κατάρρευση του συστήματος, η ΕΟΚΕ θα ανέμενε σειρά προτάσεων για συμβολή του χρηματοπιστωτικού τομέα στην επιστροφή των κρατικών προϋπολογισμών σε βιώσιμη τροχιά. Επιπλέον, συγκεκριμένες και φιλόδοξες προτάσεις για τον έλεγχο των χρηματαγορών αποτελούν προαπαιτούμενο για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και την αποφυγή νέων αναταράξεων.

7. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πως η εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών θα είναι αδύνατη χωρίς επαρκή ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης. Εκφράζει δε τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει σχεδιάσει υπόθεση εργασίας για την ανάπτυξη που να μεγιστοποιεί τη δυναμική της ενιαίας αγοράς, αλλά αντίθετα επικεντρώνεται στη δραστική δημοσιονομική εξυγίανση ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη. Θα έπρεπε να δοθεί πολύ μεγαλύτερη προσοχή στους μοχλούς ανάπτυξης που θα επιτρέψουν στα κράτη μέλη να εξυγιάνουν τα δημοσιονομικά τους όντας παράλληλα σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης. Προς τούτο, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, αναπόσπαστο μέρος κάθε μελλοντοστραφούς οικονομικής στρατηγικής πρέπει να αποτελέσει μια εξισορροπημένη μακροοικονομική προσέγγιση, η οποία θα συνδυάζει αρμονικά την οικονομική πολιτική που βασίζεται στην προσφορά με αυτή που βασίζεται στη ζήτηση. Τούτο συνεπάγεται πως τα κράτη μέλη με πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών πρέπει να ενθαρρυνθούν να συνεχίσουν την επεκτατική τους στρατηγική και να αντιμετωπίσουν την έλλειψη εγχώριας ζήτησης.

8. Μια μελλοντοστραφής προσέγγιση όσον αφορά αγορές εργασίας, τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, την ανεργία και την ευελιξία με ασφάλεια θα βασίζεται στη δημιουργία διατηρήσιμων θέσεων εργασίας, τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, την αξιοποίηση της δυναμικής των νέων οικονομικών κλάδων και την καθαρή ενέργεια. Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως ο κοινωνικός διάλογος κατέχει ζωτικό ρόλο σε κάθε πολιτική που σχετίζεται με την αγορά εργασίας. Καθοριστικής σημασίας είναι επίσης τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ως αυτόματοι κοινωνικοί και οικονομικοί σταθεροποιητές που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την παραγωγικότητα, αμβλύνουν τη φτώχεια και προωθούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή, στοιχεία απαραίτητα για να εξασφαλισθεί η στήριξη της κοινής γνώμης στο ευρωπαϊκό εγχείρημα. Καθώς στρέφουμε το βλέμμα στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, είναι σημαντικό να βασιστούμε σε αυτές τις βασικές αρχές που αποτελούν τα θεμέλια της ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας

της αγοράς. Η ΕΟΚΕ επιμένει συνεπώς ότι είναι ατυχείς οι προτάσεις της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, οι οποίες εμφανώς παρεμβαίνουν στα συστήματα συλλογικών διαπραγματεύσεων και τις πρακτικές εργασιακής ασφάλειας των τελευταίων.

9. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκτιμά πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασαφηνίσει τη θέση της όσον αφορά τις ποσοστώσεις και την υποχρεωτική ασφάλιση που βαρύνουν τους επαγγελματικούς κλάδους. Θα πρέπει να υπάρξει διαφοροποίηση μεταξύ των καθηκόντων παροχής δημοσίων υπηρεσιών και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας άνευ διακρίσεων και των παραγόντων που μπορούν να αποτελέσουν πραγματικά εμπόδια στη δυναμική της ενιαίας αγοράς. Όσον αφορά τις ρυθμίσεις για το εμπόριο, πρέπει επίσης να μελετηθούν σχολαστικά οι συνέπειές τους στην απασχόληση του κλάδου και να εφαρμοσθεί η αρχή της επικουρικότητας για ζητήματα όπως η οριοθέτηση ή το ωράριο εργασίας που πρέπει να αποτελούν τη συνισταμένη των τοπικών, πολιτιστικών, κλιματικών ή άλλων συνθηκών.

10. Παράλληλα, η ΕΟΚΕ φρονεί πως η ΕΕΑ δεν δίνει τη δέουσα προσοχή στην ευρωπαϊκή δυναμική ανάπτυξης της Ενιαίας Αγοράς, αναφερόμενη επιφανειακά μόνο στην καθοριστικής σημασίας Πράξη περί ενιαίας αγοράς και μη αναπτύσσοντας βασικές πτυχές της που οδηγούν σε έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ, η ευρωπαϊκή «επαγγελματική κάρτα», τα ευρωπαϊκά προγράμματα υποδομών, ο διασυνοριακός δανεισμός, οι ολοκληρωμένες αγορές ενυπόθηκων δανείων, η κοινωνική επιχειρηματικότητα και τα κοινωνικά επενδυτικά ταμεία.

11. Στην επόμενη ενότητα η ΕΟΚΕ καταθέτει λεπτομερέστερα τις συγκεκριμένες προτάσεις της ως προς τα 10 σημεία που προέταξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευελπιστεί να κατευθύνει κατ' αυτόν τον τρόπο τη συζήτηση προς τα πραγματικά διακυβεύματα.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΕΠΙ ΤΩΝ 10 ΣΗΜΕΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Εφαρμογή αυστηρής δημοσιονομικής εξυγίανσης

1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ζητούμενο είναι να εξισορροπηθούν τα δημόσια οικονομικά και να αποφευχθεί, παράλληλα, η μείωση της ζήτησης η οποία θα οδηγούσε σε ύφεση που θα προκαλούσε περαιτέρω ελλείμματα και θα εξωθούσε την ευρωπαϊκή οικονομία σε έναν φαύλο κύκλο.

1.2 Για να μην τεθούν σε κίνδυνο οι στόχοι του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας, η ΕΟΚΕ συνιστά να δρομολογηθούν προγράμματα για τη μείωση του δημόσιου χρέους. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο συμβατό με τους στόχους της οικονομικής ανάκαμψης και της απασχόλησης, οι οποίοι καθορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι επιπτώσεις της κρίσης του δημόσιου χρέους στη διακυβέρνηση της ΕΕ», ΕΕ C 51, 17.2.2011, σελ. 15.

1.3 Πρέπει να διευρυνθεί η φορολογική βάση των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με την κατάρτιση των φορολογικών παραδείσων, την παύση του φορολογικού ανταγωνισμού και την υιοθέτηση μέτρων για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και της φοροαπάτης ⁽²⁾.

1.4 Η φορολογική πολιτική θα πρέπει να στραφεί σε νέες πηγές εσόδων, όπως η φορολογία επί των συναλλαγών, οι ενεργειακοί φόροι, οι εισφορές στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι εισφορές για τις εκπομπές CO₂ (με την επιφύλαξη της εξυγίανση της αγοράς εμπορίας εκπομπών άνθρακα), κ.λπ.. Η φορολόγηση με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να περιορίσει την πίεση που ασκείται στους κρατικούς προϋπολογισμούς και να διευκολύνει τον αναπροσανατολισμό των πόρων προς την κατεύθυνση της βιώσιμης επένδυσης στην πραγματική οικονομία. Θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει στην παροχή νέων ιδίων πόρων για τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽³⁾. Ο φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών υποδηλώνει επίσης ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα επιστρέψει ένα μέρος των δημοσίων επιδοτήσεων που έλαβε ⁽⁴⁾.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι κυρώσεις θα πρέπει να αντισταθμιστούν από την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης κατά τη διαχείριση των δημοσίων χρεών ⁽⁵⁾.

2. Διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών

2.1 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής μετά το 2010 πρέπει να αποτελέσει μια εξισορροπημένη μακροοικονομική προσέγγιση, η οποία θα συνδυάζει αρμονικά την οικονομική πολιτική που βασίζεται στην προσφορά με αυτή που βασίζεται στη ζήτηση. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει την ανάγκη περιορισμού των μεγάλων διαφορών στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι, τουλάχιστον για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, ο ευρωπαϊκός συντονισμός της οικονομικής πολιτικής θα είναι το πρώτο βήμα προς μία γνήσια κοινή οικονομική πολιτική και τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών ⁽⁶⁾.

2.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ρόλο που διαδραματίζουν συντελεστές εκτός των τιμών, όπως η διαφοροποίηση των προϊόντων, το τεχνολογικό περιεχόμενο, η ποιότητα των προϊόντων, η ποιότητα υπηρεσιών που σχετίζονται με τα προϊόντα (μετά την πώληση), κ.λπ., στην πρόκληση μακροοικονομικών ανισορροπιών. Πρέπει να προσδιοριστούν μεταβλητές που μπορούν να δείξουν το επίπεδο και την εξέλιξη τους στα κράτη μέλη της ΟΝΕ.

2.3 Οι δέουσες μισθολογικές πολιτικές πρέπει να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης. Η προσαρμογή των μισθών στην αύξηση της παραγωγικότητας με γνώμονα την συνολική οικονομία διασφαλίζει την ισορροπία μεταξύ μιας

ικανοποιητικής εξέλιξης της ζήτησης και της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Συνεπώς, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αποφεύγουν συγκράτηση των μισθών που οδηγεί σε πολιτική «παρασιτισμού» και να προσαρμόζουν τη μισθολογική πολιτική στην παραγωγικότητα ⁽⁷⁾.

2.4 Ενώ ο στενότερος οικονομικός συντονισμός εκτείνεται όχι μόνο στη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, αλλά και στον ενισχυμένο συντονισμό της μισθολογικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, πρέπει να ληφθεί υπόψη η αυτονομία των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Από αυτή την άποψη, ο ορισμός κυβερνητικών στόχων ως προς τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή η επιβεβαίωση από το κράτος περικοπή μισθών πρέπει να θεωρούνται απαράδεκτες και απορριπτές ενέργειες. ⁽⁸⁾.

3. Εξασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν εντονότερες προσπάθειες για την προετοιμασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την περίοδο μετά την κρίση, έτσι ώστε να είναι διαφανές, κοινωνικά και ηθικά υπεύθυνο, καλύτερα ελεγχόμενο και καινοτόμο και να έχει ισορροπημένη ανάπτυξη, συμβατή με το υπόλοιπο οικονομικό σύστημα, με στόχο τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη δημιουργία αξίας και βιώσιμης ανάπτυξης ⁽⁹⁾.

3.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να διευκολυνθεί η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών για την προστασία των χρηστών των χρηματοπιστωτικών προϊόντων (καταναλωτών, επιχειρήσεων κλπ). Ενδείκνυται επίσης η συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αρχή χρηματοπιστωτικής εποπτείας (το σημερινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας - ΕΣΧΕ) ενός ή και περισσότερων εκπροσώπων των καταναλωτών κατόπιν υπόδειξης των κοινωνικών εταίρων και των ενώσεων προστασίας του καταναλωτή ⁽¹⁰⁾.

3.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει να ενισχυθεί, με την ευρεία έννοια, το δίκτυο παραγωγής χρηματοπιστωτικών πληροφοριών και να διευκολυνθεί η συμπερίληψη περισσότερων φορέων και η θέσπιση νέων κανόνων για μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα των μεθόδων αξιολόγησης ιδίως όσον αφορά τα παράγωγα προϊόντα ⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Βλ. δελτίο ΕΟΚΕ 593/2009 «Ένα πρόγραμμα για την Ευρώπη: οι προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών», CESE 593/2009, Δελτίο 1, σημείο 2.

⁽³⁾ Περαιτέρω προτάσεις σχετικά με τη φορολογία παρατίθενται στο σημείο 8.

⁽⁴⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Φόρος χρηματοπιστωτικών συναλλαγών», EE C 44, 11.2.2011, σελ. 81.

⁽⁵⁾ EE C 51, 17.2.2011, σελ. 15.

⁽⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Η στρατηγική της Λισσαβώνας μετά το 2010», EE C 128, 18.5.2010, σελ. 3. και «Οικονομική ανάκαμψη: σημερινή κατάσταση και πρακτικές πρωτοβουλίες», EE C 48, της 15.2.2011, σελ. 57.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα τα «Αποτελέσματα της συνόδου κορυφής για την απασχόληση» EE C 306 της 16.12.2009, σελ. 70.

⁽⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση - Εργαλεία για ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ», EE C 107, της 6.4.2011, σελ. 7.

⁽⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Μετά την κρίση: ένα νέο χρηματοπιστωτικό σύστημα για την εσωτερική αγορά», EE C 48, 15.2.2011, σελ. 38.

⁽¹⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1060/2009 για τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας», EE C 54, 19.2.2011, σ. 37.

⁽¹¹⁾ EE C 54, 19.2.2011, σελ. 37.

3.4 Η ΕΟΚΕ προτείνει να εγκαταλειφθεί το ισχύον σύστημα αυτορρύθμισης ακόμη και διεθνώς. Απαιτείται να συνεχιστεί η διαδικασία συντονισμού των διαφόρων αρμόδιων αρχών, να καθοριστούν αυστηροί κανόνες με καθολική ισχύ, καθώς και να εμπεδωθεί η βεβαιότητα εφαρμογής τους. Η ΕΕ πρέπει να καταβάλει κάθε προσπάθεια να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός στους διεθνείς οργανισμούς. ⁽¹²⁾.

3.5 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις νομοθετικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ρύθμισης και της διαφάνειας των χρηματοπιστωτικών αγορών, οι οποίες καλύπτουν και τη βελτίωση της εποπτείας των οίκων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, την εταιρική διακυβέρνηση, τις αμοιβές των διευθυντικών στελεχών και τις μισθολογικές πολιτικές ⁽¹³⁾.

3.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού για τις ανοικτές πωλήσεις και ορισμένες πτυχές των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου, η οποία θα εξαλείψει τα αντικρουόμενα καθεστώτα και θα αποσαφηνίσει την κατάσταση στις χρηματοπιστωτικές αγορές. ⁽¹⁴⁾.

3.7 Δεδομένου του ρόλου των οίκων αξιολόγησης κατά την πρόσφατη κρίση της παγκόσμιας χρηματαγοράς και των χρηματιστηρίων αξιών, η ΕΟΚΕ εκτιμά ως θετικό το γεγονός ότι τέθηκε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα σε τρία στάδια για τη ρύθμιση της δράσης αυτών των οίκων για λογαριασμό των επενδυτών και των καταναλωτών. Επικροτεί επίσης τη συμπερίληψη του δημόσιου χρέους στο θεματολόγιο της τρέχουσας δημόσιας διαβούλευσης ⁽¹⁵⁾.

3.8 Η ΕΟΚΕ προτείνει την περιοδική δημοσίευση έκθεσης παρακολούθησης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, η οποία θα παρέχει λεπτομερή εικόνα της πορείας της εφαρμογής των μέτρων, υπολογίζοντας τις επιπτώσεις στις αγορές, με στόχο την προετοιμασία ενός σχεδίου αναβάθμισης του βιομηχανικού τομέα το οποίο είναι απαραίτητο για την οικονομική ανάκαμψη της ΕΕ, με την ενίσχυση των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, και την αύξηση των επιπέδων απασχόλησης. ⁽¹⁶⁾.

3.9 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι τα χρήματα των φορολογουμένων δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν και πάλι για την κάλυψη ζημιών των τραπεζών και υποστηρίζει, καταρχήν, την εκ των προτέρων σύσταση ενός εναρμονισμένου δικτύου εθνικών ταμείων εξυγίανσης τραπεζών (ΤΕΤ), που θα συνδέεται με μία δέσμη συντονισμένων εθνικών ρυθμίσεων διαχείρισης κρίσεων. Ωστόσο, προβληματίζεται για το γεγονός ότι, προκειμένου να θεσπισθεί ένα πρακτικώς εφαρμόσιμο σύστημα ταμείων εξυγίανσης τραπεζών, τα κράτη μέλη πρέπει να συμφωνήσουν προηγουμένως όσον αφορά τη θέσπιση κοινών μεθόδων και ομοιόμορφων κανόνων για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

⁽¹²⁾ ΕΕ C 54, 19.2.2011, σελ. 37.

⁽¹³⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μετά την κρίση: ένα νέο χρηματοπιστωτικό σύστημα για την εσωτερική αγορά», ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 38.

⁽¹⁴⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ανοικτές πωλήσεις και ορισμένες πτυχές των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου», ΕΕ C 84, της 17.3.2011, σελ. 34.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 54, της 19.2.2011, σελ. 37.

⁽¹⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση με θέμα την «Έκθεση της Επιτροπής - Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009», ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 7.

3.10 Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής πολιτικής, θα μπορούσε να αποβεί αποδοτική η διατήρηση μέρους του τραπεζικού κεφαλαίου του Δημοσίου, προκειμένου να υπάρχει πρόσβαση στα τεκταινόμενα στον τραπεζικό τομέα ⁽¹⁷⁾.

4. Βελτίωση των κινήτρων εργασίας

4.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να αναληφθεί δράση ώστε να αποβούν επωφελείς οι αλλαγές και να βελτιωθεί η πρόσβαση στην απασχόληση, ιδιαιτέρως ορισμένων ομάδων που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Αυτό πρέπει να γίνει με την αύξηση των ευκαιριών και τη μείωση των αντικινήτρων για απασχόληση, τη βελτίωση των συστημάτων φορολόγησης και χορήγησης επιδομάτων, συμπεριλαμβανομένων των φοροαπαλλαγών για το δεύτερο ενεργό μέλος της οικογένειας, προκειμένου να καταστεί πιο προσοδοφόρα η εργασία, και με τη διασφάλιση της πρόσβασης στις υπηρεσίες που επιτρέπουν τη συμμετοχή στα δρώμενα. Για όσους αδυνατούν να εργαστούν, πρέπει να εξασφαλιστεί επαρκής εισοδηματική στήριξη και πρόσβαση στις κοινωφελείς υπηρεσίες ⁽¹⁸⁾.

4.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την ποιοτική φροντίδα των παιδιών ευκαίρια να αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής και να βοηθηθούν όλα τα μέλη κάθε οικογένειας να συνδυάσουν τον επαγγελματικό με τον οικογενειακό και τον ιδιωτικό τους βίο, παράλληλα με την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και την αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος ⁽¹⁹⁾.

4.3 Ο ρόλος της Eurostat θα πρέπει να εστιαστεί περισσότερο στην αδήλωτη εργασία σε συγκεκριμένες εθνικές καταστάσεις που απαιτούν δράση εκ μέρους των κρατών μελών, αλλά και σε εγκληματικά δίκτυα που συνδέονται με την παράνομη μετανάστευση. Κάτι τέτοιο θα δικαιολογούσε την πιο ενεργό δικαστική συνεργασία στους κόλπους της Ένωσης και τον αυξημένο ρόλο της ΕΕ, δεδομένου ότι οι μορφές αυτές εργασίας επηρεάζουν, επίσης, την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό. Τα κοινοτικά μέτρα θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους των κρατών μελών να αναπτύξουν εθνικά και τομεακά σχέδια και να συνεργαστούν με τις αρχές για την επίλυση αυτών των προβλημάτων. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να προβούν σε από κοινού ανάλυση και διάδοση των βέλτιστων πρακτικών των κρατών μελών. Για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας απαιτείται αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία των αρχών των κρατών μελών, έλεγχος και ενημέρωση για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους προσφέρουν ή δέχονται αδήλωτη εργασία ⁽²⁰⁾.

4.4 Είναι συνεπώς σημαντικό όχι μόνο να συντονιστεί η δομή των φορολογικών και κοινωνικών εισφορών επί της εργασίας που εισπράττονται στο εσωτερικό της ΕΕ, αλλά και να ενταχθεί στην ανάλυση των πτυχών που συνδέονται με το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και του υπόλοιπου κόσμου ⁽²¹⁾.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 57.

⁽¹⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Κοινωνική Ένταξη», ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 10.

⁽¹⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Φροντίδα και αγωγή παιδιών νηπιακής ηλικίας» ΕΕ C 339, της 14.12.2010, σελ. 1.

⁽²⁰⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πράσινη Βίβλος - Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα», ΕΕ C 175, 27.7.2007, σελ. 65.

⁽²¹⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση με θέμα «Επιπτώσεις της εδαφικότητας των φορολογικών νομοθεσιών στις βιομηχανικές μεταλλαγές», ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σελ. 51.

5. Μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων

5.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι οι δημογραφικές προβλέψεις θα πρέπει να αναλύονται και να ελέγχονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να πραγματοποιούνται κατάλληλες και έγκαιρες προσαρμογές των συνταξιοδοτικών συστημάτων στα νέα δεδομένα. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες προβλέψεις –συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών δημόσιων δαπανών για τις συντάξεις– θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και να εξετάζονται με προσοχή, δεδομένου ότι περιλαμβάνουν ενδεχομένως αρκετές εκτιμήσεις που είναι δύσκολο να προβλεφθούν μακροπρόθεσμα (22).

5.2 Ένας μηχανισμός αυτόματης προσαρμογής της ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση την επιμήκυνση του προσδόκιμου ζωής και τη δημογραφική αλλαγή δεν έχει την υποστήριξη της ΕΟΚΕ. Οι περισσότεροι από αυτούς τους μηχανισμούς αυξάνουν αυτομάτως την ηλικία συνταξιοδότησης σε συνάρτηση με την άνοδο του προσδόκιμου ζωής και άλλες παραμέτρους της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Τέτοιες θεμελιώδεις αποφάσεις για τις συνθήκες διαβίωσης θα πρέπει να λαμβάνονται από τα κοινοβούλια κατόπιν εκτεταμένου δημόσιου διαλόγου, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σημαντικών φορέων, και όχι από ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επιπροσθέτως, κάθε κράτος μέλος που εφαρμόζει τον εν λόγω μηχανισμό θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μολονότι αυτός περιορίζει τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης κατά των μεταρρυθμίσεων, η έλλειψη πραγματικών ευκαιριών απασχόλησης για ηλικιωμένους εργαζόμενους, θα μπορούσε να οδηγήσει στη μετάθεση της οικονομικής στήριξης των εργαζομένων αυτών σε άλλους πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης. Ως εκ τούτου, η αβίαστη εφαρμογή ενός μηχανισμού αυτόματης προσαρμογής στη λειτουργία των συνταξιοδοτικών συστημάτων, προκειμένου να καταστούν οι συντάξεις επαρκείς και βιώσιμες, ενδέχεται να μην έχει τα υπεσχημένα αποτελέσματα. Η αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης δεν θα πρέπει να αποτελέσει μεμονωμένο μέτρο, αλλά επιβάλλεται να συνοδεύεται από μέτρα που πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες απασχόλησης για τα άτομα που προσεγγίζουν την ηλικία αυτή. (23).

5.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προαγωγή της απασχόλησης των πιο ηλικιωμένων εργαζομένων, πιστεύει όμως ότι η αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης είναι ένα θέμα που απαιτεί σε βάθος συζήτηση σχετικά με τις συνθήκες, το πεδίο εφαρμογής, τα συνοδευτικά πολιτικά μέτρα, κ.λπ., έτσι ώστε να μην δημιουργηθούν κοινωνικά προβλήματα, ιδίως στην κατηγορία των ηλικιωμένων (24).

5.4 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει κατά πόσο η απλή αύξηση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης μπορεί να επιλύσει τα προβλήματα που συνδέονται με τις δημογραφικές προκλήσεις. Αντιθέτως, θεωρεί ότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει εκατομμύρια ηλικιωμένους, ιδίως γυναίκες, κάτω από τα όρια της φτώχειας. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να αυξηθεί η ηλικία πραγματικής συνταξιοδότησης με πρωτοβουλίες που προάγουν την παράταση του εργασιακού βίου, σε συνδυασμό με αποτελεσματικές πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Μόνο μια ουσιαστική πολιτική «ενεργούς γήρανσης» με στόχο την αύξηση της συμμετοχής στην επιμόρφωση και στη διά βίου μάθηση μπορεί να ενισχύσει σταθερά τα ποσοστά απασχόλησης των ηλικιωμένων ατόμων, τα οποία αναγκάζονται να εγκαταλείψουν πρόωρα την εργασία τους εξαιτίας προβλημάτων υγείας, υψηλού εργασιακού ρυθμού, πρόωρων απολύσεων και έλλειψης ευκαιριών επιμόρφωσης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης

ενδέχεται να ασκήσει περαιτέρω πιέσεις σε άλλους πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι συντάξεις αναπηρίας ή η κατοχύρωση ελάχιστου εισοδήματος (πράγμα που συνέβη σε ορισμένα κράτη μέλη), καθιστώντας πλασματική την υποτιθέμενη προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης. Παράλληλα, μαζί με τη δια βίου επαγγελματική κατάρτιση, την υιοθέτηση ενεργών μέτρων για την αγορά εργασίας, την παροχή οικονομικών κινήτρων για την παραμονή στην εργασία, ακόμη και για τους αυτοαπασχολούμενους, και την αλλαγή της στάσης των επιχειρήσεων απέναντι στους ηλικιωμένους εργαζομένους, θα πρέπει επίσης να προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα προκειμένου να δοθούν νέες επιλογές σε αυτή την κατηγορία εργαζομένων:

- τροποποίηση της νομοθεσίας η οποία δεν επιτρέπει σε ορισμένα κράτη μέλη την σωρευτική καταβολή μισθού και σύνταξης στους συνταξιούχους ή δικαιούχους αναπηρικών συντάξεων οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν·
- εισαγωγή συστήματος κινήτρων για την παρότρυνση των εργαζομένων να παραμείνουν στην εργασία πέραν της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης· οι παροχές που προκύπτουν μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης θα πρέπει να είναι πιο ελκυστικές από αυτές που ίσχυαν προηγουμένως·
- παρότρυνση των κρατών μελών να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους για την έννοια της βαριάς εργασίας·
- ουσιαστική καθοδήγηση και παροχή υποστήριξης σε όσους αναζητούν εργασία, καθώς και μέτρα βιώσιμης επανένταξης στην αγορά εργασίας·
- εφαρμογή κοινωνικά αποδεκτών κινήτρων για παράταση της συνταξιοδότησης, καθώς και προαιρετική δημιουργία ευνοϊκών καθεστώτων ευέλικτης μετάβασης από την απασχόληση στη συνταξιοδότηση·
- λήψη μέτρων για τον μετριασμό της φυσικής και πνευματικής καταπόνησης στην εργασία, ώστε να μπορούν οι εργαζόμενοι να παραμένουν ενεργοί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα·
- ενθάρρυνση των ηλικιωμένων εργαζομένων να αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους·
- ευαισθητοποίηση των εταιρειών –ιδίως των ΜΜΕ– και των ηλικιωμένων εργαζομένων σε θέματα καινοτόμου διοίκησης του προσωπικού και οργάνωσης της εργασίας με τρόπο ευνοϊκό για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους (25).

5.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα υποχρεωτικά αναδιανεμητικά συστήματα πρέπει να εξακολουθήσουν να συμβάλλουν καθοριστικά στην εξασφάλιση των συντάξεων στο μέλλον και, επομένως, πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής, προκειμένου να αναστραφεί η τάση μειωμένων δεικτών αναπλήρωσης που παρατηρείται σε πολλές χώρες της ΕΕ (26).

(22) Σχέδιο γνωμοδότησης της ΕΕ C 84, της 17.3.2011, σελ. 38 για την Πράσινη Βίβλο με θέμα «Επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα».

(23) ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 38, ό.π.

(24) ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σελ. 10.

(25) ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 38, ό.π.

(26) ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 38, ό.π.

5.6 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τη δυνατότητα ανάπτυξης προαιρετικών ιδιωτικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργήσουν παράλληλα με τα υπάρχοντα συνταξιοδοτικά συστήματα. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να διερευνηθεί το ενδεχόμενο ευρωπαϊκών εγγυήσεων προς όφελος των «διασυνοριακών» εργαζομένων. Εφόσον οι μελλοντικές συντάξεις καθορίζονται από το ατομικό εισόδημα και το προσδόκιμο ζωής -πράγμα το οποίο αποβαίνει κυρίως σε βάρος των γυναικών- πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα ιδιωτικά συστήματα συνταξιοδότησης που έχουν καθιερωθεί σε ορισμένες χώρες με σκοπό τον περιορισμό του κινδύνου της φτώχειας για τις ηλικιωμένες γυναίκες ⁽²⁷⁾.

5.7 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναθεωρήσει την Οδηγία 2003/41/ΕΚ για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι

- πραγματοποιείται διαβούλευση με τους εργαζόμενους και τους συνδικαλιστές για τις συνταξιοδοτικές επενδύσεις και τους σχετικούς κινδύνους και ότι οι απόψεις τους γίνονται σεβαστές
- τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν βέλτιστες πρακτικές για να εγγυηθούν την προστασία των εταιρικών συντάξεων των εργαζομένων από τη χρεοκοπία ⁽²⁸⁾.

5.8 Η παρακολούθηση του γενικού επιπέδου των υποχρεώσεων στα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι ζήτημα θεμελιώδους σημασίας. Το τρέχον πλαίσιο μπορεί να συμπληρωθεί με την παρακολούθηση και με την ενημέρωση σχετικά με τις έμμεσες συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις βάσει μιας εγκεκριμένης μεθόδου. Επίσης, θα μπορούσε να εξεταστεί η αναθεώρηση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με στόχο την ορθή απεικόνιση των αποτελεσμάτων των μεταρρυθμίσεων (περιλαμβανομένης της μετάβασης από αμιγώς αναδιανεμητικά σε μερικώς κεφαλαιοποιητικά συστήματα) μεταρρυθμίσεις οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή στη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και επομένως την αύξηση των εμφανών και τη μείωση των αφανών υποχρεώσεων. Εν προκειμένω, οι συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις –που αποσκοπούν στην επίτευξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των συντάξεων– δεν υπονομεύονται βραχυπρόθεσμα από τυχόν υψηλότερο δημόσιο χρέος. Ωστόσο, η προώθηση ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων με βάση τις προβλέψεις για το 2060 μπορεί να οδηγήσει σε απομάκρυνση από τον στόχο της επάρκειας και της βιωσιμότητας των συντάξεων. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη δημιουργία «κεφαλαίου ασφαλείας» που θα συμπληρώνει τα υποχρεωτικά αναδιανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα κατά περίπτωση, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος απότομου προσαρμογών, οι οποίες θα έπλητταν τους πιο ευάλωτους. ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ CESE 72/2011, ό.π., και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών (2006-2010) και στρατηγική για τη συνέχεια του», ΕΕ C 354, 28.12.2010, σελ. 1.

⁽²⁸⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ο αντίκτυπος των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, των αμοιβαίων κεφαλαίων κινδύνου και των κρατικών ταμείων επενδύσεων στις βιομηχανικές μεταλλαγές στην Ευρώπη», ΕΕ C 128, 18.5.2010, σελ. 56.

⁽²⁹⁾ ΕΕ C 84, της 17.3.2011, σελ. 38 ό.π.

6. Επανάταξη των ανέργων στην απασχόληση

6.1 Κατά την άποψη της Επιτροπής, η «ενεργοποίηση» προς αναζήτηση εργασίας θα πρέπει να επιτευχθεί κυρίως με την παροχή αποτελεσματικών υπηρεσιών από τα κέντρα εργασίας και όχι τόσο από υποτιθέμενα «κίνητρα» μέσω των επιδομάτων ανεργίας. Υπό τη σκιά της κρίσης, ιδίως, η ΕΟΚΕ δεν βλέπει την ανάγκη θέσπισης αυστηρότερων κανόνων για την ασφάλιση κατά της ανεργίας. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης σχετικά, ότι ενόψει της τρέχουσας ανεργίας-ρεκόρ (όπου περίπου 24 εκατ. άτομα είναι άνεργα) το πρόβλημα στις αγορές εργασίας δεν συνίσταται στην έλλειψη εργατικού δυναμικού γενικά, αλλά στην έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και στη μαζική έλλειψη διαθέσιμων θέσεων εργασίας. Πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην ανάπτυξη μιας έξυπνης πολιτικής προσφοράς που να προάγει την ανάπτυξη και την καινοτομία, συμβάλλοντας παράλληλα στην αύξηση της απασχόλησης ⁽³⁰⁾.

6.2 Οι κοινωνικές παροχές πρέπει να εκληφθούν ως κοινωφελείς παραγωγικές επενδύσεις. Τα επιδόματα ανεργίας που συνδέονται με δυναμικές πολιτικές της αγοράς εργασίας επιτρέπουν τη σταθεροποίηση της οικονομίας και την προώθηση μιας ενεργητικής προσαρμογής στην αλλαγή με τη βελτίωση των δεξιοτήτων και με αποτελεσματικές πρωτοβουλίες στον τομέα της αναζήτησης εργασίας και του αναπροσανατολισμού. Θα ήταν σκόπιμο να συνεχίσουν να αντιμετωπίζονται με επιφυλακτικότητα τα μέτρα που αποσκοπούν στην αυστηροποίηση των κριτηρίων επιλεξιμότητας. Ο κίνδυνος είναι να βρεθούν σε ακόμη πιο επισφαλή θέση τα αποκλεισμένα άτομα, πράγμα που συνιστά σοβαρό εμπόδιο σε επίπεδο επαγγελματικής (επ)ανάταξης. Αυτές οι πολιτικές μπορούν επίσης να έχουν ως παρενέργεια τη μετακίνηση προς άλλους τομείς κοινωνικής προστασίας, όπως η κοινωνική αρωγή ή η ανικανότητα για εργασία, κάτι που είναι απευκταίο ⁽³¹⁾.

6.3 Η εργασία δεν προστατεύει κατ' «ανάγκη από τη φτώχεια, γι' αυτό και η δημιουργία θέσεων εργασίας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην προσφορά πιο ασφαλούς και επαρκώς αμειβόμενης απασχόλησης. Η εργασία πρέπει να γίνει πιο ελκυστική και να ανταμειβεται πραγματικά στην περίπτωση όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με μειονεκτήματα. Πρέπει δηλαδή να εξασφαλιστεί μια αποτελεσματική ισορροπία μεταξύ φορολογικών καθεστώτων και συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ⁽³²⁾.

6.4 Το πεδίο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση διευρύνθηκε ορθώς προκειμένου να βοηθήσει τους εργαζόμενους που απολύθηκαν εξαιτίας της τρέχουσας διεθνούς οικονομικής κρίσης ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών Μέρος II των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την Ευρώπη 2020», ΕΕ C 21, 21.1.2011, σελ. 66.

⁽³¹⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ 977/2010 με θέμα «Ανάπτυξη των κοινωνικών παροχών», ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σελ. 28.

⁽³²⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εργασία και φτώχεια: η αναγκαιότητα μιας σφαιρικής προσέγγισης», ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 52.

⁽³³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1927/2006 σχετικά με τη σύσταση του ευρωπαϊκού ταμείου προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση», ΕΕ C 228, 22.9.2009, σελ. 103.

6.5 Η ΕΟΚΕ υποστήριξε τις προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν στη Σύνοδο Κορυφής για την απασχόληση της Πράγας με στόχο τη δράση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με βάση τον κοινωνικό διάλογο, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τα μέτρα τόνωσης της ζήτησης ⁽³⁴⁾.

6.6 Η ΕΟΚΕ τόνισε τη σημασία της προώθησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και του επιχειρηματικού πνεύματος για να στηριχθεί η οικονομική ανάπτυξη που απαιτείται ώστε να διατηρηθεί το κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης. Θα πρέπει να υπάρξει διάκριση μεταξύ της πραγματικής επιχειρηματικότητας και της οικονομικά εξαρτημένης αυτοαπασχόλησης. Σε πολλές περιπτώσεις η μετάβαση στο καθεστώς του οικονομικά εξαρτώμενου αυτοαπασχολούμενου δεν αποτελεί ελεύθερη αλλά επιβεβλημένη επιλογή, λόγω εξωτερικών παραγόντων, όπως η ανάθεση μέρους της παραγωγής σε τρίτους ή η αναδιάρθρωση μιας επιχείρησης, με αποτέλεσμα τη λύση των συμβάσεων εργασίας ⁽³⁵⁾.

6.7 Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας όχι μόνο συνέβαλαν στην προστασία των Ευρωπαίων από τις σοβαρότερες επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης, αλλά διαδραμάτισαν αντικυκλικό ρόλο οικονομικού σταθεροποιητή. Ελλείψει φιλόδοξων πολιτικών σύγκλισης, τα συστήματα αυτά θα μπορούσαν να τεθούν σε κίνδυνο, κυρίως λόγω πρακτικών ανταγωνισμού που αναπτύσσονται από ορισμένα κράτη μέλη, για τα οποία η μείωση των κοινωνικών δαπανών αποτελεί μοχλό προσέλκυσης ξένων επενδύσεων. Αυτή η διαδικασία, η οποία αποτελεί ήδη μια πραγματικότητα σε φορολογικό και μισθολογικό επίπεδο, τείνει να επεκταθεί και σε κοινωνικό επίπεδο ⁽³⁶⁾.

6.8 Η ΕΟΚΕ επιδοκίμασε το γεγονός ότι κατά την έναρξη της παρούσας κρίσης απασχόλησης, πολλές χώρες της ΕΕ εφάρμοσαν μέτρα για την αγορά εργασίας που στηρίζονται από το δημόσιο, με στόχο τόσο την παραμονή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις – αντί της απόλυσής τους – όσο και την περαιτέρω κατάρτισή τους. Η εφαρμογή τέτοιων προτύπων, τα οποία παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατηρήσουν τους εργαζόμενους, παρά την οικονομική κρίση, σε συνδυασμό με τη σημαντική ενίσχυση του εισοδήματός τους για την αντιστάθμιση της μείωσης του χρόνου εργασίας, αποτελεί έναν πολύ ευφύεστερο τρόπο αντιμετώπισης της κρίσης από ό,τι η απόλυση ειδικευμένων εργαζομένων με τις πρώτες δυσκολίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όταν η οικονομία ανακάμψει, θα υπάρχει επάρκεια ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Τέτοια πρότυπα πρέπει να επεκταθούν στα κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία δεν υφίστανται μέχρι τώρα και σε εργαζομένους με άτυπες συμβάσεις εργασίας ⁽³⁷⁾.

⁽³⁴⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος της παγκόσμιας κρίσης στους κυριότερους ευρωπαϊκούς τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών», ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 43.

⁽³⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας: προώθηση της επιχειρηματικής νοσηροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης», ΕΕ C 309, 16.12.2006, σ. 110, καθώς και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Νέες τάσεις στον τομέα της αυτοαπασχόλησης – η ειδική περίπτωση της οικονομικά εξαρτώμενης αυτοαπασχόλησης», ΕΕ C 18, 19.1.2011, σελ. 44.

⁽³⁶⁾ ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σελ. 28, ό.π.

⁽³⁷⁾ ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σελ. 70, ό.π.

7. Εξισορρόπηση ασφάλειας και ευελιξίας

7.1 Η ευελιξία με ασφάλεια πρέπει να μην θεωρείται ως δέσμη μέτρων για τη διευκόλυνση της απόλυσης εργαζομένων ή την υπονόμευση της κοινωνικής προστασίας γενικά και των ανέργων ειδικότερα. Τα μέτρα ενίσχυσης της πτυχής της ασφάλειας στο πλαίσιο της ευελιξίας με ασφάλεια πρέπει να αποτελούν, κατά την τρέχουσα συγκυρία, ζήτημα ύψιστης προτεραιότητας ⁽³⁸⁾.

7.2 Η υιοθέτηση προτύπων μερικής ανεργίας καταδεικνύει ότι στις περισσότερες χώρες η ελαστικότητα στις αγορές εργασίας επαρκεί για να είναι οι επιχειρήσεις σε θέση να αντιδράσουν άμεσα στη μείωση της ζήτησης. Οι εκκλήσεις για μείωση των υφιστάμενων κανόνων προστασίας της εργασίας είναι αβάσιμες ⁽³⁹⁾.

7.3 Οι αλλαγές στην αγορά εργασίας προκάλεσαν την αύξηση του ποσοστού μερικής και ορισμένου χρόνου απασχόλησης. Αυτοί οι τύποι απασχόλησης έχουν ενδεχομένως συμβάλει στη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης στην Ευρώπη. Όμως οι εργαζόμενοι σε προσωρινές θέσεις εργασίας τείνουν να είναι λιγότερο παραγωγικοί, τους παρέχεται λιγότερη κατάρτιση χρηματοδοτούμενη από τους εργοδότες και είναι περισσότερο επιρρεπείς σε εργατικά ατυχήματα. Κινδυνεύουν ακόμη να παραμείνουν εγκλωβισμένοι σε προσωρινή απασχόληση. Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι νέοι κίνδυνοι και να προβλεφθούν μεταβατικές περίοδοι κατά την εφαρμογή της ευελιξίας με ασφάλεια, αλλά δεν θα πρέπει να καταργούνται συστηματικά οι συμβάσεις μόνιμης απασχόλησης. Οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι έχουν ζητήσει την επαρκή ασφάλεια για τους εργαζόμενους με κάθε μορφή σύμβασης ⁽⁴⁰⁾.

7.4 Η ευελιξία με ασφάλεια δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά αν οι εργαζόμενοι δεν διαθέτουν ικανοποιητική κατάρτιση. Υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των νέων δεξιοτήτων και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Είναι προς το συμφέρον των επιχειρήσεων να επενδύουν στη συνεχή κατάρτιση των εργαζομένων τους. Οι εργαζόμενοι, από την πλευρά τους, έχουν την ευθύνη να μεριμνούν για τη διαρκή κατάρτισή τους ⁽⁴¹⁾.

7.5 Μια στρατηγική απασχόλησης προς την κατεύθυνση της βιώσιμης οικονομίας μπορεί να βασίζεται σε γνώσεις και τεχνολογία που είναι ήδη καλά ανεπτυγμένες στα κράτη μέλη. Τα πλεονεκτήματα αυτά πρέπει να προωθηθούν από την ΕΕ, η οποία χρειάζεται εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Για τον λόγο αυτόν, τα κράτη μέλη πρέπει να αυξήσουν τις επενδύσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και συνεχούς κατάρτισης που διαθέτουν, μεταξύ άλλων για την προώθηση των επιστημών, της τεχνολογίας και της μηχανικής. Το παρόν επίπεδο δημόσιων επενδύσεων στην εκπαίδευση είναι απολύτως ανεπαρκές και θα πρέπει να ενταχθεί σε μια συνεκτική στρατηγική δια βίου μάθησης ⁽⁴²⁾.

⁽³⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ευελιξία με ασφάλεια στην αναδιάρθρωση που συνδέεται με την παγκόσμια ανάπτυξη», ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 1.

⁽³⁹⁾ ΕΕ C 306, 16.12.2009, σ. 70, ό.π.

⁽⁴⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για τη θέσπιση κοινών αρχών όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια: περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας μέσω της ευελιξίας με ασφάλεια», ΕΕ C 211, 19.8.2008, σ. 48.

⁽⁴¹⁾ ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 1, ό.π.

⁽⁴²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος στην απασχόληση των βιομηχανικών μεταλλαγών που οφείλονται σε περιβαλλοντικές, ενεργειακές και κλιματικές προκλήσεις», ΕΕ C 44, 11.2.2011, σελ. 40.

7.6 Τα προσωρινά μέτρα της αγοράς εργασίας πρέπει να διασφαλίζουν ότι η βραχυπρόθεσμη απασχόληση συνδυάζεται με την κατάλληλη κατάρτιση, ειδικότερα όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας, και με εγγυήσεις για τα μισθολογικά επίπεδα ⁽⁴³⁾.

7.7 Είναι επείγον και θεμελιώδες να προσανατολιστούν οι νέοι στους τεχνικούς κλάδους και τους κλάδους των θετικών επιστημών, σε κάθε βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος, με στόχο να αντιμετωπιστεί η υποβάθμιση των αξιών που συνδέονται με τις παραγωγικές δραστηριότητες, προς όφελος των οικονομικών και κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων ⁽⁴⁴⁾.

7.8 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ενισχυθεί η αναγνώριση της άτυπης μάθησης και να αυξηθεί η προβολή των δεξιοτήτων που αποκτώνται εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος (όπως για παράδειγμα μέσω του ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων).

7.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί καλύτερη επαγγελματική διαχείριση των εκπαιδευτικών καινοτομιών. Η βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΕ είναι ουσιώδης για την αύξηση της απασχολησιμότητας και τη μείωση των ανισοτήτων. Οι θεσμικές αλλαγές στην εκπαίδευση μετά βίας συμβαδίζουν με τις ανάγκες της κοινωνίας. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει να λάβουν υπόψη την ανάγκη στενής σχέσης μεταξύ των αλλαγών, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ⁽⁴⁵⁾.

7.10 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση να ενταχθεί και πάλι η εκπαίδευση και η κατάρτιση στην πραγματική ζωή και να προσεγγίσει τόσο τις ανάγκες της κοινωνίας όσο και τις συνήθειες των νέων γενεών μαθητών ⁽⁴⁶⁾.

7.11 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την ιδέα της σύστασης τομεακών συμβουλίων για την απασχόληση και τις δεξιότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών στη διαχείριση των τομεακών αλλαγών και στην πρόβλεψη νέων θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων προσαρμοσμένων στην προσφορά και τη ζήτηση ⁽⁴⁷⁾.

7.12 Τα ευρωπαϊκά τομεακά συμβούλια θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τη διαχείριση των τομεακών αλλαγών και να συμβάλουν στους στόχους της πρωτοβουλίας «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας», ενώ θα ήταν χρήσιμο να ζητείται η γνώμη τους όποτε λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με τομεακές αλλαγές σε ευρωπαϊκό επίπεδο ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴³⁾ ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 43, ό.π.

⁽⁴⁴⁾ ΕΕ C 318, 23.12.2009, σελ. 43, ό.π.

⁽⁴⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες των μεταλλασσόμενων βιομηχανιών και υπηρεσιών - Τα οφέλη της ενδεχόμενης σύστασης τομεακών συμβουλίων για την απασχόληση και τις δεξιότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο», ΕΕ C 347, 18.12.2010, σ. 1.

⁽⁴⁶⁾ ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 1, αυτόθι.

⁽⁴⁷⁾ ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 1, αυτόθι.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 1, αυτόθι.

8. Αξιοποίηση του δυναμικού της ενιαίας αγοράς

8.1 Μια δυναμική ενιαία αγορά αποτελεί τόσο προϋπόθεση όσο και βάση για την επιτυχία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ΕΟΚΕ καλεί, συνεπώς, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαιτούμενα σημαντικά και αποφασιστικά μέτρα για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, με παράλληλη διασφάλιση και περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι επαγγελματικοί κανόνες των ελεύθερων επαγγελμάτων είναι διατάξεις που προστατεύουν τον καταναλωτή, συμβάλλοντας στη διατήρηση της λειτουργικότητας τόσο της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς όσο και των διεθνών αγορών και αποτρέποντας διαταραχές της αγοράς, όπως αυτές που οδήγησαν στη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση ⁽⁴⁹⁾.

8.2 Η οδηγία για τις υπηρεσίες πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμοστεί με πλήρη σεβασμό του πνεύματος και των κανόνων που διέπουν την ενιαία αγορά. Απαιτούνται σαφείς και αποτελεσματικοί κανόνες για την ορθή εφαρμογή και την επίτευξη των στόχων της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων, που είναι ο θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων και η αποτροπή του κοινωνικού ντάμπινγκ ⁽⁵⁰⁾.

8.3 Υπάρχει άμεση ανάγκη να αναγνωριστεί η σημασία του κλάδου των υπηρεσιών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Οι προτεραιότητες πρέπει να οριστούν με τον ακόλουθο τρόπο:

— Πολιτικές για τις υπηρεσίες στις επιχειρήσεις και Ομάδα Υψηλού Επιπέδου. Θα πρέπει να συσταθεί ομάδα υψηλού επιπέδου για τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, η οποία θα αναλάβει τη βαθύτερη ανάλυση του κλάδου.

— Πολιτικές για την αγορά εργασίας στον τομέα της παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις. Από κοινωνική άποψη, πρέπει να εξεταστούν σε βάθος οι προκλήσεις που δημιουργούνται στον τομέα από τις νέες μορφές απασχόλησης που παράγονται από τις αλληλεπιδράσεις των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και της μεταποιητικής βιομηχανίας. Η ανάλυση αυτή πρέπει να καλύψει την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση, καθώς και τις συνθήκες απασχόλησης των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απασχολούνται με συμβάσεις υπεργολαβίας. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα πρέπει να επεκταθεί το πρόγραμμα για τον κοινωνικό διάλογο, ούτως ώστε να εξετασθούν οι συγκεκριμένες αλλαγές που έχουν επέλθει σε ό,τι αφορά τις συνθήκες εργασίας και τις δυνατότητες για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης μέσω των διαρθρωτικών αλλαγών που αφορούν την παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις.

— Υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις και πολιτικές για την καινοτομία. Πρέπει να στηριχθούν έντονα η έρευνα και η ανάπτυξη καθώς και προγράμματα και πρωτοβουλίες για την προαγωγή της καινοτομίας στις υπηρεσίες.

⁽⁴⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το πρόγραμμα της Λισαβώνας και η εσωτερική αγορά», ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 8.

⁽⁵⁰⁾ ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 8, αυτόθι.

— Ανάπτυξη προτύπων για τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Πρέπει να ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις, ούτως ώστε να συμβάλουν στην καθιέρωση προτύπων μέσω αυτορρύθμισης και κατόπιν εκτενών διαβουλεύσεων με τους χρήστες υπηρεσιών που παρέχονται σε επιχειρήσεις.

— Προώθηση της επιστήμης των υπηρεσιών ως νέου κλάδου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

— Εσωτερική αγορά και νομοθεσία που επηρεάζει τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Δεν έχει γίνει αξιολόγηση του αντικτύπου της οδηγίας για τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Αυτό απαιτεί μεγάλη προσπάθεια, ιδιαίτερος μετά την ενσωμάτωση των διατάξεων της οδηγίας στην εθνική νομοθεσία.

— Περαιτέρω βελτίωση των στατιστικών για τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Συνιστάται στα κράτη μέλη να συνεργάζονται περισσότερο, προκειμένου να βελτιωθούν οι στατιστικές για τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις ⁽⁵¹⁾.

8.4 Πρέπει να δοθεί περισσότερη βαρύτητα στο θέμα της προστασίας των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών. Η προφανής αβεβαιότητα σε σχέση με τη νομική κατάσταση στον χώρο των διασυνοριακών υπηρεσιών πρέπει να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή στρατηγικής για την πληροφόρηση σε εθνική και πανευρωπαϊκή κλίμακα. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί η απαίτηση παροχής ακριβών πληροφοριών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους αντίστοιχους φορείς ⁽⁵²⁾.

8.5 Όσον αφορά τον κλάδο διανομής μεγάλης κλίμακας, είναι σημαντικό να μην εμποδίζεται η εμπορική επιτυχία, εκτός εάν εφαρμόζονται πρακτικές που δεν συνάδουν με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς, όπως η ύπαρξη σαφών ενδείξεων κατάχρησης θέσης στην αγορά ή βλάβης των καταναλωτών οι οποίες συνιστούν παραβίαση του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΕ ⁽⁵³⁾.

8.6 Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διανοητική ιδιοκτησία, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την παραποίηση και την πειρατεία, το οποίο θα συλλέγει και θα διαδίδει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές των παραβατών και θα παρέχει ειδική υποστήριξη στις ΜΜΕ και στις ΜΜΒ. Η Επιτροπή θα πρέπει να δημοσιεύει τακτικά έκθεση για τα στοιχεία που συλλέγονται από το Παρατηρητήριο καθώς και για τη δράση του ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η εξέλιξη του τομέα των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη», ΕΕ C 27, 3.2.3009, σελ. 26.

⁽⁵²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η εσωτερική αγορά υπηρεσιών – απαιτήσεις για την αγορά εργασίας και την προστασία των καταναλωτών», ΕΕ C 175, 27.7.2007, σελ. 14.

⁽⁵³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εξελίξεις στον κλάδο διανομής μεγάλης κλίμακας και επιπτώσεις στους προμηθευτές και στους καταναλωτές», ΕΕ C 175, 28.7.2009, σελ. 57.

⁽⁵⁴⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Ενίσχυση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά», ΕΕ C 18, 19.1.2011, σελ. 105.

8.7 Η ΕΟΚΕ απορρίπτει την υιοθέτηση οιοδήποτε ειδικού καθεστώτος για την άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο, το οποίο ενδέχεται να παραβιάζει την ιδιωτική ζωή, όπως είναι αυτά που έχουν εισαχθεί στη νομοθεσία ορισμένων κρατών μελών. Προτείνει, αντιθέτως, τη λήψη δραστικών μέτρων εκπαίδευσης και κατάρτισης των καταναλωτών και ιδιαίτερα των νέων ⁽⁵⁵⁾.

8.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά, κυρίως για τα ορφανά έργα, ένα εναρμονισμένο σύστημα καταγραφής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, το οποίο θα ενημερώνεται τακτικά προκειμένου να ανευρίσκονται με ευκολία οι διάφοροι δικαιούχοι. Το σύστημα αυτό θα μπορούσε να προσδιορίζει τη φύση, τον τίτλο του έργου, καθώς και τους διάφορους δικαιούχους δικαιωμάτων. Ζητά από την Επιτροπή να μελετήσει κατά πόσο μπορεί να εφαρμοστεί η ιδέα αυτή ⁽⁵⁶⁾.

8.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί εκ νέου να δημιουργηθεί και να υλοποιηθεί με τον δέοντα τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽⁵⁷⁾.

8.10 Η παγκόσμια διάσταση της εσωτερικής αγοράς επιβάλλει τη συνέχιση των κοινών προσπαθειών. Ένα κατάλληλο σχέδιο δράσης της ΕΕ θα πρέπει να έχει ως στόχους:

— να χαράζει τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ και τις εξωτερικές πτυχές των άλλων ενωσιακών πολιτικών στη βάση μιας δομημένης λογικής, με την ενίσχυση της συνολικής συνοχής και την ενδυνάμωση της ενότητας δράσης των κρατών μελών·

— να εγγυάται το ισόρροπο άνοιγμα των αγορών, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των θεμελιωδών κανόνων εργασίας της ΔΟΕ, μέσω της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων του γύρου της Ντόχα και μέσω διαρθρωμένου διαλόγου με τους βασικούς εταίρους της·

— να ενισχύει τον ρόλο της ΕΕ ως διεθνούς κανονιστικής δύναμης και να ακολουθεί μια διεθνή πολιτική που να βασίζεται στην προαγωγή των δικαιωμάτων·

— να εγγυάται το συμφέρον των εργαζομένων, των καταναλωτών και των τοπικών παραγωγών στις αγορές των εμπορικών εταιρών·

— να ενισχύει τη διεθνή διάσταση του ευρώ·

— να αποσκοπεί στη δημιουργία ζώνης ανάπτυξης και οικονομικής μεγέθυνσης που να περιλαμβάνει την ταχεία ολοκλήρωση της διεύρυνσης της Ένωσης, την Πολιτική Γειτονίας, την Ένωση για τη Μεσόγειο και την ενισχυμένη συνεργασία με την Αφρική ⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁵⁾ ΕΕ C 18, 19.1.2011, σελ. 105, αυτόδι.

⁽⁵⁶⁾ ΕΕ C 18, 19.1.2011, σελ. 105, αυτόδι.

⁽⁵⁷⁾ ΕΕ C 18, 19.1.2011, σελ. 105, ό.π.

⁽⁵⁸⁾ ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 8, ό.π., και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εξωτερική διάσταση της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας», ΕΕ C 128, 18.5.2010, σελ. 41.

8.11 Υπάρχουν ακόμη εμπόδια στην ανάπτυξη της ψηφιακής παροχής υπηρεσιών, τα οποία πρέπει να διερευνηθούν ενδελεχώς, και πρέπει να εξευρεθούν λύσεις, ώστε οι ευρωπαϊκές εταιρείες επιχειρηματικών υπηρεσιών να μπορούν να δρουν πιο επιθετικά και να επεκταθούν περισσότερο εκτός των συνόρων της ΕΕ. Στα εμπόδια αυτά συμπεριλαμβάνονται η έλλειψη προτύπων και διαλειτουργικότητας, εμπιστοσύνης και ασφάλειας στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου, η απουσία επενδύσεων σε σταθερές και κινητές ευρυζωνικές υποδομές και οι υπερβολικά αργοί ρυθμοί με τους οποίους οι ΜΜΕ υιοθετούν τις ΤΠΕ ⁽⁵⁹⁾.

8.12 Σοβαρά εμπόδια στην ηλεκτρονική ένταξη πρέπει να αντιμετωπιστούν με την υψηλής ταχύτητας σύνδεση στο διαδίκτυο, τις ικανότητες στις ΤΠΕ και την ανάπτυξη προϊόντων ή υπηρεσιών κατάλληλων για τις ανάγκες της γηράσκουσας κοινωνίας και των ατόμων με αναπηρία, τη χρηματοδότηση για την καλύτερα συντονισμένη καινοτομία στις ΤΠΕ, την υποστήριξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ που βασίζονται σε ανοικτά πρότυπα, το πρόγραμμα Galileo στο ψηφιακό θεματολόγιο και την ανάπτυξη και διάδοση χρήσιμου επιγραμμικού περιεχομένου και υπηρεσιών που εγγυώνται την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την ασφαλή αποθήκευση των προσωπικών δεδομένων ⁽⁶⁰⁾.

8.13 Τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν δυναμικά εθνικά ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα στους τομείς ΤΠΕ και FET, προκειμένου να καταστούν ισχυροί εταίροι στην ευρωπαϊκή και στη διεθνή συνεργασία. Μεγάλο μέρος των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων πρέπει να επενδυθεί για τον σκοπό αυτόν ⁽⁶¹⁾.

8.14 Όσον αφορά τις ΜΜΕ, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις προτάσεις της για μια φιλόδοξη ευρωπαϊκή νομοθετική πράξη για τις μικρές επιχειρήσεις («Small Business Act» for Europe, SBAE), η οποία θα περιλαμβάνει τα εξής:

- ένα δεσμευτικό νομικό μέσο για την εφαρμογή της αρχής «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις», με στόχο τη διασφάλιση – μέσω της επιβολής των μέγιστων δυνατών περιορισμών – της αποτελεσματικής και απτής εφαρμογής των εν λόγω αρχών διακυβέρνησης, τόσο σε ενωσιακό επίπεδο όσο και στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες·
- έναν οδικό χάρτη συνοδευόμενο από επακριβές χρονοδιάγραμμα και από ενδεδειγμένα μέσα για την εφαρμογή των συγκεκριμένων και εκτεταμένων διατάξεων της SBAE·

⁽⁵⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Υπηρεσίες και ευρωπαϊκή μεταποιητική βιομηχανία: η αλληλεπίδραση των κλάδων αυτών και ο αντίκτυπός τους στην απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα», ΕΕ C 318, 23.12.2006, σελ. 26.

⁽⁶⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ένα ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54, 19.2.2011, σελ. 58.

⁽⁶¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Διεύρυνση των ορίων των ΤΠΕ – στρατηγική έρευνας για τις μελλοντικές και τις αναδυόμενες τεχνολογίες στην Ευρώπη», ΕΕ C 255, 22.9.2010, σελ. 54.

— σαφείς δεσμεύσεις έναντι της μείωσης του γραφειοκρατικού φόρτου και κυρίως έναντι της εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ» για όλες τις διοικητικές διατυπώσεις·

— αναμόρφωση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκειμένου να παρασχεθεί στις ΜΜΕ ένας πραγματικός συνομιλητής και ενδεδειγμένα μέσα για την προώθηση του «εξευρωπαϊσμού» των επιχειρήσεων·

— ευρωπαϊκά μέσα τα οποία μπορούν να χρησιμεύσουν ως μοχλός για την προώθηση της κεφαλαιοποίησης, της δικτύωσης, των επενδύσεων και της δια βίου κατάρτισης στις ΜΜΕ·

— ένα συνεκτικό πολιτικό πλαίσιο για όλες τις ευρωπαϊκές πολιτικές προκειμένου οι ΜΜΕ να θεωρούνται ο κανόνας και όχι η εξαίρεση·

— συνεκτίμηση των στόχων της SBAE σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου και του νομοθετικού επιπέδου·

— επαναφορά της πρακτικής των διαρκών διαβουλεύσεων με τις ενδιάμεσες οργανώσεις και τους κοινωνικούς εταίρους ⁽⁶²⁾.

8.15 Η ΕΟΚΕ ζητά την εφαρμογή μιας κοινής και ενοποιημένης βάσης φορολογίας επιχειρήσεων (ΚΕΒΦΕ) ⁽⁶³⁾ ως αρχή απλοποίησης, διαφάνειας και ισότητας των φορολογικών πρακτικών των κρατών μελών. Είναι επίσης σημαντικό να εξετασθεί η επέκταση της συνεργασίας και του συντονισμού σχετικά με την φορολογία επιχειρήσεων ⁽⁶⁴⁾.

8.16 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάγκη να επιτευχθεί ένα απλό εναρμονισμένο σύστημα έμμεσης φορολογίας, με τη μείωση του διοικητικού φόρτου, με εμφανή οφέλη για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, το οποίο να εξασφαλίζει τη δίκαιη φορολόγηση και ορισμένα έσοδα για τα δημόσια οικονομικά, να μειώνει τον κίνδυνο της φοροδιαφυγής και να συμβάλλει στην ανάπτυξη και στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις – Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη», ΕΕ C 182, 4.8.2009, σελ. 30

⁽⁶³⁾ Βλ. την πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Για την εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος βελτίωσης της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΕΕ: περαιτέρω επιτευχθείσα πρόοδος κατά το 2006 και τα επόμενα βήματα για την υποβολή πρότασης για την κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας των επιχειρήσεων (ΚΕΒΦΕ)», (COM(2007) 223 τελικό, 2.5.2007).

⁽⁶⁴⁾ ΕΕ C 120, 16.8.2008, σ. 51, ό.π.

⁽⁶⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εφαρμογής ενός κατώτατου κανονικού συντελεστή», ΕΕ C 51, της 17.2.2011, σελ. 67.

8.17 Όσον αφορά την απάτη στον τομέα του ΦΠΑ, η προβαλλόμενη αντίσταση έναντι των αλλαγών έχει επιβλαβείς επιπτώσεις για τα δημόσια οικονομικά των κρατών μελών και της ΕΕ· ιδιαιτέρως συμφέροντα υπερισχύουν έναντι του κοινού συμφέροντος⁽⁶⁶⁾.

9. Προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης

9.1 Οι προτάσεις, τις οποίες υποβάλλει η Επιτροπή προκειμένου να προσελκυθούν μεγαλύτερα ιδιωτικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, είναι κάπως διστακτικές. Σε μια εποχή κατά την οποία τα δημόσια οικονομικά των περισσότερων κρατών μελών υφίστανται είτε σοβαρούς περιορισμούς είτε περικοπές, θα πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη προτεραιότητα στην ανάγκη εξεύρεσης εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης για την τόνωση της ανάπτυξης. Η πρόταση για την εισαγωγή ενωσιακών ομολόγων για τη χρηματοδότηση έργων θα βοηθήσει με ορισμένες σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές, αλλά θα πρέπει να υπάρξει και συστηματικότερη προσπάθεια ώστε να κινητοποιηθούν επενδύσεις από ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά ταμεία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εφόσον ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη, ώστε να παρέχουν κίνητρα στα συνταξιοδοτικά ταμεία τους για τη συγχρηματοδότηση εθνικών υποδομών και την επένδυση σε αυτές.

9.2 Εάν επιτραπεί στην ΕΤΕπ η έκδοση ευρωομολόγων, ή μάλλον ενωσιακών ομολόγων, που θα καλύπτουν και τα 27 κράτη μέλη, μπορεί να αντληθεί νέο κεφάλαιο για τον δημόσιο τομέα χωρίς αυτό να εξαρτάται πλήρως από τον ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι χρηματοδοτικοί πόροι θα πρέπει να αναζητηθούν ανάντη, για παράδειγμα, από Ιδρύματα Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών (ΙΕΣΠ), ούτως ώστε η ΕΤΕπ να μετατραπεί σε σύνδεσμο μεταξύ αυτών των κεφαλαιουχικών πόρων και των επενδύσεων της. Τα ευρωομόλογα μπορεί επίσης να αποτελέσουν μέσα μακροπρόθεσμων καταθέσεων από ιδιώτες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ταχεία εισαγωγή οολόγων για τη χρηματοδότηση έργων, ωστόσο αυτό δεν θα πρέπει να υποκαταστήσει τη δημιουργία ευρωομολόγων ή να αποτελέσει εναλλακτική λύση σε αυτήν⁽⁶⁷⁾.

9.3 Όσον αφορά τις χρηματοδοτικές δομές για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοοικονομικής κατάστασης, η πρόταση για την ελευθέρωση των ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων ώστε να έχουν τη δυνατότητα να δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Ένωση είναι ευπρόσδεκτη αλλά πολύ καθυστερημένη. Δεδομένης της διεύρυνσης της ευρωπαϊκής αγοράς, θα πρέπει επίσης να εξεταστούν τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να αυξηθεί η προσφορά χρηματοδότησης μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων. Για παράδειγμα, η δημιουργία περιφερειακών μικρών πλατφορμών συνεργασίας που θα συντονίζονται από Ευρωπαϊκό Δίκτυο θα αποτελέσει ένα νέο εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να αντληθούν νέα κεφάλαια για τις μικρές επιχειρήσεις. Αυτό θα ενθαρρύνει την περαιτέρω ροή επιχειρηματικών κεφαλαίων και τη χρηματοδότηση από επιχειρηματικούς «αγγέλους». Θα βοηθήσει επίσης τη στήριξη μικρών επιχειρήσεων από μικρούς επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων⁽⁶⁸⁾.

9.4 Υπάρχει αναγνωρισμένη αδυναμία της αγοράς να παρέχει κεφάλαια αρχικού σταδίου ανάπτυξης για τεχνολογικές νεοσύστατες

εταιρίες (start ups) ή επιχειρήσεις προερχόμενες από κατάτμηση εταιρικής δραστηριότητας (spin outs). Σε μια προσπάθεια αντιστάθμισης αυτού του φαινομένου μέσω πρωτοβουλιών όπως είναι οι επιχειρηματικοί «άγγελοι» και τα κεφάλαια εκκίνησης έλαβαν βοήθεια, ωστόσο τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια σε ολόκληρη την Ευρώπη ακόμη δυσκολεύονται να μεταφέρουν γνώση στην αγορά. Η ζήτηση για τέτοια κεφάλαια αρχικού σταδίου αυξάνεται, ωστόσο η προσφορά παραμένει σχετικά στάσιμη. Θα πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να δοθεί κίνητρο σε άτομα και οργανισμούς που διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια να εισφέρουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση υψηλού κινδύνου για τεχνολογικές νεοσύστατες επιχειρήσεις και πρωτότυπη δραστηριότητα.

9.5 Απαραίτητη είναι η προώθηση πρακτικών μεθόδων για τη στήριξη των ΜΜΕ όπως η διαμεσολάβηση, οι φορολογικές ελαφρύνσεις, οι άμεσες πληρωμές και τα μέτρα που διευκολύνουν την ταχεία διανομή κεφαλαίων μέσω εξαιρέσεων στις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως για τους τομείς που είναι πιο εκτεθειμένοι στην παγκοσμιοποίηση και στις συνεχιζόμενες επιπτώσεις της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης⁽⁶⁹⁾.

10. Δημιουργία αποτελεσματικής, ως προς το κόστος, πρόσβασης σε ενέργεια

10.1 Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην «τρίτη δέσμη ενεργειακών μέτρων» πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να δημιουργηθεί πραγματική αγορά ενέργειας βασισμένη στη συνεργασία μεταξύ κρατών, στην καλύτερη διασύνδεση των δικτύων και των φορέων και στην ενίσχυση των εξουσιών των εθνικών ρυθμιστικών αρχών⁽⁷⁰⁾.

10.2 Η ενεργειακή απόδοση είναι ο πρόδρομος του τεχνολογικού άλματος το οποίο θα επιτρέψει τη μετάβαση στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Έχει επιτευχθεί πρόοδος, αλλά τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες ώστε να αναπτυχθούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο πλαίσιο των επενδυτικών τους σχεδίων και να εξασφαλιστεί ότι οι εταιρίες του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στα προϊόντα και τις υπηρεσίες ενεργειακής απόδοσης διαθέτουν το κατάλληλο σταθερό κανονιστικό πλαίσιο και τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες⁽⁷¹⁾.

10.3 Η ΕΟΚΕ έχει υποβάλει στο Συμβούλιο Ενέργειας της 4ης Φεβρουαρίου 2011 πρόταση καθορισμού στόχων ενεργειακής απόδοσης για συγκεκριμένους κίριους κλάδους όπως είναι οι μεταφορές και οι κατασκευές, στην οποία περιλαμβάνονται μέτρα όπως είναι:

- η εσωτερικήυση του εξωτερικού κόστους όλων των μορφών ενέργειας, ώστε οι αγορές να στραφούν φυσιολογικά προς εκείνες τις μορφές ενέργειας που παράγουν τις χαμηλότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα·
- η προώθηση της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης για όλες τις νέες τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης, π.χ. στον τομέα των κατασκευών, των δημοσίων έργων και των μεταφορών·

⁽⁶⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη διοικητική συνεργασία και την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας», ΕΕ C 347, 18.12.2010, σελ. 73.

⁽⁶⁷⁾ ΕΕ C 48, 15.2.2011, σ. 57, ό.π.

⁽⁶⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Χρηματοδοτικές δομές για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοοικονομικής κατάστασης», ΕΕ C 48, 15.2.2011, σ. 33

⁽⁶⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Τρόποι στήριξης των ΜΜΕ για την προσαρμογή τους στις αλλαγές της παγκόσμιας αγοράς», ΕΕ C 255, 22.9.2010, σελ. 24.

⁽⁷⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ενεργειακή πενία υπό το πρίσμα της ελευθέρωσης της αγοράς και της οικονομικής κρίσης», ΕΕ C 44, 11.2.2011, σελ. 53.

⁽⁷¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενεργειακή στρατηγική για την περίοδο 2011–2020», CESE 1627/2010, ΕΕ C 54, 19.2.2011, σελ. 1.

— η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τις ΤΠΕ, ώστε να ενισχυθεί η ενεργειακή απόδοση σε κάθε επίπεδο παραγωγής και κατανάλωσης·

10.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι τα κτίρια, τα οποία ευθύνονται για το 40 % της τελικής ζήτησης ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελούν τον μεγαλύτερο καταναλωτή ενέργειας. Το ήμισυ της συνολικής αύξησης της ενεργειακής απόδοσης μπορεί να εξασφαλιστεί στον χώρο των κατασκευών και με αρνητικό κόστος. Αυτού του είδους οι βελτιώσεις θα μπορούσαν από μόνες τους να επιτύχουν τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η ΕΕ με το πρωτόκολλο του Κιότο. Επιπλέον, αυτή η εξοικονόμηση ενέργειας μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση ήδη υφιστάμενων τεχνολογιών. Πέραν αυτών, η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων έχει μόνο θετικές συνέπειες, δεδομένου ότι δημιουργεί ωφέλιμη απασχόληση, μειώνει τις λειτουργικές δαπάνες, αυξάνει τις ανέσεις και συμβάλλει στη δημιουργία ενός καθαρότερου περιβάλλοντος. Το θέμα αυτό θα πρέπει να αποτελέσει απόλυτη προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης τη σημασία που έχει η χρήση νέων, προηγμένης τεχνολογίας βασικών υλικών στις οικιακές εφαρμογές αλλά και σε γραφεία, καθώς και σε άλλους τομείς, όπως είναι η ενέργεια ή οι μεταφορές ⁽⁷²⁾.

10.5 Οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας πρέπει πράγματι να συμβάλουν στους στόχους της ενεργειακής και της κλιματικής πολιτικής. Τα μέσα της ενεργειακής και της κλιματικής πολιτικής πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά και να σχεδιαστούν με βάση την έκταση του αντικτύπου τους στην ανταγωνιστικότητα αυτών των βιομηχανιών ⁽⁷³⁾.

10.6 Οι εξαιρετικές περιβαλλοντικές επιδόσεις πολλών προϊόντων υαλοφυακίας και κεραμικής (μονωτικά υλικά, διπλοί υαλοπίνακες κλπ.) πρέπει να προωθηθούν ως σημείο αναφοράς στην εξοικονόμηση ενέργειας για τον κατασκευαστικό κλάδο στην ΕΕ. Επιπλέον, η τεχνολογία αυτή πρέπει να περιλαμβάνεται σε κάθε σχεδιαζόμενη μεταφορά τεχνολογίας προς τρίτες χώρες με υψηλές δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας ⁽⁷⁴⁾.

10.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει να διερευνηθεί εάν, δεδομένης της σημαντικής κρίσης και με την προοπτική της βιωσιμότητας, οι ισχύουσες διατάξεις (για τις τηλεπικοινωνίες, τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, την ηλεκτροδότηση) αρκούν για να αποτραπεί η υποβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και η ανάπτυξη φαινομένων αποκλεισμού, κοινωνικής ρήξης και φτώχειας. Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να καθοριστεί κατά πόσον θα πρέπει να καλύπτονται και νέοι τομείς από την υποχρέωση για «υψηλό επίπεδο ποιότητας, ασφάλειας και οικονομικής προσιτότητας, ίση μεταχείριση και προώθηση της καθολικής πρόσβασης και των δικαιωμάτων των χρηστών», σύμφωνα με τις κοινές αξίες της Ένωσης, όπως ορίζονται στο Πρωτόκολλο αριθ. 26 της Συνθήκης της Λισσαβώνας ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος της τρέχουσας εξέλιξης των αγορών ενέργειας στις βιομηχανικές αλυσίδες αξίας στην Ευρώπη», ΕΕ C 77, 31.3.2009, σελ. 88.

⁽⁷³⁾ ΕΕ C 77, 31.3.2009, σ. 88, αυτόδη.

⁽⁷⁴⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής υαλοφυακίας και κεραμικής βιομηχανίας με ιδιαίτερη αναφορά στη δέσμη μέτρων για την ενέργεια και το κλίμα της ΕΕ», ΕΕ C 317, 23.12.2009, σελ. 7.

⁽⁷⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ποιές υπηρεσίες κοινής ωφελίας χρειάζονται για την αντιμετώπιση της κρίσης;» ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 77.

10.8 Θα πρέπει να διεξαχθούν έρευνες για τη δυνατότητα δημιουργίας ευρωπαϊκής ενεργειακής υπηρεσίας γενικού συμφέροντος, η οποία θα μπορούσε να τειθεί στην υπηρεσία της κοινής ενεργειακής πολιτικής. Ωστόσο, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι εθνικές κυβερνήσεις ή τα κράτη μέλη, που είναι αντιμετώπα αφενός με τις διαφορές σε εθνικό επίπεδο και αφετέρου με την κοινή ανάγκη να οικοδομηθεί ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, δυσκολεύονται να εξοικειωθούν με την ιδέα των ενωσιακών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος (οικονομικού ή άλλου χαρακτήρα). Για παράδειγμα, η ιδέα δημιουργίας ευρωπαϊκών υπηρεσιών στον τομέα της ενέργειας δεν έτυχε ευνοϊκής αποδοχής από τους φορείς λήψης πολιτικών αποφάσεων. Ωστόσο, οι ενωσιακές ΥΓΣ είναι απαραίτητες για την εν εξελίξει διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Οι υπηρεσίες αυτές θα είναι η έκφραση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ένωση. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ενιαίο Ευρωπαϊκό Δίκτυο, καθώς και κοινά προγράμματα και δομές για τον σχεδιασμό και τη διαχείρισή του. Το δίκτυο θα πρέπει να είναι έξυπνο όσον αφορά τη διαχείριση και τη λειτουργία του σε όλα τα επίπεδα, ούτως ώστε να βελτιστοποιεί την αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ⁽⁷⁶⁾.

10.9 Οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας χρειάζονται ασφαλή ενεργειακό εφοδιασμό, από ένα ενδεδειγμένο ευρωπαϊκό ενεργειακό μίγμα, το οποίο να μην αποκλείει καμία πηγή ενέργειας (άνθρακα, ανανεώσιμες πηγές, πυρηνική ενέργεια) και να βασίζεται στον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις αγορές ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, ώστε να διαμορφώνονται τελικά λογικές τιμές για τον ενεργειακό εφοδιασμό. Τα συμφέροντα των εθνικών ενεργειακών πολιτικών θα πρέπει να συνδεθούν πιο έντονα με μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση, επειδή μέχρι σήμερα η ενεργειακή αγορά δεν συμβαδίζει με την ενιαία αγορά βιομηχανικών αγαθών. Ανεξάρτητα από την απόφαση ορισμένων κρατών μελών να μην κάνουν χρήση πυρηνικής ενέργειας, η διατήρηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με πυρηνική σχάση στην ΕΕ θα σήμαινε ότι θα διατηρηθεί και η σχετική τεχνολογία στην Ευρώπη. Φυσικά, για τη συνέχιση της πυρηνικής επιλογής απαιτείται υψηλό επίπεδο ασφάλειας και καλή κατάρτιση των εργαζομένων ⁽⁷⁷⁾.

10.10 Όσον αφορά τη δημιουργία πανευρωπαϊκών προτύπων για ενεργειακά αποδοτικά προϊόντα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής όπως είναι ο νέος κανονισμός Energy Star, τα πρότυπα του οποίου είναι πλέον υποχρεωτικά όσον αφορά τους δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια εξοπλισμού γραφείου, τα εναρμονισμένα πρότυπα για την ενεργειακή κατανάλωση των κτιρίων και οι αυξημένες αρμοδιότητες των εθνικών ρυθμιστικών φορέων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης. Θεωρεί ότι οι εθελοντικές συμφωνίες με τους εθνικούς φορείς του ενεργειακού τομέα είναι χρήσιμες, αλλά κάθε συμφωνία που εγκρίνεται θα πρέπει να ορίζει με σαφήνεια ότι η μη επίτευξη των στόχων θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή δεσμευτικών προτύπων ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος: πώς κατανέμονται οι αρμοδιότητες μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών;», ΕΕ C 128, 18.5.2010, σελ. 65

⁽⁷⁷⁾ ΕΕ C 77, 31.3.2009, σ. 88, ό.π.

⁽⁷⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με μια πρώτη αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δράσης για την ενεργειακή απόδοση όπως απαιτείται από την οδηγία 2006/32/ΕΚ για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες - Από κοινού βήματα προόδου στην ενεργειακή απόδοση», ΕΕ C 77, 31.3.2009, σελ. 54.

10.11 Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερος σημαντικό να εξεταστεί προσεκτικά ο αντίκτυπος των υψηλών τιμών της ενέργειας στα φτωχότερα νοικοκυριά και στα ευάλωτα άτομα και να διαμορφωθούν αντιστοίχως οι πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών. Τα νοικοκυριά αυτά πρέπει να λαμβάνουν κατά προτεραιότητα στήριξη κατά την υλοποίηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης ⁽⁷⁹⁾.

10.12 Η ΕΟΚΕ στηρίζει τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την επίτευξη αποτελεσματικής συντροπικότητας και την τελειοποίηση και δικτύωση των διαφορετικών μέσων μεταφοράς, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα μεταφορών και να μεγιστοποιηθεί η ελεύθερη ροή των μεταφορών ⁽⁸⁰⁾.

10.13 Η ΕΟΚΕ, διαπιστώνοντας την εξάρτηση του κλάδου των μεταφορών από τα ορυκτά καύσιμα με όλες τις συνέπειες που αυτό έχει για τα επίπεδα των εκπομπών και για την ασφάλεια και την ανεξαρτησία του εφοδιασμού και έχοντας επίγνωση των περιορισμένων πόρων, ιδίως του πετρελαίου, θεωρεί ότι η μελλοντική ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών θα πρέπει, διατηρώντας την ανταγωνιστικότητα του κλάδου στο πλαίσιο της στρατηγικής για το 2020, να επιδιώξει τους εξής τέσσερις κύριους στόχους: προώθηση αποδοτικότερων όσον αφορά τις εκπομπές άνθρακα μέσων μεταφοράς, ενεργειακή απόδοση, ασφάλεια και ανεξαρτησία του εφοδιασμού καθώς και καταπολέμηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης ⁽⁸¹⁾.

10.14 Οι κύριες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν και τα διακυβεύματα που πρέπει να ενσωματωθούν σε μια βιώσιμη πολιτική μεταφορών είναι η αυξανόμενη αστικοποίηση και η απαίτηση για άνετες καθημερινές μετακινήσεις, η προστασία της δημόσιας υγείας που συνεπάγεται τη μείωση των εκπομπών ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου, η διατήρηση των εμπορικών συναλλαγών που συνεπάγεται μείωση των εκπομπών, ο καθορισμός ομοιογενών περιοχών για τη χάραξη μιας πραγματικά ολοκληρωμένης πολιτικής μεταφορών, η συμμετοχή των οικονομικών φορέων και του γενικού πληθυσμού στην εφαρμογή νέων πολιτικών και νέων συμπεριφορών όσον αφορά την κινητικότητα ⁽⁸²⁾.

10.15 Η ΕΟΚΕ υποστήριξε επίσης πρωτοβουλίες της ΕΕ για καθαρά και ενεργειακά αποδοτικά οχήματα, και συνέστησε την πραγματοποίηση περαιτέρω ενεργειών. Τονίζει ότι υπάρχει έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των σημαντικών παραγόντων στην αυτοκινητοβιομηχανία, τη βιομηχανία συσσωρευτών και τη βιομηχανία παροχής ενέργειας για την ανάπτυξη των βέλτιστων τεχνολογιών στις πλέον ανταγωνιστικές τιμές. Ο εν λόγω ανταγωνισμός αποτελεί από μόνος του ισχυρή κινητήρια δύναμη για καινοτομία και πρέπει να διεξάγεται χωρίς προσκόμματα, απαιτούνται όμως κίνητρα αγοράς ώστε να υπάρξει αποφασιστική πρόοδος προς την κατεύθυνση της νέας γενιάς υβριδικών οχημάτων με ρευματολήπτη και οχημάτων που λειτουργούν αποκλειστικά με ηλεκτρικό ρεύμα ⁽⁸³⁾.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁷⁹⁾ ΕΕ C 54, 19.2.2011, σελ. 1, ό.π.

⁽⁸⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας για την περίοδο μετά το 2010 και της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη», ΕΕ C 354, 28.12.2010, σελ. 23.

⁽⁸¹⁾ ΕΕ C 354, 28.12.2010, σελ. 23, ό.π.

⁽⁸²⁾ ΕΕ C 354, 28.12.2010, σελ. 23, αυτοί.

⁽⁸³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Για μια ευρύτερη υιοθέτηση των ηλεκτρικών οχημάτων», ΕΕ C 44, 11.2.2011, σελ. 47

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 — Ένωση Καινοτομίας»

COM(2010) 546 τελικό

(2011/C 132/07)

Εισηγητής: ο κ. Gerd WOLF

Συνεισηγητής: ο κ. Erik SVENSSON

Στις 6 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 — Ένωση Καινοτομίας

COM(2010) 546 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 184 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 2 αποχές.

1. Σύνοψη

1.1 Οι καινοτομίες οδηγούν σε πρόοδο, οικονομική μεγέθυνση, ευημερία, κοινωνική ασφάλεια, διεθνή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση. Επίσης, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κυριότερων κοινωνικών προκλήσεων. Προϋποθέτουν και προάγουν ένα κλίμα εμπιστοσύνης και αυτάρκειας στην κοινωνία, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω πρόοδο και δημιουργική δυναμική σε επίπεδο παγκόσμιου ανταγωνισμού. Για να ευδοκιμήσουν, απαιτείται ευρωπαϊκή προσέγγιση καθώς και μια ευρωπαϊκή ενιαία αγορά, στην οποία θα διαδραματίζει κείμενο ρόλο ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας μαζί με ένα ισχυρό πρόγραμμα-πλαίσιο E&A.

1.2 Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί και υποστηρίζει την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τους στόχους της, καθώς και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανταγωνιστικότητα της 25ης-26ης Νοεμβρίου 2010 και της 4ης Φεβρουαρίου 2011. Η «Ένωση Καινοτομίας» είναι αναπόσπαστο στοιχείο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

1.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ειδικότερα το γεγονός ότι η καινοτομία νοείται και ορίζεται με μια ευρεία και πολυδιάστατη έννοια, η οποία καλύπτει τόσο την έρευνα, την τεχνολογία και τα προϊόντα, όσο και κάθε διαπροσωπική σχέση και μορφή οργάνωσης, όπως οι κοινωνικές παροχές, η λειτουργία της επιχείρησης, τα επιχειρηματικά μοντέλα, ο σχεδιασμός, η πολιτική για τα εμπορικά σήματα, οι διαδικασίες παραγωγής και οι υπηρεσίες, καθώς και οι πολλαπλές σχέσεις αλληλεπίδρασης τους. Όσον αφορά την «κοινωνική καινοτομία», η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους για τον καθορισμό των επιμέρους πτυχών.

1.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έννοια των συμπράξεων καινοτομίας εφόσον –βάσει καθορισμένης προσέγγισης διακυβέρνησης– είναι συμβατές και στηρίζονται σε υφιστάμενες διαδικασίες και

μέσα, και εφόσον συνάδουν με τον εξορθολογισμό και την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών. Συνιστά δε τη δρομολόγηση μιας ιδιαίτερα επιθυμητής σύμπραξης καινοτομίας για την «ενεργό και υγιή γήρανση» και την αποκόμιση εμπειριών από αυτήν. Η εν λόγω σύμπραξη θα λειτουργούσε επιπλέον ως καλό παράδειγμα συνδυασμού των κοινωνικών και οικονομικο-τεχνικών καινοτομιών.

1.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά την επικέντρωση των μέτρων στήριξης, της οικονομικής ενίσχυσης και των κριτηρίων αξιολόγησης, αφενός, στις πιο σταδιακές καινοτομίες οι οποίες ανταποκρίνονται στις τρέχουσες δυνάμεις της αγοράς και στις κοινωνικές ανάγκες και, αφετέρου, στις πιο επαναστατικές καινοτομίες οι οποίες διαμορφώνουν τις δυνάμεις της αγοράς και δημιουργούν νέες κοινωνικές ανάγκες, αλλά συνήθως καλούνται να ξεπεράσουν μια ιδιαίτερα δύσκολη αρχική περίοδο.

1.6 Όσον αφορά την επιτακτική ανάγκη για να ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ, η ΕΟΚΕ επικροτεί και υποστηρίζει σθεναρά την πρόσφατη πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία επιτρέπει την ουσιαστική μείωση του κόστους των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στα συμμετέχοντα κράτη μέλη και την επίτευξη σημαντικής προόδου προς τη θέσπιση ενός οριστικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας της ΕΕ.

1.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον σπουδαίο ρόλο των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στη διαδικασία καινοτομίας και συνιστά επίσης την προσαρμογή των μέτρων και των προγραμμάτων στήριξης στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Συνιστά επίσης να εκτιμηθεί το κατά πόσο και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να εξαιρεθούν οι νεοϊδρυθείσες εταιρείες από τις περισσότερες συνήθεις απαιτήσεις και διατυπώσεις για ένα εύλογο χρονικό διάστημα, καθώς και εάν θα μπορούσαν να δοθούν ειδικά πρόσθετα κίνητρα. Το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας.

1.8 Το μείζον πολιτικό καθήκον είναι να διαμορφωθούν αξιόπιστες, φιλικές προς την καινοτομία, πανευρωπαϊκές συνθήκες και πλαίσια με επαρκή περιθώρια ευελιξίας, ώστε να απαλλαγούν οι δυνητικοί εφευρέτες και οι διαδικασίες καινοτομίας από τις επιβαρύνσεις που συνοδεύουν τον σημερινό κατακερματισμό και την υπερφόρτωση των ρυθμιστικών πλαισίων, καθώς και τη διαφοροποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεταξύ των 27 κρατών μελών και της Επιτροπής. Η επακόλουθη απογοήτευση και καθυστέρηση στην ανάπτυξη καινοτομιών με βάση νέες και έξυπνες ιδέες λειτουργούν εις βάρος της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης σε παγκόσμια κλίμακα και θα πρέπει να εξαλειφθούν άμεσα. Ως εκ τούτου, χρειάζεται να διαμορφωθεί μια νοοτροπία, σύμφωνα με την οποία η πρόοδος και η καινοτομία να νοούνται όχι ως κίνδυνος, αλλά ως ευκαιρία και βασική ανάγκη που θα πρέπει να προάγεται και να υλοποιείται σε συνεργασία με όλες τις κοινωνικές δυνάμεις.

1.9 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ συνιστά να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στην εξάλειψη των εμποδίων, τα οποία παρακωλύουν την ανάπτυξη καινοτομιών και τη δημιουργία μιας Ένωσης Καινοτομίας. Ενώ η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση τη δυνατότητα επίτευξης σημαντικής προόδου ως προς το θέμα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, οι περισσότερες από τις εκκρεμότητες που απομένουν αφορούν τα εμπόδια, τα οποία παρακωλύουν επίσης την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Η ΕΕ δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να εγκαταλείψει τις προσπάθειές της στους τομείς απλούστευσης, εναρμόνισης και εξασφάλισης αξιοπιστίας και περιθωρίων ευελιξίας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προφανείς προσπάθειες της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στην πρόσφατη Πράσινη Βίβλο της ⁽¹⁾, για τις οποίες θα λάβει θέση χωριστά. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση ιδιαίτερα στα κράτη μέλη και στους φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών να αποδεχθούν από την πλευρά τους τις προσπάθειες αυτές και να συνεισφέρουν στη λύση.

2. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής

2.1 Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η Επιτροπή προτείνει την «Ένωση Καινοτομίας» ως μία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες. Βάσει αυτής της πρωτοβουλίας, η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει συλλογική ευθύνη για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης και προσανατολισμένης στις επιχειρήσεις στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία, με σκοπό την αντιμετώπιση των κυριότερων κοινωνικών προκλήσεων, την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η «Ένωση Καινοτομίας» συμπληρώνει άλλες εμβληματικές πρωτοβουλίες, όπως η «Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης», στόχος της οποίας είναι να εξασφαλίσει μια ισχυρή, ανταγωνιστική και διαφοροποιημένη αλυσίδα αξίας στον τομέα της μεταποίησης, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

2.2 Οι διάφορες παρεμβάσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν περιγράφονται σε έναν κατάλογο δέκα σημείων, ο οποίος περιλαμβάνει μέτρα στους τομείς της ενίσχυσης της γνωστικής βάσης, της διοχέτευσης καλών ιδεών στην αγορά, της μεγιστοποίησης της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της ενίσχυσης του εξωτερικού αντικτύπου της πολιτικής, της μεταρρύθμισης και μέτρησης των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, και της δημιουργίας ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας.

2.3 Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η ανακοίνωση περιλαμβάνει πρόγραμμα 34 σημείων (το κύριο μέρος της ανακοίνωσης), το οποίο περιγράφει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών και τα προβλεπόμενα μέτρα της Επιτροπής.

2.4 Σε τρία παραρτήματα εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα και προτείνονται τα ακόλουθα μέτρα:

— Χαρακτηριστικά των αποδοτικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας

— Πίνακας επιδόσεων για την έρευνα και την καινοτομία

— Ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 **Σημασία του θέματος:** Οι καινοτομίες οδηγούν σε πρόοδο, οικονομική μεγέθυνση, κοινωνική ασφάλεια, ευημερία, διεθνή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση. Συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κυριότερων κοινωνικών προκλήσεων. Προϋποθέτουν και προάγουν κλίμα εμπιστοσύνης και αυτάρκειας στην κοινωνία, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω πρόοδο και δημιουργική δυναμική σε επίπεδο παγκόσμιου ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, η «Ένωση Καινοτομίας» αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και κατέχει καίρια σημασία για το μέλλον της Ευρώπης. Η στρατηγική αυτή αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου που έθεσε η ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβώνας: «η δαπάνη του 3 % από το ΑΕγχΠ της ΕΕ στην έρευνα και την ανάπτυξη έως το 2020, θα μπορούσε να δημιουργήσει περισσότερες από 3,7 εκατ. θέσεις εργασίας και να αυξήσει το ετήσιο ΑΕγχΠ κατά 800 δισ. ευρώ έως το 2025». Κατά συνέπεια, ακόμη και σε μια περίοδο δημοσιονομικών περιορισμών, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να επενδύσουν περισσότερο στην εκπαίδευση, την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία.

3.2 **Περιβάλλον καινοτομίας:** Η καινοτομία, με την ευρεία έννοια, αφορά όλες τις κοινωνικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές, επιστημονικές, τεχνικές, εργασιακές, οργανωτικές και πολιτισμικές πτυχές και δραστηριότητες. Αυτή η διευρυμένη έννοια περιλαμβάνει τις καινοτομίες σε επίπεδο προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τις τεχνικές, κοινωνικές και λειτουργικές καινοτομίες σε όλους τους κλάδους και όλα τα είδη οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, των ιδρυμάτων και των οργανισμών του δημόσιου τομέα. Οι καινοτομίες δεν αποτελούν απαραίτητα αποτέλεσμα γραμμικής διεργασίας, αλλά προκύπτουν από τον συνδυασμό και την αλληλεπίδραση διαφορετικών σημείων εκκίνησης. Επομένως αναπτύσσονται σε υγιή «οικονομικά και κοινωνικά οικοσυστήματα» χάρη στην ανάμειξη και τον συνδυασμό ποικίλων προσεγγίσεων και δεξιοτήτων.

3.3 **Ομάδες εργασίας του Συμβουλίου για την ανταγωνιστικότητα και την έρευνα:** Οι ομάδες εργασίας του Συμβουλίου για την ανταγωνιστικότητα και την έρευνα θα πρέπει να αναλάβουν δράση από κοινού και να καταλήξουν σε ένα κοινό συμπέρασμα, το οποίο θα συνάδει με σχετικούς τομείς πολιτικής όπως η βιομηχανία, η εκπαίδευση, η ενέργεια και η κοινωνία των πληροφοριών, σε συνδυασμό με άλλες εμβληματικές πρωτοβουλίες, κυρίως όσες αφορούν την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την απασχόληση.

⁽¹⁾ COM(2011) 48 της 9.2.2011.

3.4 Γενική αποδοχή και υποστήριξη: Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί και, επί της ουσίας, στηρίζει την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τους στόχους της, καθώς και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25ης-26ης Νοεμβρίου 2010 και της 4ης Φεβρουαρίου 2011.

Αυτό ισχύει ειδικότερα ως προς:

- την καθιέρωση ενός ορισμού της καινοτομίας ⁽²⁾ που να καλύπτει την επιστήμη και την τεχνολογία, αλλά και τα επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα και διαδικασίες, τις σχεδιαστικές λύσεις, τα εμπορικά σήματα και τις υπηρεσίες·
- την αντιμετώπιση των δυσμενών συνθηκών, την άρση των εμποδίων, την απλούστευση των διαδικασιών, τη διευκόλυνση της ευρωπαϊκής συνεργασίας·
- τη συμμετοχή όλων των σχετικών παραγόντων και όλων των περιφερειών στον κύκλο της καινοτομίας·
- την αξιοποίηση των δημοσίων συμβάσεων ως ενός ακόμη τομέα με σημαντικές δυνατότητες για την προώθηση καινοτομιών·
- την πλήρη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών περιφερειακών και διαρθρωτικών ταμείων για την ανάπτυξη δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας·
- την πλήρη αξιοποίηση του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου για την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας·
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στο πρόγραμμα-πλαίσιο και σε μέσα χρηματοδότησης·
- την προώθηση της αριστείας στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων·
- την δημιουργία πανεπιστημίων παγκόσμιου κύρους·
- την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας έως το 2014 και την προώθηση ανοικτών, άριστων και ελκυστικών συστημάτων έρευνας·
- τη δημιουργία ενιαίας αγοράς καινοτομίας·
- την επίτευξη συμφωνίας όσον αφορά το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ·
- την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

3.4.1 Βασικά σημεία της γνωμοδότησης: Η ανακοίνωση της Επιτροπής είναι εξαιρετικά εκτενής, και γι' αυτό δεν είναι δυνατή η εξέταση όλων των παραμέτρων της στην παρούσα γνωμοδότηση. Ως

εκ τούτου, χωρίς η ΕΟΚΕ να παρεκκλίνει από τη συνολική υιοθέτηση των γενικών στόχων και πολλών εκ των επιμέρους προτεινόμενων μέτρων, στην παρούσα γνωμοδότηση θα εξεταστούν μόνο οι πτυχές, στις οποίες αξίζει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση ή οι οποίες απαιτούν περαιτέρω διευκρίνιση.

3.5 Συνεκτίμηση των υφιστάμενων διαδικασιών και επιτευχίων: Η ανακοίνωση περιλαμβάνει νέα στοιχεία και προτάσεις και δημιουργεί διασυνδέσεις με τους διάφορους τομείς πολιτικής, αποβλέποντας έτσι σε μια ολιστική και συνεκτική πολιτική. Ωστόσο, πολλές αναλύσεις καταστάσεων και στόχοι καλύπτουν προβλήματα και προτεραιότητες που έχουν εξετασθεί προ πολλού σε ανακοινώσεις της Επιτροπής, γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ και αποφάσεις του Συμβουλίου (π.χ. η διαδικασία της Λιουμπλιάνα). Επιπλέον, έχουν δρομολογηθεί ήδη ολοκληρωμένα μέτρα και διαδικασίες ⁽³⁾ που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, να συνεχισθούν και να αναγνωριστούν, έτσι ώστε τα όσα έχουν επιτύχει μέχρι στιγμής η Επιτροπή και οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι φορείς να μην υποβαθμιστούν, αλλά, απεναντίας, να αξιοποιηθούν. Τα προτεινόμενα νέα μέτρα και μέσα θα πρέπει να εναρμονίζονται με τις διαδικασίες που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη, αποφεύγοντας πρόσθετες περιπλοκές και επικαλύψεις, και να σέβονται την απαιτούμενη συνέχεια, ασφάλεια δικαίου και σταθερότητα ⁽⁴⁾.

3.6 Εναρμόνιση: Επομένως, τα προτεινόμενα νέα μέτρα, όπως οι συμπράξεις καινοτομίας (βλέπε σημείο 4.4), αναμένεται να προσφέρουν προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τα υφιστάμενα μέτρα. Αυτό σημαίνει ότι τα μέσα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει να εναρμονιστούν και να εξορθολογιστούν (βλέπε σημείο 3.8.2), η πρόσβαση στα προγράμματα πρέπει να απλουστευθεί και συγχρόνως να διατηρηθεί η αριστεία ως κατευθυντήρια αρχή. Τα αποτελέσματα των ερευνών θα πρέπει να καταστούν περισσότερο προσβάσιμα και ευρύτερα διαθέσιμα, συγκεκριμένα μέσω της βελτίωσης της μεταφοράς γνώσης και τεχνογνωσίας ⁽⁵⁾ (βλέπε σημείο 3.8.3 και υποσημείωση 12).

⁽³⁾ Η καινοτομία έχει αποτελέσει αντικείμενο της έκθεσης Aho (έκθεση της ομάδας ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για την Ε&Α και την καινοτομία, σε συνέχεια της διάσκεψης κορυφής του Hampton Court, υπό την προεδρία του κ. Esko Aho, Ιανουάριος 2006, EUR 22005.) και της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με θέμα «Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία» (EE C 256 της 27.10.2007, σελ. 17). Η συντονισμένη προσέγγιση των κρατών μελών και η λήψη μέτρων βάσει εταιρικής σχέσης είναι αντικείμενο της διαδικασίας της Λιουμπλιάνα (RECH 200 COM-PET 216 – «Η διαδικασία της Λιουμπλιάνα είναι μια ενισχυμένη εταιρική σχέση μεταξύ κρατών μελών, συνδεδεμένων χωρών, ενδιαφερομένων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να καταστεί αποτελεσματικότερη η ευρωπαϊκή έρευνα»), πολυάριθμων πρωτοβουλιών του προγράμματος ERA-NET (δυνάμει του άρθρου 181), των «Κοινών Τεχνολογικών Πρωτοβουλιών», των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT), του «κοινού σχεδιασμού προγραμμάτων» και της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών -Προς κοινό προγραμματισμό στην έρευνα: Συνεργασία για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων» (EE C 228 της 22.9.2009, σελ.56). Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Συνεργασία και μεταφορά γνώσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, βιομηχανίας και ΜΜΕ – μια σημαντική προϋπόθεση για την καινοτομία» (EE C 218 της 11.9.2009, σελ.8) εξετάζει τη συνεργασία μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας, ενώ η γνωμοδότηση με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Ευρωπαϊκό στρατηγικό πλαίσιο για διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία» (EE C 306 της 16.12.2009, σελ. 13) αφορά τη διεθνή συνεργασία και η γνωμοδότηση με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με αντικείμενο την απλούστευση της εφαρμογής των προγραμμάτων-πλαίσιο έρευνας» (EE C 48 της 15.2.2011, σελ. 129) αφορά την απλούστευση.

⁽⁴⁾ EE C 48 της 15.2.2011, σελ. 129.

⁽⁵⁾ EE C 218 της 11.9.2009, σελ.8 (σημείο 1.2).

⁽²⁾ COM(2009) 442 τελικό της 2.9.2009.

3.7 Πρόβλεψη περιθωρίων ευελιξίας: Οι ιδέες, έννοιες και ανακαλύψεις που προσφέρουν τη βάση για την ανάπτυξη καινοτομιών είναι εξ ορισμού απρόβλεπτες. Συνεπώς, για την ανάπτυξη καινοτομιών απαιτείται ένα επαρκές περιθώριο ευελιξίας σε συνδυασμό με πρόσφορες και αξιόπιστες συνθήκες. Η ελευθερία, η υποστήριξη και η αναγνώριση είναι τα θεμέλια της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, όπως και η ενθάρρυνση της ανεξάρτητης δράσης, η επιχειρηματικότητα, η ετοιμότητα και η ανάληψη κινδύνων. Συνεπώς, αποτελεί βασικό πολιτικό καθήκον να εξασφαλιστεί ένα φιλικό για την καινοτομία «οικονομικό και κοινωνικό οικοσύστημα», να καθιερωθούν αυτές οι συνθήκες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και να προστατευθούν οι δυνητικοί εφευρέτες και οι διαδικασίες καινοτομίας μέσω ενός συνολικού και διαφοροποιημένου ρυθμιστικού πλαισίου και γραφειοκρατίας (βλέπε σημεία 3.12 και 3.13).

3.7.1 Επικέντρωση και πεδίο εφαρμογής: Υπάρχουν ορισμένοι σαφώς προσδιορισμένοι αναπτυξιακοί στόχοι, όπως η επίλυση του ενεργειακού και του κλιματικού ⁽⁶⁾ προβλήματος, οι οποίοι καθιστούν, κατά περίπτωση, αναγκαία τη συγκέντρωση των διαθέσιμων πόρων. Ωστόσο, εξίσου σημαντική είναι η δημιουργία ενός αρκετά ευρέος «οικονομικού οικοσυστήματος» με πολλαπλούς άξονες ανάπτυξης καθώς και η πιθανή διασύνδεσή τους. Διαφορετικά, θα υπάρξει κίνδυνος πρόωρου αποκλεισμού λύσεων οι οποίες, ενώ είναι κατ' ουσίαν καινοτόμες και πρωτοποριακές, δεν γίνονται γνωστές ούτε καν στις επιστημονικές κοινότητες. Σε αυτήν την περίπτωση, κινδυνεύουμε, αντί να είμαστε πρωτοπόροι και να δημιουργούμε εμείς οι ίδιοι τις εκάστοτε τάσεις, να γίνουμε ουραγοί άλλων διεθνών παραγόντων και να χάσουμε το παιχνίδι του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Αυτό το τελευταίο αποτελεί χαρακτηριστικό της οικονομίας κεντρικού σχεδιασμού. Επομένως, τα χαρακτηριστικά της οικονομίας αυτού του είδους θα πρέπει να αποφεύγονται πάση θυσία και ταυτόχρονα θα πρέπει να τηρείται η αρχή της επικουρικότητας.

3.7.2 Δυνάμεις της αγοράς: Η συνήθης διαδικασία καινοτομίας διαμορφώνεται από τις κυρίαρχες δυνάμεις της αγοράς και τις απαιτήσεις των καταναλωτών, και αποβλέπει στην καλύτερη ικανοποίηση των αναγκών τους. Από την άλλη πλευρά, όμως, χαρακτηριστικό των πραγματικά σπουδαίων καινοτομιών είναι το ότι διαμορφώνουν τις δυνάμεις της αγοράς και δημιουργούν νέες απαιτήσεις στους καταναλωτές και νέες αγορές ⁽⁷⁾. Αυτοί οι τύποι καινοτομίας χρειάζονται ιδιαίτερη ενίσχυση κατά τη διάρκεια της κρίσιμης αρχικής άγονης περιόδου, προτού αναγνωριστούν και σημειώσουν οικονομική επιτυχία, και προτού εκδηλώσουν τον τεράστιο οικονομικό τους αντίκτυπο.

3.8 Κατακερματισμός: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει και πάλι ότι το ευρωπαϊκό τοπίο στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας είναι κατακερματισμένο. Ενώ η δήλωση αυτή περιγράφει την κατάσταση σε σχέση με αρκετές σημαντικές πτυχές, είναι ακριβής μόνο εν μέρει και θα πρέπει να διευκρινιστεί περαιτέρω.

3.8.1 Υφιστάμενα δίκτυα συνεργασίας: Είναι δεδομένο ότι τόσο στον βιομηχανικό όσο και στον ερευνητικό χώρο ⁽⁸⁾, καθώς

και στον κοινωνικό τομέα και τον τομέα των δημιουργικών βιομηχανιών, υφίστανται ευρωπαϊκές –και σε πολλές περιπτώσεις παγκόσμιες– διασυνδέσεις και δίκτυα συνεργασίας ⁽⁹⁾ τα οποία διαρκώς αναπροσαρμόζονται και επανακαθορίζουν τα όριά τους στο πλαίσιο αλληλένδετων διαδικασιών συνεργασίας και ανταγωνισμού. Πρόκειται για σημαντικές διαδικασίες αυτοοργάνωσης των αντίστοιχων ενδιαφερομένων και των οργανώσεών τους. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να επισημανθούν, να αναγνωριστούν, να υποστηριχθούν και να προωθηθούν περαιτέρω από την Επιτροπή. Προκειμένου, άλλωστε, να προαχθούν αυτές ακριβώς οι διαδικασίες, θα πρέπει να αρθούν τα εναπομείναντα εμπόδια στην εσωτερική αγορά, προς όφελος του Ευρωπαϊκού Χώρου Καινοτομίας.

3.8.2 Κανόνες – απλούστευση και εναρμόνιση: Εκείνο που θα πρέπει να επιδιωχθεί είναι η σταδιακή απλούστευση και εναρμόνιση των νομικών, διοικητικών και οικονομικών κανόνων ⁽¹⁰⁾ τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και μεταξύ αυτών και της Επιτροπής, ως σημαντικό στάδιο της διαδικασίας ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς, του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του Ευρωπαϊκού Χώρου Καινοτομίας, που αποτελεί στόχο της Επιτροπής. Εάν η πολυπλοκότητα των κανόνων αυτών νοούνται ως κατακερματισμός, τότε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την απόλυτη στήριξη της ΕΟΚΕ.

3.8.3 Προηγούμενες γνωμοδοτήσεις: Ωστόσο, κατακερματισμός καθώς και σύγχυση των κανόνων και των μέσων δεν υφίστανται μόνο μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και στο εσωτερικό της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκδώσει σχετική γνωμοδότηση ⁽¹¹⁾ και επαναλαμβάνει τις συστάσεις που είχε διατυπώσει σε αυτήν. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υποστήριξε αυτούς τους σημαντικούς στόχους μέσω των γνωμοδοτήσεών της σχετικά με τον κοινό σχεδιασμό προγραμμάτων από τα κράτη μέλη ⁽¹²⁾, το πρόγραμμα πλαίσιο E&A, την πολιτική για την καινοτομία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο ⁽¹³⁾ και τη συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας/ΜΜΕ και δημόσιας έρευνας ⁽¹⁴⁾. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τις συστάσεις της σχετικά με τη διάδοση, τη μεταφορά και τη χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας, και ιδίως ως προς την ανάπτυξη μιας εξειδικευμένης διαδικτυακής μηχανής αναζήτησης που θα εξυπηρετεί ειδικά αυτόν τον στόχο ⁽¹⁵⁾.

3.8.4 Υποδομές έρευνας: Ένα παράδειγμα κατακερματισμού μπορούν να είναι επίσης οι δαπανηρές υποδομές, όταν δεν χρησιμοποιούνται και δεν χρηματοδοτούνται από μια διεθνή κοινότητα. Ορισμένες εξ αυτών είναι πιθανό να υπερβαίνουν τις δυνατότητες ενός μεμονωμένου κράτους μέλους, εάν ληφθούν υπόψη οι απαιτούμενες επενδύσεις και οι επιχειρησιακοί πόροι σε συνδυασμό με τη βέλτιστη αξιοποίηση και χρήση τους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει απολύτως την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρατίθεται σε υποσημείωση ⁽¹⁶⁾. Κατά συνέπεια, η υιοθέτηση μιας κοινοτικής προσέγγισης στις περιπτώσεις αυτές θα προσέφερε σαφή προστιθέμενη αξία ⁽¹⁷⁾· επομένως, απαιτείται κοινή συνολική χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη και την ΕΕ.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σελ. 49.

⁽⁷⁾ Παραδείγματα είναι το αεροπλάνο, ή η επαναστατική επιτυχία εφευρέσεων όπως η τηλεόραση, το ραντάρ, το λέιζερ, ο προσωπικός υπολογιστής, η μικροηλεκτρονική, καθώς και τα καλώδια οπτικών ινών, το Διαδίκτυο/ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (αλλά και οι μηχανές αναζήτησης, το ηλεκτρονικό εμπόριο κ.λπ.), οι ψηφιακές κάμερες, οι δορυφόροι που τοποθετούνται σε τροχιά γύρω από τη Γη, το σύστημα GPS – στοιχεία τα οποία λειτουργούν με αλληλένδετο τρόπο και αλληλοενισχύονται.

⁽⁸⁾ Όπως, για παράδειγμα, με μέσα συνεργασίας στον τομέα της έρευνας βλ. σημείο 4.6.

⁽⁹⁾ Βλέπε Forschung und Lehre 11/10, σ. 788-796, ανακοίνωση της «Deutscher Hochschulverband», Νοέμβριος 2010.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 129 (σημεία 3.5 έως 3.7).

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 129 (σημείο 1.4).

⁽¹²⁾ ΕΕ C 228 της 22.9.2009, σελ. 56.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σελ. 80.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 218 της 11.9.2009, σελ. 8.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 218 της 11.9.2009, σελ. 8 (σημείο 3.2.4).

⁽¹⁶⁾ COM(2010) 546 τελικό της 6.10.2010.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 182 της 4.8.2009, σελ. 40.

3.9 Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ: Η απουσία διπλώματος ευρεσιτεχνίας της ΕΕ αποτελεί απαράδεκτη, δαπανηρή και επιζήμια μορφή κατακερματισμού, η οποία πρέπει να ξεπεραστεί, προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και να σταλεί ένα θετικό μήνυμα σε όλους τους άλλους τομείς της Ένωσης Καινοτομίας. Αυτή η αχίλλειος πτέρνα της βιομηχανικής πολιτικής και της πολιτικής καινοτομίας της Ευρώπης οδήγησε την Επιτροπή να καταβάλει επανειλημμένες προσπάθειες για την εξεύρεση μιας αποδεκτής λύσης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόσφατη πρότασή της (14 Δεκεμβρίου 2010) για ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών –σύμφωνα με τις Συνθήκες της ΕΕ– με σκοπό την εξεύρεση μιας αποφασιστικής μερικής λύσης στο πλαίσιο της προσπάθειας θέσπισης ενός οριστικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας της ΕΕ (το οποίο θα χρησιμοποιείται από όλα τα κράτη μέλη). Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ⁽¹⁸⁾ και το Συμβούλιο να εγκρίνουν την προτεινόμενη διαδικασία ως αποφασιστικό και σημαντικό βήμα προόδου για τη θέσπιση ενός οριστικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ⁽¹⁹⁾ ότι ένα τέτοιο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι «οικονομικά απαραίτητο και πολιτικά αποδεκτό».

3.10 Διαπροσωπικές σχέσεις και μορφές οργάνωσης: Τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης καινοτομιών υφίστανται σε όλο το φάσμα των διαπροσωπικών σχέσεων και μορφών οργάνωσης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προωθήσει τις καινοτομίες αυτές σε όλες τις κοινωνικές, οικονομικές, επιστημονικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές, οργανωτικές, εργασιακές και πολιτισμικές πτυχές και δραστηριότητες. Αυτό αφορά τα σύγχρονα επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα και διαδικασίες, τις ιδιωτικές υπηρεσίες, τις δημόσιες υπηρεσίες και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, την εκπαίδευση και κατάρτιση, τα μέσα ενημέρωσης, τις τέχνες και την ψυχαγωγία, κατ' ουσίαν όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας και συνύπαρξης.

3.10.1 Επιχειρήσεις και χώροι εργασίας – Ο ρόλος των εργαζομένων: Η βέλτιστη οργάνωση της εργασίας προσφέρει σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Για τον λόγο αυτόν, οι καινοτόμοι εργασιακοί χώροι συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης των εργαζομένων και στην αύξηση των επιδόσεων των επιχειρήσεων. Ο βαθμός καινοτομίας μιας επιχείρησης και των εργαζομένων της αντικατοπτρίζεται στην ικανότητα ανάπτυξης και βελτίωσης προϊόντων, υπηρεσιών, καθώς και κοινωνικών ή λειτουργικών προσεγγίσεων, έτσι ώστε να παρέχεται προστιθέμενη αξία στους πελάτες. Εδώ, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η δια βίου μάθηση και η συσσωρευμένη πείρα. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι μιας επιχείρησης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως πηγές γνώσης και ιδεών, γι' αυτό θα πρέπει να αξιοποιείται καλύτερα το δυναμικό αυτό. Η βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων της ιεραρχίας θα συνέβαλλε στην καλύτερη διάδοση των νέων ιδεών και προτάσεων.

⁽¹⁸⁾ Εντωμεταξύ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό και προέβη στο νομοθετικό ψήφισμα της 15ης Φεβρουαρίου 2011 προς έγκριση του σχεδίου απόφασης του Συμβουλίου για μια ακόμη πιο ενισχυμένη συνεργασία για την επίτευξη ενιαίας προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (05538/2011 - C7-0044/2011 - 2010/0384 (NLE).

⁽¹⁹⁾ Ανακοίνωση του Προέδρου κ. Nilsson (7 Ιανουαρίου 2011) σχετικά με τη συνομιλία του με τον Επίτροπο κ. Barnier.

3.10.2 Συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων: Σε επίπεδο εταιρείας, το κλειδί είναι η εμπιστοσύνη και η συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, η προορατικότητα, η ικανότητα, η παροχή κινήτρων, η δέσμευση, και η ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης της καινοτομίας.

3.10.3 Υπηρεσίες και των δημόσιες προμήθειες: Ο δημόσιος τομέας μπορεί να αποτελέσει επίσης παράγοντα προώθησης της καινοτομίας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Παράρτημα Ι), σύμφωνα με την οποία ο δημόσιος τομέας προσφέρει κίνητρα για την ενθάρρυνση της καινοτομίας στο πλαίσιο των οργανισμών του και κατά την παροχή των δημόσιων υπηρεσιών. Αυτό περιλαμβάνει τον τομέα των υπηρεσιών (δημόσιων και ιδιωτικών), αλλά και τις μεταποιητικές βιομηχανίες, οι οποίες αναζητούν νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μέσω των υπηρεσιών αυτών. Η Ένωση Καινοτομίας πρέπει να μεταδώσει το σαφές μήνυμα ότι η ΕΕ είναι αποφασισμένη να αξιοποιήσει αυτές τις δυνατότητες (ιδιωτικές και δημόσιες).

3.10.4 Κοινωνικές καινοτομίες: Οι κοινωνικές καινοτομίες θα πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες, στις οποίες δεν μπορεί να ανταποκριθεί επαρκώς η αγορά ή ο δημόσιος τομέας. Οι καινοτομίες αυτές αφορούν νέες συμπεριφορές, ανταλλαγές, θεσμικές ρυθμίσεις και δίκτυα. Στις κοινωνικές καινοτομίες, οι τεχνικές και μη τεχνικές εφαρμογές συχνά συνδυάζονται και μπορούν να συνδεθούν με την ενίσχυση των ανταλλαγών μεταξύ παραγωγού και χρήστη, την ανάπτυξη δομών και την υποστήριξη μεθόδων και τεχνολογιών. Η ευέλικτη χρήση τεχνολογιών (π.χ. των ΤΠΕ) καθιστά δυνατή την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων συνεργασίας, λειτουργίας και διαχείρισης. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, σκοπεύει να εξετάσει το πώς μπορεί να επεκταθεί η οικονομία της γνώσης σε όλα τα επαγγελματικά επίπεδα και σε όλους τους τομείς.

3.11 Η ιδέα της Ένωσης Καινοτομίας: Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ιδέα της Ένωσης Καινοτομίας συνοψίζει και εκφράζει κατάλληλα τους στόχους που περιγράφονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής. Η ιδέα αυτή θα πρέπει να υλοποιηθεί σε συνδυασμό και παράλληλα με την εσωτερική αγορά και τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα το σημείο 2.2 της ανακοίνωσης της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι πολλές από τις ακόλουθες συστάσεις της λαμβάνονται υπόψη στην ανακοίνωση αυτή.

3.12 Άρση των εμποδίων: Ένας από τους κύριους στόχους που περιγράφονται στην ανακοίνωση είναι η άρση των εμποδίων στην καινοτομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ εκτιμά μεν ότι πρόκειται για έναν τεράστιο και σύνθετο στόχο, ο οποίος συνδέεται στενά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, διαπιστώνει εντούτοις έλλειψη λεπτομερών πληροφοριών σε ό,τι αφορά τις προθέσεις της Επιτροπής για το θέμα αυτό. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προφανείς προσπάθειες της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στην πρόσφατη Πράσινη Βίβλο της ⁽²⁰⁾, για τις οποίες θα λάβει θέση χωριστά.

⁽²⁰⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

3.13 Μείζον πολιτικό καθήκον και σύσταση προτεραιότητας: Μείζον πολιτικό καθήκον και σύσταση προτεραιότητας είναι να διαμορφωθούν αξιόπιστες, φιλικές προς την καινοτομία, πανευρωπαϊκές συνθήκες και πλαίσια με επαρκή περιθώρια ευελιξίας, ώστε να απαλλαγούν οι δυνητικοί εφευρέτες και οι διαδικασίες καινοτομίας από τις επιβαρύνσεις που συνοδεύουν τον σημερινό κατακερματισμό, τη ρύθμιση και την υπερφόρτωση των κανονιστικών πλαισίων, καθώς και τη διαφοροποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεταξύ των 27 κρατών μελών και της Επιτροπής. Η επακόλουθη απογοήτευση και καθυστέρηση στην ανάπτυξη και υλοποίηση καινοτομιών με βάση νέες και έξυπνες ιδέες λειτουργούν εις βάρος της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης σε παγκόσμια κλίμακα και θα πρέπει να εξαλειφθούν άμεσα. Ως εκ τούτου χρειάζεται να διαμορφωθεί μια νοοτροπία, σύμφωνα με την οποία η πρόοδος και η καινοτομία να νοούνται όχι ως κίνδυνος, αλλά ως ευκαιρία και βασική ανάγκη που θα πρέπει να προάγονται και να υλοποιούνται σε συνεργασία με όλες τις κοινωνικές δυνάμεις. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση πρωτίστως στα κράτη μέλη και στους φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών να εγκρίνουν από την πλευρά τους αυτές τις προσπάθειες και να συνεισφέρουν στη λύση.

3.14 Βελτίωση της εκπαίδευσης και περισσότερη αναγνώριση: Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του στόχου της Επιτροπής να εκσυγχρονιστεί το εκπαιδευτικό μας σύστημα σε όλα τα επίπεδα. Για το λόγο αυτό χρειαζόμαστε περισσότερα πανεπιστήμια παγκοσμίου κύρους και υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων. Πρέπει να προωθηθεί αποτελεσματικά η κατανόηση των επιστημονικών και των τεχνικών επαγγελματιών και να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη αναγνώρισή τους.

3.15 Πιστικό χρονοδιάγραμμα: Με δεδομένη την πολυπλοκότητα και την ποικιλία των στοιχείων της ανακοίνωσης, τη σημασία των υπό εξέταση στόχων και τις απόψεις που εκφράζονται σε αυτό το έγγραφο, το χρονοδιάγραμμα που προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μάλλον πιστικό. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ συνιστά να τηρηθούν διαδικασίες βάσει των οποίων θα γίνεται διάκριση μεταξύ του επείγοντος χαρακτήρα των θεμελιωδών στόχων και της υλοποίησης των εκάστοτε προτεινόμενων μέτρων και μέσων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Οι ΜΜΕ ως κύριοι παράγοντες: Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι καθοριστικοί παράγοντες της οικονομίας και, επομένως, θα πρέπει να αντλούν ιδιαίτερα οφέλη από την πρωτοβουλία για την καινοτομία και τα μέτρα υποστήριξής της. Εντούτοις, ο ορισμός και η αξιολόγηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα πρέπει να επανεξεταστούν, καθώς οι νέες ευκαιρίες δικτύωσης τις οποίες παρέχουν οι ΠΠΕ έχουν ως αποτέλεσμα να αποκτούν αυξημένη σημασία οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, ακόμη και οι επιχειρήσεις ενός προσώπου. Ίσως μάλιστα να είναι σκόπιμο να εξεταστεί, μεταξύ άλλων, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των επιχειρήσεων αυτού του είδους και των ελευθέρων επαγγελματιών. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των καινοτομιών στους τομείς των υπηρεσιών και του χώρου εργασίας ιδίως για την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα των ΜΜΕ (βλέπε σημεία 3.10.1 και 3.10.2).

4.1.1 Μειονεκτήματα των ΜΚΟ: Πολλά από τα προαναφερθέντα γραφειοκρατικά εμπόδια της καινοτομίας λειτουργούν ιδιαίτερα εις βάρος των ΜΚΟ και των νεοσύστατων επιχειρήσεων σε σχέση με τις μεγάλες και αναγκαστικά πιο δύσκαμπτες επιχειρήσεις,

με τις νομικές υπηρεσίες τους, τα παραρτήματα στο εξωτερικό, κλπ. Αυτή είναι, μεταξύ άλλων, μία από τις αιτίες, για τις οποίες η ΕΕ έχει χάσει την ηγετική θέση στην αγορά των καινοτόμων προϊόντων ΠΠΕ ⁽²¹⁾ σχεδόν εξ ολοκλήρου από τις ΗΠΑ.

4.2 Δείκτες αξιολόγησης: Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ⁽²²⁾ ότι η ΕΕ διαθέτει αρκετά σχετικά μέσα ανάλυσης. Σε αυτό το πλαίσιο και για λόγους συνοχής η ΕΟΚΕ πρότεινε τη δημιουργία ενιαίου «Ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου της καινοτομίας» το οποίο να συγκεντρώνει όλα τα υφιστάμενα μέσα και να τους προσφέρει συνοχή. Επιπλέον, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα σημεία:

- πολλά κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια περιλαμβάνουν τη βιωσιμότητα·
- η κρίση κατέδειξε ότι οι βραχυπρόθεσμα σχεδιαζόμενοι στόχοι και τα κριτήρια αξιολόγησης μπορούν να οδηγήσουν σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα, ακόμη και σε κρίση·
- η βραδεία αλλά διαρκής μεγέθυνση συχνά προσφέρει μεγαλύτερη συνολική επιτυχία και περισσότερα οικονομικά οφέλη·
- οι νέες ΜΜΕ συχνά εξαγοράζονται ή απορροφώνται από μεγάλες επιχειρήσεις όταν σημειώσουν επιτυχία και, κατ' αυτόν τον τρόπο, παύουν να εμφανίζονται στις στατιστικές·
- οι σημαντικές καινοτομίες συχνά διέρχονται μια αρκετά μακρά άγονη περίοδο προτού επιτύχουν αξιοσημείωτα οικονομικά αποτελέσματα και εκδηλώσουν τον τεραστιο αντίκτυπό τους·
- τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες της ΕΕ παρουσιάζουν διαφορετικές συνθήκες για την ανάπτυξη καινοτομιών (π.χ. το κλίμα, τα δίκτυα μεταφορών, οι πόροι) και επομένως θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους.

4.2.1 Για τον λόγο αυτόν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει τη συνεργασία της με τον ΟΟΣΑ και να σχεδιάσει μια συνεκτική δέσμη λεπτομερών και ισορροπημένων δεικτών, οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο τα προαναφερθέντα στοιχεία όσο και τη μακροπρόθεσμη επιτυχία των καινοτομιών. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα «Χαρακτηριστικά των αποδοτικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας» που περιγράφονται από την Επιτροπή στο Παράρτημα 1 είναι χρήσιμα στο πλαίσιο αυτό.

4.3 Προσβασιμότητα: Ένας άλλος τομέας που προσφέρει μεγάλες δυνατότητες για την ανάπτυξη καινοτομίας είναι η προσβασιμότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών, μέσω των οποίων τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν να ενσωματωθούν πλήρως στην κοινωνία, όχι μόνο ως πολίτες αλλά και ως καταναλωτές. Πρόκειται για μια ανεκμετάλλευτη αγορά με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές δυνατότητες.

⁽²¹⁾ Google, Apple, Facebook, ...κινητά τηλέφωνα.

⁽²²⁾ ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σελ. 80, (σημείο 3.2.2).

4.4 Συμπράξεις καινοτομίας: Οι Ευρωπαϊκές Συμπράξεις Καινοτομίας (ΕΣΚ), τις οποίες προτείνει η Επιτροπή, μπορούν να διαθέτουν ελκυστικά χαρακτηριστικά. Η αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων με τη βοήθεια συμπράξεων καινοτομίας μπορεί να προσφέρει νέες ευκαιρίες, παρά τις αβεβαιότητες όσον αφορά τις λεπτομέρειές τους και τις επιφυλάξεις που εκφράζονται στα σημεία 3.5 και 3.6. Χρησιμοποιώντας τα μέσα που διαθέτει στο πεδίο της πολιτικής της για την καινοτομία τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης, και συνδυάζοντας την ώθηση της έρευνας και της τεχνολογίας με την έλξη της αγοράς, η ΕΕ μπορεί να εξασφαλίσει νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Προκειμένου να αξιοποιήσει πλήρως αυτές τις δυνατότητες, η ΕΕ πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της σε στοιχεία, τα οποία επιτρέπουν στις συμπράξεις καινοτομίας να προσφέρουν προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τα υφιστάμενα μέτρα. Κατά συνέπεια, οι συμπράξεις καινοτομίας δεν θα πρέπει να υιοθετηθούν ως υποχρεωτικό, καθολικά εφαρμοστέο, άκαμπτο πλαίσιο δράσης των ευρωπαϊκών φορέων καινοτομίας (περιλαμβανομένων των συμμετεχόντων φορέων χρηματοδότησης σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο). Πρέπει να διασφαλιστούν η αρχή της εκούσιας εφαρμογής, η μεταβλητή γεωμετρία, η διαφάνεια και μια σαφής μορφή διακυβέρνησης που να είναι εύκολη ως προς τη διαχείρισή της. Ως εκ τούτου, αφού καθοριστεί η απαιτούμενη δομή διακυβέρνησης, θα ήταν σκόπιμο να ξεκινήσει η διαδικασία με μια προσεκτικά επιλεγμένη σύμπραξη καινοτομίας, και στη συνέχεια να αξιοποιηθούν οι αποκτηθείσες γνώσεις για την επιλογή της επόμενης σύμπραξης.

4.4.1 Ενεργός και υγιής γήρανση: Η ΕΟΚΕ συνιστά αρχικά τη δρομολόγηση μιας ιδιαίτερα ενδεδειγμένης και επιθυμητής σύμπραξης καινοτομίας για την «ενεργό και υγιή γήρανση». Η σύμπραξη αυτή θα λειτουργούσε επιπλέον ως καλό παράδειγμα συνδυασμού των κοινωνικών και οικονομικο-τεχνικών καινοτομιών. Ειδικά ως προς αυτόν τον τομέα, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη σημασία των προ-εμπορικών και δημοσίων συμβάσεων όσον αφορά τις καινοτόμες υπηρεσίες. Αυτό μπορεί να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στο άνοιγμα νέων αγορών και στη βελτίωση των επιδόσεων και της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών.

4.4.2 Ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων στην Ευρώπη: Μία από τις συμπράξεις καινοτομίας που προτείνονται στο Παράρτημα III της ανακοίνωσης είναι η «Ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων στην Ευρώπη». Στον τομέα αυτόν η ΕΟΚΕ συνιστά μια πιο ευέλικτη προσέγγιση, βάσει της οποίας να γίνεται καλύτερη διάκριση μεταξύ των περιφερειών στο εσωτερικό της ΕΕ στις οποίες η λειψυδρία είναι σοβαρό και εκτεταμένο πρόβλημα ακόμη και στις περιφέρειες όπου οι βροχοπτώσεις και η υδροδότηση είναι άφθονες και επαρκείς. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ προτείνει την τροποποίηση του τίτλου και την αντικατάστασή του από τον τίτλο «**Βιώσιμη διαχείριση των υδάτων**».

4.5 Μια προσέγγιση «προσανατολισμένη στα αποτελέσματα»: Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι συμπράξεις καινοτομίας πρέπει να υποστηριχθούν, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *βάσει αποτελεσμάτων*. Δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει τις έντονες ενστάσεις της ως προς τον ορισμό αυτής της έννοιας στη γνωμοδότησή της σχετικά με την απλούστευση του προγράμματος-πλαίσου Ε&Α (σημεία 1.8 και 4.8) ⁽²³⁾, συνιστά να διευκρινιστεί το ακριβές περιεχόμενο της εν λόγω έννοιας από διαδικαστική άποψη. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι, για ορισμένες σημαντικές εφευρέσεις, η μακροπρόθεσμη προσέγγιση και βιωσιμότητα ενδέχεται να είναι απολύτως αναγκαίες.

4.6 Κεντρικός ρόλος του προγράμματος-πλαίσου Ε&Α: Τα προγράμματα-πλαίσια Ε&Α της ΕΕ έχουν συνεισφέρει σημαντικά στις επιτυχίες που έχουν σημειωθεί μέχρι στιγμής και θα πρέπει στο μέλλον να ενισχυθούν περαιτέρω και να τονισθεί η ξεχωριστή σημασία τους. Αφήνοντας κατά μέρος την ανάγκη περαιτέρω απλούστευσης, το πρόγραμμα-πλαίσιο Ε&Α προσφέρει ένα επιτυχημένο φάσμα μέσων για τη διάρθρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, τα οποία είναι διεθνώς αναγνωρισμένα, χρησιμοποιούνται εκτεταμένα και συνοδεύονται από διαδικασίες που είναι κατανοητές και αποδεκτές. Επομένως, η ξεχωριστή σημασία του προγράμματος-πλαίσου για την έρευνα και του –συμπληρωματικού του– προγράμματος-πλαίσου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (ΠΑΚ) πρέπει να αναδειχθεί σε σχέση με τους στόχους της «Ένωσης Καινοτομίας». Τα μέσα συνεργασίας στον τομέα της έρευνας έχουν συμβάλει στη δημιουργία πιο αποδοτικών ευρωπαϊκών κοινοπραξιών, και πρέπει να διατηρηθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη συνέχεια ⁽²⁴⁾. Επιπλέον, υπό το πρίσμα της πολιτικής για την καινοτομία που εξετάζεται στο παρόν κείμενο, θα πρέπει να ενισχυθεί εξίσου η υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής έρευνας.

4.7 Κεντρικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας – μια ενιαία αγορά για τους ερευνητές: Ο κεντρικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (βλέπε επίσης σημείο 3.11) και οι προϋποθέσεις ολοκλήρωσής του έχουν εξεταστεί σε πολυάριθμες προηγούμενες γνωμοδοτήσεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει ότι η κινητικότητα και η αναγνώριση των ακαδημαϊκών και ερευνητικών προσόντων είναι ζήτημα κείρας σημασίας, μεταξύ άλλων για την κοινωνική ασφάλεια, την επάρκεια των αποδοχών και τα συστήματα συνταξιοδότησης. Η παρούσα κατάσταση, ιδίως όσον αφορά τους νέους επιστήμονες και ερευνητές, παραμένει σε μεγάλο βαθμό μη ικανοποιητική και αποθαρρυντική. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ επικροτεί και υποστηρίζει σθεναρά τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾ της 2ας Μαρτίου 2010 σχετικά με την κινητικότητα και τις δυνατότητες σταδιοδρομίας των ευρωπαίων ερευνητών. Η ΕΕ χρειάζεται μια ελκυστική και λειτουργική ενιαία αγορά για τους ερευνητές.

4.8 Κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου: Παρά τις θετικές εξελίξεις από την πλευρά της ΕΤΕπ – κι ενώ η ΕΟΚΕ, στο σημείο αυτό, επικροτεί τη Χρηματοδοτική Διευκόλυση Καταμερισμού του Κινδύνου (RSFF) που ιδρύθηκε μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΕπ – εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη επαρκών και άμεσα διαθέσιμων κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου για τη σύσταση και την αρχική επιβίωση καινοτόμων επιχειρήσεων. Αυτό ισχύει κατά το στάδιο σύστασής τους, αλλά και κατά το δύσκολο δρόμο έως την πρώτη οικονομική επιτυχία. Εδώ απαιτούνται επίσης μικρές και πολύ μικρές πιστώσεις, οι οποίες επιτρέπουν την απορρόφηση των κινδύνων και τη συμμετοχή στην επιτυχία.

4.9 Συσπειρώσεις: Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου τον παραδειγματικό ρόλο των περιφερειακών και διασυνοριακών συσπειρώσεων και πόλων καινοτομίας στην προώθηση της καινοτομίας. Εδώ δεν πρόκειται μόνο για την κλασική σύμπραξη ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, αλλά και για το συμπληρωματικό και δημιουργικό δίκτυο, το οποίο αναπτύσσεται μεταξύ των υφιστάμενων ειδικευμένων εταιρειών. Η ΕΟΚΕ προτείνει την περαιτέρω στήριξη τους με τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων.

⁽²⁴⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 129, (σημείο 3.12).

⁽²⁵⁾ 2999η σύνοδος του Συμβουλίου αφιερωμένη στην ανταγωνιστικότητα, Βρυξέλλες, 2 Μαρτίου 2010.

⁽²³⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 129.

4.10 **Διευκολύνσεις και κίνητρα κατά τη σύσταση νέων επιχειρήσεων:** Η ΕΟΚΕ εξετάζει κατά πόσο θα μπορούσε να προβλέπεται κατά τη σύσταση νέων επιχειρήσεων μια ρήτρα εξαιρέσεως, η οποία θα απαλλάσσει τις επιχειρήσεις αυτές για ένα επαρκές χρονικό διάστημα από τις περισσότερες συνήθεις διοικητικές απαιτήσεις και διατυπώσεις κάθε είδους και θα παρέχει περαιτέρω οικονομικά κίνητρα (π.χ. φορολογικές ελαφρύνσεις). Με αυτόν τον τρόπο θα υπήρχε περίοδος αναμονής και περιθώριο ευελιξίας, κατά το οποίο θα μπορούσε να αναπτυχθεί η δυνατότητα οικονομικής-τεχνικής επιτυχίας. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι αυτή η πρόταση απαιτεί λεπτή και διαφοροποιημένη εκτίμηση κινδύνου και σκοπιμότητας, η οποία ωστόσο αξίζει να επιχειρηθεί.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Προς μια πράξη για την ενιαία αγορά — Για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας — 50 προτάσεις για βελτίωση της συνεργασίας, της από κοινού ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των συναλλαγών”»

COM(2010) 608 τελικό

(2011/C 132/08)

Εισηγητές: **η κ. FEDERSPIEL, ο κ. SIECKER και ο κ. VOLEŠ**

Στις 27 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: «Προς μια πράξη για την ενιαία αγορά — Για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας — 50 προτάσεις για βελτίωση της συνεργασίας, της από κοινού ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των συναλλαγών»

COM(2010) 608 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαρτίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 108 ψήφους υπέρ και 12 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να δώσει νέα ώθηση και να αναζωογονήσει την ενιαία αγορά, διαπιστώνει όμως ότι δεν έλαβε πλήρως υπόψη τις συστάσεις των εκθέσεων Monti, Lamassoure, González, Grech και Herzog και δεν κατόρθωσε να θέσει πραγματικά την ενιαία αγορά στην υπηρεσία των καταναλωτών και των πολιτών, όπως είχε ζητήσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 10ης Μαΐου 2010.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την ενιαία αγορά από τη σκοπιά της κοινωνίας των πολιτών και το 1994 συγκρότησε μάλιστα για τον σκοπό αυτό το Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς (ΠΕΑ) της. Ζητεί, συνεπώς, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει τη συμμετοχή του ΠΕΑ σε πρωτοβουλίες όπως το Φόρουμ της Ενιαίας Αγοράς, ως ενός από τα σημαντικότερα ενδιαφερόμενα μέρη.

1.2.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόθεση της Επιτροπής να αναγάγει σε προτεραιότητα τη διαβούλευση και τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών κατά την χάραξη και την εφαρμογή νέων μέτρων και ελπίζει, κατά συνέπεια, ότι η ΕΟΚΕ, ως θεσμικός εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, θα καλείται στο εξής να συμμετέχει από τις αρχικές ήδη φάσεις της σύλληψης και του σχεδιασμού τέτοιων μέτρων, καθώς και στην αξιολόγηση του αντικτύπου τους, τόσο εκ των προτέρων όσο και εκ των υστέρων.

1.3 Η συμβολή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών είναι απαραίτητη για την ορθή εστίαση των μέτρων που απαιτούνται για την ανάκαμψη της ενιαίας αγοράς, διότι εκπροσωπούν τους χρήστες της. Οι 50 εξεταζόμενες προτάσεις δεν αποτελούν παρά την αρχή μιας μακροχρόνιας διαδικασίας για την αναζωογόνηση της ενιαίας αγοράς. Δεδομένου δε ότι η ενιαία αγορά εξελίσσεται διαρκώς, αυτή η διαδικασία δεν πρέπει να σταματήσει ποτέ.

1.4 Η ΕΟΚΕ εντόπισε αρκετά μέτρα που λείπουν από την Πράξη για την Ενιαία Αγορά και θα υποβάλει σε εύθετο χρόνο προτάσεις, οι οποίες θα συμβάλουν επίσης στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Τα μέτρα που λείπουν αφορούν, μεταξύ άλλων, τα τέλη πνευματικής ιδιοκτησίας, την αναθεώρηση της οδηγίας για τα πνευματικά δικαιώματα, την ουδετερότητα του δικτύου, την προστασία των δεδομένων, την προστασία των επενδυτών, το πρωτόκολλο για την κοινωνική πρόοδο, το καταστατικό της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρείας, τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, την ισοτιμία των φύλων, τις πολύ μικρές και τις οικογενειακές επιχειρήσεις και τα μέτρα για τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και της επέκτασης των ήδη υφιστάμενων, τις χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες, τις ηλεκτρονικές πληρωμές, την καταναλωτική πίστη και υπερχρέωση, τις διατραπεζικές συναλλαγές, τη νεολαία, καθώς και την πλήρη εφαρμογή του ευρώ και τη βελτίωση της λειτουργίας του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (Single Euro Payments Area - SEPA).

1.5 Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ δεν προβαίνει σε εις βάθος μελέτη όλων των προτάσεων της Πράξης για την Ενιαία Αγορά. Για ορισμένες από τις προτάσεις αυτές, η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκδώσει γνωμοδοτήσεις. Θα εκφραστεί λεπτομερέστερα επί των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που θα δημοσιευθούν σε συνέχεια της ανακοίνωσης, συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων για τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής ΕΕ 2020. Η ΕΟΚΕ έχει προσδιορίσει συγκεκριμένες προτεραιότητες, με τις οποίες έχουν συμφωνήσει οι κύριες συνιστώσες της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών που εκπροσωπούνται στους κόλπους της. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε δεόντως υπόψη τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα που περιλαμβάνονταν στην «Έκθεση 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ – Άρση

των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ»⁽¹⁾. Οι προτεραιότητες αυτές θα πρέπει να δώσουν τη δυνατότητα σε όλους τους τοπικούς παράγοντες της ενιαίας αγοράς να κάνουν πλήρη χρήση των δυνατοτήτων που τους προσφέρονται. Η ΕΟΚΕ τονίζει την αναγκαιότητα μιας ολιστικής προσέγγισης, η οποία να υπερβαίνει την τεχνητή διαίρεση της Πράξης για την Ενιαία Αγορά σε τρεις πυλώνες. Επιδιώκει δε την αποκατάσταση της εκλεκτικής φύσης των προτάσεων, συνιστώντας μεγαλύτερη συνοχή και αλληλεξάρτηση μεταξύ των επιμέρους μέτρων. Οι προτάσεις αλληλοσυμπληρώνονται, στον βαθμό που ασκούν αλληλεπίδραση μεταξύ τους και ασκούν επίσης επίδραση στο σύνολο της κοινωνίας: στους εργαζόμενους, στους καταναλωτές, στις επιχειρήσεις και στους πολίτες εξίσου. Δεν υπάρχει ειδική ενιαία αγορά για την καθεμία από αυτές τις κατηγορίες. Σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 3 παράγραφος 3), «η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά. Εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Προάγει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο». Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ιδιαίτερα την υποχρέωση της εγγύησης υψηλού επιπέδου ασφάλειας των καταναλωτών.

1.6 Η ενημέρωση σχετικά με την προστιθέμενη αξία και τις προκλήσεις είναι ύψιστης σημασίας προκειμένου να κερδηθεί η υποστήριξη του κοινού. Οι βραχυπρόθεσμοι πολιτικοί στόχοι, οι οποίοι έχουν συχνά ως αποτέλεσμα την έλλειψη συνέπιας ή/και ασύμμετρες προτάσεις, καθώς και οι δημοσιονομικές, οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές κρίσεις, δεν συμβάλλουν στην οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης των πολιτών στην ΕΕ. Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η τοπική πραγματικότητα, καθώς και οι πραγματικές ανησυχίες των πολιτών.

1.7 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει μόνη της την ευθύνη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με θέματα της ενιαίας αγοράς και για την ενημέρωσή του κοινού αναφορικά με τα μέσα⁽²⁾ που τίθενται στη διάθεσή του. Είναι απαραίτητη η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και η συμμετοχή των εθνικών κυβερνήσεων, οι οποίες πρέπει να λάβουν υπόψη ότι η ενιαία αγορά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των εγχώριων οικονομιών μας. Τα πολιτικά κόμματα, τα μέσα ενημέρωσης, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και γενικά όλοι οι ενδιαφερόμενοι φέρουν ιστορική ευθύνη όσον αφορά τη δυνατότητα της ΕΕ να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις της παγκόσμιας αγοράς με βάση τις αξίες που έχουν χαρακτηρίσει μέχρι τώρα τις κοινωνικές οικονομίες της αγοράς. Ο υπόλοιπος κόσμος δεν μπορεί να περιμένει. Ο κατακερματισμός, ο προστατευτισμός, ο εθνικισμός και η έλλειψη οράματος της Ευρώπης δεν θα μας επιτρέψουν να ανταγωνιστούμε τις νέες παγκόσμιες δυνάμεις.

1.8 Η ενιαία αγορά βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της στρατηγικής ΕΕ 2020. Η παρακολούθηση, η διαχείριση και η πραγματική εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά έχουν καθοριστική σημασία. Για την εξασφάλισή τους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεργαστεί στενά με τα κράτη μέλη, κάνοντας καλύτερη χρήση του πίνακα αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς.

⁽¹⁾ COM(2010) 603 τελικό.

⁽²⁾ Όπως, μεταξύ άλλων, το SOLVIT, το EURES, το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών και το Enterprise Europe Network.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

Οι ακόλουθες προτεραιότητες δεν κατατάσσονται κατά σειρά προτεραιότητας. Η αρίθμηση των προτάσεων της Πράξης για την Ενιαία Αγορά εμφανίζεται εντός παρενθέσεων.

2.1 Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ως αναπόσπαστο τμήμα της ενιαίας αγοράς (29)

Η Επιτροπή επιθυμεί να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ανάληψης συλλογικών δράσεων, λαμβάνονται υπόψη. Επιβεβαιώνει τα όσα ισχύουν για τις αρμοδιότητες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, καθώς και το γεγονός ότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έχει πλέον καταστεί νομικά δεσμευτικός. Το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ. παραπάνω) αναφέρει ξεκάθαρα ότι πρέπει να υπάρχει ισορροπία μεταξύ των οικονομικών ελευθεριών και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων. Ο καθηγητής κ. Monti αναγνωρίζει το πρόβλημα και προτείνει να αποκατασταθεί η ισορροπία στην ενιαία αγορά μέσω της αναγνώρισης θεμελιωδών δικαιωμάτων στις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ενσωματώσει πλήρως τον Χάρτη στην ενιαία αγορά και να καλέσει εκείνα τα κράτη μέλη που έχουν ρήτρα αυτοεξαιρέσεως να προβούν στην υιοθέτησή της.

2.2 Υπηρεσίες (4 και 43)

Η περαιτέρω ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς υπηρεσιών αναμένεται ότι θα ενθαρρύνει την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των υπηρεσιών, ώστε να προαχθεί η ανάπτυξη, να τονωθεί η απασχόληση, να αυξηθούν οι επιλογές και να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά, προς όφελος των καταναλωτών. Ταυτόχρονα θα ωφεληθούν και όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών και ιδίως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τόσο εκείνες που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ενιαία αγορά όσο και αυτές που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο, χάρη στην απλούστευση της νομοθεσίας και την άρση των φραγμών εισόδου. Η ΕΟΚΕ ζητεί ασφάλεια, καλύτερη ποιότητα και προσίτες τιμές των υπηρεσιών για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Είναι επίσης απαραίτητο να βελτιωθεί η εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες, να αναπτυχθούν οι δραστηριότητες των ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης και να αυξηθούν οι πληροφορίες που μεταφράζονται σε άλλες γλώσσες: παράλληλα, πρέπει να βελτιωθεί η διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη δυνατότητα παροχής διασυνοριακών υπηρεσιών.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ευπρόσδεκτη την από μακρού αναμενόμενη πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών, κατόπιν των πρόσφατων εξελίξεων και μιας συγκεκριμένης υπόθεσης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2.1 Λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (40 και 41)

Ένας από τους τομείς στους οποίους έχουν διαπιστωθεί οι σημαντικότερες ατέλειες ως προς την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς είναι οι λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Πέρα από την ενυπόθηκη πίστωση, έχουν επισημανθεί σε γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ και από την Επιτροπή διάφορες άλλες πτυχές, η διευθέτηση των οποίων αξίζει να αναχθεί σε απόλυτη προτεραιότητα.

Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της πρόσβασης σε ορισμένες βασικές τραπεζικές υπηρεσίες και για τη βελτίωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των τραπεζικών εξόδων.

2.3 Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (25)

Η Επιτροπή δεσμεύεται να εκδώσει έως το 2011 ανακοίνωση συνοδευόμενη από σύνολο δράσεων για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία στήριξης της αξιολόγησης των δημόσιων υπηρεσιών και άρσης των εμποδίων στην καθολική πρόσβαση και επαναλαμβάνει το αίτημά της περί δεσμευτικής οδηγίας-πλαisiού⁽³⁾. Σκοπός της ανακοίνωσης και των άλλων μέτρων σχετικά με τις δημόσιες υπηρεσίες είναι να υποστηρίξουν τα κράτη μέλη ώστε αυτά να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τις δημόσιες υπηρεσίες τους σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η αξιολόγηση των δημόσιων υπηρεσιών θα πρέπει να περιλάβει την κριτική και την εις βάθος αξιολόγηση των προηγούμενων ελευθερώσεων και να πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή όλων των κύριων ενδιαφερομένων. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τη διατήρηση των προτύπων ποιότητας και την προσβασιμότητα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας εύκολης αλλαγής του φορέα παροχής των υπηρεσιών, με σκοπό την αύξηση του ανταγωνισμού. Η ΕΕ πρέπει να αποκτήσει εμπειρία στην αξιολόγηση του αντικτύπου όλων των πρωτοβουλιών της αγοράς και των άλλων πρωτοβουλιών της ΕΕ για τις δημόσιες υπηρεσίες, σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

2.4 Βιώσιμη ανάπτυξη (10, 11 και 27)

Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ιδέα ενός σχεδίου ενεργειακής απόδοσης, ώστε να αξιοποιηθεί το δυναμικό για σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας. Έχουμε ανάγκη από μια λειτουργική αγορά ενέργειας, για την εξασφάλιση ποιοτικής, ασφαλούς και βιώσιμης παροχής ενέργειας στους καταναλωτές. Μια πλήρως λειτουργική ενιαία αγορά ενέργειας προσφέρει στους καταναλωτές ευρύτερη επιλογή και χαμηλότερες τιμές· είναι όμως απαραίτητο να ενισχυθούν οι κοινές ελάχιστες προδιαγραφές. Η ανάπτυξη του λεγόμενου «ευφυούς» συστήματος μέτρησης για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα πρότυπα κατανάλωσης και το σχετικό κόστος απαιτεί περαιτέρω κανονιστικά μέτρα που θα εξασφαλίζουν την ταχεία υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα μέσω του ανταγωνισμού, στον τομέα των υπηρεσιών ενέργειας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ενδιαφέρεται για τα αποτελέσματα της μελέτης σκοπιμότητας σχετικά με την πρωτοβουλία για το «οικολογικό αποτύπωμα»⁽⁴⁾.

2.5 Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και άλλες μορφές επιχειρηματικότητας⁽⁵⁾ (12, 13, 14 και 37)

2.5.1 Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί το κύριο μέλημα των ΜΜΕ, ιδίως στον απόηχο της κρίσης. Ο ΜΜΕ βασίζονται κυρίως σε τραπεζικά δάνεια, καθώς δεν έχουν πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές και σε άλλες πηγές χρηματοδότησης.

⁽³⁾ ΕΕ C 221, 8 Σεπτεμβρίου 2005, σ. 17.

⁽⁴⁾ Το «οικολογικό αποτύπωμα» βασίζεται στην ιδέα ότι η ατομική κατανάλωση μπορεί να μεταφραστεί στην έκταση που απαιτείται για την παραγωγή της. Το 2008 ήταν διαθέσιμο 1,8 εκτάριο κατά κεφαλήν, αλλά παγκοσμίως χρησιμοποιούσαμε κατά μέσον όρο 2,2 εκτάρια κατά κεφαλήν.

⁽⁵⁾ Η έννοια των ΜΜΕ και η αναφορά στις επιχειρήσεις πρέπει να διευρυνθεί ώστε να συμπεριλάβει όλες τις μορφές πρόσβασης στην ενιαία αγορά, κερδοσκοπικές και μη, προκειμένου να διαμορφώσουμε πληρέστερη και λεπτομερέστερη κατανόηση της ενιαίας αγοράς και της ποικιλομορφίας των φορέων της. Κάθε μέτρο που αφορά τις ΜΜΕ —όπως η μείωση της γραφειοκρατίας ή η άρση των φραγμών και των περιττών διοικητικών επιβαρύνσεων— είναι σημαντικό και για τους διάφορους τύπους φορέων της κοινωνικής οικονομίας.

Επομένως, η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις κεφαλαιαγορές. Το άνοιγμα της ενιαίας αγοράς σε ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου μπορεί επίσης να βελτιώσει τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον τομέα της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών.

2.5.2 Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση αποτελεί μέρος μόνο του προβλήματος. Οι ΜΜΕ, όπως και η κοινωνική οικονομία, έχουν επίσης ανάγκη να μειώνουν διαρκώς τον περιττό διοικητικό φόρτο ο οποίος, λόγω του μικρότερου μεγέθους τους, τις βαρύνει δυσανάλογα. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να εφαρμοστεί καλύτερα το «Small Business Act», ώστε να επιτευχθούν τελικά τα αναμενόμενα αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα το καταστατικό της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρείας. Για τον ίδιο λόγο, πρέπει να δοθεί υψηλή προτεραιότητα στην απλούστευση των οδηγιών για τα λογιστικά των ΜΜΕ. Θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν μέτρα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και την προστασία του περιβάλλοντος, κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι αναμενόμενες επιπτώσεις τους να μην έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις ΜΜΕ.

2.5.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δέσμευση της Επιτροπής να υιοθετήσει κανονισμό σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων και να εκπονήσει μελέτη για τις ενώσεις αλληλασφάλισης. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η μελέτη αυτή θα πρέπει να οδηγήσει σε ένα καταστατικό των ευρωπαϊκών ενώσεων αλληλασφάλισης. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να καταστεί πραγματικότητα η δημιουργία ενός καταστατικού του ευρωπαϊκού σωματείου.

2.6 Ανταγωνιστικότητα (19, 20 και 21)

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας είναι η κύρια πηγή ανάπτυξης και απασχόλησης. Συνεπάγεται την εφαρμογή των αρχών της «έξυπνης νομοθεσίας». Η «διασύνδεση των μητρικών επιχειρήσεων» μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα προς τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και να συμβάλει στην ομαλότερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ευπρόσδεκτα άλλα μέτρα για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, της διακυβέρνησης της ενιαίας αγοράς και των μεθόδων επικοινωνίας. Προσδοκεί ότι η ταχεία εφαρμογή της κοινής ενοποιημένης φορολογικής βάσης για τις εταιρείες (ΚΕΦΒΕ) και η αναθεώρηση των οδηγιών για τον ΦΠΑ θα βελτιώσουν τις διασυνοριακές δραστηριότητες των εταιρειών.

2.7 Τυποποίηση (6)

Τα πρότυπα αποτελούν βασικό δομικό στοιχείο της ενιαίας αγοράς και η ΕΟΚΕ είναι υπέρ των μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας τυποποίησης. Ταυτόχρονα, τονίζει τη σημασία που έχει η μεγαλύτερη συμμετοχή των καταναλωτών και των ΜΜΕ σε αυτή τη διαδικασία, αρκεί να διασφαλιστεί παράλληλα με συνεχή και βιώσιμο τρόπο ότι θα ρυθμιστεί ο παράγοντας «κόστος» που περιορίζει τη συμμετοχή τους. Τα πρότυπα δεν θα πρέπει να υπαγορευθούν από συγκεκριμένους φορείς. Τα πρότυπα της ΕΕ έχουν να διαδραματίσουν πολύ σημαντικότερο ρόλο στο παγκόσμιο εμπόριο και πρέπει να προβληθούν κατά τις προσεχείς εμπορικές διαπραγματεύσεις σε διμερές και πολυμερές επίπεδο.

2.8 Ενιαία ψηφιακή αγορά (2, 5 και 22)

2.8.1 Το ηλεκτρονικό εμπόριο φαίνεται πως είναι το κύριο θύμα του κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς, με κύρια χαρακτηριστικά την απουσία εναρμόνισης των κανόνων, την έλλειψη διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών και διάφορα άλλα ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Επομένως, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επίλυση αυτών των προβλημάτων μπορεί να συμβάλει με γρήγορους ρυθμούς στη διεύρυνση του πεδίου δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, αυξάνοντας τις επιλογές των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρονται στους πελάτες, καθώς και την ικανοποίηση των πολιτών από τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, χωρίς ταυτόχρονα να θίγεται η προστασία των καταναλωτών. Επομένως, η πρόταση για το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει εξέχουσα σημασία.

2.8.2 Η ηλεκτρονική διαλειτουργικότητα είναι μία από τις προτεραιότητες για τη διευκόλυνση όλων των δραστηριοτήτων στην ενιαία αγορά. Η δημιουργία μιας αυθεντικής ψηφιακής ενιαίας αγοράς πρέπει να βασίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση (για παράδειγμα) των ηλεκτρονικών υπογραφών, των ηλεκτρονικών πιστοποιητικών, της ηλεκτρονικής επαλήθευσης ταυτότητας και των ηλεκτρονικών εντύπων. Η επέκταση του πεδίου εφαρμογής του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI) θα συμβάλει στην ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας και της ανταλλαγής δεδομένων προς εξυπηρέτηση της διοίκησης, των επιχειρήσεων και των πολιτών ⁽⁶⁾.

2.8.3 Είναι αναγκαίο να επιτευχθεί η εκκαθάριση και η διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού, μέσω της διευκόλυνσης της πανευρωπαϊκής αδειοδότησης και την ανάπτυξης κανόνων περί δικαιωμάτων δημιουργού για όλη την Ευρώπη, με συνεκτίμηση όλων των συμφερόντων. Σε αυτόν τον τομέα, η Πράξη για την Ενιαία Αγορά δεν είναι αρκετά προορατική, καθώς μπορούν να γίνουν περισσότερα για τους καταναλωτές.

2.9 Εταιρική διακυβέρνηση και συμμετοχή των εργαζομένων (36, 37 και 38)

Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη δρομολόγηση δημόσιας διαβούλευσης για την εταιρική διακυβέρνηση, όπως και την υποστήριξη που προτίθεται να παράσχει σε καινοτόμα κοινωνικά έργα. Η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει τη δέσμευση της ΕΕ για ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης, με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη της συμμετοχής των εργαζομένων και τη βελτίωση της διαφάνειας των πληροφοριών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις. Το δικαίωμα ενημέρωσης, διαβούλευσης και συμμετοχής των υπαλλήλων έχει ενσωματωθεί ως θεμελιώδες δικαίωμα βάσει της Συνθήκης σε διάφορες μορφές συμμετοχής των εργαζομένων: το άρθρο 151 παρ. 1 της ΣΛΕΕ αναφέρεται στον «κοινωνικό διάλογο», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 153 παρ. 1 η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους ακόλουθους τομείς: «εκπροσώπηση και συλλογική υπεράσπιση των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών». Επομένως, κατά τη δημόσια διαβούλευση πρέπει να εξεταστεί ο τρόπος αύξησης της διαφάνειας των πληροφοριών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις σχετικά με

τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΟΚΕ θα αξιολογήσει κριτικά την πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας διατήρησης της εθελοντικής βάσης της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων, όταν της υποβληθεί συγκεκριμένη αίτηση γνωμοδότησης.

2.10 Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και οικονομικές ελευθερίες (30)

Η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει νομοθετική πρόταση με σκοπό τη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας σχετικά με την απόσπαση των εργαζομένων, η οποία θα μπορεί να συμπεριλάβει (ή να συμπληρωθεί με) διευκρίνιση της άσκησης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των οικονομικών ελευθεριών της ενιαίας αγοράς. Επομένως, δεν προτείνει την αναθεώρηση της οδηγίας, αλλά μια άλλη νομική πράξη για τη βελτίωση της εφαρμογής της. Πρέπει να αποσαφηνιστούν όσες αντιφάσεις προέκυψαν κατά την εφαρμογή της οδηγίας και να καθοριστεί η αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή των προτύπων απασχόλησης και των συστημάτων εργασιακών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένου του κρίσιμου ρόλου των συλλογικών διαπραγματεύσεων με τις διάφορες μορφές τους. Το αποτέλεσμα αυτής της αποσαφήνισης θα δείξει αν χρειάζεται η όχι αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την απόσπαση των εργαζομένων. Αυτό δεν πρέπει να αποβεί σε βάρος ούτε των κανόνων του ανταγωνισμού, ούτε και της αρχής της μη διάκρισης λόγω ιδιγένειας. Οιαδήποτε αναθεώρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας ή οιαδήποτε νέα νομοθετική πράξη θα πρέπει να βασίζεται σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και στην ισορροπία μεταξύ υψηλών προτύπων απασχόλησης και οικονομικών ελευθεριών ⁽⁷⁾.

2.11 Νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων (17)

2.11.1 Η Επιτροπή θα υποβάλει το 2012 νομοθετικές προτάσεις για την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των σχετικών κανόνων της ΕΕ, προκειμένου να καταστεί πιο ελκυστική η ανάθεση των συμβάσεων και να καταστεί δυνατή η καλύτερη χρήση των δημοσίων συμβάσεων για τη στήριξη άλλων πολιτικών. Οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να υποστηρίξουν την καινοτομία και την πράσινη ανάπτυξη εντός του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Καμία νέα πρόταση δεν πρέπει να εμποδίζει τη συμμετοχή ανταγωνιστών από άλλα κράτη μέλη με βάση τους κανόνες που εγκρίθηκαν το 2004. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης πρέπει να γίνει σεβαστή.

2.11.2 Η πρωτοβουλία της Επιτροπής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων θα πρέπει να εστιάζει περισσότερο στον διαφορετικό βαθμό ανοίγματος των αγορών δημοσίων συμβάσεων μεταξύ της ΕΕ και των κυριότερων εμπορικών εταίρων της. Πρέπει να εξεταστεί σε ποιο βαθμό οι αγορές δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ μπορούν βιώσιμα να παραμείνουν ανοικτές, ενώ τρίτες χώρες διατηρούν ανίσους όρους. Σε αυτό το πλαίσιο, οι επικυρωμένες Συμβάσεις της ΔΟΕ και τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να γίνουν σεβαστά από όλους τους συμμετέχοντες, τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τις τρίτες χώρες.

⁽⁶⁾ EE C 128, 18 Μαΐου 2010, σ. 103.

⁽⁷⁾ EE C 44, 11 Φεβρουαρίου 2011, σ. 90.

2.11.3 Από την αρχή του σχεδίου για την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς στα μέσα της δεκαετίας του '80, συζητείται η ενσωμάτωση στους κανόνες μιας θεμελιώδους κοινωνικής ρήτρας. Τα αιτήματα αυτά απαντήθηκαν κατά την αναθεώρηση των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων το 2004. Η αναθεώρηση των οδηγιών της ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις αναμένεται ότι θα επιτρέψει την πλήρη αξιοποίηση του τρέχοντος πλαισίου για την ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι τα κριτήρια αυτά συνάδουν με τις θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου ⁽⁸⁾.

2.12 Εξωτερική διάσταση (24)

Η ΕΟΚΕ θεωρεί την πρόταση για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις παγκόσμιες αγορές μία από τις μείζονες προτεραιότητές της, δεδομένου ότι η ενιαία αγορά δεν μπορεί να απομονωθεί από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Είναι ανάγκη να σκληρύνει τη θέση της στις διαπραγματεύσεις με τους κύριους εμπορικούς εταίρους, ώστε να προωθήσει την κανονιστική σύγκλιση και την υιοθέτηση διεθνών προτύπων βασισμένων στα πρότυπα της ΕΕ. Η εξωτερική διάσταση της ενιαίας αγοράς και η εφαρμογή δικαίων κανόνων περί εμπορίου είναι κρίσιμης σημασίας,

όχι μόνο για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, αλλά και για την υπεράσπιση του κοινωνικού και περιβαλλοντικού μοντέλου μας από τη στρέβλωση του ανταγωνισμού. Η παγκόσμια ανταγωνιστικότητα, ωστόσο, δεν πρέπει να προωθείται σε βάρος της προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των καταναλωτών και των πολιτών.

2.13 Πρόσβαση στη δικαιοσύνη / Συλλογική προσφυγή (46)

Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι βασικός παράγοντας της εμπιστοσύνης στην ενιαία αγορά. Οι τρέχουσες διαβουλεύσεις σχετικά με τους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών και τη συλλογική προσφυγή — που είχαν ζητηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ⁽⁹⁾ και την έκθεση Monti — πρέπει να οδηγήσουν σε νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επικείμενη νομοθετική πρόταση για τους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών, που προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2011, και είναι υπέρ της ταχείας έγκρισής της. Η πρόβλεψη αυτή, ωστόσο, δεν αποτελεί, αφ' εαυτής, εγγύηση της έγκαιρης υποβολής προτάσεων που να εξασφαλίζουν την ουσιαστική εφαρμογή αποτελεσματικών και σωστά σχεδιασμένων μηχανισμών, ώστε να διαθέτουν οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις ένα σύνολο κατάλληλων μέσων και να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη προσφυγή στη δικαιοσύνη.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 4 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

⁽⁹⁾ Ψήφισμα σχετικά με την δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς για τους καταναλωτές και τους πολίτες (Louis Grech, μέλος του ΕΚ).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, η οποία συγκέντρωσε πάνω από το 25 % των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκε στην πορεία των συζητήσεων:

Σημείο 2.3 Να τροποποιηθεί ως εξής:

2.3 «Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (25)

Η Επιτροπή δεσμεύεται να εκδώσει έως το 2011 ανακοίνωση συνοδευόμενη από σύνολο δράσεων για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία στήριξης της αξιολόγησης των δημόσιων υπηρεσιών και άρσης των εμποδίων στην καθολική πρόσβαση ~~και επαναλαμβάνει το αίτημά της περί δεσμευτικής οδηγίας-πλαίσου~~ ⁽¹⁾. Στο σημείο αυτό εφιστάται η προσοχή στο πρωτόκολλο αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας που επισυνάπτεται στις ευρωπαϊκές συνθήκες. Σκοπός της ανακοίνωσης και των άλλων μέτρων σχετικά με τις δημόσιες υπηρεσίες είναι να υποστηρίξουν τα κράτη μέλη ώστε αυτά να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τις δημόσιες υπηρεσίες τους σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η αξιολόγηση των δημόσιων υπηρεσιών θα πρέπει να περιλάβει την κριτική και την εις βάθος αξιολόγηση των προηγούμενων ελευθερώσεων και να πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή όλων των κύριων ενδιαφερομένων. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τη διατήρηση των προτύπων ποιότητας και την προσβασιμότητα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας εύκολης αλλαγής του φορέα παροχής των υπηρεσιών, με σκοπό την αύξηση του ανταγωνισμού. Η ΕΕ πρέπει να αποκτήσει εμπειρία στην αξιολόγηση του αντικτύπου όλων των πρωτοβουλιών της αγοράς και των άλλων πρωτοβουλιών της ΕΕ για τις δημόσιες υπηρεσίες, σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.»

Αιτιολογία

Οι αποτελεσματικές, αποδοτικές ως προς το κόστος και ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες έχουν ουσιαστική σημασία για την ευρωπαϊκή κοινωνία. Βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής, ας και συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της εδαφικής και της κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη.

Με την επισύναψη του πρωτοκόλλου 26 για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας από τη Συνθήκη της Λισαβόνας του 2009 καθίσταται περιττή η δημιουργία ενός νέου, οριζόντιου πλαισίου για τις υπηρεσίες αυτές με τη μορφή οδηγίας-πλαίσιο. Έτσι, αυτό το νέο στοιχείο καθιστά παρωχημένη την παραπομπή που περιλαμβάνεται στην γνωμοδότηση που εξέδωσε η ΕΟΚΕ το 2005.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	42
Κατά:	53
Αποχές:	19

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ CESE 121/2005, ΕΕ C 221, 8 Σεπτεμβρίου 2005, σ. 17 (εισηγητής: ο κ. Hendis, συνεισηγητής: ο κ. Hernández Bataller).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά την εφαρμογή των φάσεων των εκπομπών στους ελκυστήρες με μικρό μετατόξιο»

COM(2011) 1 τελικό — 2011/0002 (COD)

(2011/C 132/09)

Γενικός εισηγητής: ο κ. BURNS

Στις 2 Φεβρουαρίου 2011 και στις 20 Ιανουαρίου 2011, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αντιστοίχως, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/25/ΕΚ όσον αφορά την εφαρμογή των φάσεων των εκπομπών στους ελκυστήρες με μικρό μετατόξιο

COM(2011) 1 τελικό — 2011/0002 (COD).

Στις 18 Ιανουαρίου 2011 το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέδωσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου 2011) και με δεδομένο τον επείγοντα χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. Burns γενικό εισηγητή και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 147 ψήφους υπέρ και 7 αποχές.

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) υποστηρίζει ότι η μείωση των βλαβερών εκπομπών μονοξειδίου του άνθρακα, οξειδίων του αζώτου, υδρογονανθράκων και σωματιδίων από κινητήρες που προορίζονται για γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες αποτελεί ζωτικό βήμα προς την εκπλήρωση των στόχων της ΕΕ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η νομοθεσία που στοχεύει στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος πρέπει να βασίζεται σε άριστες τεχνικές, οικονομικές και κοινωνικές εκτιμήσεις.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ανεξάρτητες μελέτες και τα δεδομένα, τα οποία έχει συλλέξει η Επιτροπή, αποδεικνύουν την ανάγκη διάθεσης πρόσθετου χρόνου για την ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων μετεπεξεργασίας και την εγκατάστασή τους σε ειδικούς ελκυστήρες που πληρούν τις απαιτήσεις για καλλιέργειες υψηλής ποιότητας, με έμφαση στους αμπελώνες.

1.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία οι ημερομηνίες που προβλέπονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2000/25/ΕΚ για την έγκριση τύπου και την έναρξη ισχύος των φάσεων IIIB και IV θα πρέπει να καθυστερήσουν κατά τρία χρόνια για τους ελκυστήρες κατηγορίας T2, C2 και T4.1.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επιπλέον ότι οι μελέτες που οδήγησαν στην κατάρτιση της εν λόγω πρότασης δεν επιβεβαιώνουν ότι οι εν λόγω ελκυστήρες μπορούν να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις της φάσης IV.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, έχοντας στη διάθεσή της επαρκές χρονικό περιθώριο (έως τα τέλη του 2014), θα πρέπει να προβεί σε περαιτέρω μελέτη της εφικτότητας της φάσης IV, μόλις η σχετική τεχνολογία αναπτυχθεί επαρκώς, και κατά

περίπτωση θα πρέπει να προτείνει περαιτέρω τροποποιήσεις στις απαιτήσεις ή το χρονοδιάγραμμα της φάσης IV για τους ελκυστήρες με μικρό μετατόξιο.

1.7 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, οποιαδήποτε μελλοντική εξέλιξη στη νομοθεσία για τις εκπομπές καυσαερίων των μη οδικών κινητών μηχανημάτων (ΜΟΚΜ) και των ελκυστήρων θα πρέπει να υπόκειται σε κοινή αναλυτική εκτίμηση αντικτύπου και η νομοθεσία δεν θα πρέπει να επεκτείνεται σε άλλους τύπους εξοπλισμού χωρίς επαρκή εξέταση και δυνατότητα αναθεώρησης.

1.8 Εφόσον οποιαδήποτε εξέλιξη στη νομοθεσία για τις εκπομπές καυσαερίων των κινητήρων ΜΟΚΜ, όπως προβλέπεται στην οδηγία 97/68/ΕΚ, μεταφέρεται αυτομάτως στην ισοδύναμη οδηγία για τους ελκυστήρες (2000/25/ΕΚ), η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ελκυστήρων γενικά, και των ελκυστήρων με μικρό μετατόξιο ειδικά, στο πλαίσιο κάθε εκτίμησης αντικτύπου, μολονότι δεν εμπιπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 97/68/ΕΚ.

2. Εισαγωγή

2.1 Η οδηγία 2000/25/ΕΚ αφορά τους κινητήρες ανάφλεξης με συμπίεση από 18kW έως 560kW που προορίζονται για γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες. Η οδηγία θέτει οριακές τιμές εκπομπών μονοξειδίου του άνθρακα, οξειδίων του αζώτου, υδρογονανθράκων και σωματιδίων. Επίσης, η οδηγία θέτει σταδιακά πιο αυστηρές οριακές τιμές για τις διάφορες φάσεις, σε συνδυασμό με αντίστοιχες ημερομηνίες συμμόρφωσης για τα μέγιστα επίπεδα καυσαερίων και σωματιδίων. Οι επόμενες φάσεις είναι οι φάσεις IIIB (η οποία αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2011) και IV (η οποία αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2014).

2.2 Οι οριακές τιμές για τις εκπομπές καυσαερίων των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων τροποποιήθηκαν το 2005. Οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κινητήρες ΜΟΚΜ (οδηγία

97/68/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2004/26/ΕΚ) μεταφέρθηκαν στους γεωργικούς ελκυστήρες χωρίς καμία εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την τεχνική εφικτότητα των εν λόγω απαιτήσεων. Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 4(8) της οδηγίας προέβλεπε την εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας πριν την υποχρεωτική μετάβαση στις φάσεις ΙΙΒ και ΙV.

2.3 Στην Ευρώπη, τα τελευταία 40 χρόνια έχουν αναπτυχθεί ειδικοί ελκυστήρες, οι οποίοι εξασφαλίζουν μηχανοκίνητη λειτουργία στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εδάφους και της μορφής συγκεκριμένων ειδών καλλιέργειας, όπως οι αμπελώνες, οι οπωρώνες και παρόμοια είδη, κυρίως στην Κεντρική και Νότια Ευρώπη. Αυτές οι λειτουργικές απαιτήσεις αφορούν αποκλειστικά τις ευρωπαϊκές καλλιέργειες και αυτοί οι ειδικοί ελκυστήρες παράγονται μόνο για αυτήν την αγορά. Σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο 2003/37/ΕΚ για τους ελκυστήρες, οι γεωργικοί και δασικοί ελκυστήρες που χρησιμοποιούνται για αυτά τα είδη καλλιέργειας κατατάσσονται στις κατηγορίες T2, C2 και T4.1, υπό τη γενική ονομασία «ελκυστήρες με μικρό μετατρόχιο».

2.4 Παράλληλα με τις εξελίξεις όσον αφορά τους ελκυστήρες, οι ειδικές καλλιέργειες έχουν υποστεί διαρθρωτικές αλλαγές⁽¹⁾ για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής και της ποιότητας της καλλιέργειας. Η εν λόγω αναδιάρθρωση στηρίχθηκε στη διαθεσιμότητα ελκυστήρων με μικρό μετατρόχιο, σε βαθμό που σήμερα υπάρχει πλήρης αλληλεξάρτηση μεταξύ των ελκυστήρων και ορισμένων καλλιεργειών υψηλής ποιότητας και απόδοσης στην ΕΕ.

2.5 Οι αυστηρές απαιτήσεις των φάσεων ΙΙΒ και ΙV επιτάσσουν τον εξοπλισμό των κινητήρων με συστήματα μετεπεξεργασίας, τα οποία είναι πολύ μεγάλα σε σχέση με το μέγεθος του κινητήρα και των οποίων η εγκατάσταση περιορίζεται σημαντικά από τις λειτουργικές τους απαιτήσεις. Οι κινητήρες που χρησιμοποιούνται σε αυτούς τους ελκυστήρες είναι οι ίδιοι με εκείνους που χρησιμοποιούνται σε άλλα είδη ελκυστήρων. Η κύρια διαφορά έγκειται στο μέγεθος του διαμερίσματος του κινητήρα και στα όρια του συνολικού χώρου γύρω από το διαμέρισμα του κινητήρα.

2.6 Οι κατασκευαστές ελκυστήρων δεν μπορούν να εγκαταστήσουν τους κινητήρες μαζί με τα συστήματα μετεπεξεργασίας και ταυτόχρονα να συνεχίσουν να πληρούν τις λειτουργικές απαιτήσεις όσον αφορά το μέγεθος και τη δυνατότητα ελιγμού που προβλέπουν οι βασικές προδιαγραφές σχεδιασμού των μηχανημάτων αυτών.

2.7 Τα συμπεράσματα αυτά επιβεβαιώθηκαν από διάφορες μελέτες για λογαριασμό της Επιτροπής, οι οποίες προτείνουν είτε συνολική εξαιρέση των ελκυστήρων αυτών από τις φάσεις ΙΙΒ και ΙV είτε καθυστέρηση τουλάχιστον 5 ετών.

2.8 Οι πωλήσεις αυτών των ελκυστήρων ανέρχονται περίπου σε 26 000 τεμάχια ετησίως και αντιπροσωπεύουν περίπου το 16 % της αγοράς νέων ελκυστήρων στην ΕΕ. Η λήψη μέτρων είναι αναγκαία,

διαφορετικά θα πάψει η διάθεση στην αγορά σύγχρονων ελκυστήρων που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της φάσης ΙΙΑ. Το γεγονός αυτό θα ανέκοπτε τη συνεισφορά τους στην προστασία του περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα θα έχετε περίπου 80 000 άτομα που απασχολούνται στον τομέα της γεωργίας σε σοβαρούς κινδύνους σε επίπεδο ασφάλειας, δεδομένου ότι οι παλαιοί ελκυστήρες δεν διαθέτουν πολλά από τα νέα χαρακτηριστικά ασφαλείας που υπάρχουν σήμερα. Τρεις χιλιάδες θέσεις εργασίας στην ΕΕ θα μπορούσαν να χαθούν από τη βιομηχανία κατασκευής ελκυστήρων και από την αλυσίδα εφοδιασμού εξαρτημάτων της.

3. Η προτεινόμενη τροποποίηση της Οδηγίας

3.1 Η πρόταση θα τροποποιήσει την οδηγία 2000/25/ΕΚ για τη μετάθεση κατά τρία έτη όλων των απαιτήσεων των φάσεων ΙΙΒ και ΙV για τους ελκυστήρες που εμπίπτουν στις κατηγορίες T2, C2 και T4.1.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την προσέγγιση της Επιτροπής σύμφωνα με το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (COM(2001) 31 τελικό)⁽²⁾, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας του αέρα με τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων στην πηγή, αλλά και για αξιοποίηση άρτιας επιστημονικής γνώσης, οικονομικών εκτιμήσεων και έγκυρων και ενημερωμένων δεδομένων και πληροφοριών για τον καθορισμό αυτών των μειώσεων.

4.2 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, η οποία εφαρμόζει τις αρχές αυτές για τις φάσεις ΙΙΒ και ΙV.

4.3 Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι παραμένει αβέβαιο κατά πόσο θα είναι εφικτό να εγκατασταθούν κινητήρες της φάσης ΙV σε ελκυστήρες με μικρό μετατρόχιο, διατηρώντας τις λειτουργικές απαιτήσεις τους. Μάλιστα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι θα πρέπει να παρακολουθούνται οι τεχνικές εξελίξεις στην εν λόγω βιομηχανία, προκειμένου να καταγράφεται η πρόοδος προς την επίτευξη των οριακών τιμών των φάσεων ΙΙΒ και ΙV.

4.4 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης που προτείνει η Επιτροπή, πριν την υποχρεωτική μετάβαση στη φάση ΙV θα πρέπει να καταρτιστεί μια έκθεση, η οποία θα παρουσιάζει την εφικτότητα της φάσης ΙV για τους ελκυστήρες με μικρό μετατρόχιο και θα προτείνει πιθανές τροποποιήσεις της οδηγίας.

4.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επέκταση των φάσεων ΙΙΒ και ΙV από τα ΜΟΚΜ στους γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες και σε πιο ειδικούς ελκυστήρες, μέσω της τροποποίησης της οδηγίας 2000/25/ΕΚ το 2005, δεν υποβλήθηκε σε καμία εκτίμηση αντικτύπου και αυτή η παράλειψη οδήγησε στην ανάγκη για την παρούσα τροποποίηση.

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Με σημαντική οικονομική υποστήριξη της Κοινότητας στο πλαίσιο της γενικής γεωργικής πολιτικής της.

⁽²⁾ ΕΕ C 154 E, 29.5.2001, σ. 218.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νεολαία σε κίνηση — Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

COM(2010) 477 τελικό

(2011/C 132/10)

Εισηγητής: ο κ. Pavel TRANTINA

Συνεισηγητής: ο κ. Juan MENDOZA CASTRO

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Νεολαία σε κίνηση — Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

COM (2010) 477 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 15 και 16 Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη των συστάσεων

1.1 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι απαιτείται η εστίαση της προσοχής στους νέους που πλήττονται σοβαρά από την τρέχουσα οικονομική κρίση. Αναγνωρίζει τη χρησιμότητα της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση» ως αναπόσπαστο μέρος των μέτρων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και επικροτεί τις γενικές διατάξεις της ανακοίνωσης. Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να συμβάλει στην εφαρμογή τους, ενώνοντας τις δυνάμεις της με τους κοινωνικούς εταίρους και με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και προβάλλοντας έτσι περισσότερο αυτήν την πρωτοβουλία. Παράλληλα δε προτιμάται να συνεισφέρει στον περιορισμό των αποκλίσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και της στρατηγικής της ΕΕ για τους νέους.

1.2 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η επίτευξη των στόχων της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση» πρέπει να παρακολουθείται και η πρόοδος που σημειώνεται πρέπει να μετράται με σαφείς δείκτες, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους όταν αυτοί οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται εγκαίρως.

1.3 Σε μια περίοδο όπου η οικονομική κρίση επιβάλλει την επανεξέταση των δημοσιονομικών προτεραιοτήτων, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διατήρησης και βελτίωσης, όποτε αυτό είναι εφικτό, της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων που διατίθενται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση των νέων. Οι πολιτικές για την ανάκαμψη της οικονομίας πρέπει να ενθαρρύνουν τη δημιουργία σταθερών θέσεων απασχόλησης και να προλαμβάνουν οιαδήποτε διακοπή των μελετών.

1.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την καθιέρωση ενός ποιοτικού πλαισίου για τις περιόδους πρακτικής άσκησης και επικροτεί τα μέτρα που αποβλέπουν στην άρση των νομικών και διοικητικών φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των νέων για εκπαίδευση, πρακτική άσκηση ή μαθητεία.

1.5 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ενισχυθεί η αναγνώριση της άτυπης μάθησης και να αυξηθεί η προβολή των δεξιοτήτων που αποκτώνται εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος (όπως για παράδειγμα μέσω του ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων). Η συζήτηση γύρω από τους τρόπους αναγνώρισης πρέπει να επικεντρωθεί στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, την επιτήρηση και τον έλεγχό τους. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι από τα μέτρα για την ενίσχυση της άτυπης μάθησης θα πρέπει να επωφεληθούν οι πάντες και ότι, ως εκ τούτου, αυτά δεν θα πρέπει να περιοριστούν μόνο στους νέους με λιγότερες ευκαιρίες.

1.6 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανάπτυξη μέσων (όπως το μέσο «Εγγύηση για τη νεολαία») σε εθνικό επίπεδο, τα οποία βοηθούν τους νέους στη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Εντούτοις, είναι της άποψης ότι ορισμένες άλλες πρωτοβουλίες χρήζουν περαιτέρω εξέτασης πριν από την υλοποίησή τους. Αυτή η άποψη αφορά κυρίως τη σύγκριση των ανώτατων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, τη δημιουργία μιας κάρτας «Νεολαία σε κίνηση», την καθιέρωση του προγράμματος «Η πρώτη σας θέση εργασίας μέσω του EURES», ή το μέλλον του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Μικροχρηματοδοτήσεων Progress.

1.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να προσδιορίσει τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους στήριξης της απασχόλησης των νέων. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται τα προγράμματα κατάρτισης, τα μέτρα και οι παροχές κοινωνικής ασφάλειας σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση, οι επιδοτήσεις προσλήψεων, η κατάλληλη μισθολογική και κοινωνική ασφάλιση, καθώς και ο επαγγελματικός προσανατολισμός. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι αυτά τα βήματα πρέπει να γίνουν με τη χρήση και την ενίσχυση τόσο του κοινωνικού διαλόγου όσο και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών.

1.8 Η πρωτοβουλία τονίζει πράγματι την εκπαίδευση και την απασχόληση, αλλά δεν δίνει επαρκή έμφαση στην ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου και στη συμμετοχή των νέων στην κοινωνία των πολιτών της ΕΕ. Θα πρέπει, επιπλέον, η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς να συμπεριληφθεί ως προτεραιότητα στις στρατηγικές για τους νέους και πρέπει να εισαχθούν τα απαραίτητα μέσα για την υλοποίησή τους, όπως η διατήρηση και η ενίσχυση του υφιστάμενου προγράμματος «Νεολαία σε δράση».

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα έπρεπε να είχαν συμπεριληφθεί στην πρωτοβουλία δράσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής και πολιτικής διάστασης της νεολαίας στην Ευρώπη. Ο τίτλος «Νεολαία σε κίνηση» πρέπει να αντικατοπτρίζεται στην ανακοίνωση όχι μόνο ως «σχετικά με» ή «για» τη νεολαία, αλλά και «μαζί με» τη νεολαία, τονίζοντας έτσι την ενεργό συμμετοχή των νέων στην εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προσθέσει στην πρωτοβουλία τις εν λόγω απαραίτητες δράσεις.

1.10 Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στις υπάρχουσες πηγές ενημέρωσης, όπως στην PLOTEUS, στην YOUTH και σε άλλες διαδικτυακές πύλες, μια νέα δέσμη πληροφοριών σχετικά με την ειδική ιστοσελίδα της πρωτοβουλίας. Η ενσωμάτωση νέων πληροφοριών στις υπάρχουσες ιστοσελίδες μπορεί να έχει περισσότερη επιτυχία και να διευκολύνει περισσότερο την πρόσβαση των νέων.

1.11 Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να γίνει πιο ελκυστική και να αντικατοπτρίζεται τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων: συχνά θα ήταν σκόπιμο τα κράτη μέλη, μέσω της παροχής διαφόρων ειδών κινήτρων, να ενθαρρύνουν τους εργοδότες για τη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών πρακτικής άσκησης και, στη συνέχεια, περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας για τους νέους.

1.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σημασία που δίνεται στη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Κατά τις διαπραγματεύσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με τις δημοσιονομικές προβλέψεις στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών, η Επιτροπή θα πρέπει να επικεντρωθεί ιδιαίτερα στο αν υπάρχουν ή όχι επαρκή κονδύλια για τις πρωτοβουλίες του ΕΚΤ, ιδίως δε για εκείνες που σχετίζονται με τη νεολαία.

1.13 Η ΕΟΚΕ θα εξετάσει προσεκτικά τη δυνητική συμβολή του ευρωπαϊκού συστήματος φοιτητικών δανείων, σύμφωνα με τις δυνατότητες και τα μέσα που υφίστανται ήδη.

2. Κύρια σημεία της πρωτοβουλίας της Επιτροπής

2.1 Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θέτει φιλόδοξους στόχους για την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην ΕΕ. Οι νέοι είναι βασικοί συντελεστές σε αυτή την προσπάθεια. Η ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση για όλους, η ομαλή και συνεχής ένταξη στην αγορά εργασίας, η αξιοπρεπής και επαρκώς αμειβόμενη εργασία, καθώς και οι πρωτοβουλίες για περισσότερη κινητικότητα είναι βασικές προϋποθέσεις για «**την απελευθέρωση του δυναμικού των νέων**»⁽¹⁾ και **κατ' αυτόν τον τρόπο, για την επίτευξη** των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Κατά συνέπεια, το σύνολο των μέτρων της πρωτοβουλίας «**Νεολαία σε κίνηση**» την καθιστούν μια από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής.

2.2 Η πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» αποσκοπεί να ενισχύσει τους στόχους και τις προτεραιότητες που καθορίζουν το στρατηγικό πλαίσιο για ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020) και να υλοποιήσει μέτρα για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- βελτίωση των προοπτικών των νέων για την πρόσβαση και την παραμονή τους στην αγορά εργασίας·
- πρόσβαση περισσότερων νέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση·
- προσαρμογή της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες των νέων·
- εξασφάλιση της δυνατότητας ότι, μέχρι το 2020, κάθε ευρωπαίος πολίτης θα μπορεί να σπουδάσει ή να ακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης στο εξωτερικό, εφόσον το επιθυμεί·
- μείωση της ανεργίας των νέων, αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας που είναι πιο προσίτες για τους νέους, εταιρική πρακτική άσκηση και επαγγελματική εμπειρία για τους φοιτητές που ενισχύουν την επιχειρηματικότητα τους·
- παροχή περισσότερης και καλύτερης ενημέρωσης σχετικά με τα μέσα της ΕΕ για την υποστήριξη της κινητικότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα μαθήματα, την κατάρτιση ή την πρακτική άσκηση στο εξωτερικό, κλπ.

2.3 Για κάθε έναν από τους τομείς προτεραιότητας καθορίζεται μια **σειρά νέων βασικών ενεργειών**. Αυτές περιλαμβάνουν προτάσεις που έχουν σχεδιαστεί ώστε να συμβάλουν με συγκεκριμένο τρόπο στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων.

(1) COM(2010) 477 τελικό.

3. Γενικές παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1 Η εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» συμβαδίζει με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Υπογραμμίζει τη νέα, ολιστική προσέγγιση θεωρώντας την πολιτική εκπαίδευσης και απασχόλησης των νέων στενά συνδεδεμένη με τις άλλες εμβληματικές πρωτοβουλίες και τους 5 πρωταρχικούς στόχους που έχουν τεθεί στο επίπεδο της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη συνεκτικότητας μεταξύ της ευρωπαϊκής και των εθνικών πολιτικών, καθώς και τη συμμετοχή και τον σημαντικό ρόλο των μη κυβερνητικών φορέων.

3.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η πρωτοβουλία θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης που έπληξε την Ευρώπη εδώ και πολλά χρόνια. Αυτό δεν μπορεί να αγνοηθεί, καθώς δεδηλωμένος στόχος είναι «η ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Έχει σημασία να αναρωτηθεί κανείς πώς η κρίση επηρεάζει επί του παρόντος την εργασιακή ασφάλεια, τα κοινωνικά δικαιώματα και όλα τα σχέδια φοιτητικής και εργασιακής κινητικότητας. Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντικό να τονισθεί η σχέση μεταξύ των προσανατολισμένων προς την οικονομία μέτρων που υιοθετούνται και του αντικτύπου που μπορεί να έχουν τα μέτρα αυτά σε υφιστάμενα ευρωπαϊκά σχέδια και προγράμματα μεγάλης αξίας για τους νέους. Θα πρέπει να αποφευχθεί οποιαδήποτε περικοπή. Αντίθετα, οι διαθέσιμοι πόροι θα πρέπει να εστιασθούν καλύτερα και ενδεχομένως να αυξηθούν σημαντικά.

3.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη χρησιμότητα της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση» ως αναπόσπαστο μέρος των μέτρων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και επικροτεί τις γενικές διατάξεις της ανακοίνωσης. Η πρωτοβουλία θα πρέπει πρώτα απ' όλα να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότερη διασύνδεση των διαφόρων ήδη υφιστάμενων και των μελλοντικών μέτρων και σχεδίων, με σκοπό τη βελτίωση των ευκαιριών για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι δραστηριότητες που αυξάνουν και ενισχύουν την κοινωνική και πολιτική διάσταση των νέων στην Ευρώπη παραλείφθηκαν από την πρωτοβουλία. Ο τίτλος «Νεολαία σε κίνηση» πρέπει να αντικαταπριζείται στην ανακοίνωση όχι μόνο ως «σχετικά με» ή «για» τη νεολαία, αλλά και «με» τη νεολαία, τονίζοντας έτσι την ενεργό συμμετοχή των νέων στην εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προσθέσει στην πρωτοβουλία τις εν λόγω απαραίτητες δράσεις.

3.4 Δεδομένου ότι η πρωτοβουλία αφορά δύο βασικούς τομείς, την εκπαίδευση και την απασχόληση, η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι δίνει έμφαση στην κινητικότητα, την ελκυστικότητα και την ποιότητα και συνδέεται έτσι με το στρατηγικό πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2020 (ET 2020), ιδιαίτερα δε με τους δύο πρώτους στρατηγικούς στόχους του. Είναι σημαντικό αυτή η πρωτοβουλία να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη μεγαλύτερη μαθησιακή κινητικότητα, στον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην ενίσχυση και την επικύρωση της τυπικής και μη τυπικής μάθησης, καθώς και στην εξασφάλιση αποδοτικών και διαρκών επενδύσεων στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.

3.5 Η ΕΟΚΕ χαίρεται επίσης το γεγονός ότι η πρωτοβουλία τονίζει τις σχέσεις μεταξύ των στόχων και της συνεχούς υλοποίησης του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων, των πιο

ανοιχτών εκπαιδευτικών συστημάτων, της βελτιωμένης καθοδήγησης και της εταιρικής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και εργοδοτών⁽²⁾. Κατά την υλοποίηση αυτής της πρωτοβουλίας, η ΕΟΚΕ συνιστά να εστιαστεί η προσοχή κυρίως στο άνοιγμα και στην προσαρμογή των εκπαιδευτικών συστημάτων στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας, μέσω της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης της πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση» στα υπάρχοντα εργαλεία μαθησιακής κινητικότητας όπως το Europass και το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS), καθώς και στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των εργοδοτών, των συνδικάτων, των φοιτητών και άλλων ενδιαφερομένων φορέων.

3.6 Η πρωτοβουλία τονίζει μεν την εκπαίδευση και την απασχόληση αλλά δεν δίνει επαρκή έμφαση στην ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου και στη συμμετοχή των νέων της ΕΕ στην κοινωνία των πολιτών της ΕΕ. Από αυτή την άποψη, η πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» δεν συμπορεύεται επαρκώς με τους στόχους της νέας στρατηγικής της ΕΕ για τους νέους, «Επένδυση και ενδυνάμωση» που υιοθετήθηκε το 2009, ούτε της Συνθήκης της Λισσαβόνας (άρθρο 165 παράγραφος 2) – η οποία ενισχύει τη διάσταση της αγωγής του πολίτη και της συμμετοχής των νέων στα κοινά–, αλλά ούτε και με τις δραστηριότητες που απευθύνονται σε αυτούς. Πρέπει να συμπεριληφθούν στην πρωτοβουλία οι βασικές δεξιότητες που σχετίζονται άμεσα με τον επιχειρηματικό κόσμο (όπως η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα), με την αγωγή του πολίτη, με την αλληλεγγύη και με την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής – δηλαδή με την πλήρη συμμετοχή των νέων στα κοινά, και επίσης να προβλεφθούν και να προστεθούν τα απαραίτητα μέτρα στήριξης.

3.7 Επιπλέον, η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να συμπεριληφθεί κατά προτεραιότητα στις στρατηγικές που σχεδιάζονται για τους νέους και να εισαχθούν ταυτόχρονα τα απαραίτητα μέσα για την υλοποίησή τους, όπως η διατήρηση και η ενίσχυση του υφιστάμενου προγράμματος «Νεολαία σε δράση».

3.8 Ορισμένες πτυχές που αφορούν τη μη εισαγωγή διακρίσεων, θα πρέπει να ενσωματωθούν σαφέστερα στην πρωτοβουλία. Η ΕΟΚΕ προτείνει να περιληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των νέων γυναικών και ανδρών. Απαιτείται επίσης να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ του τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών, όπως και οι δυσκολίες τις οποίες αυτοί αντιμετωπίζουν για την κατοχύρωση ίσων όρων και επαγγελματικών προσόντων. Τέλος, θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στην ένταξη των μειονεκτούντων νέων στην αγορά εργασίας.

3.9 Κρίνεται σκόπιμο να παρακολουθείται η επίτευξη των στόχων της πρωτοβουλίας και να μετράται με σαφείς δείκτες η πρόοδος ως προς την υλοποίησή τους, έτσι ώστε τα κράτη μέλη να μπορούν να εντείνουν τις προσπάθειές τους σε περίπτωση που αυτοί οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται εγκαίρως.

3.10 Στην ενότητα που ακολουθεί, η ΕΟΚΕ εξετάζει τους τομείς προτεραιότητας της ανακοίνωσης, εκθέτει τις παρατηρήσεις της και παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για κάθε μία από τις προτεινόμενες νέες βασικές δράσεις.

⁽²⁾ Με την ευρύτερη δυνατή έννοια και σε όλους τους τομείς – τον ιδιωτικό, τον δημόσιο και τον μη-κυβερνητικό.

4. Ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την παραγωγή βασικών ικανοτήτων και αριστείας

4.1 Πρόταση σχεδίου σύστασης του Συμβουλίου για τη μείωση της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο (2010).

4.1.1 Η μείωση της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα, ειδικά για ορισμένα κράτη μέλη. Είναι επίσης ένας από τους βασικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και πηγάζει άμεσα από τη δέση κριτηρίων αξιολόγησης του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2020. Σε μια εποχή όπου η οικονομική κρίση προκαλεί περικοπές στους προϋπολογισμούς, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διατήρησης και, ει δυνατόν, της αύξησης των πόρων που διατίθενται σε εθνικό επίπεδο και έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την πρόληψη της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο.

4.2 Δρομολόγηση Ομάδας υψηλού επιπέδου για τον αλφαριθμητισμό (2010)

4.2.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις μεθόδους που αποδείχθηκαν αποτελεσματικές για τη βελτίωση των ικανοτήτων των μαθητών και των φοιτητών και την εξάλειψη του αναλφαριθμητισμού στην ΕΕ. Επιπλέον, τονίζει τη σημασία των προγραμμάτων στα οποία συμμετέχουν νέοι που προέρχονται από κοινωνικά μειονεκτικές ομάδες και οικογένειες μεταναστών. Είναι σημαντικό η ομάδα υψηλού επιπέδου να δημιουργήσει ευκαιρίες για διάλογο και διαβούλευση με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

4.3 Αύξηση της ελκυστικότητας, της παροχής και της ποιότητας της επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης

4.3.1 Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη επανεξέτασης των στρατηγικών για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη μάθηση - συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Υπάρχει ανάγκη:

- πιο στοχευμένης εκπαίδευσης και κατάρτισης·
- προώθησης και αξιοποίησης ενός ευρύτερου φάσματος γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων·
- μείωσης της αναντιστοιχίας μεταξύ γνώσεων και δεξιοτήτων·
- υποστήριξης νέων πλαισίων μάθησης·
- ανάπτυξης δομών και ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης·
- συνεκτίμησης των ατομικών αναγκών.

4.3.2 Επομένως, η ΕΟΚΕ επικροτεί το ανακοινωθέν της Bruges, το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης και το οποίο ορίζει 11 μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους για την επόμενη δεκαετία (2011-2020). Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής κατάρτισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η επαγγελματική επιμόρφωση και κατάρτιση θα πρέπει να είναι ένας από τους πρώτους τομείς-στόχους που θα ωφεληθούν από τη μεγαλύτερη κινητικότητα.

4.4 Πρόταση πλαισίου ποιότητας για τους εκπαιδευόμενους

4.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τα μέτρα για την άρση των νομικών και διοικητικών φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των νέων που με

σκοπό την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης. Στο πλαίσιο του δομημένου διαλόγου με τους νέους εντοπίστηκε ένα άλλο βασικό πρόβλημα: η ποιότητα της πρακτικής άσκησης σε κάθε κράτος μέλος. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο θα πρέπει ως εκ τούτου να δρομολογήσει εθνική συζήτηση για την πρακτική άσκηση, την μαθητεία και την ποιότητα των εργασιακών συμβάσεων που προσφέρονται στους νέους. Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να αποτελεί μέρος των προγραμμάτων σπουδών και να έχει ισχυρό εκπαιδευτικό χαρακτήρα, ο οποίος θα επιτρέπει στους νέους να αποκτούν στη συνέχεια σταθερές, υψηλής ποιότητας και επαρκώς αμειβόμενες θέσεις εργασίας, χωρίς διακρίσεις.

4.4.2 Η απαίτηση σχετικά με ένα ποιοτικό πλαίσιο για την πρακτική άσκηση θα πρέπει να εφαρμοστεί σε κάθε μορφή μάθησης σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον, ανεξάρτητα από το αν αυτή εμπίπτει ή όχι σε τυπικά προγράμματα εκπαίδευσης ή γίνεται εθελοντικά εκτός του επισήμου πλαισίου διδασκαλίας. Η πρακτική άσκηση δεν πρέπει να αντικαταστήσει αυτήν καθ' εαυτήν την μόνιμη εργασία, αλλά πρέπει να προσφέρει στους ασκούμενους τις απαραίτητες δεξιότητες για την ομαλή μετάβαση στον κόσμο της εργασίας. Οι νέοι ασκούμενοι θα πρέπει να λαμβάνουν χρηματική αποζημίωση για κάθε πραγματική επαγγελματική δραστηριότητα που τους ανατίθεται και να διαθέτουν κοινωνική ασφάλιση. Προκειμένου αυτές οι πρακτικές ασκήσεις να καταστούν αποτελεσματικές και κατάλληλες για την αγορά εργασίας, είναι σημαντικό οι **κοινωνικοί εταίροι** να συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την οργάνωση, την υλοποίηση και τη χρηματοδότησή τους.

4.4.3 Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να γίνει πιο ελκυστική και να αντικατοπτρίζει τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων· συγχρόνως θα ήταν σκόπιμο τα κράτη μέλη, μέσω της παροχής διαφόρων ειδών κινήτρων, να ενθαρρύνουν τους εργοδότες για τη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών πρακτικής άσκησης και, στη συνέχεια, περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας για τους νέους, επί τη βάση της «Συμφωνίας πλαισίου περί αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς» που συνήψαν οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι.

4.5 Πρόταση σχεδίου σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση και την επικύρωση της άτυπης και της ανεπίσημης μάθησης (2011)

4.5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εδώ και πολύ καιρό αυτό το θέμα ως μείζονος σημασίας και συνεπώς υποστηρίζει τη λήψη πρόσθετων μέτρων επ' αυτού. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την έμφαση που δίνεται στην επικύρωση των άτυπων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η συζήτηση γύρω από τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί η επικύρωση αυτή, θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί στην ποιότητα της μη εγκύκλιας εκπαίδευσης και της κατάρτισης, στην εποπτεία και στον έλεγχο της. Από τα μέτρα για την ενίσχυση της άτυπης μάθησης θα πρέπει να επωφεληθούν οι πάντες και όχι μόνο όσοι νέοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση (όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση). Η άτυπη μάθηση, η οποία παρέχεται κυρίως από τις ΜΚΟ μέσω εθελοντικών δραστηριοτήτων, είναι ένας σημαντικός τρόπος με τον οποίο οι νέοι μπορούν να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται στον κόσμο του σήμερα, ιδίως όσον αφορά τη δημιουργικότητα, την ομαδική εργασία, την επίλυση προβλημάτων, τις γλωσσικές δεξιότητες, την πολυπολιτισμική συνείδηση, την κατανόηση, καθώς και το αίσθημα πρωτοβουλίας και ευθύνης.

4.5.2 Όσον αφορά την επικύρωση της ανεπίσημης μάθησης, οι εργοδότες θα διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο για την αποδοχή της, ενώ κρίσιμος θα είναι και ο ρόλος των ιδρυμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4.5.3 Όσον αφορά την αναγνώριση της άτυπης και ανεπίσημης μάθησης, υπάρχουν ήδη ορισμένες ορθές πρακτικές σε εθνικό επίπεδο, όπως το «Profilpass» στη Γερμανία και το «Keys to life» στη Δημοκρατία της Τσεχίας, οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εκπόνηση του σχεδίου σύστασης του Συμβουλίου. Η Επιτροπή θα πρέπει να συμβάλει στον πολλαπλασιασμό και στην ανάλυση των ορθών πρακτικών και να λάβει επίσης υπόψη το ευρύ φάσμα διαφορετικών καταστάσεων, παραδόσεων, και πραγματικών συνθηκών που παρατηρούνται στην επικράτεια της ΕΕ.

5. Προώθηση της ελκυστικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την οικονομία της γνώσης

5.1 Υποστήριξη της μεταρρύθμισης και του εκσυγχρονισμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την παρουσίαση ανακοίνωσης (2011), η οποία θα καθορίσει μια νέα ενισχυμένη ατζέντα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

5.1.1 Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ώστε η ΕΕ να ηγηθεί των κοινωνιών που βασίζονται στη γνώση, την καινοτομία και την ανάπτυξη. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και η επίτευξη των στόχων της διαδικασίας της Μπολόνιας, η προαγωγή της μεγαλύτερης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα – με την επανεξέταση και την ενίσχυση των συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση – και η αναγνώριση της σημασίας της κοινωνικής διάστασης στην εκπαίδευση θα βοηθήσουν τους νέους απόφοιτους να αποκτήσουν επιτυχημένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και θα άρουν τα εμπόδια που παρακωλύουν την ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση, και τα οποία εξακολουθούν να υφίστανται όσον αφορά τις κοινωνικές ανισότητες, το φύλο, την εθνικότητα, κλπ.

5.2 Σύγκριση των αποτελεσμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

5.2.1 Αν και ένας από τους στόχους είναι ο προσδιορισμός σημείων αναφοράς για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων και των επιτευγμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της προσεκτικής επιλογής των κριτηρίων (σε στενή συνεργασία με ειδικούς σε θέματα εκπαίδευσης, με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και με τον ιδιωτικό τομέα), δεδομένου ότι αυτός ο τομέας είναι πολύ ευαίσθητος. Η ΕΟΚΕ συζητεί τις ανησυχίες για την πιθανή παρέκταση των μεθόδων αξιολόγησης ή κατάταξης που χρησιμοποιούνται σε άλλους τομείς και εκφράζει τις αμφιβολίες της σχετικά με το κατά πόσον η δημιουργία ενός νέου πολυδιάστατου συστήματος (ή κλίμακας) κατάταξης των πανεπιστημίων αποτελεί αρμοδιότητα της ΕΕ.

5.3 Πρόταση για ένα πολυετές στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας (2011)

5.3.1 Όσον αφορά το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας (2011), η ΕΟΚΕ παραπέμπει την Επιτροπή στις πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις και συστάσεις που εκπόνησε τα τελευταία χρόνια σχετικά με αυτό το θέμα ⁽³⁾.

⁽³⁾ Σχετικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ: «Επανεξέταση της κοινοτικής πολιτικής για την καινοτομία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο», ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σελ. 80 και «Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία (Στρατηγική της Λισσαβώνας)», «ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σελ. 17.

6. Υποστήριξη σθεναρής ανάπτυξης της διακρατικής μάθησης και της εργασιακής κινητικότητας για τους νέους

6.1 Δημιουργία ειδικού δικτυακού τόπου για τη «Νεολαία σε κίνηση» για πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες μάθησης και κινητικότητας στην ΕΕ (2010).

6.1.1 Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στις υπάρχουσες πηγές ενημέρωσης, όπως στην PLOTEUS, στην YOUTH και σε άλλες διαδικτυακές πύλες, μια νέα δέσμη πληροφοριών, διότι η ενσωμάτωση νέων πληροφοριών στις υπάρχουσες ιστοσελίδες μπορεί να έχει περισσότερη επιτυχία και να διευκολύνει την πρόσβαση των νέων. Θα πρέπει επίσης να δημιουργηθεί και να ενσωματωθεί σε αυτές τις ιστοσελίδες μια ενσωματωμένη βάση δεδομένων που να περιέχει την προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης και εθελοντικής εργασίας.

6.2 Πρόταση σχεδίου σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων (2010)

6.2.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ενίσχυση ειδικών μέτρων για την επίτευξη μεγαλύτερης μαθησιακής κινητικότητας και την εφαρμογή των συμπερασμάτων των δημόσιων διαβουλεύσεων σχετικά με τις προτάσεις της Πράσινης Βίβλου «Προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων». Η ΕΟΚΕ διαδραμάτισε ενεργό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο κατά το 2009 και προέβη στη διατύπωση αρκετών πολύτιμων συστάσεων ⁽⁴⁾. Πρέπει να ληφθούν μέτρα πριν, κατά τη διάρκεια, καθώς και μετά την εφαρμογή προγράμματος κινητικότητας.

6.3 Δημιουργία μιας κάρτας «Νεολαία σε κίνηση»

6.3.1 Η πρωτοβουλία δεν αναφέρει με αρκετή σαφήνεια αν αποσκοπεί στη δημιουργία μιας νέας κάρτας ή όχι, ή ακόμα αν θέλει να δώσει νέα ώθηση στην υφιστάμενη κάρτα Youth 26. Η προστιθέμενη αξία κάθε νέας κάρτας πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς και να συγκρίνεται με τις ήδη υφιστάμενες.

6.4 Δημοσίευση κατευθυντήριων γραμμών για τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί των δικαιωμάτων των σπουδαστών που μετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας (2010)

6.4.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρόκειται για θετικό μέτρο και τονίζει ότι οι αποφάσεις θα πρέπει να δημοσιεύονται με ευέλικτη και κατανοητή μορφή που να είναι προσιτή και εύχρηστη, ακόμα και για μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

6.5 Πρόταση για ένα ευρωπαϊκό διαβατήριο δεξιοτήτων (2011)

6.5.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων. Πιστεύει ότι τα υπάρχοντα διαβατήρια (το Europass και το youth passport) θα πρέπει να συνδυαστούν σε ένα ολοκληρωμένο μέσο το οποίο θα περιλαμβάνει σε ένα ενιαίο έντυπο, ένα παραδοσιακό βιογραφικό, την τυπική (Europass) και την άτυπη ή ανεπίσημη μάθηση. Οι νέοι δεν είναι πεπεισμένοι για τη χρησιμότητα του μεγάλου αριθμού εργαλείων που συνεχώς αναφέρονται αλλά εξακολουθούν να μην είναι πολύ αποτελεσματικά.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινη Βίβλος - Προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων», ΕΕ C 255 της 22.09.2010, σελ. 81.

Η επιτυχία του ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την υποδοχή του από τους εργοδότες και από τη χρήση του από τους νέους, στη διάθεση των οποίων να τεθούν τα απαραίτητα μέτρα για την παροχή συμβουλών και στήριξης.

6.6 Υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Η πρώτη σας θέση εργασίας μέσω του EURES»

6.6.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει οποιαδήποτε μορφή ενίσχυσης μεγιστοποιεί τις προοπτικές απασχόλησης των νέων. Είναι δε της άποψης ότι μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη τόσο η ενίσχυση του EURES και των άλλων διαδικτυακών πύλων όσο και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

6.7 Δημιουργία, κατά το 2010, ενός ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης κενών θέσεων εργασίας

6.7.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την τακτική δημοσίευση του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης κενών θέσεων εργασίας, καθώς αυτό παρέχει πολύτιμη και ενημερωμένη επισκόπηση των εξελίξεων στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

6.8 Παρακολούθηση της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων

6.8.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί καταρχήν ότι η εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ωφελεί τους νέους και πρέπει να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς (αυτό το μέτρο έχει τεθεί σε ισχύ εδώ και καιρό). Εντούτοις, η Επιτροπή δεν αναφέρει με σαφήνεια ούτε τον τρόπο με τον οποίο θα οργανωθεί η παρακολούθηση της νομοθεσίας, ούτε τον τρόπο παροχής κινήτρων στους νέους που βρίσκονται εν κινήσει.

7. Πλαίσιο για την απασχόληση των νέων

7.1 Προσδιορισμός των πιο αποτελεσματικών μέτρων για την υποστήριξη της απασχόλησης των νέων

7.1.1 Η ανεργία των νέων, η οποία προκαλούσε ανησυχία ήδη πριν από την κρίση, είναι πλέον ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Όπως τονίζεται στην πρωτοβουλία, «**Η ανεργία των νέων είναι απαράδεκτα υψηλή** και ανέρχεται σχεδόν σε 21 %». **Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της απασχόλησης κατά 75 % για τον πληθυσμό ηλικίας 20-64 ετών, πρέπει να βελτιωθεί ριζικά η μετάβαση των νέων στην αγορά εργασίας.** ⁽⁵⁾ Η σημασία των μέτρων που βοηθούν στη διασφάλιση μιας μόνιμης και επαρκώς αμειβόμενης θέσης απασχόλησης υψηλής ποιότητας από την αρχή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας δεν πρέπει να υποτιμάται. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτεινόμενες πρωτοβουλίες και καλεί την Επιτροπή να πείσει τα κράτη μέλη να αναλάβουν πραγματικές δεσμεύσεις -με τη συναίνεση των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων

⁽⁵⁾ Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat) Eurostat για τον Ιανουάριο του 2011, το συνολικό ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ των 27 ανήλθε σε 9,6 %. Η ανεργία των νέων, (που αφορά τα άτομα κάτω των 25 ετών) ανήλθε σε 21 %. Οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν η Ισπανία (43,6 %), η Σλοβακία (36,6 %) και η Λιθουανία (35,2 %).

φορέων- με σκοπό τη δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους. Η ΕΟΚΕ στηρίζει σαφώς τη δήλωση του κειμένου, σύμφωνα με την οποία «**Η ρύθμιση των αποδοχών και το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας μπορούν να αποτελέσουν κίνητρο για την απασχόληση νεοεισερχόμενων, αλλά δεν πρέπει να συμβάλουν στην εργασιακή ανασφάλεια. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν επίσης να παίξουν θετικό ρόλο στον καθορισμό συμφωνημένων και διαφοροποιημένων πρώτων αποδοχών**», με παράλληλη τήρηση της αρχής της ισότητας αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.

7.1.2 Η αντιμετώπιση της κατάστασης των νέων στις σημερινές αγορές εργασίας είναι βασικό στοιχείο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Για να στεφθεί με επιτυχία, απαιτείται να εξασφαλιστεί ότι τα ταλέντα των σημερινών νέων χρησιμοποιούνται καλύτερα και δεν σπαταλούνται.

7.1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες εντοπισμού των πιο αποτελεσματικών μέτρων για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων, όπως τα προγράμματα κατάρτισης, τα μέτρα και τα οφέλη από την ασφάλεια σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση, οι επιδοτήσεις προσλήψεων και η κατάλληλη μισθολογική και κοινωνική ασφάλιση. Επίσης, η Επιτροπή σωστά δίνει έμφαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό. Όταν οι νέοι άνθρωποι καλούνται να αποφασίσουν σχετικά με τη μελλοντική τους σταδιοδρομία, θα πρέπει να διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά τις διάφορες επιλογές εκπαίδευσης που τους προσφέρονται, να έχουν σαφή ιδέα των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις πιθανές εξελίξεις στην αγορά εργασίας, προκειμένου να σχεδιάσουν το μέλλον τους ανάλογα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα κατά την προετοιμασία και την αναζήτηση της πρώτης θέσης εργασίας.

7.2 Καθιέρωση της συστηματικής παρακολούθησης της κατάστασης των νέων εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης

7.2.1 Μια άλλη συνέπεια της τρέχουσας κρίσης είναι ο αυξανόμενος αριθμός νέων που βρίσκονται χωρίς δουλειά, εκπαίδευση ή κατάρτιση. Ωστόσο, μέχρι τώρα ήταν δύσκολο να σχηματίσει κανείς γενική εικόνα της σοβαρότητας του φαινομένου σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και του αντικτύπου του στην ψυχική υγεία και ευεξία των νέων. Η ΕΟΚΕ επομένως επικροτεί την πρόταση περί καθιέρωσης συστηματικής παρακολούθησης σε αυτόν τον τομέα.

7.3 Θέσπιση, με τη στήριξη του προγράμματος PROGRESS, ενός νέου προγράμματος αμοιβαίας μάθησης για τις ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (2010)

7.3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την ενέργεια και συνιστά τη στροφή κυρίως προς την ενοποίηση των υφιστάμενων δραστηριοτήτων, τη χρηματοδότηση και την ανταλλαγή εμπειριών. Η ύπαρξη αποτελεσματικών και κατάλληλων δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης είναι ζωτικής σημασίας. Εντούτοις, σε ορισμένα κράτη μέλη, αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται από ιδιωτικούς φορείς, κάποιον από τους οποίους υπόκεινται σε ανεπαρκείς ρυθμίσεις ρυθμίζονται και ελέγχους. Η προσφορά σταθερής εργασίας υψηλής ποιότητας, με παράλληλη κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων, είναι ζωτικής σημασίας. Σε αυτόν τον τομέα, όπως και σε άλλους τομείς, η συμβολή των κοινωνικών εταίρων είναι εξαιρετικά σημαντική.

7.4 Ενίσχυση του διμερούς και περιφερειακού διαλόγου επί θεμάτων πολιτικής για την απασχόληση των νέων με τους στρατηγικούς εταίρους της ΕΕ

7.4.1 Η ΕΟΚΕ τίθεται υπέρ της ενίσχυσης της διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας τόσο με οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ, η Ένωση για τη Μεσόγειο, η Ανατολική Εταιρική Σχέση, τα Δυτικά Βαλκάνια, όσο και στο πλαίσιο των σχέσεων της ΕΕ με τη Λατινική Αμερική, την Καραϊβική και με άλλες περιοχές του κόσμου με τις οποίες θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνεργασίας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για ζητήματα που αφορούν τους νέους οι οποίοι προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

7.5 Ενθάρρυνση των νέων επιχειρηματιών να κάνουν περισσότερη χρήση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Μικροχρηματοδοτήσεων Progress

7.5.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον νέο μηχανισμό μικροχρηματοδοτήσεων, ως νέο τρόπο προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας σε πολύ μικρές επιχειρήσεις ⁽⁶⁾. Εντούτοις, αν και δεν υπάρχουν σχέδια για παράταση του εν λόγω μηχανισμού στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών της ΕΕ μετά το 2013, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα πρέπει να εξεταστεί σε περίπτωση που αποδειχθεί η αξία του μηχανισμού αυτού.

7.5.2 Ο δομημένος διάλογος που βρίσκεται σε εξέλιξη με τη νεολαία νέους δείχνει ότι οι νέοι που αποφοιτούν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση έχουν ανάγκη από ειδική υποστήριξη σε δύο τομείς που πρέπει να ληφθούν υπόψη: i) εύρεση του απαιτούμενου κεφαλαίου έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ii) παροχή καθοδήγησης και βοήθειας σε πρακτικά ζητήματα.

7.6 Εξασφάλιση των συνθηκών ώστε όλοι οι νέοι να βρίσκονται σε θέση εργασίας, σε συμπληρωματική εκπαίδευση ή σε μέτρα ενεργοποίησης εντός τεσσάρων μηνών από το τέλος της σχολικής ζωής και παροχή αυτού του πλαισίου ως «Εγγύηση για τη νεολαία».

7.6.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική την ιδέα ανάπτυξης ενός μέσου σε εθνικό επίπεδο που θα μπορούσε να βοηθήσει τους νέους να ξεπεράσουν τα εμπόδια που προκύπτουν κατά τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Οι θετικές εμπειρίες που έχουν αποκομίσει ορισμένα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν από κοινού ως παράδειγμα. Μακροπρόθεσμα, η «Εγγύηση για τη νεολαία» μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

7.7 Εξασφάλιση σωστής ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων σε παροχές και των στοχευόμενων μέτρων ενεργοποίησης βάσει αμοιβαίας υποχρέωσης

7.7.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το μέτρο της αμοιβαίας υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών ενεργοποίησης για τους νέους που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό και του εκσυγχρονισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας, κλπ. Υποστηρίζει

επίσης την ενίσχυση των λειτουργιών ενεργοποίησης και παροχής κινήτρων των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, ούτως ώστε οι νέοι να μην εξαρτώνται για μεγάλο χρονικό διάστημα από τις κοινωνικές παροχές.

7.8 Σε κατακερματισμένες αγορές εργασίας, καθιέρωση μιας «ενιαίας σύμβασης» αορίστου χρόνου με επαρκή διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου και σταδιακή αύξηση των δικαιωμάτων προστασίας

7.8.1 Η έννοια της «ενιαίας σύμβασης» αορίστου χρόνου μπορεί να είναι ένα από τα μέτρα που δύνανται να συμβάλλουν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ αυτών που εντάσσονται στην αγορά εργασίας και αυτών που αποκλείονται από αυτήν. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των σημαντικών διαφορών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την πρόσβαση των νέων στην αγορά εργασίας. Μερικά από τα πιο άκαμπτα συστήματα εμποδίζουν τους νέους να βρουν εργασία, ενώ σε άλλα υπάρχουν μεν περισσότερες προσφορές, οι οποίες όμως αφορούν συμβάσεις μικρής διάρκειας που είναι υπερβολικά ευέλικτες και δεν προσφέρουν πλήρη πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα μέτρα που θα υιοθετηθούν απαιτείται να διασφαλίζουν ότι αποφεύγεται οποιαδήποτε διάκριση λόγω ηλικίας, φύλου ή κάποιου άλλου αιτίου.

8. Αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ

8.1 Καλύτερη προβολή της βοήθειας που μπορεί να προσφέρει το ΕΚΤ στους νέους και πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων του

8.1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σημασία που δίνεται στη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). τις δημοσιονομικές προβλέψεις στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών, η Επιτροπή θα πρέπει να επικεντρωθεί ιδιαίτερα στο αν υπάρχουν ή όχι επαρκή κονδύλια για τις πρωτοβουλίες του ΕΚΤ, ιδίως δε για εκείνες που σχετίζονται με τη νεολαία. Θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί η ενίσχυση της διάστασης της νεολαίας και σε άλλα προγράμματα.

8.2 Διασφάλιση ότι το Ταμείο ωφελεί τους νέους στο άμεσο μέλλον και χρησιμοποιείται με ταχείς ρυθμούς για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

8.2.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να γίνει εκτενής χρήση των τρεχουσών δυνατοτήτων που προσφέρει το ΕΚΤ, καθώς και ότι υπάρχουν και άλλα ταμεία τα οποία θα πρέπει να συμπεριλάβουν τους παραπάνω στόχους στις οριζόντιες προτεραιότητές τους.

8.3 Αναθεώρηση όλων των προγραμμάτων της ΕΕ που προάγουν την μαθησιακή κινητικότητα και την εκπαίδευση σε αυτόν τον τομέα

8.3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση περί διεξαγωγής δημόσιων διαβουλεύσεων με σκοπό την παρακολούθηση της συμβολής που έχει η κινητικότητα στη μάθηση. Θα επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται σε αυτόν τον τομέα, συνεκτιμώντας παράλληλα τις νέες δημοσιονομικές προοπτικές.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία (Στρατηγική της Λισσαβώνας)», ΕΕ C 256, 27.10.2007, σελ. 17-26.

8.3.2 Η ανακοίνωση της Επιτροπής δεν αναφέρεται στον ρόλο που διαδραματίζουν τα ευρωπαϊκά προγράμματα εκμάθησης για την υποστήριξη της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα κοινά και της συμμετοχής των νέων. Είναι σαφές ότι μια ποιοτική εκπαίδευση και μια ισχυρή αγορά εργασίας συμβάλλουν στην ανάπτυξη στην ΕΕ· θα πρέπει όμως να συνοδεύονται και από μέσα για την προαγωγή της συμμετοχής στην κοινωνία, έτσι ώστε οι νέοι να «οικειοποιηθούν» και να επωμισθούν την εξέλιξη και τις πολιτικές της. Ως προς τούτο, οι νέοι εργαζόμενοι οι οργανώσεις νεολαίας μπορούν να διαδραματίσουν εδώ σημαντικότερο ρόλο. Ταυτοχρόνως θα πρέπει να διευρυνθούν οι δυνατότητες συμμετοχής του πολίτη σε εθελοντικές δραστηριότητες.

8.3.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα μέτρα κατά της κρίσης δεν θα πρέπει να συνεπάγονται την παραίτηση από την υποστήριξη της άτυπης μάθησης, καθώς ο ρόλος που αυτή διαδραματίζει αποκτά ολοένα και περισσότερη σημασία και αποτελεί ήδη κρίσιμο παράγοντα για το μέλλον και την εξέλιξη των νέων.

8.4 *Εξέταση της σκοπιμότητας θέσπισης ευρωπαϊκού συστήματος για τα φοιτητικά δάνεια, με σκοπό την αύξηση της διασυνοριακής κινητικότητας των φοιτητών*

8.4.1 Η ΕΟΚΕ θα εξετάσει με προσοχή τη δυναμική συμβολή της εν λόγω δράσης σε σχέση με τις δυνατότητες και τα μέσα που ήδη υπάρχουν. Οι εκθέσεις αξιολόγησης των προγραμμάτων κινητικότητας καταδεικνύουν ότι το κυριότερο εμπόδιο που παρακωλύει την αύξηση της κινητικότητας συνίσταται στη χρηματοδότηση των σπουδαστών· ωστόσο, για την ενδεδειγμένη υποστήριξη του στόχου περί κινητικότητας –20 % έως το έτος 2020– θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην προσβασιμότητα και στο ύψος των οικονομικών ενισχύσεων. Η διαδικασία για την χορήγηση δανείων απαιτείται να καταρτιστεί με προσοχή και πρέπει να ενημερωθούν οι νέοι για αυτήν, δεδομένου ότι είναι σημαντικό να αποφευχθεί, στο μέτρο του δυνατού, ο εγκλωβισμός τους σε έναν «φαύλο κύκλο χρέους.»

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος»

COM(2010) 672 τελικό

(2011/C 132/11)

Εισηγητής: **ο κ. CHIRIACO**

Στις 18 Νοεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος

COM(2010) 672 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 197 ψήφους υπέρ, 26 ψήφους κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το έγγραφο και τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επισημαίνει ότι πολλές από τις παρατηρήσεις που έχει διατυπώσει η ΕΟΚΕ σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση. Η ΕΟΚΕ ζητεί εκ νέου από την Επιτροπή να εξασφαλίσει την καλύτερη αποσαφήνιση της σχέσης μεταξύ των στόχων, των χρηματοδοτικών πόρων και των μέσων της ΚΓΠ μετά το 2013. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ πρέπει να εφαρμοστεί κατά τρόπο που να εγγυάται την αποδοτικότητα της γεωργίας και τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος για τους γεωργούς σε ολόκληρη την ΕΕ.

1.2. Πρωταρχική αποστολή της ΚΓΠ είναι να ενισχύσει τον ρόλο των γεωργών ως παραγωγών ειδών διατροφής καθημερινής χρήσης καθώς και, ολοένα και περισσότερο, πράσινης και αειφόρου ενέργειας. Η γεωργία και η δασοκομία, ωστόσο, θα πρέπει να ενισχύσουν τη σημαντική συμβολή της στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα μεγάλα θέματα της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, της λειψυδρίας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας⁽¹⁾ και της εδαφικής ανάπτυξης.

1.3. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να μη λαμβάνεται υπόψη η ιστορική περίοδος αναφοράς για τον προσδιορισμό του ύψους των ενισχύσεων και υπογραμμίζει τη σημασία των άμεσων ενισχύσεων στο πλαίσιο της ΚΓΠ για τη διατήρηση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου. Αυτές οι ενισχύσεις έχουν θεμελιώδη σημασία, καθώς λειτουργούν ως ουσιαστικό αντάλλαγμα για τα κοινωνικά επιθυμητά υψηλά πρότυπα στην ΕΕ και αντισταθμίζουν την ελλιπή αναγνώριση από την αγορά της κοινωνικής προσφοράς της

γεωργίας. Επίσης, λειτουργούν ως δικλίδες ασφαλείας για την εξασφάλιση του εισοδήματος των αγροτών σε αγορές που χαρακτηρίζονται από ολοένα και μεγαλύτερη αστάθεια. Αυτά τα αγαθά και οι υπηρεσίες κοινής ωφελείας αφορούν, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, την αειφόρο ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών, τη μείωση της φτώχειας, την επισιτιστική ασφάλεια, την προστασία της εργασίας και των καταναλωτών.

1.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης απαραίτητο να μην διαταράξει η διαδικασία επανεξέτασης τους στόχους και τους μηχανισμούς λειτουργίας της ΚΓΠ για τη στήριξη των φορέων της αγροτικής, τροφικής και περιβαλλοντικής αλυσίδας κατά τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να προβλεφθεί επαρκής μεταβατική περίοδος η οποία να είναι σύμφωνη με τη διάρκεια της νέας περιόδου προγραμματισμού που λήγει το 2020, ώστε να μπορούν οι γεωργοί, ιδίως δε όσοι έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις υπό συγκεκριμένες συνθήκες, να προσαρμοστούν στην εγκατάλειψη του κριτηρίου της ιστορικής περιόδου αναφοράς για την ποσοτική εκτίμηση της αξίας της ενιαίας ενίσχυσης. Σε ό,τι αφορά τα νέα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η προθεσμία για την έξοδο από το απλοποιημένο καθεστώς ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης λήγει το 2013. Η ΕΟΚΕ ζητεί, τέλος, να επιβεβαιωθεί ένα μέσο εθνικής και περιφερειακής ευελιξίας όπως προβλέπεται στο άρθρο 68⁽²⁾ για την παροχή ειδικών μορφών στήριξης και να εξασφαλιστεί πλήρης συντονισμός με τα μέτρα του δεύτερου πυλώνα, της κοινής οργάνωσης της αγοράς οπωροκηπευτικών και των μέτρων προώθησης.

⁽¹⁾ COM(2010) 548 - Αξιολόγηση 2010 της εφαρμογής του προγράμματος δράσης της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσων στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005, (ΕΚ) αριθ. 247/2006, (ΕΚ) αριθ. 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 (ΕΕ L 30 της 31.1.2009, σ. 16).

1.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο να περιοριστεί η παροχή στήριξης στο πλαίσιο της ΚΓΠ μόνο στους ενεργούς γεωργούς με την προώθηση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου και με τη χρήση των παρεμβάσεων τόσο του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα. Όλες οι ενισχύσεις του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίλυση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών προβλημάτων. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να δώσει έναν ορισμό του ενεργού γεωργού ο οποίος να εφαρμόζεται σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ προτείνει ο ορισμός του ενεργού γεωργού να καλύπτει την απαίτηση παραγωγής και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της απευθείας πώλησης στις τοπικές αγορές και της δημιουργίας δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών κοινωνικής ωφέλειας.

1.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί δεδομένο ότι η πολιτική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να εξασφαλίζει τις συνθήκες άσκησης των γεωργικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την ΕΕ, πρέπει να συνεχίσει να είναι ο στόχος της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να μην καταργηθούν οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα στους ενεργούς γεωργούς σε μειονεκτικές περιοχές από πλευράς φυσικών και κλιματικών συνθηκών. Η πρόσθετη ενίσχυση που αναφέρεται στις εκτάσεις για τους γεωργούς σε μειονεκτούσες περιοχές μπορεί να αποτρέψει την εγκατάλειψη της γεωργικής παραγωγής στην επικράτεια της ΕΕ και να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της επισιτιστικής ασφάλειας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δημοσιεύσει το συντομότερο δυνατό την πρότασή της για την αναθεώρηση των κριτηρίων εντοπισμού των άλλων μειονεκτικών περιοχών (ενδιάμεσων περιοχών) προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια ορθή διαβούλευση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

1.7. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έγκριση του ανώτατου ορίου των πληρωμών που πρέπει να εφαρμόζεται λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης της γεωργίας της χώρας ή της συγκεκριμένης περιφέρειας. Η ΕΟΚΕ προτείνει να εφαρμοστεί ο προσδιορισμός των ανωτάτων ορίων σε σχέση με τα επίπεδα έντασης της εργασίας αμειβόμενης ή μη στην επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας του γεωργού, και να εξασφαλιστεί με τον τρόπο αυτό η αιτιολόγηση, από κοινωνικής πλευράς, της χρήσης των οικονομικών πόρων για τη λειτουργία της ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξάλλου αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που σχηματίζονται από συνεταιρισμούς και ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων, για τη μεταφορά των πληρωμών προς την πλειοψηφία των μελών τους.

1.8. Η νέα ΚΓΠ θα πρέπει να επιμείνει στην προτεραιότητα να εξασφαλίσει πως η ΕΕ θα διαθέτει ανταγωνιστικό και καινοτόμο κλάδο γεωργίας και τροφίμων, ο οποίος θα είναι σε θέση να βελτιώσει τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, τις συνθήκες εργασίας και ασφάλειας των εργαζομένων στη γεωργία λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς για την κατανομή των ενισχύσεων την πλήρη συμμόρφωση με τις κοινωνικές ρήτρες, με ιδιαίτερη εστίαση στον σεβασμό των νόμων και των συμβάσεων εργασίας.

1.9. Η Επιτροπή πρέπει να καταστήσει σαφή την εφαρμογή των «πράσινων» άμεσων ενισχύσεων με την υποβολή μιας οριστικής αξιολόγησης των επιπτώσεων της πρότασης αυτής στα υφιστάμενα περιβαλλοντικά προγράμματα του δεύτερου πυλώνα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει πιθανές εναλλακτικές προσεγγίσεις. Μια πρόταση θα ήταν να υπαχθεί η πληρωμή της οικολογικής συνιστώσας των άμεσων ενισχύσεων στην υποχρεωτική συμμετοχή σε ορισμένα περιβαλλοντικά μέτρα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν

πραγματικά τη συγκεκριμένη έκταση με την προϋπόθεση τα οικονομικά κίνητρα να καλύπτουν πλήρως το κόστος και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες να μειωθούν στο ελάχιστο. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει να καταρτίσει κατάλογο των αντίστοιχων μέτρων, από τα οποία οι γεωργοί να μπορούν να επιλέξουν αυτά που ανταποκρίνονται καλύτερα στην ιδιαίτερη κατάσταση τους. Η παροχή των ενισχύσεων αυτών θα πρέπει να είναι δομημένη σε περιφερειακό επίπεδο, έτσι ώστε να συμβάλει στην αύξηση του εισοδήματος.

1.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί μια αποτελεσματική μεταρρύθμιση της ΚΓΠ μετά το 2013 χωρίς να υπάρχουν σαφή στοιχεία σχετικά με τις αποφάσεις που αφορούν το ύψος και τη σύνθεση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ πιστεύει, ωστόσο, ότι είναι αναγκαίο να επιβεβαιωθεί το ποσοστό του προϋπολογισμού που διατίθεται έως τώρα από την ΕΕ για την ΚΓΠ.

1.11. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το περαιτέρω άνοιγμα των γεωργικών αγορών της ΕΕ θα οδηγήσει σε εντονότερη ανταγωνιστική πίεση και ότι οι τιμές των παραγωγών θα επηρεάζονται σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό από την αστάθεια των διεθνών αγορών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι τα υφιστάμενα μέσα δεν επαρκούν για τη δέουσα σταθεροποίηση των αγορών. Το γεγονός αυτό πρέπει να αντανακλάται στην επικείμενη μεταρρύθμιση όχι μόνο κατά τον νέο προσανατολισμό των άμεσων ενισχύσεων, αλλά και για λόγους προσαρμογής των μέσων σταθεροποίησης των αγορών.

2. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης

2.1 Στόχοι της ΚΓΠ

2.1.1 Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ΚΓΠ μετά το 2013 πρέπει να συμβάλει στους ακόλουθους στόχους⁽³⁾:

- βιώσιμη παραγωγή τροφίμων οικονομικά αποδοτική·
- βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και δράση για την κλιματική αλλαγή·
- διατήρηση της εδαφικής ισορροπίας και ποικιλίας των αγροτικών ζωνών.

2.2 Τα μέσα της μελλοντικής ΚΓΠ

2.2.1 Σύμφωνα με την Επιτροπή οι αποσυνδεδεμένες από την παραγωγή άμεσες ενισχύσεις εξακολουθούν να αποτελούν το βασικό εργαλείο στήριξης της ευρωπαϊκής γεωργίας (βασική αποσυνδεδεμένη άμεση ενίσχυση του αυτού ύψους για όλους τους γεωργούς συγκεκριμένης περιοχής ή κράτους μέλους). Με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της δίκαιης κατανομής, προβλέπεται η μετάβαση από τις ιστορικές ενισχύσεις στη σταθερή και ενιαία

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανακοίνωση τύπου IP /10/1527 της 18ης Νοεμβρίου 2010.

στρεμματική ενίσχυση (βασική πληρωμή). Ωστόσο, οι οικονομικές και γεωφυσικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί, οι οποίες διαφέρουν από τη μία περιοχή της ΕΕ στην άλλη, συνηγορούν υπέρ της δίκαιης κατανομής των άμεσων ενισχύσεων. Η ενίσχυση αυτή θα βασίζεται σε μεταβιβάσιμους τίτλους που θα εφαρμόζονται στις γεωργικές εκτάσεις και θα εξαρτώνται από την τήρηση των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης, οι οποίες θα πρέπει να απλοποιηθούν και να συμπληρωθούν από τους στόχους της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα. Προτείνεται να εξετασθεί η θέσπιση ενός ανώτατου ορίου ενισχύσεων ανά εκμετάλλευση (capping), οι επιπτώσεις του οποίου θα μπορούσαν να μειώνονται ανάλογα με τα επίπεδα απασχόλησης.

2.2.2 Σύμφωνα με την Επιτροπή, η ΚΓΠ μετά το 2013 θα πρέπει να προβλέπει άλλους δύο τύπους άμεσων ενισχύσεων που θα παρέχονται για την ενίσχυση μιας πιο πράσινης γεωργίας (περιβαλλοντικός προσανατολισμός των άμεσων ενισχύσεων): 1) μια ενίσχυση ανά εκτάριο, η οποία θα εφαρμόζεται σε όλη την ΕΕ και θα παρέχεται με αντάλλαγμα την ανάληψη γεωργοπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων εκ μέρους των γεωργών, οι οποίες θα υπερβαίνουν τις αρχές της βασικής απλής συμμόρφωσης (μόνιμοι βοσκότοποι, εναλλαγές, οικολογική παύση καλλιέργειας κ.λπ.)· 2) μια επιπρόσθετη ενίσχυση βάσει της έκτασης, οι οποία θα παρέχεται στους γεωργούς που δραστηριοποιούνται σε μειονεκτούσες περιοχές ή/και με συγκεκριμένους φυσικούς περιορισμούς, ως συμπλήρωμα στη στήριξη που παρέχεται από τον δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ.

2.2.3 Για την αποσύνδεση προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις. Για ορισμένες περιφέρειες και ειδικές καλλιέργειες, προβλέπεται η δυνατότητα παροχής ενισχύσεων συνδεδεμένων με την παραγωγή, στο πλαίσιο ειδικών οικονομικών ορίων. Για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις προβλέπεται ένα ειδικό και απλοποιημένο σύστημα ενίσχυσης, προκειμένου να αποφεύγεται η απώλεια απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές. Ως απάντηση στην κριτική που άσκησε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο σχετικά με τους μηχανισμούς λειτουργίας των άμεσων ενισχύσεων, αποφασίστηκε η παροχή της στήριξης να αφορά μόνο τους ενεργούς γεωργούς.

2.2.4 Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η διατήρηση ορισμένων μέτρων της αγοράς. Τα μέσα αυτά θα πρέπει να μπορούν να ενεργοποιηθούν σε καταστάσεις κρίσης ως στοιχεία αντιμετώπισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Συγκεκριμένα προτείνεται η παράταση της περιόδου παρέμβασης, η εφαρμογή της ρήτρας προστασίας και της ιδιωτικής αποθεματοποίησης σε άλλα προϊόντα και, τέλος, η βελτίωση των ελέγχων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή αναγγέλλει την υποβολή προτάσεων για τη σταθεροποίηση της αγοράς του γάλακτος και επισημαίνει την ανάγκη ενός προβληματισμού για το μέλλον του τομέα της ζάχαρης. Η ΚΓΠ μετά το 2013 θα προβλέπει επίσης τη θέσπιση ειδικών παρεμβάσεων που θα αφορούν τη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και τη βελτίωση της διαπραγματευτικής ισχύος των γεωργών.

2.2.5 Η γενική δομή της ΚΓΠ θα εξακολουθήσει, σύμφωνα με την Επιτροπή, να βασίζεται σε δύο πυλώνες. Η υποστήριξη που παρέχεται μέσω της αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να εστιάζει περισσότερο στην ανταγωνιστικότητα, στην καινοτομία, στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και στο περιβάλλον, όπως προβλέπει η στρατηγική «Ευρώπη 2020». Για τον σκοπό αυτόν, προβλέπεται στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα η θέσπιση μέσων

που θα αποβλέπουν στη διαχείριση των κινδύνων, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για να διασφαλίζουν τη σταθεροποίηση της παραγωγής και των γεωργικών εισοδημάτων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι ακόλουθες παρατηρήσεις που διατύπωσε σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή⁽⁴⁾:

— η ανάγκη μιας πιο δίκαιης κατανομής των πόρων μεταξύ των κρατών μελών·

— η ανάγκη κατάργησης της ιστορικής περιόδου αναφοράς για τον προσδιορισμό της αξίας των τίτλων της ενιαίας ενίσχυσης·

— η θέσπιση του περιβαλλοντικού προσανατολισμού (greening) της ενιαίας ενίσχυσης για να αντιμετωπιστούν οι νέες προκλήσεις, ειδικότερα η κλιματική αλλαγή, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η διαχείριση των υδάτινων πόρων και η βιοποικιλότητα⁽⁵⁾ για να είναι περισσότερο συνδεδεμένο το ύψος της παρεχόμενης ενίσχυσης με τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παρέχει ο γεωργός στο κοινωνικό σύνολο που δεν αμειβονται σωστά από την αγορά και για να στηρίζονται οι γεωργοί που αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους σε ζώνες οι οποίες χαρακτηρίζονται από μειονεκτικές φυσικές και κλιματικές συνθήκες λόγω μεγαλύτερου κόστους·

— η ανάγκη διάθεσης των άμεσων ενισχύσεων αποκλειστικά στους ενεργούς γεωργούς, με μεθόδους που θα λαμβάνουν υπόψη την υφιστάμενη και την παραγόμενη απασχόληση σε κάθε εκμετάλλευση καθώς και την ένταση της αμειβόμενης ή μη εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών επί συμβάσει στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας·

3.2 Στη γνωμοδότηση NAT/449 «Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2013» η ΕΟΚΕ καλούσε «την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ορίσουν, καταρχάς, με σαφήνεια τον στόχο της ΚΓΠ, παρουσιάζοντας στη συνέχεια την απαραίτητη δέσμη εργασιών και υποδεικνύοντας τους απαιτούμενους πόρους». Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν ακολουθεί την ίδια λογική σειρά στο κείμενο της ανακοίνωσης. Η ΕΟΚΕ ζητεί, κατά συνέπεια, από την Επιτροπή να μεριμνήσει για την καλύτερη διασαφήνιση των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ στόχων, μέσων και πόρων της ΚΓΠ μετά το 2013.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ.35, σημείο 5.6.11)

⁽⁵⁾ Απόφαση του Συμβουλίου της 19ης Ιανουαρίου 2009 για την τροποποίηση της απόφασης 2006/144/εκ σχετικά με κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την αγροτική ανάπτυξη (περίοδος προγραμματισμού 2007-2013) (ΕΕ L 30 της 31.1.2009, σ. 112).

3.3 Στόχοι

3.3.1 Στη γνωμοδότηση NAT/449 «Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2013» η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι «η ΚΓΠ μετά το 2013 θα πρέπει να προσανατολίζεται στο ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο, το οποίο πρέπει να στηρίζεται στις αρχές της επισιτιστικής επάρκειας και της βιωσιμότητας, καθώς και στις πραγματικές ανάγκες των αγροτών και των καταναλωτών». Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει τους βασικούς στόχους από τους οποίους πρέπει να εμπνέεται η ΚΓΠ:

- συμβολή στην ποσοτική και ποιοτική ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο ⁽⁶⁾.
- συμβολή στη σταθεροποίηση των αγορών ⁽⁷⁾ με τον περιορισμό, συγκεκριμένα, των διακυμάνσεων των τιμών στα γεωργικά προϊόντα.
- στήριξη των εισοδημάτων των ευρωπαίων γεωργών τα οποία είναι κατώτερα από τα εισοδήματα όσων δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας ⁽⁸⁾.
- συμβολή στη δημιουργία ενός συστήματος εμπορικών κανόνων που να επιτρέπουν τη διατήρηση του ευρωπαϊκού αγροδιατροφικού προτύπου ώστε να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.
- παροχή στους γεωργούς της δυνατότητας να ανακτήσουν ισχύ στην αγορά σε σχέση με τους φορείς του εμπορίου και κυρίως τις μεγάλες αλυσίδες λιανικής ⁽⁹⁾.
- προώθηση της βιώσιμης χρήσης των πόρων, της διατήρησης των φυσικών ενδιαιτημάτων και της βιοποικιλότητας, κατά τρόπο ώστε η γεωργία και η δασοκομία να διαδραματίσουν ολόένα και μεγαλύτερο ρόλο στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος ⁽¹⁰⁾.
- υποστήριξη της παραγωγής και του εμπορίου ποιοτικών τοπικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές με την προώθηση εναλλακτικών μεθόδων διανομής ⁽¹¹⁾.
- δημιουργία των νομικών προϋποθέσεων για τη διαχείριση εκ μέρους των γεωργών μικρών και διαφανών αλυσίδων τροφίμων.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 66, σημείο 2.3).

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2013» (ΕΕ C 354 du 28.12.2010, σ. 35, σημείο 5.2) και γνωμοδότηση με θέμα «Έλεγχος υγείας και το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 60, σημείο 7.4.2).

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35, σημείο 3.7).

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη» (ΕΕ C 48 της 15.02.2011, σ. 145, σημείο 3.6).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35, σημείο 4.7).

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35, σημείο 5.5.15).

— προώθηση, στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της εκπαίδευσης και της καινοτομίας (έξυπνη ανάπτυξη), της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιώσιμη ανάπτυξη), καθώς και της ενίσχυσης του δυναμικού απασχόλησης των αγροτικών περιοχών (ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς), αναφορικά προς το σεβασμό των ορθών πρακτικών σχετικά με την απασχόληση, τις συμβάσεις και την αγροτική εποχική εργασία εντός και εκτός Ευρώπης.

3.3.2 Το ζήτημα της ασφάλειας του εφοδιασμού τροφίμων σε λογικές τιμές παραμένει στόχος προτεραιότητας για τη γεωργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο ενός παγκόσμιου σκηνικού που χαρακτηρίζεται από δημογραφική πίεση και από αύξηση της κατανάλωσης, για το οποίο απαιτείται πολιτική και στρατηγική απάντηση για την ανάπτυξη και την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια.

3.3.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ευρωπαίοι γεωργοί αξιώνουν «ένα αξιοπρεπές εισόδημα από την πώληση των προϊόντων τους στην αγορά και ως ανταμοιβή για τις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχουν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου» ⁽¹²⁾. Η ΚΓΠ δεν μπορεί, επομένως, να περιορίζεται στην κατανομή των πόρων. Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης από την Επιτροπή να διευκρινίσει πώς με την νέα ΚΓΠ θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της σταθεροποίησης των αγορών και ποιες λύσεις προτείνονται ειδικότερα στο πρόβλημα των τιμών και των γεωργικών εισοδημάτων.

3.3.4 Η ευρωπαϊκή γεωργική πολιτική και οι πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να έχουν ως στόχο την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η συμβολή της αγροτικής ανάπτυξης και των δασικών πολιτικών της ΕΕ στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, στην παραγωγή και την εξοικονόμηση ενέργειας, στη δημιουργία και την προώθηση των τροφίμων καθώς και στην ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη. Η αγροτική ανάπτυξη μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες για νέα επιχειρηματικότητα και περισσότερη απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, προωθώντας τη διαφοροποίηση των ευκαιριών αύξησης των εισοδημάτων στη γεωργία. Είναι αναγκαίο, τέλος, να υπενθυμιστεί ότι οι δραστηριότητες της μεταποίησης τροφίμων είναι μία από τις κύριες οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται στις αγροτικές περιοχές. Από αυτή την άποψη, στην αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να περιλαμβάνεται η στήριξη των επιχειρήσεων τροφίμων αγροτικών περιοχών οι οποίες δραστηριοποιούνται, μαζί με τους γεωργούς, στην έρευνα και την ανάπτυξη, στην εκπαίδευση, στην καινοτομία, στην προώθηση των εξαγωγών καθώς και των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες για τη συνεργασία γεωργικών εκμεταλλεύσεων (π.χ. κοινές επιχειρήσεις), προκειμένου να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά.

3.3.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η αστάθεια των τιμών στις γεωργικές αγορές, αν και αποτελεί ενδημικό πρόβλημα του τομέα, έχει ιδιαίτερα επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως οι ακραίες καιρικές συνθήκες, οι τιμές της ενέργειας, τα φαινόμενα κερδοσκοπίας και η αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης λόγω της δημογραφικής αύξησης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι οι τιμές των γεωργικών προϊόντων αφού αυξήθηκαν σημαντικά κατά

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35, σημείο 5.3).

την περίοδο 2006 - 2008 και σημείωσαν μεγάλη πτώση στη συνέχεια, άρχισαν να αυξάνονται εκ νέου τους τελευταίους μήνες. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτές οι ακραίες διακυμάνσεις στις τιμές των γεωργικών προϊόντων έχουν αρνητικές συνέπειες τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους καταναλωτές. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της καθώς ακόμη και στην ΕΕ μη γεωργικοί επενδυτές προσπαθούν, όλο και περισσότερο, να αποκτήσουν εδάφη ως επενδύσεις κεφαλαίου ή με κερδοσκοπικά κίνητρα. Το φαινόμενο αυτό είναι οπωσδήποτε ασυμβίβαστο με το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο.

3.3.6 Η νέα ΚΓΠ θα πρέπει να προωθήσει και να υποστηρίξει τις νέες εγκαταστάσεις με την προσέλκυση κυρίως των νέων στον τομέα, προκειμένου να διασφαλιστεί το μέλλον της ευρωπαϊκής γεωργίας. Η διαδοχή των γενεών στη γεωργία είναι απαραίτητη δεδομένου ότι μόνο το 7 % των ευρωπαίων γεωργών είναι κάτω των 35 ετών και ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η κατάσταση είναι ακόμη πιο κρίσιμη. Επί του παρόντος, ένας γεωργός στους τρεις είναι άνω των 65 ετών στην ΕΕ-27 και πολλοί θα συνταξιοδοτηθούν τα επόμενα χρόνια. Από την άποψη αυτή, είναι αναγκαίο ότι η ΚΓΠ να συμβάλει στην επίτευξη μιας πολιτικής ευρωπαϊκής διάστασης στην ενασχόληση με τη γεωργία, παράλληλα με μια φιλόδοξη και συνεργική πολιτική απασχόλησης στον γεωργικό τομέα.

3.4 Μέσα

3.4.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των άμεσων ενισχύσεων της ΚΓΠ για τη διατήρηση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου. Πράγματι, η παροχή άμεσων ενισχύσεων στηρίζει τους ευρωπαίους γεωργούς που παρέχουν αγαθά και δημόσιες υπηρεσίες υψηλής αξίας για το κοινωνικό σύνολο και που, εντούτοις, δεν αμείβονται επαρκώς από τις τιμές που διαμορφώνονται στις αγορές γεωργικών προϊόντων διατροφής.

3.4.2 Είναι αναγκαίο να προβλεφθεί μια απλοποίηση των μεθόδων λειτουργίας των μέσων της νέας ΚΓΠ και, συγκεκριμένα, της ενιαίας ενίσχυσης. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη απλοποίησης των υποχρεώσεων της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης ζητώντας εξορθολογισμό του συστήματος των ελέγχων και των σχετικών διαδικασιών μείωσης των ενισχύσεων. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι μέθοδοι πρόσβασης στον περιβαλλοντικό προσανατολισμό των άμεσων ενισχύσεων και η αναφορά στην οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, θα πρέπει να διευκολύνουν και να προωθούν την πρόσβαση των επιχειρήσεων στις ενισχύσεις της ΚΓΠ. Για το ίδιο θέμα και ενόψει της πιθανής διευρύνσης των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης (π.χ. ως αποτέλεσμα της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα), η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αξιολογήσει προσεκτικά τις επιπτώσεις αυτού του μέτρου, καθορίζοντας διαδικασίες εφαρμογής που να μην επιφέρουν περαιτέρω επιπλοκές στους γεωργούς.

3.4.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή σύμφωνα με την οποία οι βασικές πληρωμές που πρέπει να διαφοροποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο να συνδέονται υποχρεωτικά με ορισμένες περιβαλλοντικές επιδόσεις. Οι συζητήσεις που έχουν ήδη αρχίσει δείχνουν ότι μπορεί ενδεχομένως να είναι δύσκολο να αποσυνδεθεί η περιβαλλοντική συνιστώσα του πρώτου πυλώνα («περιβαλλοντικός προσανατολισμός» των άμεσων ενισχύσεων) από τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα του δεύτερου.

3.4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη θέσπιση ενός νέου κριτηρίου για τον προσδιορισμό του ύψους της άμεσης ενίσχυσης. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ προτείνει να ξεκινήσει ένας προβληματισμός για τον προσδιορισμό του πεδίου αναφοράς για τον καθορισμό του βασικού συντελεστή της άμεσης ενίσχυσης (ευρωπαϊκό, εθνικό ή περιφερειακό). Η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης να εξετασθεί η πιθανότητα να εξαρτάται ένα τμήμα της άμεσης ενίσχυσης από τα επίπεδα χρήσης του εργατικού δυναμικού και από την εφαρμογή άλλων ορθών πρακτικών για την ανταγωνιστικότητα, την εργασία και την καινοτομία.

3.4.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση για την καθιέρωση ενός απλού και ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει τις απαιτήσεις που θα θεσπιστούν για την ταυτοποίηση των εκμεταλλεύσεων αυτών. Η ΕΟΚΕ ζητεί, ειδικότερα να ληφθούν υπόψη οι ειδικές διαρθρωτικές διαφορές που χαρακτηρίζουν τη γεωργία των διαφόρων κρατών μελών.

3.4.6 Η ΕΟΚΕ διερωτάται για τις επιπτώσεις της διαδικασίας προσαρμογής των σημερινών μέσων της αγοράς (εγγυημένες τιμές, δασμοί, επιχορηγήσεις εξαγωγών, δημόσια αποθεματοποίηση, ποσοτώσεις, οικολογική παύση κ.λπ.). Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, ωστόσο, ότι τα δίκτυα ασφαλείας δεν μπορούν να διασφαλίσουν από μόνα τους τη σταθεροποίηση των αγορών των γεωργικών προϊόντων και, ειδικότερα, να δώσουν λύση στα προβλήματα του γαλακτοκομικού τομέα⁽¹³⁾. Η ΕΟΚΕ, με σκοπό την ενίσχυση της θέσης των παραγωγών γεωργικών προϊόντων στην αλυσίδα δημιουργίας αξίας και της αντιμετώπιση της αστάθειας των τιμών και της υπερβολικής ισχύος των μεγάλων αλυσίδων λιανικής στην αγορά, θεωρεί σκόπιμη τη θέσπιση, στην ΚΓΠ μετά το 2013, ειδικών μέσων τα οποία θα διαχειρίζονται άμεσα οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων ή οι αντιπρόσωποί τους για τη συγκέντρωση της προσφοράς και για τη βελτίωση των εμπορικών σχέσεων, χρησιμοποιώντας μέτρα και μέσα που έχουν δοκιμαστεί ήδη σε ορισμένες κοινές οργανώσεις αγορών.

3.4.7 Η ΕΟΚΕ ζητεί την ενίσχυση των δράσεων που προβλέπει η ΚΓΠ για την αξιοποίηση και την προώθηση των τοπικών και ποιολογικών γεωργικών προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά αλλά και σε τρίτες χώρες, με σκοπό επίσης την καλύτερη λειτουργία των αλυσίδων των γεωργικών προϊόντων διατροφής, τη μεγαλύτερη γνώση της ποιικιλίας των γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην επικράτεια της ΕΕ και την ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών. Υπό αυτήν την έννοια, η ΕΟΚΕ ενδιαφέρεται για τη θέσπιση βέλτιστων πρακτικών επίσημης των γεωργικών προϊόντων, προκειμένου να ανταποκρίνεται και στις αυξανόμενες απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου για διαφάνεια και ενημέρωση.

3.4.8 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι υπάρχουν στην ΕΕ πάνω από 40 εκατομμύρια φτωχοί που δεν έχουν επαρκή σίτιση. Για τον λόγο αυτό η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενισχύσει τις δράσεις διανομής τροφίμων στους άπορους της Κοινότητας οι οποίες προωθούνται στο πλαίσιο της ΚΓΠ.

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Έλεγχος υγείας και το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 201» (JO C 44 της 16.2.2008, σ. 60, σημεία από 7.4.13 έως 7.4.15) και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 35, σημείο 5.5.9)

3.4.9 Η αγροτική ανάπτυξη μπορεί να συμβάλει στην ικανοποίηση των αναγκών των αλυσίδων και των αγροτικών περιοχών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να διατηρηθεί η σημερινή μορφή της ΚΓΠ, η οποία προβλέπει τον διαχωρισμό σε δύο πυλώνες, προωθώντας την αναδιάρθρωση των μέτρων αρμοδιότητας καθενός εκ των δύο πυλώνων και έναν μεγαλύτερο βαθμό συμπληρωματικότητας των προωδούμενων παρεμβάσεων ⁽¹⁴⁾.

3.4.10 Σύμφωνα με το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο, η διατήρηση της γεωργικής παραγωγής σε όλη την ΕΕ αποτελεί βασικό καθήκον της ΚΓΠ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ιδιαίτερη σημασία των μέτρων για τις μειονεκτικές περιφέρειες που λαμβάνονται στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης. Τα δοκιμασμένα μέτρα, ιδίως όσα επιδιώκουν να αντισταθμίσουν φυσικά ή κλιματικά μειονεκτήματα, θα πρέπει οπωσδήποτε να διατηρηθούν έτσι ώστε να διασφαλιστεί η όσο το δυνατόν καλύτερη συνέχεια.

3.5 Προϋπολογισμός ΕΕ και χρηματοδοτικοί πόροι για την ΚΓΠ

3.5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι στόχοι που αναθέτει η σύγχρονη κοινωνία στην ευρωπαϊκή γεωργία είναι πολύ φιλόδοξοι και δύσκολοι. Οι στόχοι αυτοί απαιτούν να διατηρηθεί στο μέλλον μια ΚΓΠ με αποδοτικά μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών, αποτελεσματική στα συστήματα εφαρμογής και με κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα ⁽¹⁵⁾. Είναι επίσης απολύτως απαραίτητο να ενσωματωθεί η ΚΓΠ σε όλες τις άλλες κοινοτικές πολιτικές (Επιχειρήσεις, Δράση για το κλίμα, Διατομεακές πολιτικές, Οικονομία, Οικονομικά και Φορολογία, Απασχόληση και κοινωνικά δικαιώματα Ενέργεια και φυσικοί πόροι, Περιβάλλον, καταναλωτές και υγεία, Εξωτερικές σχέσεις και εξωτερικές υποθέσεις, Περιφέρειες και τοπική ανάπτυξη, Επιστημη και τεχνολογία).

3.5.2 Κατά την γνώμη της ΕΟΚΕ στη συζήτηση για την ΚΓΠ το 2020, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, όσον αφορά τις δημοσιονομικές προοπτικές, ελλείπει δε προσαρμογών στον προϋπολογισμό, θα είναι δύσκολο να επιτευχθούν οι στόχοι που θέτει η ανακοίνωση στην μελλοντική ΚΓΠ και να διατηρηθεί το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο.

3.5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ μετά το 2013 αποτελεί μια ευκαιρία για να ξεκινήσει η συζήτηση σχετικά με την αναδιανομή των χρηματοδοτικών πόρων, τόσο του πρώτου όσο και του δεύτερου πυλώνα. Ειδικότερα, είναι αναγκαίο να δοθεί λύση στο πρόβλημα των ανισορροπιών στην κατανομή των πόρων της ΚΓΠ σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες λειτουργούν κυρίως εις βάρος των νέων κρατών μελών. Για τον σκοπό αυτόν, η κατάργηση της ιστορικής περιόδου αναφοράς καθιστά αναγκαίο τον προσδιορισμό ενός νέου κριτηρίου για τον καθορισμό του μέγιστου εθνικού ορίου για τις άμεσες ενισχύσεις σε κάθε κράτος μέλος. Υπό αυτήν την έννοια, η ΕΟΚΕ ζητεί με πνεύμα πραγματισμού και λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων που επικρατούν στα διάφορα κράτη μέλη, να ληφθούν υπόψη και άλλα κριτήρια, πέραν εκείνου της εθνικής γεωργικής έκτασης. Ειδικότερα, η θέσπιση των

κριτηρίων της απασχόλησης, της προστιθέμενης αξίας, σε επίπεδο κρατών μελών και των διαφορών των αγρο-κλιματολογικών συνθηκών και του κόστους παραγωγής θα μπορούσαν να αναδείξουν τη συμβολή της γεωργίας στην περιφερειακή ανάπτυξη ⁽¹⁶⁾.

3.5.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιλογή της Επιτροπής να μην θεσπίσει μορφές εθνικής συγχρηματοδότησης των παρεμβάσεων του πρώτου πυλώνα. Όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την επιβεβαίωση της εθνικής συγχρηματοδότησης για την πραγματοποίηση παρεμβάσεων αγροτικής ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης αναγκαίο να ξεκινήσει ένας προβληματισμός σχετικά με τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί ως σήμερα σχετικά με το ύψος της εθνικής συγχρηματοδότησης, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι δημοσιονομικές δυσκολίες πολλών κρατών μελών και να προωθηθούν καλύτερες επιδόσεις των δαπανών για συγχρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο ⁽¹⁷⁾.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ ζητεί να διεξαχθεί μια συζήτηση όσον αφορά την πιθανότητα αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με τον ανταγωνισμό, όπως εφαρμόζεται στον τομέα της γεωργικής παραγωγής τροφίμων, με σκοπό τη βελτίωση των μηχανισμών λειτουργίας των αλυσίδων γεωργικών προϊόντων διατροφής και την αντιστάθμιση της ισχύος στην αγορά των παραγόντων της επισιτιστικής αλυσίδας, ιδιαίτερα των διανομέων.

4.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ενίσχυση των εργαλείων διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα μέσα αυτά θα πρέπει να συμβάλουν στη μείωση των διακυμάνσεων του εισοδήματος και της αστάθειας των αγορών. Η ενίσχυση των ασφαλιστικών προϊόντων και η δημιουργία ταμείων αλληλασφάλισης θα βοηθήσει τους γεωργούς να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους για την υγεία και το κλίμα που προβλέπεται να αυξηθούν στο προσεχές μέλλον. Η ΕΟΚΕ, υπενθυμίζοντας τη σοβαρή κρίση που έπληξε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε παγκόσμιο επίπεδο, καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει το συντομότερο δυνατό τους επιχειρησιακούς όρους που θα προβλεφθούν για την εφαρμογή αυτών των μέσων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες για τη σκοπιμότητα ενσωμάτωσης των δράσεων διαχείρισης του κινδύνου στον δεύτερο πυλώνα, επισημαίνοντας ότι η υποχρέωση της εθνικής συγχρηματοδότησης μπορεί να αποθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν αυτά τα νέα εργαλεία.

4.3 Η ΕΟΚΕ εξετάζει με ενδιαφέρον την πρόταση που διατύπωσε η Επιτροπή για την προώθηση εναλλακτικών διαύλων διανομής για την ανάδειξη των φυσικών πόρων μέσω δράσεων του δεύτερου πυλώνα για τη διάδοση και την καθιέρωση των άμεσων πρακτικών πώλησης και των τοπικών αγορών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτές οι εναλλακτικές εμπορικές πρακτικές θα πρέπει να υποστηριχθούν εκπονώντας και ένα ειδικό κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο.

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 66, σημείο 4.3)

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 354 της 28.12.2010, σ. 66, σημείο 2.5)

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η μεταρρύθμιση ΚΓΠ το 2013» (ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 60, σημείο 7.6.11).

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Έλεγχος υγείας και το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 44 du 16.2.2008, σ. 60, σημείο 7.6.11).

4.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί την επανέναρξη και τη θετική έκβαση των διαπραγματεύσεων στον ΠΟΕ, επισημαίνοντας τις επιπτώσεις που μπορούν να έχουν οι εμπορικές συμφωνίες, κυρίως με τη Mercosur, στην αποτελεσματική λειτουργία της ΚΓΠ⁽¹⁸⁾. Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ θα ήθελε να επισημάνει ότι αυτό θα οδηγήσει σε εντατικοποίηση του ανταγωνισμού και της αστάθειας των τιμών των γεωργικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές και ότι συνεπώς είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη κατά τη διαδικασία της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ τόσο όσον αφορά την τροποποίηση των μέσων σταθεροποίησης των αγορών όσο και τον επανασχεδιασμό του μέσου των άμεσων ενισχύσεων. Εκτός αυτού, το διεθνές εμπόριο μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαθεσιμότητα των τροφίμων με την αύξηση της ποσότητας και τη διεύρυνση της ποικιλίας των τροφίμων στην αγορά⁽¹⁹⁾. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη μειονεκτική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι ευρωπαίοι γεωργοί σε σχέση με τους μη

ευρωπαίους, λόγω των υποχρεωτικών κοινοτικών προτύπων παραγωγής. Η ΕΟΚΕ ζητεί την ενίσχυση των συστημάτων ελέγχου των εισαγωγών πρώτων υλών, οι οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις που εφαρμόζονται στα ευρωπαϊκά προϊόντα, διαφορετικά δεν θα υπάρξουν μόνο μορφές αθέμιτου ανταγωνισμού και κοινωνικού ντάμπινγκ, αλλά και σοβαρές επιπτώσεις στην ποιότητα της γεωργικής παραγωγής και της μεταποίησης τροφίμων.

4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει μέτρα ικανά να δώσουν λύση στο πρόβλημα του ελλείμματος πρωτεϊνούχων καλλιεργειών που χαρακτηρίζει την ευρωπαϊκή γεωργία και περιορίζει την ανάπτυξη ορισμένων κοινοτικών τομέων παραγωγής. Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ εξετάζει με ενδιαφέρον την ανάπτυξη δράσεων συνεργείας μεταξύ γεωργικών και ενεργειακών προγραμμάτων και δράσεων για την προώθηση της παραγωγής φυτικών πρωτεϊνών στην Ευρώπη.

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Έλεγχος υγείας και το μέλλον της ΚΓΠ μετά το 2013» (ΕΕ C 44 du 16.2.2008, σ. 60, σημείο 7.4.9).

⁽¹⁹⁾ COM(2010) 127 τελικό- Πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ για την παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες προς αντιμετώπιση της πρόκλησης της επισιτιστικής ασφάλειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι κατωτέρω τροπολογίες συγκέντρωσαν μεν το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν όμως στην πορεία των συζητήσεων:

Σημείο 1.5 Να διαγραφεί η τελευταία περίοδος.

«Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο να περιοριστεί η παροχή στήριξης στο πλαίσιο της ΚΓΠ μόνο στους ενεργούς γεωργούς με την προώθηση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου και με τη χρήση των παρεμβάσεων τόσο του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα. Όλες οι ενισχύσεις του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα θα πρέπει να αποσκοπούν στην επίλυση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών προβλημάτων. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να δώσει έναν ορισμό του ενεργού γεωργού ο οποίος να εφαρμόζεται σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ προτείνει ο ορισμός του ενεργού γεωργού να καλύπτει την απαίτηση παραγωγής και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της απευθείας πώλησης στις τοπικές αγορές και της δημιουργίας δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών κοινωνικής ωφέλειας.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ:	74
Ψήφοι κατά:	125
Αποχές:	29

Σημείο 1.7 Να διαγραφεί ολόκληρο το σημείο και να αντικατασταθεί ως εξής:

«Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έγκριση του ανώτατου ορίου των πληρωμών που πρέπει να εφαρμόζεται λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης της γεωργίας της χώρας ή της συγκεκριμένης περιφέρειας. Η ΕΟΚΕ προτείνει να εφαρμοστεί ο προσδιορισμός των ανώτατων ορίων σε σχέση με τα επίπεδα έντασης της εργασίας αμειβόμενης ή μη στην επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας του γεωργού, και να εξασφαλιστεί με τον τρόπο αυτό η αιτιολόγηση, από κοινωνικής πλευράς, της χρήσης των οικονομικών πόρων για τη λειτουργία της ΚΓΠ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξάλλου αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που σχηματίζονται από συνεταιρισμούς και ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων, για τη μεταφορά των πληρωμών προς την πλειοψηφία των μελών τους. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να αποδεχθεί την καθιέρωση ενός ανώτατου ορίου ενίσχυσης. Οι γεωργοί πρέπει να υφίστανται την ίδια μεταχείριση ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη νομική μορφή της εκμετάλλευσής τους. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένα ανώτατο όριο αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, επειδή δεν μπορεί να διαμορφωθεί μια κοινή αντικειμενική βάση για τον καθορισμό του ανώτατου ορίου ενίσχυσης.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ:	62
Ψήφοι κατά:	155
Αποχές:	20

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 648/2004 όσον αφορά τη χρήση φωσφορικών αλάτων και άλλων φωσφορικών ενώσεων στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων»

COM(2010) 597 τελικό — 2010/0298 (COD)

(2011/C 132/12)

Μόνος εισηγητής: **Νίκος ΔΙΟΛΙΟΣ**

Στις 10 και στις 24 Νοεμβρίου 2010 αντίστοιχα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 648/2004/ΕΚ όσον αφορά την χρήση φωσφορικών αλάτων και άλλων φωσφορικών ενώσεων στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων

COM(2010) 597 τελικό — 2010/0298 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 174 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 9 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη για την αναθεώρηση του κανονισμού αριθ. 648/2004/ΕΚ όσον αφορά περιορισμούς στη χρήση των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων του φωσφόρου στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων, για τους ακόλουθους λόγους:

- Αν και η παρουσία των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά συντελεί στον ευτροφισμό σε ένα μάλλον χαμηλό ποσοστό σε σύγκριση με άλλες πηγές, οι περιορισμοί στη χρήση τους φαίνεται να είναι η πιο αποδοτική επιλογή πολιτικής στη μείωση του κινδύνου ευτροφισμού σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Είναι απολύτως απαραίτητο να εξασφαλιστεί μια πλήρως εναρμονισμένη εσωτερική αγορά για τα απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων, εξαλείφοντας έτσι κάθε πρόσθετο κόστος για τη βιομηχανία και τις διοικήσεις λόγω του κατακερματισμού της αγοράς και την απαίτηση για αμοιβαία αναγνώριση όσον αφορά απορρυπαντικά με φωσφορικά που μπορεί να εισάγονται και να γίνονται δεκτά για κατανάλωση σε μια χώρα της ΕΕ, ακόμη και αν έχει ισχύουσα νομοθεσία για περιορισμούς στα φωσφορικά άλατα, εφόσον διατίθενται νομίμως στην αγορά οποιασδήποτε άλλης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Οι εθνικές δημόσιες διοικήσεις στα κράτη μέλη τα οποία έχουν θεσπίσει νομοθεσία σχετικά με τα φωσφορικά άλατα στα απορρυπαντικά για την καταπολέμηση του ευτροφισμού ενδέχεται να έχουν αυξημένες δυσκολίες να εφαρμόσουν τη νομοθεσία τους, που απορρέουν από τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ. 764/2008/ΕΚ.
- Μια ενιαία δράση σε επίπεδο ΕΕ θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματική από πολλαπλές ενέργειες των κρατών μελών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη γενική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία, παράλληλα με την επιδιωκόμενη μείωση του κινδύνου ευτροφισμού για το υδάτινο περιβάλλον, εξετάζει την

τεχνική και κοινωνικο-οικονομική εφικτότητα και τις συνέπειες της αντικατάστασης των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα.

1.2.1 Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, η ΕΟΚΕ ευνοεί την επιλογή 4, η οποία προβλέπει ότι τα φωσφορικά άλατα θα ήταν σκόπιμο να περιοριστούν μόνο στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων και όχι στα απορρυπαντικά αυτόματων πλυντηρίων πιάτων (ADW) ή στα ιδρυματικά και βιομηχανικά (I&) απορρυπαντικά.

1.3 Η πρόταση δεν εισάγει πολλά νέα στοιχεία, αλλά απλώς επιβάλλει νομικά σε επίπεδο ΕΕ και διασφαλίζει την ήδη υπάρχουσα πτωτική τάση στη χρήση των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων του φωσφόρου στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων. Η ΕΟΚΕ σημειώνει τη δέσμευση της Επιτροπής να ελαχιστοποιήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις αυτής της κατηγορίας προϊόντων ευρείας κατανάλωσης. Η συνεκτίμηση των συστάσεων που διατυπώνει η ΕΟΚΕ στην παρούσα γνωμοδότηση θα προσδώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στην πρόθεση αυτή. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι κατασκευαστές οικιακών απορρυπαντικών πλυντηρίων ρούχων, με την κυρίως εθελοντική υιοθέτηση εναλλακτικών λύσεων για αντικατάσταση των φωσφορικών αλάτων, έχουν συμβάλει σημαντικά στον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, από την αναθεώρηση του κανονισμού αριθ. 648/2004/ΕΚ σχετικά με τον περιορισμό των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων του φωσφόρου στα απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων και μέχρι την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, θα πρέπει να δοθεί ο απαιτούμενος χρόνος προσαρμογής και προετοιμασίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι απαιτούνται από ένα έως δύο έτη, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, προκειμένου να αναμορφωθούν οι συνθέσεις των προϊόντων και να υλοποιηθούν οι απαιτούμενες αλλαγές στον εξοπλισμό και στις παραγωγικές διαδικασίες.

2. Εισαγωγή

2.1 Τα φωσφορικά άλατα, και συγκεκριμένα το τριπολυφωσφορικό νάτριο, χρησιμοποιούνται στα απορρυπαντικά για να μειώσουν τη σκληρότητα του νερού ώστε να επιτρέψουν σε αυτά να δράσουν αποτελεσματικά. Ωστόσο, τα φωσφορικά άλατα μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά το υδάτινο περιβάλλον και να διαταράξουν την οικολογική ισορροπία συνεισφέροντας στην αύξηση της ανάπτυξης των φυκών, ένα φαινόμενο που ονομάζεται ευτροφισμός. Αν και τα φωσφορικά άλατα των απορρυπαντικών αποτελούν μόλις τον τρίτο παράγοντα που συνεισφέρει στην αύξηση των φωσφορικών αλάτων στο υδάτινο περιβάλλον, ο περιορισμός των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων κρίνεται, από τεχνική και οικονομική άποψη, ως η πλέον εφικτή λύση προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος εμφάνισης του φαινομένου του ευτροφισμού.

2.2 Ο κανονισμός αριθ. 648/2004/ΕΚ για τα απορρυπαντικά εναρμονίζει τη διάθεση των απορρυπαντικών στην αγορά όσον αφορά την επισήμανση των απορρυπαντικών και τη βιοδιασπασιμότητα των επιφανειοδραστικών ουσιών που περιέχουν. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανησυχίες σχετικά με τον ευτροφισμό, με το άρθρο 16 του κανονισμού ζητείται από την Επιτροπή μέχρι τις 8 Απριλίου 2007 να «αξιολογεί, υποβάλλει σχετική έκθεση και, εφόσον απαιτείται, υποβάλλει νομοθετική πρόταση σχετικά με τη χρήση των φωσφορικών αλάτων με σκοπό τη σταδιακή κατάργησή τους ή τον περιορισμό [τους] σε ειδικές εφαρμογές». Η Επιτροπή παρουσίασε την έκθεσή της ⁽¹⁾ το 2007, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση των γνώσεων όσον αφορά τη συμβολή των φωσφορικών των απορρυπαντικών στο φαινόμενο του ευτροφισμού ήταν ανεπαρκής, αλλά αναπτύσσεται ραγδαία. Οι επιστημονικές εργασίες που διενεργήθηκαν αργότερα, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των πιθανών περιορισμών, αποτέλεσαν τη βάση για την τελική έκθεση αξιολόγησης του αντικτύπου ⁽²⁾, η οποία αναλύει μια σειρά επιλογών πολιτικής για την αντιμετώπιση της χρήσης των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά.

2.3 Η Επιτροπή ξεκίνησε μια σειρά μελετών για να διαπιστωθεί εάν οι περιορισμοί σχετικά με τα φωσφορικά άλατα στα απορρυπαντικά θα ήταν δικαιολογημένοι, προκειμένου να μειωθεί ο ευτροφισμός στην ΕΕ ⁽³⁾. Οι μελέτες αυτές αποτέλεσαν τη βάση για περαιτέρω διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, τη βιομηχανία ⁽⁴⁾ και μη κυβερνητικές οργανώσεις ⁽⁵⁾, κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων της ομάδας εργασίας των αρμόδιων αρχών για την εφαρμογή του κανονισμού για τα απορρυπαντικά –γνωστή ως «Ομάδα εργασίας για τα απορρυπαντικά»– και συγκεκριμένα τον Νοέμβριο του 2006, τον Ιούλιο και τον Δεκέμβριο του 2007, τον Ιούλιο του 2008 και τον Φεβρουάριο και τον Νοέμβριο του 2009.

⁽¹⁾ COM(2007) 234, διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm

⁽²⁾ SEC(2010) 1278, διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm

⁽³⁾ Phosphates and alternative detergent builders («Φωσφορικά άλατα και εναλλακτικά αποσκληρυντικά απορρυπαντικών»). WRc (2002), Swindon, Ηνωμένο Βασίλειο.

Μελέτη του INIA (Instituto Nacional de Investigación y Tecnología Agraria y Alimentaria) σχετικά με τους κινδύνους ευτροφισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο που συνδέονται με τα φωσφορικά άλατα των απορρυπαντικών. Διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/chemicals/files/docs/ceep_study_final_report_042009_en.pdf Έκθεση RPA (Risk & Policy Analysts) σχετικά με τους ζεολίθους και τις άλλες δομικές ενώσεις σαν υποκατάστατα του τριπολυφωσφορικού νατρίου. Παρατηρήσεις της SCHER (Scientific Committee on Health and Environmental Risks) για την αξιολόγηση των εκθέσεων αυτών.

⁽⁴⁾ Ευρωπαϊκή Βιομηχανία Φωσφορικών για Απορρυπαντικά (CEEPP)· Διεθνής Ένωση για Σαπούνια, Απορρυπαντικά και Προϊόντα Συντήρησης (AISE)· Ευρωπαϊκή Ένωση Παραγωγών Ζεολιθών (EUZEPA).

⁽⁵⁾ World Wildlife Fund (WWF)· Ευρωπαϊκή Οργάνωση Καταναλωτών (BEUC).

2.3.1 Μία ειδική διαβούλευση με τις μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις παρασκευής απορρυπαντικών μέσω του Enterprise Europe Network πραγματοποιήθηκε το 2009, έτσι ώστε να διευρυνθεί η αντίληψη της τρέχουσας χρήσης των φωσφορικών αλάτων και των εναλλακτικών λύσεων στις συνθέσεις των απορρυπαντικών και των επιπτώσεων των πιθανών περιορισμών των φωσφορικών αλάτων στις εν λόγω ΜΜΕ.

2.3.2 Οι ανωτέρω αναφερόμενες μελέτες και διαβουλεύσεις και η έκθεση αξιολόγησης του αντικτύπου αποτέλεσαν τη βάση των πληροφοριών προκειμένου να διαμορφωθεί η πρόταση COM(2010) 597 της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 648/2004/ΕΚ, επί της οποίας ζητείται η γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

3.1 Η πρόταση αποσκοπεί στην τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 648/2004 για τα απορρυπαντικά, με την εισαγωγή ενός περιορισμού στην περιεκτικότητα φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων φωσφόρου στα οικιακά απορρυπαντικά πλυσίματος ρούχων, προκειμένου να μειωθεί η συμβολή των απορρυπαντικών στον συνολικό ευτροφισμό των επιφανειακών υδάτων της ΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων και την εκτίμηση των επιπτώσεων που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 648/2004.

3.1.1 Ο γενικός στόχος είναι να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος από τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων φωσφόρου των απορρυπαντικών και να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για τα απορρυπαντικά.

3.2 Πέντε επιλογές πολιτικής έχουν ελεγχθεί για τις επιπτώσεις τους:

- Επιλογή 1: Μη ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ, αφήνοντας την ευθύνη να δρουν στα κράτη μέλη ή στο πλαίσιο της περιφερειακής συνεργασίας (βασική επιλογή)
- Επιλογή 2: Εθελοντική δράση από τη βιομηχανία του κλάδου
- Επιλογή 3: Πλήρης απαγόρευση των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά
- Επιλογή 4: Περιορισμός / μείωση των περιεχομένων φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά πλυσίματος ρούχων
- Επιλογή 5: Καθορισμός οριακών τιμών για την περιεκτικότητα των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά.

Η ανάλυση των επιπτώσεων των διαφόρων επιλογών πολιτικής έχει διεξαχθεί λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα εξέτασης της επιστημονικής ανάλυσης της συμβολής των φωσφορικών αλάτων των απορρυπαντικών στον κίνδυνο ευτροφισμού στην ΕΕ, καθώς και τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας (συμπεριλαμβανομένης της πρακτικότητας, των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων και της δυνατότητας παρακολούθησης). Οι πληροφορίες προέρχονται κυρίως από τις μελέτες που προαναφέρονται και την περαιτέρω άμεση διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους.

Η αξιολόγηση και η ανάλυση των επιπτώσεων των επιλογών δείχνει ότι με την εισαγωγή σε ευρωπαϊκό επίπεδο του περιορισμού στη χρήση των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων φωσφόρου στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίου, θα μειωθεί η συμμετοχή των φωσφορικών αλάτων από απορρυπαντικά στους κινδύνους ευτροφισμού των υδάτων της ΕΕ και παράλληλα θα μειωθεί το κόστος της απομάκρυνσης του φωσφόρου για τις μονάδες επεξεργασίας λυμάτων. Η εν λόγω μείωση του κόστους υπερβαίνει κατά πολύ το κόστος της αναπροσαρμογής των συνθέσεων για τα οικιακά απορρυπαντικά με εναλλακτικές λύσεις αντί των φωσφορικών αλάτων. Αντίθετα, οι περιορισμοί σε επίπεδο ΕΕ δεν θα ήταν σκόπιμοι επί του παρόντος για τα απορρυπαντικά πλυντηρίων πιάτων (ADW) ή για τα ιδρυματικά και βιομηχανικά απορρυπαντικά (I&), επειδή οι διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις δεν πληρούν γενικά τις μεγαλύτερες τεχνικές απαιτήσεις σε αυτές τις εφαρμογές.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την κατάρτιση της εν λόγω πρότασης από την Επιτροπή και, λαμβάνοντας υπόψη της την έλλειψη ικανοποιητικών, από τεχνική και οικονομική άποψη, εναλλακτικών λύσεων για τις άλλες κατηγορίες απορρυπαντικών, πλην αυτών για τα οικιακά πλυντήρια ρούχων, συμφωνεί με την εφαρμογή των περιορισμών στη χρήση των φωσφορικών αλάτων και των άλλων ενώσεων του φωσφόρου, προς το παρόν, μόνον στα απορρυπαντικά για οικιακά πλυντήρια ρούχων. Εντούτοις, πρέπει, όπως ορθώς προβλέπεται στην τροποποίηση του άρθρου 16, να μελετηθεί και η επιβολή των περιορισμών για τα φωσφορικά στα οικιακά απορρυπαντικά αυτόματων πλυντηρίων πιάτων. Παρέχεται αρκετός χρόνος στους κατασκευαστές ώστε να μελετήσουν τις υπάρχουσες ή να εξεύρουν νέες εναλλακτικές λύσεις και να τις καταστήσουν τεχνικά κατάλληλες και οικονομικά αποδεκτές. Προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι βιομηχανίες να προχωρήσουν προς αυτόν τον στόχο, ίσως θα ήταν χρήσιμες πρωτοβουλίες της Επιτροπής για διαβουλεύσεις με τους αρμόδιους φορείς.

4.2 Όσον αφορά την αξιολόγηση των επιλογών, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι:

— Οι επιλογές 1 και 2, ενώ, αν συνεχιστεί η τάση που ήδη υπάρχει, θα οδηγήσουν σε αργή μείωση της χρήσης των φωσφορικών αλάτων, δεν πληρούν τον στόχο για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για τα απορρυπαντικά. Δεν πρέπει βέβαια να αποκλείεται και η αντιστροφή της τάσης για αντικατάσταση των φωσφορικών, με δυσμενείς για το περιβάλλον επιπτώσεις.

— Η επιλογή 3, αν και φαίνεται να είναι η πιο δελεαστική για τη μείωση του κινδύνου ευτροφισμού, δεν συνιστάται να εφαρμοστεί, διότι αφενός θα επιφέρει δυσανάλογη μείωση της απόδοσης των απορρυπαντικών αυτόματων πλυντηρίων πιάτων για τα οποία δεν υφίστανται προς το παρόν τεχνικά και οικονομικά εφικτές εναλλακτικές λύσεις, αφετέρου οι εναλλακτικές λύσεις για τα φωσφορικά άλατα στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων μερικές φορές περιλαμβάνουν άλλες χημικές ενώσεις που περιέχουν φωσφόρο, και συγκεκριμένα τα φωσφορικά, που, αν και προστίθενται σε μικρό ποσοστό, έχουν πολύ καλή απόδοση, τόσο στην αποσκλήρυνση του νερού όσο και στην σταθεροποίηση των λευκαντικών. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να εξαλειφθεί πλήρως ο φώσφορος από τα απορρυπαντικά.

— Η επιλογή 4 είναι η πλέον ενδεδειγμένη, διότι αφορά μόνον τα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων για τα οποία υπάρχουν ήδη έτοιμες και ευρέως χρησιμοποιούμενες εναλλακτικές λύσεις, προβλέποντας παράλληλα ένα ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο φωσφόρου προκειμένου να καθίσταται δυνατή η χρήση των φωσφορικών, η σημασία των οποίων αναλύεται στην προηγούμενη παράγραφο. Ο περιορισμός των φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά ρούχων θα είναι λιγότερο αποτελεσματικός στη μείωση του ευτροφισμού από την επιλογή 3 (60 % των φωσφορικών αλάτων χρησιμοποιούνται στα απορρυπαντικά ρούχων). Τοιούτοτρόπος όμως διατίθεται στους κατασκευαστές απορρυπαντικών αυτόματων πλυντηρίων πιάτων ο απαιτούμενος χρόνος για την προετοιμασία εναλλακτικών λύσεων, τεχνικά και οικονομικά κατάλληλων, για τη συγκεκριμένη κατηγορία απορρυπαντικών. Ακόμη, επιτυγχάνεται ο εναρμονισμός των προδιαγραφών σε επίπεδο ΕΕ και εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία

της εσωτερικής αγοράς των οικιακών απορρυπαντικών πλυντηρίων ρούχων, η οποία τώρα εμφανίζεται κατακεραματισμένη.

— Τέλος, η επιλογή 5, αν και φαίνεται να ικανοποιεί σε μεγάλο βαθμό τους στόχους (μείωση του ευτροφισμού, ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για όλες τις κατηγορίες απορρυπαντικών) με τον καθορισμό διαφορετικών ορίων για απορρυπαντικά ρούχων, πλυντηρίων πιάτων (ADW) και ιδρυματικών και βιομηχανικών (I&). Ωστόσο, δεν θα ήταν εύκολο να επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με τα όρια για τα ADW και ακόμα περισσότερο για τα απορρυπαντικά I&, λόγω της ποικιλίας των τεχνικών απαιτήσεων (πολλά απορρυπαντικά I& έχουν καταρτιστεί ειδικά για τη βιομηχανική εγκατάσταση κάθε πελάτη). Η επιβολή κάθε δεδομένης οριακής τιμής αναμένεται να προκαλέσει πολλές αιτήσεις παρέκκλισης βάσει του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ με συνεπακόλουθες διοικητικές επιβαρύνσεις για τις εθνικές διοικήσεις και την Επιτροπή.

4.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ο κίνδυνος ευτροφισμού δεν είναι ο ίδιος σε όλα τα κράτη μέλη και για τον λόγο αυτό επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να διατηρήσει την ήδη υπάρχουσα διάταξη, με την ανάλογη τροποποίηση, ώστε να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν νέους εθνικούς κανόνες για τον περιορισμό της περιεκτικότητας των φωσφορικών αλάτων και άλλων ενώσεων του φωσφόρου, σε απορρυπαντικά άλλα από τα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων, όταν αυτό δικαιολογείται από λόγους προστασίας του υδάτινου περιβάλλοντος και εφόσον υφίστανται διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις που είναι αποδεκτές από τεχνική και οικονομική άποψη.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον καθορισμό του μέγιστου συνολικού ορίου του 0,5 % κατά βάρος για τον περιεχόμενο φώσφορο, εκφρασμένο σαν στοιχειακό P, στα οικιακά απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων, ώστε να καλύπτει όλα τα φωσφορικά άλατα και τις χημικές ενώσεις που περιέχουν φώσφορο. Με αυτόν τον τρόπο έκφρασης διασφαλίζεται ότι η προβλεπόμενη απαγόρευση των φωσφορικών αλάτων, δεν μπορεί εύκολα να καταστρατηγηθεί.

5.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να εξετάσει μελλοντικά, και οπωσδήποτε μετά την έγκριση της υπό συζήτηση πρότασης, τη συμβολή των οικιακών απορρυπαντικών αυτόματων πλυντηρίων πιάτων που περιέχουν φωσφορικά άλατα στον κίνδυνο ευτροφισμού, να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο και, αν κριθεί σκόπιμο, να προτείνει περιορισμούς σχετικά με την περιεκτικότητά τους σε φωσφορικά άλατα. Θεωρεί όμως το προβλεπόμενο διάστημα της πενταετίας σχετικά μεγάλο και συνιστά:

— Να ολοκληρωθεί η μελέτη για τη συμβολή των οικιακών απορρυπαντικών αυτόματων πλυντηρίων πιάτων που περιέχουν φωσφορικά άλατα στον κίνδυνο ευτροφισμού εντός τριετίας ή και συντομότερα αν αυτό είναι εφικτό.

— Να ενημερωθούν και να παρακινηθούν οι βιομηχανικοί κλάδοι παραγωγής απορρυπαντικών αυτομάτων πλυντηρίων πιάτων αλλά και των εναλλακτικών πρώτων υλών, προκειμένου να εξελίξουν και να αναπτύξουν τις ήδη υπάρχουσες, αλλά πιθανόν ακόμα ατελείς, εναλλακτικές λύσεις για την αντικατάσταση των φωσφορικών αλάτων, ώστε αυτές να καταστούν τεχνικά και οικονομικά εφαρμόσιμες.

— Αν τελικά η συμβολή των φωσφορικών αλάτων από τα απορρυπαντικά αυτόματων πλυντηρίων πιάτων στον κίνδυνο ευτροφισμού είναι μικρή, ενώ παράλληλα δεν έχει εξευρεθεί εναλλακτική λύση για καλή λειτουργία των εν λόγω απορρυπαντικών στον καταναλωτή, προτείνεται η επιβολή ορίου στην περιεκτικότητα σε φώσφορο, εκφρασμένου σε ποσοστό επί τοις εκατό κατά βάρος ή g ανά πλύση, αρκετά χαμηλού για να μην επιβαρυνθεί υπερβολικά το περιβάλλον, αλλά και αρκετά υψηλού για να εξασφαλίζεται η καλή λειτουργία του απορρυπαντικού.

5.3 Όσον αφορά τη συνοχή της πρότασης της Επιτροπής με την πολιτική άλλων φορέων και τους στόχους της Ένωσης, η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη της την εκτίμηση της Επιτροπής, όπως αυτή εκτίθεται στη συνέχεια, και συμφωνεί ότι επιτυγχάνεται η απαιτούμενη προσέγγιση σε ικανοποιητικό βαθμό.

5.3.1 Η παρούσα πρόταση είναι απολύτως συνεπής με τους στόχους της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα (οδηγία 2000/60/ΕΚ), η οποία απαιτεί από τα κράτη μέλη την επίτευξη καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων μέχρι το 2015. Συντονισμένη δράση από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και στρατηγικές συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο έχουν τεθεί σε εφαρμογή σε ορισμένες ευαίσθητες περιοχές της ΕΕ, αλλά έως τώρα έχουν προχωρήσει αργά. Έτσι, η πρόταση της Επιτροπής είναι ένα συμπληρωματικό μέτρο, απαραίτητο για την επιτυχία των δραστηριοτήτων των περιφερειακών πρωτοβουλιών συνεργασίας για την καταπολέμηση του διασυνωριακού προβλήματος του ευτροφισμού.

5.3.2 Η πρόταση συμπληρώνει επίσης την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, 91/271/ΕΟΚ, η οποία στοχεύει στον περιορισμό των συγκεντρώσεων θρεπτικών συστατικών όπως φωσφόρου και αζώτου στα επιφανειακά ύδατα, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο ευτροφισμός.

5.4 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η νομική βάση της πρότασης είναι το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το οποίο έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

5.4.1 Επίσης ότι ακολουθείται η αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5(3) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο βαθμό που η πρόταση δεν εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

5.4.2 Διευκρινίζει ότι η πρόταση δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5(4) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.4.3 Τέλος, επιλέγει ότι η νομική πράξη πρέπει να είναι ένας κανονισμός, δεδομένου ότι αποσκοπεί στην εναρμόνιση της περιεκτικότητας των φωσφορικών αλάτων και άλλων χημικών ενώσεων του φωσφόρου στα απορρυπαντικά πλυντηρίων ρούχων. Ο προτεινόμενος κανονισμός τροποποιεί τον ήδη ισχύοντα κανονισμό για τα απορρυπαντικά.

5.4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις προσεγγίσεις της Επιτροπής. Προκειμένου δε να ισχύει η αρχή της αναλογικότητας και στις προβλεπόμενες κυρώσεις, η ΕΟΚΕ συνιστά:

— Αν κατά τον έλεγχο βρεθεί στην αγορά απορρυπαντικό πλυντηρίου ρούχων με περιεκτικότητα σε φώσφορο μεγαλύτερη από 0,5 % αλλά μικρότερη από 2,0 %, και εφόσον στην κατατεθειμένη στις αρμόδιες αρχές σύνθεση προβλέπεται περιεκτικότητα φωσφόρου μικρότερη του 0,5 %, να μην απαιτείται η απόσυρσή του από την αγορά, εφόσον μάλιστα δεν υφίσταται κίνδυνος για την υγεία, αλλά να επιβάλλεται μόνον διοικητικό πρόστιμο. Το πρόστιμο μπορεί να κλιμακωθεί ανάλογα με την υπέρβαση του επιτρεπόμενου ορίου. Τέτοια υπέρβαση του ορίου του 0,5 % είναι πιθανόν να συμβεί, όχι από πρόθεση, αλλά λόγω του ότι ο παρασκευαστής ενδέχεται να παράγει νομίμως στην ίδια εγκατάσταση και απορρυπαντικά με φωσφορικά άλατα προοριζόμενα για χώρες εκτός ΕΕ, οπότε μία μικρή πρόσμιξη είναι πιθανή παρά τα λαμβανόμενα μέτρα για απομόνωση των παρτίδων παραγωγής. Επαφίεται στην κρίση της Επιτροπής η απαίτηση για πληρέστερη δικαιολόγηση τέτοιου συμβάντος από πλευράς των κατασκευαστών, προκειμένου να μην γίνει εκμετάλλευση του προτεινόμενου μέτρου για καταστρατήγηση του ορίου του 0,5 %. Επισημαίνεται ότι η απόσυρση προϊόντων χωρίς σοβαρό λόγο (υγεία, ασφάλεια χρήσης) μπορεί τελικά να οδηγήσει σε μεγαλύτερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος λόγω πολλαπλών μεταφορών, καταστροφής συσκευασιών και απόρριψης του προϊόντος χωρίς να έχει καν επιτελέσει την λειτουργία για την οποία προορίζεται, ενώ είναι απολύτως ασφαλές και κατάλληλο για αυτήν.

— Σε περίπτωση που ο περιεχόμενος φώσφορος υπερβαίνει το ποσοστό του 2,0 % κατά βάρος, να επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις και να λαμβάνονται τα προβλεπόμενα μέτρα.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση του ειδικευμένου τμήματος «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον» με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο: ενδιάμεση αναθεώρηση του κανονισμού LIFE+»

COM(2010) 516 τελικό

(2011/C 132/13)

Εισηγητής: ο κ. Lutz RIBBE

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο: Ενδιάμεση αναθεώρηση του κανονισμού LIFE+»

COM(2010) 516 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 185 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 7 αποχές.

1. Σύνοψη

1.1 Λόγω δυσκολιών κατά την υλοποίηση, τα πρώτα έργα του LIFE+ ξεκίνησαν μόλις τον Ιανουάριο του 2009 και, ως εκ τούτου, η ενδιάμεση έκθεση που υπεβλήθη σχετικά με το πρόγραμμα LIFE+ (διάρκεια: 2007 έως 2013) δεν παρέχει επαρκή στοιχεία ώστε να αξιολογηθεί τρέχουσα περίοδος του προγράμματος.

1.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ ανέκαθεν τόνιζε τη μεγάλη σημασία του προγράμματος LIFE, το οποίο υφίσταται εδώ και σχεδόν 20 χρόνια, για την ανάπτυξη και τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Θεωρεί ότι η συνέχιση και η περαιτέρω ανάπτυξη του εν λόγω προγράμματος και κατά τη νέα περίοδο χρηματοδότησης (2013–2020) είναι αναγκαία και εύλογη.

1.3 Το πρόγραμμα LIFE πρέπει να αποτελεί ένα όσο το δυνατόν πιο ευέλικτο εργαλείο, με το οποίο να έχει τη δυνατότητα η Επιτροπή να δράσει αποτελεσματικά. Το LIFE, το οποίο απορροφά ποσοστό 0,2 % του προϋπολογισμού της ΕΕ, μπορεί να αποτελέσει σημαντική συνεισφορά και οδηγό για την εξεύρεση λύσεων. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν με το εν λόγω πρόγραμμα να επιλυθούν τα προβλήματα που προκαλούνται από άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ ή να χρηματοδοτηθούν όλες οι ενωσιακές στρατηγικές που σχετίζονται με το περιβάλλον.

1.4 Για τη μελλοντική επιλογή έργων του LIFE καθοριστικός παράγοντας θα πρέπει να είναι οι ανάγκες που προκύπτουν από τα προβλήματα εφαρμογής της ενωσιακής περιβαλλοντικής πολιτικής, ενώ το θέμα της εθνικής κατανομής πόρων δεν θα πρέπει να διαδραματίζει κανένα ρόλο στο μέλλον.

1.5 Η περιβαλλοντική πολιτική στην Ευρώπη είναι περισσότερο ανεπτυγμένη από ό,τι σε άλλα μέρη του κόσμου διότι αυτό αποτελεί απαίτηση της ενεργού κοινωνίας των πολιτών. Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι οργανώσεις προστασίας της φύσης και του περιβάλλοντος τονίζεται από την Επιτροπή και αναγνωρίζεται δεόντως και από την ΕΟΚΕ. Ωστόσο, θα πρέπει να κινητοποιηθούν και άλλα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, ούτως ώστε να συμμετάσχουν εντατικότερα σε έργα του προγράμματος LIFE στο μέλλον. Οι μηχανισμοί χρηματοδότησης του LIFE+ θα πρέπει να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποτυγχάνουν ποιοτικά έργα λόγω άκαμπτων διατάξεων συγχρηματοδότησης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Το ενωσιακό χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον LIFE υπήρξε έως τώρα ένα εξαιρετικά σημαντικό πρόγραμμα της ΕΕ, το οποίο έδωσε αποφασιστική ώθηση στην εφαρμογή ή την ανάπτυξη και τη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας στην Ένωση. Δρομολογήθηκε τον Μάιο 1992 με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1973/92 για τη δημιουργία ενός «Χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον (LIFE)».

2.2 Το LIFE I διήρκεσε από το 1992 έως το 1995 και διέθετε προϋπολογισμό 400 εκατομμυρίων ευρώ (100 εκατομμύρια ευρώ ετησίως). Λόγω της επιτυχίας του, δημιουργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1404/96 μια δεύτερη φάση (LIFE II), η οποία διήρκεσε από το 1996 έως το 1999 με συνολικό προϋπολογισμό 450 εκατομμυρίων ευρώ (112,5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως). Εν συνεχεία, ο κανονισμός LIFE III (ΕΚ) αριθ. 1655/2000 διήρκεσε από το 2000 έως το 2004 (128 εκατομμύρια ευρώ ετησίως) και παρατάθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1682/2004 μέχρι το τέλος της προηγούμενης περιόδου χρηματοδότησης (ήτοι μέχρι το τέλος του 2006).

2.3 Με τον κανονισμό (ΕΚ) 614/2007 εγκαινιάστηκε νέα φάση του LIFE για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007 έως 2013, ήτοι το LIFE+, για την οποία διατίθενται περίπου 2,17 δισεκατομμύρια ευρώ (δηλαδή περίπου 340 εκατομμύρια ευρώ ετησίως).

2.4 Με το LIFE+ αναδιαρθρώθηκε πλήρως η μέχρι τώρα ενίσχυση στον τομέα του περιβάλλοντος: συνεπώς, μέρη των μέχρι τώρα ενωσιακών προγραμμάτων στήριξης της τότε θέσης 07 του προϋπολογισμού συνενώθηκαν (Forest Focus, στήριξη ΜΚΟ, URBAN, ανάπτυξη νέων πολιτικών πρωτοβουλιών, μέρη της «εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής», μέρη του LIFE Περιβάλλον και LIFE Φύση)· ακόμα, αποφασίστηκε να μην ενισχύονται πλέον από το LIFE παραδοσιακά, απτά σχέδια, επενδύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος αλλά να χρησιμοποιούνται μελλοντικά για τον σκοπό αυτόν οι τομείς 1Α (περιβαλλοντικά έργα) και 1Β, καθώς και μέρη του τομέα 2 (για έργα προστασίας της φύσης) του ενωσιακού προϋπολογισμού. Η προηγούμενη ενίσχυση των διεθνών δραστηριοτήτων μεταφέρθηκε από τον τομέα 4 (μέτρα για το θαλάσσιο περιβάλλον) στον τομέα 3.

2.5 Το LIFE+ επικεντρώνεται στην προώθηση μέτρων που στηρίζουν την περιβαλλοντική πολιτική (με αποκλειστικά ευρωπαϊκή διάσταση), όπως είναι η ανταλλαγή υποδειγματικών πρακτικών, η δημιουργία ικανοτήτων στις τοπικές και περιφερειακές αρχές και η στήριξη ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη.

2.6 Επομένως, η Επιτροπή προβλέπει πλέον ότι οι επενδυτικές δράσεις στην παρούσα περίοδο χρηματοδότησης δεν θα καλύπτονται από το LIFE, αλλά από τους (νέους) τομείς 1Α, 1Β, 2 και 4.

2.7 Δεδομένου ότι ο αντίστοιχος κανονισμός LIFE+ τέθηκε σε ισχύ μόλις τον Ιούνιο του 2007, η διαδικασία προσκλήσεων για την υποβολή προτάσεων δεν κατέστη δυνατό να κινηθεί πριν από τον Οκτώβριο του 2007. Για τον λόγο αυτόν, τα πρώτα έργα της νέας φάσης LIFE+ μπόρεσαν να ξεκινήσουν μόλις τον Ιανουάριο του 2009. Αυτό σημαίνει ότι η υπό εξέταση ενδιάμεση αναθεώρηση που παρουσίασε η Επιτροπή δεν μπορεί να αφορά παρά μόνο σχετικά περιορισμένο αριθμό έργων που μόλις έχουν αρχίσει να εκτελούνται. Η Επιτροπή περιγράφει σωστά την κατάσταση λέγοντας ότι «κατά συνέπεια, υπάρχουν περιορισμένες πληροφορίες για τα αποτελέσματα».

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Σε διάφορα σημεία της ενδιάμεσης αναθεώρησης περιγράφεται η μεγάλη σημασία του προγράμματος LIFE+. Χαρακτηρίζεται «αποτελεσματικό εργαλείο» που «παράγει προστιθέμενη αξία» και επισημαίνεται ότι «τόσο οι δικαιούχοι όσο και τα κράτη μέλη θεωρούν ότι το πρόγραμμα πρέπει να συνεχιστεί επειδή έχει κρίσιμη σημασία για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ».

3.2 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει εάν οι διαπιστώσεις που συνάγονται από την υπό εξέταση ενδιάμεση έκθεση μπορούν να βασισθούν σε μια αξιολόγηση έργων που ξεκίνησαν μόλις τον Ιανουάριο του 2009. Ως γνωστόν, η ΕΟΚΕ ποτέ δεν επέτρεψε να αμφισβητηθεί το γεγονός ότι θεωρεί και η ίδια πολύ σημαντικό το πρόγραμμα LIFE+ ωστόσο, ο περιορισμένος αριθμός στοιχείων βάσει των οποίων καταρτίστηκε η ενδιάμεση έκθεση δεν επιτρέπει να συναχθούν ακόμη πραγματικά συμπεράσματα για τη νέα φάση LIFE+.

3.3 Δεδομένου ότι έχει ήδη αρχίσει να εξετάζεται η πιθανότητα νέας περιόδου προγραμματισμού μετά το 2013, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αξιοποιήσει την ευκαιρία για να θέσει ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα και να υποβάλει προτάσεις.

3.4 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να δηλώσει στο σημείο αυτό ότι, κατά την άποψή της, η πραγματική ενδιάμεση αναθεώρηση της νέας φάσης του προγράμματος LIFE+ δεν είναι ακόμα δυνατή.

3.5 Στη γνωμοδότησή της⁽¹⁾ για το σχέδιο του κανονισμού LIFE+, το οποίο στη συνέχεια εγκρίθηκε, η ΕΟΚΕ διατύπωσε ορισμένες προειδοποιήσεις που φαίνεται πλέον να επαληθεύονται.

3.6 Η ΕΟΚΕ είχε διευκρινίσει ότι τα προγράμματα LIFE που εφαρμόστηκαν έως τώρα μπορούν να χαρακτηριστούν σαφώς ως εξαιρετικά επιτυχημένα μέσα προσανατολισμού της πολιτικής της

Επιτροπής. Το γεγονός ότι σημειώθηκαν οπωσδήποτε σημαντικές επιτυχίες με περιορισμένους πόρους οφείλεται στη δυνατότητα της Επιτροπής να θέτει όρους, καθώς και στην ύπαρξη, ορισμένου «ανταγωνισμού» μεταξύ των κρατών μελών για τους πόρους του LIFE: τα κράτη μέλη (ή μάλλον οι ιδιωτικοί και δημόσιοι ανάδοχοι των έργων στα κράτη μέλη) έπρεπε, κατά τις προηγούμενες φάσεις του LIFE, να εκπονήσουν και να αναπτύξουν καινοτόμα σχέδια, τα οποία θα μπορούσαν να ενταχθούν στο πρόγραμμα LIFE. Τα σχέδια αυτά υποβάλλονταν στη συνέχεια, στο πλαίσιο μιας καθορισμένης διαδικασίας επιλογής, σε κριτική αξιολόγηση και κατόπιν εγκρίνονταν ή απορρίπτονταν λόγω ανεπαρκούς ποιότητας ή έλλειψης δημοσιονομικών πιστώσεων. Με αυτόν τον τρόπο επιτεύχθηκε, όσον αφορά την κατανομή των πιστώσεων, τόσο διαφάνεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σαφής καθοδήγηση από την πλευρά της Επιτροπής.

3.7 Η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να θεωρεί ότι για την υποστήριξη της δικής της περιβαλλοντικής πολιτικής, που είναι γνωστό ότι προχωρά με μεγάλη δυσκολία σε ορισμένους τομείς, η Επιτροπή θα πρέπει να διαθέτει ένα εργαλείο που να μπορεί να διαμορφώνει η ίδια αποκλειστικά· δεν θα πρέπει να ασχολείται για παράδειγμα με την περιφερειακή κατανομή των πόρων.

3.8 Στην ενδιάμεση αξιολόγησή της, η Επιτροπή διαπιστώνει πάντως ότι η ενδεικτική εθνική κατανομή των πόρων, η οποία επιτεύχθηκε με τη νέα φάση του προγράμματος, βελτίωσε με τη γεωγραφική διασπορά των έργων, αλλά από την αξιολόγηση συνάγεται ότι αυτή η εθνική κατανομή μπορεί να οδηγήσει «στην επιλογή έργων κατώτερης ποιότητας».

3.9 Ακριβώς αυτό φοβόταν η ΕΟΚΕ. Συνεπώς, ζητά από την Επιτροπή και το Συμβούλιο να εξετάσουν για άλλη μια φορά ενδελεχώς την προσέγγιση του προγράμματος LIFE. Το ζητούμενο δεν θα πρέπει να είναι η μεταβίβαση πόρων της ΕΕ στα κράτη μέλη, με τους οποίους θα χρηματοδοτούνται περιβαλλοντικά έργα με ευρωπαϊκή διάσταση. Το πρόγραμμα θα πρέπει σαφώς να εφαρμόζεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι υπηρεσίες της Επιτροπής διακρίνουν τη μεγαλύτερη ανάγκη προώθησης της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

3.10 Η περιβαλλοντική πολιτική στην Ευρώπη καθορίζεται πλέον σε μεγάλο βαθμό από κανόνες της ΕΕ, γεγονός που μπορεί να δικαιολογηθεί και μόνο λόγω της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, δεν είναι λογικό να «εξευρωπαϊάζεται» η νομοθεσία εθνικοποιώντας ταυτόχρονα, σε έναν βαθμό, το αντίστοιχο εργαλείο διαμόρφωσης πολιτικής.

3.11 Σύμφωνα με την άποψη της ΕΟΚΕ, τα έργα και οι διαδικασίες που προωθούνται από το LIFE θα πρέπει να εξυπηρετούν ακόμη πιο συγκεκριμένα από ό,τι στο παρελθόν την υλοποίηση των στρατηγικών που έχουν αποφασιστεί σε επίπεδο ΕΕ (την ενωσιακή στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη – στην οποία αξίζει να σημειωθεί ότι δεν γίνεται πλέον ιδιαίτερη μνεία –, τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, τη στρατηγική για την προστασία του κλίματος καθώς και τις οικολογικές συνισταμένες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»). Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στη δυνατότητα των έργων να αποτελούν πρότυπα, γεγονός που σημαίνει ότι δεν χρειάζεται οπωσδήποτε να διακρίνεται κάθε μεμονωμένο έργο από καινοτομία – όπως ζητείται επί του παρόντος π.χ. στον τομέα «βιοποικιλότητα». Συχνά δεν λείπει η καινοτομία αλλά απλώς η διάδοση και η υλοποίηση ήδη διαθέσιμων λύσεων.

(1) CES 382/2005, EE C 255, 14.10.2005, σ. 52

3.12 Η Επιτροπή θα χρειασθεί να επιδείξει, κατά την επιλογή έργων, υψηλό βαθμό ευελιξίας τόσο από άποψη περιεχομένου όσο και από οικονομική άποψη, όπως για τα ποσοστά συγχρηματοδότησης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απόλυτα εφικτή τη δυνατότητα χρηματοδότησης κατά 100 % από την ΕΕ.

3.13 Η Επιτροπή ορθά παρατηρεί ότι, για παράδειγμα, η συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας. Η περιβαλλοντική πολιτική της Ευρώπης πρέπει σε πολλές περιπτώσεις να θεωρείται προοδευτικότερη από τις αντίστοιχες πολιτικές που εφαρμόζονται σε άλλα μέρη του κόσμου ακριβώς επειδή στον κοινωνικό διάλογο προβάλλεται η απαίτηση για μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος και της φύσης. Είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να δώσει ώθηση σε αυτόν τον διάλογο, πράγμα που δεν πρέπει να αποτύχει μόνο εξαιτίας των καθορισμένων ποσοστών συγχρηματοδότησης.

3.14 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την υλοποίηση του προγράμματος LIFE+ στο πλαίσιο εποικοδομητικής συνεργασίας με όλες τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, τόσο στα κράτη μέλη (με επιχειρηματικές ενώσεις, συνδικάτα κ.α.) όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Τα μέλη των εν λόγω οργανώσεων δραστηριοποιούνται συχνά σε εκείνους τους τομείς όπου η ΕΕ επιθυμεί να εξασφαλίσει βελτιωμένη προστασία του περιβάλλοντος και υλοποίηση της ενωσιακής περιβαλλοντικής πολιτικής. Η αντίστοιχη ευαισθητοποίηση και δέσμευση δεν θα πρέπει να αποτελούν καθήκον μόνο των οργανώσεων προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και των επιχειρήσεων.

3.15 Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει με έμφαση ότι, πέραν των παραδοσιακών ενώσεων για την προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος, θα πρέπει να κινητοποιηθούν π.χ. επιχειρηματικές ενώσεις και συνδικαλιστικές οργανώσεις, ώστε να συμμετάσχουν ενεργά σε έργα του LIFE.

3.16 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι απαιτείται «καλύτερη ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και μεγαλύτερη εστίαση στο πλαίσιο κάθε θέματος» και «καθιέρωση ετήσιων τομέων εστίασης». Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να δοθεί σημασία και σε διατομεακές προσεγγίσεις. Επίσης, δεν θα πρέπει να αποκλείονται κατηγορηματικά τα διασυνοριακά έργα με τρίτα κράτη.

3.17 Ωστόσο, παρά την εκτίμηση που τρέφει για το πρόγραμμα LIFE, η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να προειδοποιήσει ότι οι δυνατότητές του δεν πρέπει να υπερεκτιμώνται. Με τα περίπου 340 εκατομμύρια ευρώ που διατίθενται ετησίως μπορούν να προωθηθούν πολλά έργα, τα οποία είναι δυνατόν να αποτελέσουν αξιόλογο οδηγό για θετικές προσεγγίσεις στην περιβαλλοντική πολιτική. Ωστόσο, με τα χρήματα αυτά που αποτελούν το 0,2 % περίπου του προϋπολογισμού της ΕΕ δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν για παράδειγμα προβλήματα που προκαλούνται από λανθασμένες αποφάσεις σε άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ.

3.18 Στην ανακοίνωση διατυπώνεται μεν η άποψη ότι το σκέλος «βιοποικιλότητα» μπορεί να προσφέρει την ευκαιρία στο πρόγραμμα LIFE «να λειτουργήσει ως μείζον μέσο για την ειδική χρηματοδότηση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για τη βιοποικιλότητα», αλλά η ΕΟΚΕ τρέφει ορισμένες αμφιβολίες ως προς αυτό. Το LIFE οφείλει, ασφαλώς, και πρόκειται να συμβάλει στην ανάδειξη του συγκεκριμένου τρόπου με τον οποίο μπορούν να συνυπάρξουν η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η οικονομική αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Ωστόσο, τα χρηματοδοτικά μέσα που απαιτούνται ώστε να εξασφαλιστεί αυτό στη συνέχεια είναι διαφορετικά.

3.19 Έτσι, η ίδια η Επιτροπή περιγράφει στην ανακοίνωσή της ⁽²⁾ ότι η «κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) είναι η πολιτική με τις σημαντικότερες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα των αγροτικών περιοχών» και ότι «το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (και ιδίως ο άξονας 2) εξακολουθεί να αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή κοινοτικής χρηματοδότησης για το δίκτυο Natura 2000 και τη βιοποικιλότητα στην ΕΕ» – και όχι το πρόγραμμα LIFE.

3.20 Το γεγονός ότι σήμερα στην Ευρώπη καλύπτεται μόνο το 20 % της συνολικής απαιτούμενης χρηματοδότησης για τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000, δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί με το πρόγραμμα LIFE, αλλά με την ενσωμάτωση της προστασίας της φύσης και του περιβάλλοντος σε άλλους τομείς πολιτικής, όπως αναφέρεται συχνά. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να περιγραφούν εκ νέου με σαφήνεια η πραγματική αποστολή και ο πραγματικός ρόλος του προγράμματος LIFE.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²⁾ «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο: Αξιολόγηση 2010 της εφαρμογής του προγράμματος δράσης της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα» COM(2010) 548.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο»

COM(2010) 723 τελικό

(2011/C 132/14)

Εισηγήτρια: η κ. LE NOUAIL- MARLIÈRE

Στις 7 Δεκεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο»

COM(2010) 723 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 173 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 12 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

Η εφαρμογή της στρατηγικής του 2005 για τον υδράργυρο βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Έχει επιτύχει αποτελέσματα σε όλες σχεδόν τις δράσεις της και πρόκειται οπωσδήποτε να συνεχιστεί και να ενισχυθεί.

1.1 Παρότι υποστηρίζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ⁽¹⁾ επί του θέματος, η ΕΟΚΕ συνιστά εντούτοις στην Επιτροπή, στα κράτη μέλη και στους κοινωνικούς εταίρους:

- α) να αναγνωρίσουν ότι είναι απαραίτητο και σημαντικό να διατηρήσει η ΕΕ την πρωτοστασία της σε παγκόσμιο επίπεδο, αναλαμβάνοντας ενεργά περαιτέρω δεσμεύσεις για τη μείωση της χρήσης, της προσφοράς και των εκπομπών υδραργύρου·
- β) να θεωρηθεί πως ένας γενικός στόχος θα πρέπει να συνοδευθεί από συνολική μείωση, με δυνατότητα παρεκκλίσεων όποτε το επιβάλλει η κατάσταση (ειδικές τεχνικές ή οικονομικές δυσκολίες), αντί να υιοθετηθεί μια προσέγγιση βασισμένη σε χωριστούς περιορισμούς για κάθε προϊόν και εφαρμογή και για κάθε στάδιο του κύκλου ζωής του υδραργύρου·
- γ) να συνεχιστεί και να αυξηθεί η στήριξη για την υλοποίηση σχεδίων στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες που τελούν υπό οικονομική μετάβαση, παράλληλα με τις εργασίες της Διακυβερνητικής Διαπραγματευτικής Επιτροπής (ΔΔΕ) και τις γενικότερες διεθνείς εργασίες στους τομείς που αναφέρονται στο σημείο 34 της απόφασης 25/5 του διοικητικού συμβουλίου του προγράμματος του ΟΗΕ για το περιβάλλον (UNEP)·
- δ) να συμφωνήσουν ότι πρέπει να τεθεί τέλος στη χρήση υδραργύρου στη βιομηχανία χλωριούχων αλκαλίων και να παρουσιάσει η Επιτροπή, το αργότερο έως τον Ιανουάριο του 2012,

πρόταση για νομικώς δεσμευτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης συγκεκριμένης προθεσμίας για την οριστική κατάργηση της χρήσης του υδραργύρου στην εν λόγω βιομηχανία όσο το δυνατόν συντομότερα και πριν από το 2020·

- ε) να υπογραμμιστεί η ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων για τις εκπομπές υδραργύρου από βιομηχανικές πηγές και να εγκρίνει η Επιτροπή ταχέως τα συμπεράσματα για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ) και τα συνδεόμενα με τις ΒΔΤ επίπεδα εκπομπών για όλες τις βιομηχανικές διεργασίες που περιλαμβάνουν υδράργυρο, προς υποστήριξη της εφαρμογής της νέας οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές·
- στ) να αξιολογηθεί η δυνατότητα περιορισμού της χρήσης υδραργύρου στις κομβόσημες μπαταρίες και να προταθούν περιορισμοί της διάθεσής τους στο εμπόριο μέχρι την 1η Ιουλίου 2012·
- ζ) να αξιολογηθεί περαιτέρω η δυνατότητα σταδιακής κατάργησης της χρήσης υδραργύρου στην οδοντιατρική μέχρι την 1η Ιουλίου 2012, με συνεκτίμηση όλων των διαθέσιμων μελετών και εξελίξεων, καθώς και των ενδεχόμενων εναλλακτικών επιλογών·
- η) να ληφθούν μέτρα για να εξασφαλιστεί η εγκατάσταση διαχωριστών αμαλαγμάτων υψηλής απόδοσης σε όλα τα οδοντιατρεία της ΕΕ·
- θ) να διερευνηθούν η χρήση υδραργύρου στα εμβόλια, οι υφιστάμενες εναλλακτικές επιλογές και ο βαθμός στον οποίο ο υδράργυρος μπορεί να καταργηθεί με ασφάλεια από αυτή τη χρήση, για την καλύτερη προστασία της δημόσιας υγείας, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2012·
- ι) να διοργανωθεί ένα πρώτο πρόγραμμα ελέγχου του μεθυλ-υδραργύρου στα ψάρια και να επικαιροποιηθεί αναλόγως η ανακοίνωση σχετικά με τον κίνδυνο σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2012·

⁽¹⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο, που υιοθετήθηκαν στις 14 Μαρτίου 2011 (7774/11).

- ια) να ληφθούν μέτρα για τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των καταναλωτών για το γεγονός ότι οι λαμπτήρες χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης περιέχουν υδράργυρο και ότι θα πρέπει να συλλέγονται χωριστά, με ασφαλή τρόπο και με προσοχή να μην σπάσουν·
- ιβ) να ενθαρρυνθεί η χορήγηση εγγυήσεων όσον αφορά την εξάλειψη των καταλοίπων υδραργύρου στα απόβλητα·
- ιγ) να καλυφθούν από κοινοτική νομοθεσία οι εκπομπές από τις αποτεφρώσεις και τις μικρές μονάδες καύσης·
- ιδ) να αυξηθούν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία της υγείας όλων των εργαζομένων που είναι πιθανό να έλθουν σε επαφή με υδράργυρο·
- ιε) στο πλαίσιο αυτό, να ληφθούν μέτρα για τον δυνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση για όλους τους εργαζομένους, ανεξαρτήτως των προσόντων τους, ώστε να ελαφρυνθούν οι επιπτώσεις των βιομηχανικών μεταλλαγών·
- ιστ) να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί η χωριστή και ασφαλή συλλογή των προϊόντων που περιέχουν υδράργυρο, η οποία δεν είναι σήμερα νομικώς επιβεβλημένη, και να διοργανωθούν ενημερωτικές εκστρατείες ευρείας κλίμακας για την πληροφόρηση των χρηστών και των καταναλωτών σχετικά με την ιδιαίτερη πιητική και τοξική φύση του στοιχείου του υδραργύρου.

2. Εισαγωγή

2.1 Ο υδράργυρος και οι περισσότερες ενώσεις του θεωρούνται ιδιαίτερα τοξικές ουσίες, βλαβερές για τη βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και την ανθρώπινη υγεία. Ο υδράργυρος είναι επίσης βιοσυσσωρευσιμη ουσία, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να συσσωρεύεται στους έμβιους οργανισμούς και να περνά από τον ένα κρίκο της τροφικής αλυσίδας στον επόμενο. Τέλος, ο υδράργυρος έχει την ιδιότητα να εξατμίζεται σε θερμοκρασία περιβάλλοντος ή να μετατρέπεται σε μεθυλυδράργυρο, που είναι η πιο διαδεδομένη, αλλά και η πιο τοξική μορφή του. Πρόκειται, επομένως, για μια ανθεκτική, δυσασποδμήτη ουσία, που μπορεί να εξαπλωθεί σε μεγάλες αποστάσεις στο νερό, στο έδαφος, στον αέρα ή στους έμβιους οργανισμούς⁽²⁾.

2.2 Οι ανθρωπογενείς εκλύσεις υδραργύρου στο περιβάλλον απορρέουν από τις διάφορες εφαρμογές του, όπως η χρήση του σε ορισμένα προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής, και από τις ατμοσφαιρικές εκπομπές ή τις τυχαίες εκλύσεις. Οι κυριότεροι χρήστες υδραργύρου (86 % των ετήσιων ποσοτήτων) είναι η βιομηχανία χλωριούχων αλκαλίων, η χημική βιομηχανία πολυμερών και οι παρασκευαστές οδοντιατρικών αμαλγμάτων.

2.3 Οι εκπομπές υδραργύρου στην ατμόσφαιρα από τους θερμοηλεκτρικούς σταθμούς και άλλες εγκαταστάσεις καύσης που λειτουργούν κυρίως με άνθρακα αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50 % των συνολικών εκπομπών υδραργύρου από βιομηχανικές πηγές⁽³⁾.

Προέλευση των πιθανών ανθρωπογενών εκλύσεων υδραργύρου

α) Χρήση σε προϊόντα

- Όργανα μέτρησης
- Οδοντιατρικά αμαλγάματα
- Λαμπτήρες φθορισμού, λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης
- Ηλεκτρικές στήλες (μπαταρίες)
- Διακόπτες
- Εμβόλια (θειομερσάλη ή θειμεροσάλη)

β) Χρήση σε διαδικασίες παραγωγής

- Ως καταλύτης για πολυμερή και πολυουρεθάνη
- Παραγωγή χλωριούχων αλκαλίων
- Εξόρυξη χρυσού

γ) Ατμοσφαιρικές εκπομπές

- Θερμοηλεκτρικοί σταθμοί (με καύση άνθρακα)
- Αποτέφρωση (υδράργυρος που έχει προσληφθεί μέσω της διατροφής + οδοντιατρικά αμαλγάματα)
- Μη ανακυκλωμένα και αποτεφρούμενα απόβλητα (που περιέχουν υδράργυρο)

δ) Τυχαίες εκλύσεις

- Βιομηχανικές διαρροές (κατά την επεξεργασία, την αποθήκευση κλπ.)

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 2001 ξεκίνησε με πρωτοβουλία του προγράμματος του ΟΗΕ για το περιβάλλον (UNEP) μία μελέτη σχετικά με την παρουσία και τις επιπτώσεις του υδραργύρου, η οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ενδείξεις σοβαρών επιπτώσεων δικαιολογούσαν την ανάληψη διεθνούς δράσης⁽⁴⁾. Τον Φεβρουάριο του 2008, οι κυβερνήσεις χωρών από όλον τον κόσμο αποφάσισαν, στο διοικητικό συμβούλιο του UNEP, να αναπτύξουν νομικώς δεσμευτική συνθήκη για τον υδράργυρο έως το 2013.

3.2 Τον Δεκέμβριο του 2002 η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με τον υδράργυρο από τη βιομηχανία χλωριούχων αλκαλίων· σε συνέχεια εκείνης της έκθεσης, το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να μελετήσει ευρύτερα το ζήτημα και να παρουσιάσει μια «συνεκτική στρατηγική που θα περιλαμβάνει μέτρα προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από την ελευθέρωση του υδραργύρου (...) θα βασίζεται σε προσέγγιση κύκλου ζωής και θα λαμβάνει υπόψη την παραγωγή, τη χρήση, την επεξεργασία των αποβλήτων και τις εκπομπές».

⁽²⁾ UNEP Chemicals, Global Mercury Assessment (Σφαιρική αξιολόγηση για τον υδράργυρο), Δεκέμβριος 2002-2010

⁽³⁾ <http://prtr.ec.europa.eu/PollutantReleases.aspx>

⁽⁴⁾ UNEP Chemicals, Global Mercury Assessment (Σφαιρική αξιολόγηση για τον υδράργυρο), Δεκέμβριος 2002

3.3 Βάσει αυτών των προσεγγίσεων, η κοινοτική στρατηγική για τον υδράργυρο εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 28 Ιανουαρίου 2005. Βασικός της στόχος είναι «να μειωθούν τα επίπεδα του υδραργύρου στο περιβάλλον, καθώς και η αντίστοιχη έκθεση του ανθρώπου, ιδίως μάλιστα του μεθυλυδραργύρου στα ψάρια»⁽⁵⁾.

3.4 Η στρατηγική αυτή οργανώνεται γύρω από έξι άξονες (και 20 δράσεις προτεραιότητας), με τους εξής στόχους:

- μείωση των εκπομπών (εκλύσεων) υδραργύρου·
- μείωση της εισόδου υδραργύρου στο αντίστοιχο κύκλωμα κυκλοφορίας σε επίπεδο κοινωνίας μειώνοντας την προσφορά και τη ζήτηση·
- αντιμετώπιση του απώτερου μέλλοντος των πλεονασμάτων υδραργύρου και των κοινωνικών αποθεμάτων (προϊόντων τα οποία είναι αποθηκευμένα ή εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται)·
- προστασία από την έκθεση στον υδράργυρο·
- βελτίωση της κατανόησης του προβλήματος του υδραργύρου και των αντίστοιχων λύσεων·
- υποστήριξη και προαγωγή διεθνών δράσεων για τον υδράργυρο.

3.5 Η στρατηγική εκείνη περιλάμβανε ρήτρα αξιολόγησης και επανεξέτασης για το 2010. Η Επιτροπή διαβίβασε στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο την παρούσα επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο στις 7 Δεκεμβρίου 2010.

3.6 Παράλληλα, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA) παρουσίασε προτάσεις για την επέκταση των περιορισμών στα όργανα μέτρησης που περιέχουν υδράργυρο και προορίζονται για επαγγελματική ή βιομηχανική χρήση⁽⁶⁾, στο πλαίσιο της ρήτρας επανεξέτασης που περιέχεται στον κανονισμό REACH. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2010 πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση και οι γνωμοδοτήσεις των αρμόδιων επιτροπών δυνάμει του κανονισμού REACH αναμένεται να υποβληθούν στην Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2011.

3.7 Δύο γνωμοδοτήσεις που εξέδωσε η ΕΟΚΕ για αυτές τις εξελίξεις υποστήριξαν την ενεργό δέσμευση της Επιτροπής να περιορίσει την παραγωγή και τη χρήση του υδραργύρου στην ΕΕ και στον κόσμο και να εγγυηθεί την ασφαλή αποθήκευσή του, όπως και τον στόχο της πλήρους κατάργησης της χρήσης υδραργύρου σε ορισμένα όργανα μέτρησης⁽⁷⁾.

3.8 Στις γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ καλούσε, ωστόσο, την Επιτροπή «να θέσει σε εφαρμογή και τα λοιπά στοιχεία της στρατηγικής της περί υδραργύρου το συντομότερο δυνατό και να αναπτύξει μέτρα για τον μεγαλύτερο περιορισμό της χρήσης του υδραργύρου σε προϊόντα και διεργασίες στην Ευρώπη και για την εξασφάλιση της ακίνδυνης διάθεσης των ρωών αποβλήτων υδραργύρου» και της ζήτησε να διασφαλίσει ότι οι επαγγελματικοί

και βιομηχανικοί χρήστες οργάνων μέτρησης που περιέχουν υδράργυρο θα υποχρεωθούν να συμμορφωθούν με τον στόχο της μη ελευθέρωσης υδραργύρου στο περιβάλλον.

3.9 Η διεξοδική αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε το 2010⁽⁸⁾ και τα συνοδευτικά έγγραφα των διάφορων ενδιαφερόμενων μερών⁽⁹⁾ ανέδειξαν την πραγματική πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο και τη σημαντική συμβολή της ΕΕ στη στήριξη των διεθνών πρωτοβουλιών και διαπραγματεύσεων για μια νομικά δεσμευτική συνθήκη υπό την αιγίδα του UNEP.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο στηρίζεται σε ορισμένα γενικότερα νομικά μέσα (συγκεκριμένα την οδηγία⁽¹⁰⁾ για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών, τον κανονισμό REACH, την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα και την οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης), προσαρμόζοντας ενίοτε αυτά τα μέσα στον στόχο της μείωσης του υδραργύρου στην ΕΕ:

- με τα έγγραφα αναφοράς των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (ΒΔΤ - «BREF») και την υιοθέτηση της νέας οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές (OBE) επικαιροποιήθηκαν και αναδιατυπώθηκαν επτά οδηγίες, μεταξύ των οποίων και η οδηγία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, που ενισχύει τον ρόλο των ΒΔΤ (με υποχρέωση συμμόρφωσης από το 2012 και εξής για τις νέες εγκαταστάσεις και από το 2016 και εξής για τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις)·

- με την οδηγία 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητά τους μειώθηκε το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο υδραργύρου σε σύγκριση με την προηγούμενη οδηγία του 1991.

4.2 Η εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής παρήγαγε επίσης τα δικά της μέσα και κανόνες, που κατέστησαν την ΕΕ παγκόσμια πρωτοστάτιδα στη μείωση του υδραργύρου, όπως:

- η απαγόρευση των εξαγωγών μεταλλικού υδραργύρου και ορισμένων ενώσεων και μειγμάτων υδραργύρου και η υποχρέωση ασφαλούς αποθήκευσης του μεταλλικού υδραργύρου (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1102/2008, της 22ας Οκτωβρίου 2008) με έναρξη ισχύος τον Μάρτιο του 2011·

- η οδηγία σχετικά με περιορισμούς διάθεσης στην αγορά της ΕΕ ορισμένων οργάνων μέτρησης που περιέχουν υδράργυρο (απαγορεύεται η διάθεση αυτών των οργάνων στην αγορά πλίν εξαιρέσεων, η οποία αφορά συγκεκριμένα τα βαρόμετρα υδραργύρου), που εγκρίθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2007 και σήμερα έχει ενταχθεί στο Παράρτημα XVII, λήμμα 18α, του κανονισμού REACH. Εν εξελίξει βρίσκεται διαδικασία για την επέκταση αυτών των περιορισμών και στις επαγγελματικές χρήσεις (βιομηχανική, ιατρική κλπ.).

⁽⁸⁾ <http://mercury.biois.com> (σ. 74)

⁽⁹⁾ ZMWG (Zero Mercury Working Group) www.zeromercury.org/ + EEB (Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος) www.eeb.org/

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2002/95/ΕΚ - Περιορισμός της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού

⁽⁵⁾ COM(2005) 20 τελικό

⁽⁶⁾ ECHA - Παράρτημα XV της έκθεσης περί περιορισμών, Ιούνιος 2010

⁽⁷⁾ ΕΕ C 168, 20.7.2007, σ. 44 – ΕΕ C 318, 23.12.2006, σ. 115

Τέλος, η Euro Chlor μελετά τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης του υδραργύρου στη βιομηχανία παραγωγής χλωριούχων αλκαλίων έως το 2020, με εθελοντική συμφωνία.

4.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, κατά την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1102/2008, είναι σημαντικό να επεκταθεί η απαγόρευση των εξαγωγών και σε άλλες ενώσεις του υδραργύρου και προϊόντα που περιέχουν υδράργυρο και να προβλεφθεί η ασφαλής αποθήκευση του μεταλλικού ή/και στερεοποιημένου υδραργύρου.

4.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι:

— στη μελέτη ⁽¹¹⁾ εμπειρογνομόνων BIO-IS, που διενεργήθηκε κατά παραγγελία της ΓΔ Περιβάλλοντος το 2010, προτείνεται να τεθεί ως βασικός στόχος της στρατηγικής ο γενικός στόχος της «προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από την ελευθέρωση του υδραργύρου και των ενώσεών του, με την ελαχιστοποίηση και ει δυνατόν την ολοσχερή εξάλειψη της παγκόσμιας ανθρωπογενούς ελευθέρωσης υδραργύρου στον αέρα, το νερό και το έδαφος».

— ότι υπάρχει σήμερα δυνατότητα περαιτέρω προόδου προς τον γενικό στόχο της μείωσης της χρήσης του υδραργύρου, αφού για τα περισσότερα προϊόντα και εφαρμογές υπάρχουν οικονομικά βιώσιμα υποκατάστατα χωρίς υδράργυρο και επίσης επειδή οι περισσότερες επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα με υδράργυρο παράγουν συγχρόνως και εναλλακτικά προϊόντα, γεγονός που επιτρέπει:

— τον περιορισμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων (θέσεις απασχόλησης) μιας σημαντικής μείωσης της χρήσης υδραργύρου·

— την ενίσχυση της θέσης της ΕΕ από άποψη καινοτομίας και οικονομίας (προηγμένη τεχνολογία)

— την εδραίωση της θέσης της στις διεθνείς και στις παγκόσμιες συζητήσεις, συμπεριλαμβανομένης της διάσκεψης κορυφής Rio+20 και της πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξωτερική διάσταση της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ <http://mercury.biois.com> (σ. 74).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου»

COM(2010) 767 τελικό — 2010/0370 (COD)

(2011/C 132/15)

Μόνος εισηγητής: **ο κ. Χρήστος ΠΟΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΣ**

Στις 18 και 20 Ιανουαρίου 2011, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, με θέμα:

Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου

COM(2010) 767 τελικό — 2010/0370 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 174 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Συμπεράσματα και συστάσεις

1. Συμπεράσματα

Ο παρών Κανονισμός επικροτείται από την ΕΟΚΕ ως σχέδιο πρότασης αναδιατύπωσης του προηγούμενου Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 διότι:

1.1 Αποτελέσει, ο προηγούμενος Κανονισμός, αντικείμενο πολλών τροποποιήσεων λόγω, αφενός μεν της εξέλιξης της Κοινοτικής Νομοθεσίας, αφετέρου δε λόγω της εναρμόνισης με την Συνθήκη της Λισσαβόνας, γι' αυτό και απαιτείται η αναμόρφωση της δομής του νομοθετικού κειμένου, αναδεικνύοντας καλύτερα στο νέο κείμενο του κανονισμού τον κεντρικό ρόλο του προγράμματος στήριξης και δίνοντας έμφαση:

α) στο ειδικό καθεστώς εφοδιασμού και

β) στα ειδικά μέτρα για την τοπική παραγωγή.

1.2 Το νέο κείμενο του Κανονισμού αναφέρει ρητά τα ουσιώδη στοιχεία ενός ειδικού καθεστώτος για γεωργικά προϊόντα τοπικής σημασίας των μικρών νησιών του Αιγαίου αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τις δυσχέρειες, οι οποίες προκαλούνται από την απομόνωση, τον απόκεντρο και νησιωτικό χαρακτήρα, καθώς και τη μικρή έκταση, την ορεινή μορφολογία του εδάφους το κλίμα και την οικονομική εξάρτηση από έναν μικρό αριθμό προϊόντων.

1.3 Δίνεται έμφαση στο άρθρο 2 του νέου Κανονισμού στα μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για την εξασφάλιση του εφοδιασμού των μικρών νησιών με προϊόντα τα οποία είναι βασικά για την ανθρώπινη κατανάλωση, για μεταποίηση ή ως γεωργικές εισροές, με περιορισμό των επιπλέον δαπανών λόγω του απόκεντρου και νησιωτικού χαρακτήρα και της μικρής έκτασης

τους και στην διατήρηση και ανάπτυξη της γεωργικής δραστηριότητας των μικρών νησιών, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας των τοπικών προϊόντων.

1.4 Αποσκοπεί στην διασφάλιση ενιαίας εφαρμογής του καθεστώτος για τα μικρά νησιά του Αιγαίου από την Ελλάδα σε σχέση με άλλα παρόμοια καθεστώτα, με σκοπό την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή διακρίσεων μεταξύ των επιχειρήσεων.

1.5 Εξασφαλίζεται η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση καθώς η Ελλάδα οφείλει να αναφέρει στο πρόγραμμά της κατάλογο ενισχύσεων που συνιστούν άμεσες ενισχύσεις σε προϊόντα που παράγονται τοπικά με ειδική αναφορά στον τρόπο καθορισμού του ποσού αυτών.

1.6 Ορίζεται ανώτατο όριο αυξημένο κατά 20 % για την χρηματοδότηση του ειδικού καθεστώτος εφοδιασμού.

1.7 Στην Επιτροπή δίνονται εκτελεστικές αρμοδιότητες όσον αφορά τις ενιαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του καθεστώτος των πιστοποιητικών και τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις σχετικά με το καθεστώς εφοδιασμού καθώς και ένα γενικό πλαίσιο για τους ελέγχους που οφείλει να εφαρμόζει η Ελλάδα.

1.8 Η Επιτροπή (άρθρο 11 παρ. 2) μπορεί πλέον να θεσπίζει με κατ' εξουσιοδότηση πράξη τις προϋποθέσεις για την εγγραφή των επιχειρήσεων στο Μητρώο των επιχειρήσεων, να επιβάλλει την σύσταση εγγύησης για την έκδοση των Πιστοποιητικών, αλλά και να θεσπίζει μέτρα σχετικά με την θέσπιση της διαδικασίας έγκρισης των τροποποιήσεων του προγράμματος.

Αιτιολογία

2. Εισαγωγή

2.1 Οι στόχοι των μέτρων και οι αρχές προγραμματισμού, συμβατότητας και συνοχής με τις λοιπές πολιτικές της Ένωσης σύμφωνα και με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 θέσπισαν κοινούς κανόνες για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης, στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής.

2.2 Σύμφωνα λοιπόν και με το άρθρο 291 παράγραφος 2 της Συνθήκης προκειμένου να διασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή του καθεστώτος για τα μικρά νησιά του Αιγαίου από την Ελλάδα σε σχέση με άλλα παρόμοια καθεστώτα, και με σκοπό την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή διακρίσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, η Επιτροπή με εκτελεστικές αρμοδιότητες εκδίδει τις κανονιστικές αναγκαίες διατάξεις.

2.3 Διασφαλίζει τις ενιαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του καθεστώτος των πιστοποιητικών και τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις σχετικά με το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού (άρθρο 11 παράγραφος 3).

2.4 Κανονίζει τις ενιαίες προϋποθέσεις εφαρμογής του προγράμματος (άρθρα 6 παράγραφος 2, 15 παράγραφος 3 και 18 παράγραφος 3), καθώς και ένα γενικό πλαίσιο για τους ελέγχους που οφείλει να εφαρμόζει η Ελλάδα (άρθρα 7, 12 παράγραφος 2 και 14 παράγραφος 1).

2.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τόσο για τον εμπλουτισμό του περιεχομένου του υπό έκδοση κανονισμού, όσο και για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής στον διάσπαρτο από μικρά νησιά χώρο του Αιγαίου, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι σκέψεις-θέσεις-προτάσεις που αναφέρονται στα κεφάλαια 4, 5, 6 και 7 της παρούσας Εισήγησης.

3. Σύνοψη του προτεινόμενου Κανονισμού

3.1 Με τον νέο Κανονισμό καταργείται και αντικαθίσταται με νέο κείμενο ο προηγούμενος Κανονισμός με αριθμό 1405/2006 (ΕΚ) λόγω πολλών τροποποιήσεων και σε εναρμόνιση με την Συνθήκη της Λισσαβόνας.

3.2 Κατ' εφαρμογή και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας διευκρινίζεται το περιεχόμενο του προγράμματος στήριξης για τα μικρά νησιά του Αιγαίου (άρθρο 5, κεφ. 2), το οποίο καταρτίζεται από την Ελλάδα και υποβάλλεται προς έγκριση στην Επιτροπή. Κατά το ίδιο πνεύμα, ευέλκτα η Ελλάδα μέσω των αρχών που έχει ορίσει η ίδια, μπορεί να τροποποιεί το πρόγραμμα (άρθρα 3 και 6, κεφ. 2) ανάλογα με τις ανάγκες προσαρμογής.

3.3 Καθιερώνεται ειδικό καθεστώς εφοδιασμού για τα γεωργικά προϊόντα της Ένωσης, τα οποία είναι βασικά στα μικρά νησιά του Αιγαίου για την κατανάλωση από τον άνθρωπο, την παρασκευή άλλων προϊόντων ή ως γεωργικές εισροές (άρθρο 3). Καθιερώνεται να καταρτίζει η Ελλάδα ισοζύγιο εφοδιασμού για την κάλυψη των αναγκών εφοδιασμού των νησιών.

3.4 Χορηγείται ενίσχυση για κάθε γεωργικό προϊόν των μικρών νησιών με κριτήριο το κόστος εμπορίας από τους λιμένες της ηπειρωτικής Ελλάδας που πραγματοποιούν τον εφοδιασμό και τις τυχόν επιπλέον δαπάνες λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα και της μικρής έκτασής τους.

3.5 Λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής κατάστασης, των επιπλέον δαπανών μεταφοράς των προϊόντων, των πρόσθετων επιβαρύνσεων λόγω απομόνωσης δημιουργούνται μειονεκτήματα, τα οποία προκειμένου να αντισταθμιστούν χρειάζεται μείωση των τιμών των εν λόγω προϊόντων και κατά συνέπεια απαιτείται ειδικό καθεστώς εφοδιασμού. Τα προϊόντα τα οποία θα υπάγονται στο ειδικό καθεστώς εφοδιασμού θα είναι προϊόντα υψηλής ποιότητας σύμφωνα με τα συναλλακτικά ήθη προς αποφυγή κάθε κερδοσκοπίας.

3.6 Για την διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της Ένωσης θα πρέπει να χορηγηθούν ενισχύσεις για τον εφοδιασμό των μικρών νησιών του Αιγαίου με προϊόντα της Ένωσης, λαμβανόμενων υπόψη και των επιπλέον δαπανών μεταφοράς.

3.7 Σε περίπτωση οικονομικού πλεονεκτήματος από το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού απαγορεύεται η αποστολή ή εξαγωγή των προϊόντων. Παρόλα αυτά, είναι δυνατόν να γίνεται το εμπόριο και σε εξωτερικές αγορές, με την προϋπόθεση επιστροφής του οικονομικού πλεονεκτήματος. Παράλληλα, τα προϊόντα υπόκεινται και σε διοικητικούς ελέγχους (άρθρο 14).

3.8 Τίθεται ως προϋπόθεση για την χορήγηση της ενίσχυσης η προσκόμιση πιστοποιητικού από τις επιχειρήσεις ότι είναι εγγεγραμμένες στα σχετικά μητρώα.

3.9 Προωθείται το εμπόριο μεταποιημένων προϊόντων μεταξύ των μικρών νησιών του Αιγαίου καθώς και η εξαγωγή αυτών προς την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση και στις τρίτες χώρες.

3.10 Ενθαρρύνεται η στήριξη της τοπικής παραγωγής μέσω του προγράμματος στήριξης που για πρώτη φορά θεσμοθετείται με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1405/2006. Ο κανονισμός αυτός ευνοούσε την παραγωγή, την εμπορία ή τη μεταποίηση πληθώρας προϊόντων διότι αποδείχθηκε ότι τα μέτρα που προέβλεπε υπήρξαν αποτελεσματικά για την γεωργική δραστηριότητα.

3.11 Θεσπίζονται μέτρα για την χρηματοδότηση μελετών, έργων επίδειξης, κατάρτισης και τεχνικής βοήθειας (άρθρο 15).

3.12 Ενθαρρύνεται η γεωργική παραγωγή και εμπορία προϊόντων ποιότητας.

3.13 Προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες της Επιτροπής στην έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων τις οποίες οφείλει να κοινοποιεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

4. Συστάσεις

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να τονισθούν με ιδιαίτερη έμφαση και να υιοθετηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

4.1 Πρέπει να συνδεθούν τα αγροτικά προϊόντα με την δημιουργία κατάλληλου πλαισίου ανάπτυξης του νησιωτικού τουρισμού και ειδικότερα να αποτελέσουν πόλο έλξης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για το καταναλωτικό κοινό που εκτιμά την ιδιαίτερη διατροφική αξία της μεσογειακής διαίτας και των τοπικών βιολογικών προϊόντων.

4.2 Παρομοίως να γίνουν οι αναγκαίες ενέργειες ώστε: Λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ζήτηση των παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων και σε άλλους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας λόγω και των θεραπευτικών ιδιοτήτων τους (Μαστίχα Χίου, ελαιόλαδο, μέλι, διάφορα βότανα, κ.λπ.) και συγκεκριμένα στην φαρμακοβιομηχανία, στην κοσμετολογία, στην ομοιοπαθητική ιατρική, να αξιοποιηθούν πιο αποτελεσματικά τα προϊόντα αυτά.

4.3 Να γίνεται ενημέρωση του τοπικού-νησιωτικού πληθυσμού για την διατροφική και οικονομική αξία των παραγόμενων προϊόντων. Η ΕΟΚΕ προτείνει να ιδρυθεί, σε μια νήσο με στρατηγική θέση, διαπεριφερειακή σχολή που να στηρίζεται σε παρεμφερή ιδέα με το «Erasmus για τους φοιτητές και εργαζόμενους στον τομέα του αγροτουρισμού, ή της καλλιέργειας αγροτικών προϊόντων».

4.4 Πρόβλεψη μέτρων για την δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων με σκοπό τη συμμετοχή εθνικών και διεθνών πανεπιστημίων σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την εκπόνηση μελετών, την διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών σχετικά με την ανάδειξη της οικονομικής αξίας και εκμετάλλευσης των νησιωτικών προϊόντων.

4.5 Να γίνει προσέγγιση, με ιδιαίτερη ευαισθησία, του ευπαθούς πληθυσμού των νησιών, ιδίως των δυσπρόσιτων περιοχών, με κριτήριο τη διατήρηση του πληθυσμού στα νησιά και την παροχή κινήτρων κυρίως οικονομικών και διη στους νέους, με τη θέσπιση προγραμμάτων επιδοτήσεων για την ανάπτυξη εμπορικής δραστηριότητας σε αποκεντρωμένες περιοχές χωρίς επιστροφή του πλεονάσματος, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη των δυνατοτήτων οικονομικής εκμετάλλευσης των νησιών με κριτήριο την μοναδικότητα και ιδιαιτερότητα αυτών, σύμφωνα με την γεωγραφική- γεωλογική φυσιογνωμία τους.

4.6 Να δοθεί έμφαση στην αύξηση της ποιότητας με την παράλληλη μείωση του παραγωγικού κόστους των αγροτικών προϊόντων.

4.7 Επιβάλλεται η θέσπιση επιμέρους κριτηρίων που θα λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα της μορφολογίας του εδάφους και την γεωλογική του σύνθεση.

5. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΟΚΕ, αναγνωρίζοντας τους ειδικούς παράγοντες που καθορίζουν την ανάπτυξη της γεωργίας στα νησιά του Αιγαίου, θεωρεί ότι ο υπό έκδοση κανονισμός θα είναι ωφέλιμο να λάβει υπ' όψη και τα εξής:

5.1 Επειδή οι βασικοί πόροι όπως το νερό, η ενέργεια, οι πρώτες ύλες είναι περιορισμένοι θα πρέπει να γίνεται ορθολογική η διαχείριση των πόρων των νησιών του Αιγαίου. Ειδικά κατά τους θερινούς μήνες, ενόψει και της αυξημένης ροής τουριστών-παραθεριστών στις νησιωτικές περιοχές, δημιουργούνται προβλήματα στη διάθεση των αποθεμάτων νερού, ενέργειας κ.λπ. Γι' αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παραπάνω προβλήματα προκειμένου να αντιμετωπισθούν εξασφαλίζοντας καλύτερη διαχείριση των πόρων και ισορροπία στο φυσικό περιβάλλον. Προς αυτήν την κατεύθυνση ο κανονισμός θα μπορούσε να προβλέψει υποστηρικτικές πολιτικές για αντιμετώπιση των μεγάλων αυτών ειδικών προβλημάτων.

5.2 **Οι αλλαγές χρήσης της γης στα νησιά:** Η γεωργική γη στα νησιά μειώνεται σταθερά με τη μετατροπή της σε γη άλλης χρήσης λόγω ανοικοδόμησης, όπως και τη μετατροπή της λόγω εγκατάλειψης σε χέρσα, άγονη και έρημη γη (θεωρείται πλέον ως μόνιμη «αγρανάπαυση»). Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει καλύτερη αξιοποίησή της με τα προγράμματα στήριξης στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων. Ο κανονισμός μπορεί να βάλει το υποστηρικτικό πλαίσιο.

5.3 Η μείωση και εγκατάλειψη γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η συσσώρευση νεκρής βιομάζας (νεκρά κλαδιά και χόρτα) σε εγκαταλειμμένα στην τύχη τους δάση και ελαιώνες, ευνοεί αντίστοιχα και την εκδήλωση δασικών πυρκαγιών, οι οποίες εμποδίζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα την εκμετάλλευση της γης.

5.4 Επιπλέον, είναι αναγκαίο να αποκατασταθεί ισορροπία ανάμεσα στη γη που δίδεται για τουριστική ανάπτυξη και την αγροτική γη. Οι δύο τομείς πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται

5.5 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον πρωτογενή τομέα ο οποίος εμφανίζει πολύ μεγάλες απώλειες θέσεων απασχόλησης την ίδια περίοδο που η απασχόληση στον τριτογενή τομέα αυξάνεται.

6. Ειδικές παρατηρήσεις

6.1 Να συμπεριληφθούν στον κανονισμό η Κρήτη και η Εύβοια.

6.2 Να πραγματώνονται πρωτοβουλίες ετήσιας διάρκειας με σκοπό την βελτίωση της παραγωγής, εμπορίας και προώθησης αγροτικών προϊόντων. Με τις δράσεις αυτές στοχεύονται ειδικά η αύξηση της παραγωγής αλλά ταυτόχρονα και η βελτίωση της ποιότητας.

6.3 Να προβλεφθεί στρεμματική ενίσχυση με αγροτική αποκατάσταση-διανομή για την διατήρηση των παραδοσιακών ελαιώνων και σπυρώνων εσπεριδοειδών των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους.

6.4 Να ληφθεί μέριμνα για επιπλέον οικονομική ενίσχυση για προϊόντα όπως: πατάτα προς κατανάλωση και προς σπορά, αγκινάρα Τήνου, δαμάσκηνο Σκοπέλου, τοματάκι Σαντορίνης, εσπεριδοειδή, βρώσιμο λαθούρι (φάβα) το είδος *Lathyrus sp.* και φασόλι, κριθή Λήμνου, γραμμή παραγωγής παραδοσιακών τυριών [π.χ. Γραβιέρα **Νάξου**, το τυρί Καλαθάκι Λήμνου (ΠΟΠ), λικέρ λεμόνι, Ρακόμελο **Αμοργού**, Αμυγδαλωτά **Σίφνου**, **Λέσβου** και οι σαρδέλες Καλλονής].

Το μέλι και το λάδι είναι ένα από τα προϊόντα αιχμής που αφορούν την ταυτότητα και την ποιότητα της αγροτικής παραγωγής των μικρών νησιών.

6.5 Να δοθεί έμφαση στην παραδοσιακή καλλιέργεια των μαστιχόδενδρων της Χίου, καθώς και της καλλιέργειας αμπέλων που προορίζονται για την παραγωγή οίνων με προστατευμένη γεωγραφική ένδειξη σε ζώνες παραδοσιακής καλλιέργειας των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους.

6.5.1 Να υπάρξει οικονομική ενίσχυση για τις μισθωμένες εκτάσεις.

6.5.2 Είναι αναγκαία περαιτέρω ενίσχυση για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων.

6.5.3 Να προβλεφθεί οικονομική ενίσχυση όσον αφορά τα μέσα για την βελτίωση των συνθηκών οινοποίησης, αποθεματοποίησης, τυποποίησης και διανομής των παραγόμενων οίνων και ελαιολάδου.

Προϋποθέσεις:

6.5.4 Η καλλιέργεια εκμετάλλευση και παραγωγή ανά στρέμμα δεν πρέπει να υπερβαίνει το ανώτατο όριο απόδοσης που έχει καθοριστεί.

6.5.5 Να εφαρμόζονται οι καλλιεργητικές τεχνικές, όπως προβλέπονται από την Εθνική Νομοθεσία.

6.5.6 Η παραγωγή να φέρει ονομασία προέλευσης ελεγχόμενης ή ανωτέρας ποιότητας.

6.5.7 Να τηρούνται οι προϋποθέσεις σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

7. Προτάσεις

7.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο κανονισμός πρέπει να διευκολύνει ώστε να υπάρχει διασύνδεση με άλλους κλάδους της τοπικής οικονομίας (τουρισμός/βιοτεχνία/εμπόριο), δίνοντας έμφαση και στην αλλαγή προσανατολισμού του τουριστικού προϊόντος.

7.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην γνωριμία με τις καλλιεργητικές μεθόδους και τις διαδικασίες συλλογής του καρπού, την ανακάλυψη τόπων γεωλογικού ενδιαφέροντος, τη γνωριμία με τα ζωικά είδη των αγροοικουσστημάτων, την μεσογειακή διατροφή, την υγιεινή διατροφή και τα βιολογικά προϊόντα.

7.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η απόλαυση της εμπειρίας που προσφέρει η σκierότητα και γαλήνη των ελαιώνων ή των πορτοκαλοχώρων, η επαφή με το χρώμα, η ηρεμία και απαλλαγή από τους θορύβους, η περιήγηση μέσα στο γηγενές αγροτικό τοπίο και η συνδυασμένη εκμετάλλευση των ως άνω, ανταποκρίνεται σε ένα πλέγμα ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (πολιτισμικός και οικολογικός, αγροτουρισμός, τουρισμός υγείας, περιηγητικός, γαστρονομικός κλπ).

Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται διαφορετικό τουριστικό προϊόν το οποίο έχει άμεση σχέση με τα αγροτικά προϊόντα τα οποία συνδέονται άμεσα και συσχετίζονται με τον ποιοτικό τουρισμό, με την γαστρονομία- μεσογειακή διατροφή – βιολογικά προϊόντα, με τον αγροτουρισμό με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα να ξεφύγουμε από τον μαζικό – παραδοσιακό τουρισμό για ήλιο-θάλασσα. **Ο κανονισμός θα συμβάλει στην υποστήριξη των επιλογών.**

7.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια αρμόδια υπηρεσία/διεύθυνση για προγράμματα συνεχούς κατάρτισης με θέματα ενίσχυσης της υγιεινής μεσογειακής διατροφής/γαστρονομίας θα μπορούσε να δράσει σε ένα από τα νησιά του ΑΙΓΑΙΟΥ μέσα στα πλαίσια των πολιτικών της ΕΕ, π.χ. με τα βιολογικά προϊόντα, προϊόντα παραφαρμακευτικά και κοσμετολογίας με γνώμονα την προώθηση προϊόντων μεσογειακής κουλτούρας.

7.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει ως πιλοτική πολιτική θα μπορούσε να επιλεγεί, ως μοντέλο τεχνολογίας, η Συνεταιριστική Εταιρεία Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου, με κύριο σκοπό την ανάπτυξη δικτύου καταστημάτων (Mastihashop), στην Ελλάδα και σ' όλη την Ευρώπη, με σκοπό την ανάδειξη προβολή και προώθηση της Μαστίχας, των διαφορετικών της χρήσεων και ιδιοτήτων μέσα από προϊόντα Μαστίχας που παράγονται στη Χίο, την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

7.6 Η ΕΟΚΕ όπως και στις ECO/213 (10.7.2008) και ECO/262 (15.7.2010) αποφάσεις της ολομέλειάς της έχει προτείνει κατά προτεραιότητα την προώθηση του Αγροτουρισμού σε συνδυασμό με την υποστήριξη της απασχόλησης.

7.6.1 Γι' αυτό θεωρεί ότι ο κανονισμός πρέπει να δίνει: ενθάρρυνση της μερικής απασχόλησης των νησιωτών στο γεωργικό τομέα μέσω της έμπρακτης υποστήριξης της με δικαιώματα αγροτουριστικής επένδυσης και εισοδήματος. Η κατοχύρωση της διπλής ιδιότητας της γης ως γεωργικής (ή αγροδοασικής) και ως αγροτουριστικής είναι ζήτημα-κλειδί για την αμοιβαία υποστήριξη των δύο δραστηριοτήτων. Όμως το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να προσαρτηθεί στο αγροτεμάχιο, αλλά στην αγροτική εκμετάλλευση.

7.6.2 Ευνοϊκές ρυθμίσεις σε θέματα αγροτουρισμού, δηλαδή για το δικαίωμα ανέγερσης και λειτουργίας μικρής κλίμακας αγροτουριστικής μονάδας εντός της αγροτικής εκμετάλλευσης, δικαίωμα το οποίο θα χορηγείται και θα ανανεώνεται υπό τον όρο της διατήρησης και συνέχισης της παραγωγής (ελιάς, αμπελοκαλλιέργειες, πορτοκαλιών, μανταρινιών, μαστίχας, μέλι, σύκα κλπ).

7.6.3 Στις μειονεκτικές νησιωτικές περιοχές που ερημώνονται πληθυσμιακά και η γεωργική γη εγκαταλείπεται, η ανάπτυξη της γεωργίας με μερική απασχόληση αποτελεί την προσηφορότερη και σταθερότερη λύση για τη διατήρηση του πληθυσμού και την προστασία του περιβάλλοντος των νησιών.

Προς αυτή την κατεύθυνση ο κανονισμός μπορεί να συμβάλει ως καταλύτης για την διατήρηση της ζωής, του φυσικού και περιβαλλοντολογικού πλούτου σε όφελος όλων των πολιτών που θα επισκέπτονται αυτές τις νησιωτικές περιοχές και φυσικά των κατοίκων τους.

7.7 Τέλος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι: Οι βασικοί κλάδοι ανάπτυξης των νησιών είναι κυρίως ο αγροτικός και ο τουριστικός τομέας. Επίσης στα νησιά υπάρχουν και άλλοι συντελεστές παραγωγής, όπως της

κτηνοτροφίας, της αλιείας, της ναυτιλίας και του πολιτισμού. Οι κλάδοι αυτοί μπορούν να αξιοποιηθούν ταυτόχρονα για την προβολή και προώθηση στην αγορά αγροτικών τοπικών προϊόντων. Για την υλοποίηση αυτών, συνιστάται η στήριξη προσαδειών έρευνας, καθώς και η δημιουργία γεωργικών σχολών, με μια στρατηγική ανάπτυξη που στηρίζεται στη γνώση, την έρευνα και την καινοτομία, στη δημιουργία νέων δυναμικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, με την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού δυναμικού των νήσων του Αιγαίου. Έτσι χαράσσεται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο στρατηγικής για όλους τους τομείς της οικονομίας, δημιουργώντας ένα νέο σύγχρονο νησιωτικό αναπτυξιακό μοντέλο στη γεωργία, αλλά και γενικότερα για τα μικρά νησιά του Αιγαίου πέραν του γνωστού μοντέλου νήσος-κράτος, όπως η Μάλτα και η Κύπρος ή όπως τα νησιά που αποτελούν ισχυρές περιφέρειες π.χ. Σαρδηνία, Κορσική.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 378/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της προαιρετικής διαφοροποίησης των άμεσων ενισχύσεων στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής»

COM(2010) 772 τελικό — 2010/0372 (COD)

(2011/C 132/16)

Μόνος εισηγητής: **ο κ. Luís MIRA**

Στις 18 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 378/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της προαιρετικής διαφοροποίησης των άμεσων ενισχύσεων στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής

COM(2010) 772 τελικό — 2010/0372 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 176 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 14 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η προσαρμογή του κανονισμού αριθ. 378/2007 (προαιρετική διαφοροποίηση των άμεσων ενισχύσεων στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής) στη συνθήκη της Λισσαβώνας εισάγει μια διάκριση μεταξύ των εξουσιών που εκχωρούνται στην Επιτροπή για την υιοθέτηση μη νομοθετικών πράξεων γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία των νομοθετικών πράξεων (κατ' εξουσιοδότηση πράξεις) και των εκτελεστικών εξουσιών που ανατίθενται στην Επιτροπή για τη θέσπιση ενιαίων όρων εφαρμογής για νομικά δεσμευτικές πράξεις της Ένωσης (εκτελεστικές πράξεις). Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ των διαδικασιών διαβούλευσης με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την κατάρτιση των κοινοτικών πράξεων και ζητά να διατηρηθούν.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι τα καθαρά ποσά που προκύπτουν από την προαιρετική διαφοροποίηση θα πρέπει να καθορίζονται από την Επιτροπή μέσω εκτελεστικών πράξεων και χωρίς τη συνδρομή επιτροπής, για λόγους ταχύτητας και αποτελεσματικότητας των διαδικασιών.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να εκχωρηθούν στην Επιτροπή εξουσίες για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων, με τη συνδρομή της επιτροπής αγροτικής ανάπτυξης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενσωμάτωση της προαιρετικής διαφοροποίησης στον προγραμματισμό για την αγροτική ανάπτυξη.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί να εκχωρηθούν στην Επιτροπή εξουσίες για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων, με τη συνδρομή της επιτροπής των γεωργικών ταμείων, με στόχο να εξασφαλιστεί η δημοσιονομική διαχείριση της προαιρετικής διαφοροποίησης.

2. Παρατηρήσεις

2.1 Η προαιρετική διαφοροποίηση συνιστά μηχανισμό προαιρετικής εφαρμογής και αφορά τη μεταφορά ποσοστού έως 20 % των συνολικών ποσών των άμεσων ενισχύσεων από τον πρώτο πυλώνα για άμεση διάθεση στην αγροτική ανάπτυξη, χωρίς ουδεμία ανακατανομή δηλαδή το διαφοροποιημένο ποσόν (αυτό που αφαιρείται από τον πρώτο πυλώνα) είναι ακριβώς το ίδιο που αποδίδεται στον δεύτερο πυλώνα, για το εκάστοτε κράτος μέλος, χωρίς υποχρέωση συγχρηματοδότησης.

Η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν τα δύο μοναδικά κράτη που ζήτησαν την εφαρμογή του κανόνα αυτού – και η Πορτογαλία δεν κατόρθωσε ποτέ να τον εφαρμόσει, επειδή υπάρχει ήδη ισορροπία μεταξύ των δύο πυλώνων της ΚΓΠ.

2.2 Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι το μόνο κράτος μέλος που εφαρμόζει την προαιρετική διαφοροποίηση και μεταβιβάζει ένα ποσοστό των άμεσων ενισχύσεων από τον πρώτο πυλώνα στην αγροτική ανάπτυξη.

Με αυτή τη μεταφορά κονδυλίων, το Ηνωμένο Βασίλειο ενισχύει τα συνολικά κονδύλια που διαθέτει για την αγροτική ανάπτυξη.

2.3 Οι προτάσεις της Επιτροπής για τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 378/2007 (προαιρετική διαφοροποίηση των άμεσων ενισχύσεων στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής) αφορούν τριών ειδών τροποποιήσεις:

— τροποποιήσεις που επιβάλλονται για την προσαρμογή στη Συνθήκη της Λισσαβώνας·

— εκχώρηση εξουσιών στην Επιτροπή για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων για την διασφάλιση της ενιαίας εφαρμογής της προαιρετικής διαφοροποίησης των άμεσων ενισχύσεων σε όλα τα κράτη μέλη·

— εκχώρηση εξουσιών στην Επιτροπή για τον καθορισμό των καθαρών ποσών που αντιστοιχούν στην εφαρμογή της προαιρετικής διαφοροποίησης μέσω εκτελεστικών πράξεων, με τη συνδρομή επιτροπής.

2.4 Η συνθήκη της Λισσαβώνας θεσπίζει δύο νέες κατηγορίες νομικών πράξεων: τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις και τις εκτελεστικές πράξεις.

2.5 Κατ' εξουσιοδότηση πράξεις: Ο νομοθέτης αναθέτει στην Επιτροπή την εξουσία έκδοσης πράξεων που τροποποιούν τα μη ουσιώδη στοιχεία μίας νομοθετικής πράξης. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις αποσαφηνίζουν ορισμένες τεχνικές λεπτομέρειες ή συνιστούν μεταγενέστερη τροποποίηση ορισμένων στοιχείων μιας νομοθετικής πράξης. Ο νομοθέτης μπορεί έτσι να επικεντρωθεί στον πολιτικό προσανατολισμό και τους στόχους χωρίς να υπεισέρχεται στις πολύ τεχνικές συζητήσεις. Ωστόσο, η εξουσιοδότηση αυτή εντάσσεται σε αυστηρά πλαίσια, καθώς μόνον η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Εξάλλου, ο νομοθέτης ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να εκτελεστεί η εν λόγω εξουσιοδότηση. Έτσι, το άρθρο 290 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ διευκρινίζει ότι το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο μπορούν να ανακαλέσουν την εξουσιοδότηση ή να της προσδώσουν περιορισμένη χρονική διάρκεια.

2.6 Εκτελεστικές πράξεις: Η συνθήκη της Λισσαβώνας ενισχύει, επίσης, τις εκτελεστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής. Προς υπενθύμιση, η εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου στην επικράτεια των κρατών μελών είναι κατ' αρχήν ευθύνη των κρατών μελών. Ωστόσο, για ορισμένα ευρωπαϊκά μέτρα είναι αναγκαία η ομοιόμορφη εφαρμογή εντός της ΕΕ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει τις εκτελεστικές πράξεις που αφορούν την εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

Μέχρι την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, την εκτελεστική εξουσία κατείχε το Συμβούλιο που ανέθετε στη συνέχεια στην Επιτροπή την υιοθέτηση εκτελεστικών πράξεων. Στο εξής, το άρθρο 291 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ αναγνωρίζει

την κατ' αρχήν δικαιοδοσία της Επιτροπής. Έτσι, για τα ευρωπαϊκά μέτρα που απαιτούν ομοιόμορφη εφαρμογή στα κράτη μέλη, εξουσιοδοτείται άμεσα η Επιτροπή να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις.

3. Τελικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία των δομών διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, ήτοι τις συμβουλευτικές ομάδες, μολονότι αυτό δεν αφορά την εναρμόνιση με τη συνθήκη της Λισσαβώνας. Αυτές οι δομές ανταλλαγής απόψεων δεν θα πρέπει να τίθενται υπό αμφισβήτηση, διότι συνεισφέρουν ουσιαστικά στη διαβίβαση εξειδικευμένων γνώσεων και θέσεων στην Επιτροπή, ενώ διευκολύνουν την οικείωση των υπό κατάρτιση νομοθετικών πράξεων από τα εμπλεκόμενα μέρη, ήδη από τα πρώτα στάδια.

3.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι ερμηνείες του Συμβουλίου και της Επιτροπής ως προς τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και των εκτελεστικών πράξεων είναι αποκλίνουσες. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας για την εκάστοτε πράξη θα πρέπει να βασίζεται σε σαφή κριτήρια.

3.3 Διάφορες άλλες αποφάσεις ενδέχεται να απαιτούν προκαταρκτική διαβούλευση με τα κράτη μέλη με σκοπό την εξασφάλιση αμοιβαίας κατανόησης. Με αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να αξιοποιεί την ειδικευμένη γνώση των κρατών μελών.

3.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι τα καθαρά ποσά που προκύπτουν από την προαιρετική διαφοροποίηση θα πρέπει να καθορίζονται από την Επιτροπή μέσω εκτελεστικών πράξεων και χωρίς τη συνδρομή επιτροπής, για λόγους ταχύτητας και αποτελεσματικότητας των διαδικασιών.

3.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να εκχωρηθούν στην Επιτροπή εξουσίες για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων, με τη συνδρομή της επιτροπής αγροτικής ανάπτυξης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενσωμάτωση της προαιρετικής διαφοροποίησης στον προγραμματισμό για την αγροτική ανάπτυξη.

3.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί να εκχωρηθούν στην Επιτροπή εξουσίες για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων, με τη συνδρομή της επιτροπής των γεωργικών ταμείων, με στόχο να εξασφαλιστεί η δημοσιονομική διαχείριση της προαιρετικής διαφοροποίησης.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (“Κανονισμός ενιαίας ΚΟΑ”)

COM(2010) 799 τελικό — 2010/0385 (COD)

(2011/C 132/17)

Εισηγητής: **ο κ. Pedro NARRO**

Στις 18 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με τα άρθρα 290 και 291 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν, το καθένα από την πλευρά του, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Κανονισμός ενιαίας ΚΟΑ»)

COM(2010) 799 τελικό — 2010/0385 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 174 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 15 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προσπάθειες απλούστευσης και διαφάνειας τις οποίες η προσαρμογή στη συνθήκη της Λισσαβώνας μπορεί να επιφέρει στην πολυσύνθετη νομοθεσία που αφορά την ενιαία κοινή οργάνωση των αγορών (ΚΟΑ). Πρέπει, ωστόσο, να υπάρξει πρόοδος προς μεγαλύτερη απλούστευση και σαφήνεια για τους πολίτες.

1.2 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά τις διαδικασίες διαβούλευσης με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την κατάρτιση των κοινοτικών πράξεων και επιθυμεί να διατηρηθούν. Ενόψει της εφαρμογής του νέου συστήματος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και των εκτελεστικών πράξεων, επιβάλλεται προώθηση της διαφάνειας και του διαλόγου με τους εκπροσώπους του κλάδου.

1.3 Η Επιτροπή θα πρέπει να διασαφηνίσει το ταχύτερο τους τρόπους με τους οποίους θα διεξάγεται η διαβούλευση με τους εμπειρογνώμονες και η νέα λειτουργία της διαχειριστικής επιτροπής σε συνάρτηση με τις εκτελεστικές πράξεις.

1.4 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του σαφούς προσδιορισμού των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και ζητά ακριβή ορισμό του όρου «μη ουσιώδη στοιχεία» που οριοθετεί την εμβέλεια των πράξεων αυτών, καθορισμό της διάρκειας της εξουσιοδότησης, καθώς και προσεκτική κατά περίπτωση αξιολόγηση. Όσον αφορά τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, έχει καιρία σημασία να διαβιβάζεται εγκαίρως στο

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο λεπτομερής ενημέρωση σχετικά με τις προς υιοθέτηση πράξεις, ώστε να διευκολύνεται ενδεχόμενη ανάκληση της εξουσιοδότησης.

2. Ιστορικό

2.1 Στόχος της πρότασης είναι να προσαρμοστεί ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1234/2007, που αφορά τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών, στη διάκριση που εισάγουν τα άρθρα 290 και 291 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) μεταξύ κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εκτελεστικών πράξεων της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, η πρόταση περιορίζεται στην προσαρμογή της ενιαίας ΚΟΑ στις νέες απαιτήσεις της συνθήκης της Λισσαβώνας, χωρίς να επηρεάζει την ισχύουσα τοποθέτηση της Ένωσης.

2.2 Στα άρθρα 290 και 291 της συνθήκης της Λισσαβώνας προβλέπεται τροποποίηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όσον αφορά τους κανόνες εφαρμογής των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης.

2.3 Βάσει του άρθρου 290 της ΣΛΕΕ, παρέχεται η δυνατότητα στην Επιτροπή να συμπληρώνει ή να τροποποιεί ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία του καθεστώτος μιας νομοθετικής πράξης. Συνεπώς, μία κατ' εξουσιοδότηση πράξη της Επιτροπής μπορεί να προσδιορίζει τα συμπληρωματικά και «μη ουσιώδη» στοιχεία που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία της κοινής οργάνωσης αγορών. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις με τις οποίες θα θεσπίζονται οι προϋποθέσεις συμμετοχής των οικονομικών φορέων σε ένα καθεστώς, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την έκδοση αδείας, τα κριτήρια επιλεξιμότητας των προϊόντων για μέτρα παρέμβασης στις αγορές, οι ορισμοί κλπ.

2.4 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 291 της ΣΛΕΕ, η εφαρμογή του καθεστώτος που θεσπίζει ο νομοθέτης ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ωστόσο, στο ίδιο άρθρο τονίζεται η ανάγκη διασφάλισης της ενιαίας εφαρμογής του καθεστώτος σε όλα τα κράτη μέλη. Για τον λόγο αυτό, ο νομοθέτης αναθέτει στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες σχετικά με τις ενιαίες προϋποθέσεις εφαρμογής της κοινής οργάνωσης αγορών και με το γενικό πλαίσιο των ελέγχων που θα πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη.

2.5 Το άρθρο 43 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ συνιστά αυτόνομη νομική βάση, εξαιρετικού χαρακτήρα, για την υιοθέτηση νομικών πράξεων από το Συμβούλιο. Το εν λόγω άρθρο θεσπίζει τα εξής: «Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, εκδίδει μέτρα σχετικά με τον καθορισμό των τιμών, των εισφορών, των ενισχύσεων και των ποσοτικών περιορισμών [...]». Η διάταξη αυτή εισάγει μία εξαίρεση στις διατάξεις του άρθρου 43 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, όπου προβλέπεται η εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας για τη θέσπιση της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών.

2.6 Στην υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής ενσωματώνεται το περιεχόμενο τεσσάρων προτάσεων:

- α) Νομοθετικό ψήφισμα σχετικά με την πρόταση κανονισμού για την ενίσχυση που χορηγείται στο πλαίσιο του γερμανικού μονοπωλίου αλκοόλης (COM(2010) 336 τελικό).
- β) Πρόταση κανονισμού όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης (COM(2010) 486 τελικό).
- γ) Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 όσον αφορά τα πρότυπα εμπορίας.
- δ) Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τις συμβατικές σχέσεις στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Οι μεταβολές στη διάρθρωση της υιοθέτησης εκτελεστικών πράξεων αντιπροσωπεύουν, ίσως όχι επανάσταση, πάντως σημαντική μετάβαση σε ένα νέο πρότυπο που τροποποιεί τις εκτελεστικές αρμοδιότητες σχετικά με τις νομικές πράξεις της Ένωσης. Ο περιορισμός της συμμετοχής των κρατών μελών στις εκτελεστικές αποφάσεις αφορά αποκλειστικά τις περιπτώσεις όπου η εναρμόνιση μεταξύ κρατών μελών κρίνεται αναγκαία για τη μεταφορά μίας πράξης στο εθνικό δίκαιο.

3.2 Προκειμένου να εξασφαλιστεί η σωστή λειτουργία του νέου συστήματος, η Επιτροπή οφείλει να εκπονήσει νέα ρύθμιση που θα διευκρινίζει τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία των οργάνων που υποκαθιστούν τις επιτροπές, στα πλαίσια της κατάργησης της επιτροπολογίας.

3.3 Για το μέλλον, κρίνεται αναγκαία η προώθηση της συμμετοχής των κρατών μελών και των εκπροσώπων του κλάδου στην υιοθέτηση νομοθετικών πράξεων. Η διαδικασία κατάργησης του παραδοσιακού συστήματος της επιτροπολογίας δεν μπορεί να οδηγήσει σε περιθωριοποίηση του ρόλου των φορέων του κλάδου.

3.4 Οι συμβουλευτικές ομάδες, όπως οι δομές διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, συνιστούν θεμελιώδες στοιχείο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της Ένωσης. Είναι αναμφίβολο ότι αυτές οι δομές ανταλλαγών δεν πρέπει να τεθούν υπό αμφισβήτηση, καθώς αποτελούν δίαυλο μετάδοσης στην Επιτροπή των γνώσεων και της πραγματικής κατάστασης του κλάδου.

3.5 Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά «μη ουσιώδη στοιχεία» μιας νομοθετικής πράξης, εγείρουν αμφισβητήσεις κατά τις συζητήσεις μεταξύ Συμβουλίου, Κοινοβουλίου και Επιτροπής. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις αποκτούν μείζονα σημασία. Ως εκ τούτου, θα ήταν απαραίτητη η περαιτέρω διευκρίνιση του ορισμού της «μη ουσιώδους» φύσης των εν λόγω πράξεων, καθώς και του καθορισμού της διάρκειας της εξουσιοδότησης, αλλά και διενέργεια αξιολόγησης κατά περίπτωση.

3.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για την εξαίρεση από τον γενικό κανόνα της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας όσον αφορά τη θέσπιση της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών. Στο άρθρο 43 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ορίζεται ότι το Συμβούλιο, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, εκδίδει μέτρα σχετικά με τον καθορισμό των τιμών, των εισφορών, των ενισχύσεων και των ποσοτικών περιορισμών. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε γεωργικά θέματα πρέπει να διαφυλαχθεί· ως εκ τούτου, απαιτείται μια περιοριστική και συνεκτική ερμηνεία του άρθρου αυτού.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η Επιτροπή έχει καταβάλει σημαντικές και πολυσύνθετες προσπάθειες για να προσαρμόσει στους νέους όρους της συνθήκης της Λισσαβώνας τον τεράστιο όγκο των διατάξεων της ενιαίας ΚΟΑ. Κατά τη νέα αυτή διαδικασία απλούστευσης, έχει μεγάλη σημασία να μην επωφεληθούν από το νέο σύστημα μόνον οι διοικητικές αρχές, αλλά να μειωθεί και ο γραφειοκρατικός φόρτος και η πολυπλοκότητα για τους διοικούμενους.

4.2 Η πρόταση κανονισμού για την προσαρμογή της ενιαίας ΚΟΑ περιλαμβάνει 300 κατ' εξουσιοδότηση πράξεις και 294 εκτελεστικές πράξεις. Σε αντιδιαστολή με την προσαρμογή στη συνθήκη της Λισσαβώνας άλλων νομοθετικών πράξεων—όπως η ενίσχυση για την αγροτική ανάπτυξη μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) ή η θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης των γεωργών—, στην παρούσα περίπτωση η Επιτροπή περιορίζεται σε «τυπική» προσαρμογή, χωρίς να εισάγει νέες διατάξεις.

4.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για λόγους διαφάνειας, διευκρινίζει σε διάφορα άρθρα συγκεκριμένες αποφάσεις που μπορούν να ληφθούν χωρίς τη συνδρομή της διαχειριστικής επιτροπής. Στο παρελθόν, η διαδικασία ήταν παρόμοια, χωρίς όμως αυτό να προβλέπεται σε κανένα νομοθετικό κείμενο. Παραδείγματα της προσπάθειας αυτής σχετικά με τις εκτελεστικές πράξεις περιλαμβάνονται στα άρθρα 255 και 270 της πρότασης, που αφορούν αντιστοίχως τη διαχείριση ποσοτώσεων για τις εισαγωγές και τις άδειες εξαγωγής.

4.4 Για ορισμένους κλάδους, η κατηγοριοποίηση συγκεκριμένων αποφάσεων ως κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ενδέχεται να αποδειχθεί προβληματική. Στην περίπτωση του αμπελοοινικού κλάδου, οι αποφάσεις σχετικά με οινολογικές πρακτικές δεν συνιστούν πλέον αρμοδιότητα των κρατών, αλλά θα ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, εφόσον υπάγονται στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Επί του προκειμένου, η Επιτροπή θα έπρεπε να διευκρινίσει τα σημεία εκείνα όπου, παρά την απλή νομική προσαρμογή του κειμένου, έχει επέλθει, στην πράξη, τροποποίηση των αρμοδιοτήτων επί της ουσίας.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/75/ΕΚ όσον αφορά τον εμβολιασμό κατά του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου»

COM(2010) 666 τελικό — 2010/0326(COD)

(2011/C 132/18)

Μόνος εισηγητής: **ο κ. Ludvík JÍROVEC**

Στις 26 Ιανουαρίου 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/75/ΕΚ όσον αφορά τον εμβολιασμό κατά του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου

COM(2010) 666 τελικό — 2010/0326(COD)

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Φεβρουαρίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειας, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 185 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 12 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να τροποποιηθεί επίσης ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1266/2007 της Επιτροπής, της 26ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής της οδηγίας 2000/75/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά την καταπολέμηση, την παρακολούθηση και την επιτήρηση του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου και τους περιορισμούς στις μετακινήσεις ορισμένων ζώων ευπαθών ειδών.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την κατάσταση που επικρατούσε όταν σταμάτησε ο εμβολιασμός κατά του αφθώδους πυρετού και της πανώλης των χοίρων. Ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της κατάργησής του ήταν ότι το κόστος της εξάλειψης πιθανών εστιών της ασθένειας θα ήταν μικρότερο από αυτό του εμβολιασμού.

1.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να εξετασθεί η πιθανότητα να αποφασίζονται επί του ζητήματος τα επιμέρους κράτη μέλη της Ένωσης, καθώς η επιδημιολογική κατάσταση των χωρών σε ζώνη εύκρατου κλίματος διαφέρει από αυτήν των χωρών της Μεσογείου, ενώ εξίσου διαφέρουν και τα είδη του καταρροϊκού πυρετού. Τα κράτη που επιλέγουν τον μη εμβολιασμό είναι σε θέση να ανιχνεύσουν την ασθένεια. Δεν απουσιάζει ο κίνδυνος από την προσέγγιση αυτή, καθώς νέα ασιατικά στελέχη θα ανιχνεύονται δυσκολότερα.

1.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί πως η τροποποίηση της εν λόγω οδηγίας λαμβάνει ορθά υπόψη τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις στην παραγωγή εμβολίων, τα οποία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν εκτός των περιοχών που υπόκεινται σε περιορισμούς μετακίνησης των ζώων. Αυτή η πρόταση τροποποίησης της οδηγίας διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη δεν θα υφίστανται πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση πέραν αυτής που σχετίζεται με την ενημέρωση για την εφαρμογή ενός προγράμματος εμβολιασμού. Η εν λόγω πρόταση δεν αναμένεται να έχει σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο. Η ΕΟΚΕ στηρί-

ζει πλήρως αυτόν τον στόχο και ως εκ τούτου επικροτεί την εν λόγω πρόταση.

2. Εισαγωγή και κύριο περιεχόμενο της ανακοίνωσης

2.1 Η εν λόγω πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου τροποποιεί τους κανόνες εμβολιασμού που ρυθμίζονται μέχρι στιγμής από την οδηγία 2000/75/ΕΚ ώστε να τους κάνει πιο ευέλικτους, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι είναι πλέον διαθέσιμα αδρανοποιημένα εμβόλια, τα οποία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν εκτός των περιοχών που υπόκεινται σε περιορισμούς μετακίνησης ζώων.

2.2 Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι αναγκαία η τροποποίηση της νομοθεσίας για να ληφθεί υπόψη η τεχνολογική πρόοδος στον τομέα της ανάπτυξης εμβολίων. Η προτεινόμενη τροποποίηση θα διευκολύνει την επιλογή στρατηγικής για την καταπολέμηση του καταρροϊκού πυρετού λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατάστασης των κρατών μελών, χωρίς περιττή παρέμβαση από την Ένωση.

2.3 Είναι πλέον ευρύτερα αποδεκτό ότι ο εμβολιασμός με αδρανοποιημένα εμβόλια είναι το προτιμώμενο μέσο για την καταπολέμηση του καταρροϊκού πυρετού και για την πρόληψη της κλινικής νόσου στην Ένωση. Η χρήση αυτών των εμβολίων επιτρέπει να ξεπεραστούν τα τρέχοντα εμπόδια για τον προληπτικό εμβολιασμό εκτός των περιοχών που υπόκεινται σε περιορισμούς μετακίνησης ζώων.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Εδώ και τρία χρόνια υπάρχουν διαθέσιμα σύγχρονα αδρανοποιημένα εμβόλια κατά του καταρροϊκού πυρετού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ασφαλώς εκτός των απαγορευμένων ζωνών. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη είναι σε θέση να σχεδιάσουν τη δική τους στρατηγική πρόληψης και καταπολέμησης της ασθένειας χωρίς περιττή παρέμβαση από την Ένωση.

3.2 Διευρύνοντας το φάσμα των διαθέσιμων μέσων καταπολέμησης της ασθένειας, η εν λόγω πρόταση θα αμβλύνει τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες αυτής. Ωστόσο, είναι δύσκολο να ορίσουμε επακριβώς το μέγεθος των οφελών αυτών, καθώς θα εξαρτώνται από την απρόβλεπτη εξέλιξη της νόσου, η οποία δεν έχει πλέον εξωτικό χαρακτήρα στην Ευρώπη.

3.3 Η εν λόγω πρόταση δεν επηρεάζει τα υπάρχοντα μέτρα καταπολέμησης της ασθένειας. Συνεπώς, η πρόταση δεν θα έχει άμεσο αντίκτυπο στα ετήσια και πολυετή προγράμματα της ΕΕ για την εξάλειψη, την καταπολέμηση και την παρακολούθηση ορισμένων νοσημάτων των ζώων.

3.4 Επιτρέποντας την ευρεία χρήση εμβολιασμού στην Ένωση, η εν λόγω πρόταση έχει τη δυνατότητα να μειώσει τις άμεσες και έμμεσες ζημιές που προκλήθηκαν από τον καταρροϊκό πυρετό και, κατά συνέπεια, τον αρνητικό οικονομικό αντίκτυπό του.

3.5 Η πρόταση θα καταστήσει δυνατή την ευρύτερη χρήση του εμβολιασμού και τη δημιουργία μιας δυναμικά αυξημένης αγοράς για τις φαρμακευτικές εταιρείες που παράγουν τα αδρανοποιημένα εμβόλια κατά του καταρροϊκού πυρετού.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών “Προς έναν ευρωπαϊκό χώρο οδικής ασφάλειας: πολιτικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια 2011-2020”»

COM(2010) 389 τελικό

(2011/C 132/19)

Εισηγητής: ο κ. SIMONS

Στις 20 Ιουλίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 204 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Προς έναν ευρωπαϊκό χώρο οδικής ασφάλειας: πολιτικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια 2011-2020»

COM(2010) 389 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, ενέκρινε τη γνωμοδότησή του την 1η Μαρτίου 2011

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 158 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντική για την κοινωνία τη μείωση του αριθμού των τραυματισμών σε τροχαία δυστυχήματα και συμφωνεί με τη –φιλόδοξη– πρόθεση της Επιτροπής να μειωθεί κατά το ήμισυ κατά το χρονικό διάστημα 2011-2020 σε σύγκριση με το 2010.

1.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι είναι σκόπιμη η θέσπιση διαφοροποιημένων στόχων μείωσης για τα επιμέρους κράτη μέλη, δεδομένου ότι οι κίνδυνοι δεν είναι παντού οι ίδιοι.

1.3 Ο έλεγχος της υλοποίησης του προγράμματος θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να ανατεθεί σε ευρωπαϊκό γραφείο οδικής ασφάλειας που θα συσταθεί για τον σκοπό αυτόν ή σε ένα συντονιστικό κέντρο παρακολούθησης και εποπτείας όπου θα συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, εμπειρογνώμονες σε θέματα οδικής ασφάλειας που θα ορίσουν τα κράτη μέλη.

1.4 Αυτό το γενικό γραφείο ή κέντρο παρατήρησης και εποπτείας θα πρέπει να μεριμνά για την ετήσια παρακολούθηση της κατάστασης με γνώμονα την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος.

1.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τους εξής όρους, οι οποίοι πρέπει να πληρούνται προκειμένου να επιτευχθούν έως το 2020 οι στόχοι της Επιτροπής, δηλαδή η μείωση των τραυματισμών σε τροχαία δυστυχήματα κατά το ήμισυ:

- πρόβλεψη ισχυρής πολιτικής καθοδήγησης
- διάθεση ενιαίων και αναλυτικών στατιστικών δεδομένων
- διατύπωση στόχων για τους σοβαρά τραυματισμένους χρήστες του οδικού δικτύου και ορισμός της έννοιας «σοβαρός τραυματισμός»
- εφαρμογή αυστηρότερης κοινοτικής πολιτικής για την εναρμόνιση και θέσπιση μέτρων οδικής ασφάλειας
- μεγαλύτερη εστίαση στη διαφοροποιημένη εκπαίδευση κυρίως των ευάλωτων ομάδων χρηστών του οδικού δικτύου όπως οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι οδηγοί μηχανοκίνητων δικύκλων, οι ποδηλάτες και οι πεζοί
- συμμετοχή όλων των εργοδοτών που διατηρούν στόλο οχημάτων στην εφαρμογή «βέλτιστων πρακτικών»
- θέσπιση νέας κοινοτικής νομοθεσίας για τις ευάλωτες κατηγορίες χρηστών του οδικού δικτύου
- αύξηση του επιπέδου ασφαλείας του διευρωπαϊκού οδικού δικτύου και αναβάθμιση τουλάχιστον του 25 % του υπόλοιπου οδικού δικτύου στο επίπεδο του ΔΕΔ-Μ

- μέριμνα για ειδική κατάρτιση και εκπαίδευση για τους αστυνομικούς και το προσωπικό της υπηρεσίας πρώτων βοηθειών, της πυροσβεστικής, της πολιτικής προστασίας και της οδικής βοήθειας, δηλαδή όλων όσοι παρέχουν βοήθεια σε περίπτωση τροχαίου ατυχήματος ή βλάβης, ώστε να διασφαλιστεί η υψηλού επιπέδου ποιότητα των δεξιοτήτων τους, να χρησιμοποιούνται τα οχήματα με επαγγελματισμό και να είναι εφικτή και η βελτίωση της διοικητικής διεκπεραίωσης
- μέριμνα για την ταχεία επέκταση της χρήσης ασφαλών και φυλασσομένων χώρων στάθμευσης για τους επαγγελματίες οδηγούς
- τέλος, η ΕΟΚΕ συνιστά η σύναψη συμβάσεων να εξαρτάται από τα επαγγελματικά προσόντα του οδηγού και όχι από τις επιδόσεις του.

1.6 Όσον αφορά τον ανθρώπινο παράγοντα στις οδικές μεταφορές, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η διαρκής εκπαίδευση, κατάρτιση και επιβολή του νόμου είναι κείριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων, με ιδιαίτερη εστίαση στις ευάλωτες ομάδες χρηστών.

1.7 Αναφορικά με το ζήτημα της επιβολής του νόμου, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει ακόμη μία φορά ότι εν προκειμένω θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η διασυνοριακή επιβολή του νόμου.

1.8 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της λήψης των εξής μέτρων:

- επέκταση της νομοθεσίας σχετικά με τον χρόνο οδήγησης και τον χρόνο εργασίας των οδηγών στα επαγγελματικά οχήματα κάτω των 3,5 τόνων·
- τοποθέτηση διατάξεων περιορισμού της ταχύτητας στα ελαφρά φορτηγά οχήματα
- τοποθέτηση διατάξεων για την παρεμπόδιση της οδήγησης υπό την επήρεια οινοπνεύματος στα φορτηγά, στα ελαφρά φορτηγά και στα επιβατικά οχήματα σε περίπτωση που ο οδηγός έχει καταδικαστεί για οδήγηση υπό την επήρεια οινοπνεύματος, καθώς και οργάνων ανίχνευσης της κατανάλωσης ναρκωτικών ουσιών·
- θέσπιση μέτρων ενεργητικής και παθητικής ασφάλειας για τα μηχανοκίνητα δίκυκλα·
- κατάρτιση από κάθε κράτος μέλος των αποκαλούμενων χαρτών «black spot» (οδικών τμημάτων υψηλού κινδύνου) και μέριμνα για την ενημέρωση αυτών των χαρτών σε ετήσια βάση
- επέκταση της υπηρεσίας eCall σε άλλα οχήματα, όπως τα μηχανοκίνητα δίκυκλα·
- μετατροπή των βασικών στρατηγικών προσανατολισμών σε λεπτομερές σχέδιο δράσης.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ανακοίνωση εκφράζει το όραμα της Επιτροπής για την ανάπτυξη της οδικής ασφάλειας την περίοδο 2011-2020.

2.2 Η Επιτροπή, μέσω των στρατηγικών πολιτικών κατευθύνσεων που περιέχονται στην ανακοίνωση, αποσκοπεί στη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου διαχείρισης και στη θέσπιση φιλόδοξων στόχων που μπορούν να καθοδηγήσουν τις εθνικές και τις τοπικές στρατηγικές, ώστε να είναι περισσότερο εφικτή η υλοποίηση των περιγραφόμενων δράσεων στο πλέον ενδεδειγμένο επίπεδο πολιτικής και με τα καλύτερα δυνατά μέσα.

2.3 Η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να αναληφθούν κατά προτεραιότητα οι ακόλουθες δράσεις:

- θέσπιση ενός διαρθρωμένου και συνεκτικού πλαισίου συνεργασίας, το οποίο θα βασίζεται στις βέλτιστες πρακτικές στα κράτη μέλη, ως αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών κατευθύνσεων για την οδική ασφάλεια 2011-2020,

- χάραξη στρατηγικής για τους τραυματισμούς και τις πρώτες βοήθειες με σκοπό την αντιμετώπιση της επείγουσας και συνεχώς αυξανόμενης ανάγκης μείωσης του αριθμού των τραυματισμών σε τροχαία δυστυχήματα,

- μέριμνα για τη βελτίωση της ασφάλειας των ευάλωτων χρηστών του οδικού δικτύου, και ειδικότερα των μοτοσυκλετιστών για τους οποίους τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα δυστυχήματα είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά.

2.4 Η Επιτροπή δηλώνει ότι στις προτεινόμενες πολιτικές κατευθύνσεις λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα του τρίτου προγράμματος δράσης για την οδική ασφάλεια 2001-2010, από τα οποία προκύπτει ότι οι φιλόδοξοι στόχοι για μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα δυστυχώς δεν επιτεύχθηκαν. Αφετέρου, με εξαίρεση την τελευταία διετία, καταγράφεται σταδιακή πρόοδος.

2.5 Για τη δημιουργία κοινού χώρου οδικής ασφάλειας, η Επιτροπή προτείνει να συνεχιστεί η επιδίωξη του στόχου της μείωσης κατά 50 % του συνολικού αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση το χρονικό διάστημα 2011-2020, με βάση αναφοράς τον αριθμό των θανάτων το 2010.

2.6 Δεδομένης της προόδου που καταγράφηκε κατά τη διάρκεια του τρίτου προγράμματος δράσης (μείωση του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα κατά 35 % έως 40 %), η Επιτροπή πιστεύει ότι ο υποδιπλασιασμός του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα την επόμενη δεκαετία συνιστά σημαντική αύξηση των φιλοδοξιών, εάν ληφθεί υπόψη ότι δεν επιτεύχθηκαν οι στόχοι του τρίτου προγράμματος δράσης.

2.7 Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να επιτύχει τον στόχο για το 2020 με την εντατική επιδίωξη των εξής 7 επιμέρους στόχων:

- βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των χρηστών του οδικού δικτύου
- αύξηση της ικανότητας επιβολής των κανόνων οδικής κυκλοφορίας

- κατασκευή ασφαλέστερων οδικών υποδομών
- μέριμνα για την κυκλοφορία ασφαλέστερων οχημάτων
- προώθηση της χρήσης σύγχρονης τεχνολογίας για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας
- βελτίωση των υπηρεσιών παροχής πρώτων βοηθειών και μετατραυματικής περίθαλψης
- προστασία των ευάλωτων χρηστών του οδικού δικτύου.

2.8 Για καθέναν από τους ανωτέρω στόχους η Επιτροπή προβλέπει συγκεκριμένη δράση που αναμένεται να επιφέρει την προβλεπόμενη μείωση του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα. Οι δράσεις αυτές σχολιάζονται κατωτέρω στις γενικές και στις ειδικές παρατηρήσεις.

2.9 Όσον αφορά τον τρόπο επίτευξης των στόχων, η Επιτροπή δεν εξετάζει τόσο το ενδεχόμενο θέσπισης νέας νομοθεσίας, αλλά μάλλον το ενδεχόμενο εντατικοποίησης του ελέγχου της εφαρμογής του νομοθετικού κεκτημένου της ΕΕ στον τομέα της οδικής ασφάλειας, της διαμόρφωσης ενός πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής και της θέσπισης κοινών εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών για την οδική ασφάλεια.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντική για την κοινωνία τη μείωση του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα. Αυτό προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις γνωμοδοτήσεις που έχουν εγκριθεί στο παρελθόν επ' αυτού του θέματος⁽¹⁾. Επίσης, κατά την περίοδο του προηγούμενου προγράμματος δράσης σημειώθηκε πράγματι σημαντική μείωση του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα. Επομένως, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον και πάλι φιλόδοξο στόχο της Επιτροπής για μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα τη χρονική περίοδο 2011-2020 σε σύγκριση με το 2010.

3.2 Με τον νέο όρο «πολιτικές κατευθύνσεις» αντί του όρου «στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές» η Επιτροπή επιθυμεί να τονίσει την αλλαγή φιλοσοφίας, δηλαδή ότι την επόμενη δεκαετία στο επίκεντρο δεν θα βρίσκεται τόσο η υποβολή προτάσεων για νέα νομοθεσία όσο η επεξεργασία και η θέσπιση των εξής τριών αρχών: συντρέχουσα αρμοδιότητα, ενσωμάτωση της οδικής ασφάλειας σε άλλες πολιτικές και επίτευξη του ίδιου επιπέδου οδικής ασφάλειας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

(1) Γνωμοδοτήσεις τις ΕΟΚΕ με θέμα «Οδική ασφάλεια 2003-2010», ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σ. 77· «Διαχείριση της ασφάλειας των οδικών υποδομών», ΕΕ C 168 της 20.7.2007, σ. 71· «Διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας», ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 70· «Στρατηγικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια έως το 2020», ΕΕ C 48, της 15.2.2011, σ. 27.

3.3 Η ΕΟΚΕ κατανοεί την αναφορά της Επιτροπής στην αλλαγή φιλοσοφίας, δεδομένου ότι το νομοθετικό πλαίσιο σε μεγάλο βαθμό είναι ολοκληρωμένο. Εντούτοις, δεν αρκούν απλώς οι στόχοι που έχει θέσει η Επιτροπή, συγκεκριμένα η δημιουργία γενικού πλαισίου διαχείρισης και η θέσπιση ελκυστικών στόχων που θα μπορούσαν να κατευθύνουν τις εθνικές ή τοπικές στρατηγικές. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ θα ήταν χρήσιμο, παράλληλα με την ολοκλήρωση της νέας απαραίτητης νομοθεσίας⁽²⁾, να διασφαλίζεται η έγκαιρη (σε ετήσια βάση) και ορθή παρακολούθηση της προόδου.

3.3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, επίσης, σκόπιμο, να μεταφραστούν οι πολιτικοί προσανατολισμοί σε ένα σχέδιο δράσης το οποίο να προβλέπει λεπτομερή μέτρα, χρονοδιάγραμμα, μέσα παρακολούθησης και ενδιάμεση αξιολόγηση.

3.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο καλύτερος τρόπος επίτευξης αυτού του στόχου είναι να διενεργηθούν διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους που θα ορίσουν τα κράτη μέλη για θέματα οδικής ασφάλειας, με σκοπό τη συλλογή δεδομένων για και την εποπτεία της υλοποίησης του τέταρτου ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης⁽³⁾, αφού ληφθούν υπόψη και οι πτυχές που ανέφερε η ΕΟΚΕ στην εν λόγω γνωμοδότησή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πριν από την έκδοση της παρούσας ανακοίνωσης από την Επιτροπή. Το ερώτημα αν αυτό θα συμβεί με την ίδρυση ευρωπαϊκού οργανισμού για την οδική ασφάλεια ή ευρωπαϊκού κέντρου παρακολούθησης και εποπτείας, που υπάρχει ήδη σε εμβρυακή μορφή στην Επιτροπή, δεν απασχολεί την ΕΟΚΕ. Οι συστάσεις που ακολουθούν διατυπώνονται προκειμένου να διασφαλιστεί η επιτυχία του προγράμματος το διάστημα 2011-2020:

3.4.1 Μέριμνα για ισχυρή πολιτική καθοδήγηση, με δεδομένη την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών.

3.4.2 Διάθεση ακόμη πιο εναρμονισμένων και αναλυτικών στατιστικών δεδομένων για την οδική ασφάλεια σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

3.4.3 Συγκέντρωση στόχων σχετικά με τους βαριά τραυματισμένους χρήστες του οδικού δικτύου, για τους οποίους πρέπει να θεσπιστεί ένας κοινός ορισμός της έννοιας «σοβαρός τραυματισμός».

3.4.4 Χάραξη αυστηρότερης κοινοτικής πολιτικής για την εναρμόνιση και ρύθμιση των μέτρων οδικής ασφάλειας, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τα μέτρα αυτά πιο αποτελεσματικά και πιο γρήγορα.

3.4.5 Περισσότερη προσοχή στην παροχή διαφοροποιημένης εκπαίδευσης σε όλους τους χρήστες, αλλά ιδίως στις ευάλωτες ομάδες, καθώς και στους νεότερους και τους πιο ηλικιωμένους, αλλά και στους οδηγούς μηχανοκίνητων δικύκλων, τους ποδηλάτες και τους πεζούς.

(2) Για τον πλήρη κατάλογο βλ. το σημείο 4.8 της γνωμοδότησης με θέμα «Στρατηγικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια έως το 2020» – ΕΕ C 48, 15.2.2011, σ. 27.

(3) ΕΕ C 48, 15.2.2011, σ. 27, σημ. 1.5 κ.ε.

3.4.6 Συμμετοχή όλων των εργοδοτών που διαθέτουν στόλο οχημάτων σε σχέδια για τη μείωση των ατυχημάτων κατά τη μετάβαση στην εργασία μέσω της ανάπτυξης μιας πολιτικής για την ασφάλεια των στόλων τους και της ενθάρρυνσης του προσωπικού να στραφεί στις δημόσιες συγκοινωνίες.

3.4.7 Ανάπτυξη κοινοτικής νομοθεσίας για τις ευάλωτες κατηγορίες χρηστών του οδικού δικτύου, π.χ. νέες εγκρίσεις τύπου για τα μηχανοκίνητα δίκυκλα, σύστημα ABS για τα μηχανοκίνητα δίκυκλα άνω των 150 κ.εκ., αυτόματοι εμπρόσθιοι προβολείς, καθώς και την εισαγωγή τεχνικών ελέγχων και δευτεροβάθμιας κατάρτισης στην αναθεώρηση της οδηγίας για την άδεια οδήγησης.

3.4.8 Το επίπεδο ασφάλειας του διευρωπαϊκού οδικού δικτύου (ΔΕΑ-Μ) και η αναβάθμιση τουλάχιστον του 25 % του μη διευρωπαϊκού οδικού δικτύου στο επίπεδο του ΔΕΑ-Μ θα πρέπει, κατά την ΕΟΚΕ, να συμπεριληφθεί ως στόχος στο νέο πρόγραμμα δράσης.

3.4.9 Όσον αφορά τον γενικό στόχο του προγράμματος, δηλαδή τη μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο δείκτης κινδύνου διαφέρει σημαντικά ανά κράτος μέλος και, επομένως, πιστεύει ότι είναι σκόπιμο να διαφοροποιηθούν οι στόχοι μείωσης των θανατηφόρων ατυχημάτων.

3.5 Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι, δεδομένων των διαφορετικών κινδύνων ασφάλειας στα κράτη μέλη, είναι δυνατόν να διαφέρουν τα συναφή μέτρα μεταξύ των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη στα οποία ήδη σημειώνεται σημαντική μείωση των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα θα πρέπει να εστιάσουν την προσοχή τους κυρίως στον «ανθρώπινο» παράγοντα: προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επιβολή του νόμου, ενώ σε κράτη μέλη στα οποία δεν σημειώνεται ουσιαστική μείωση των θανάτων από τροχαία δυστυχήματα θα πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις «απτές» συστάσεις της πολιτικής για την οδική ασφάλεια, όπως είναι η αναβάθμιση των υποδομών και οι απαιτήσεις ασφάλειας για τα οχήματα.

3.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι, σε τελική ανάλυση, καθοριστική για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής για την οδική ασφάλεια είναι η συμπεριφορά του οδικού χρήστη και ότι, για αυτόν τον λόγο, αυτό που έχει θεμελιώδη σημασία είναι η διαρκής εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και η επιβολή του νόμου.

3.7 Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις «ευάλωτες» ομάδες οδικών χρηστών, στους νεαρότερους και άπειρους οδηγούς και στους μεγαλύτερους, οι οποίοι, όταν δεν έχουν λάβει κατάρτιση, δεν είναι ενημερωμένοι σχετικά με τις τροποποιήσεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας.

3.8 Επίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να διοργανώνονται τακτικά σε όλα τα κράτη μέλη δράσεις ενημέρωσης για την καταπολέμηση του συνδυασμού της κατανάλωσης οινοπνεύματος και οδήγησης μηχανοκίνητου οχήματος. Θα πρέπει δε να διασφαλίζεται η αυστηρότερη επιβολή του νόμου και σε διασυνοριακή κλίμακα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να διατυπωθεί το ταχύτερο δυνατό κοινοτικός ορισμός των εννοιών «σοβαρός» και «μη σοβαρός τραυματισμός» και, με βάση αυτούς του ορισμούς, να τεθεί κοινός ποσοτικός στόχος για τη μείωση του αριθμού των τραυματισμών από τροχαία ατυχήματα, ώστε να συμπεριληφθούν τα δεδομένα αυτά στο πρόγραμμα για το 2020.

4.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των χρηστών του οδικού δικτύου με τη χάραξη αντίστοιχης κοινής στρατηγικής για την οδική ασφάλεια.

4.3 Με την ευκαιρία αυτή, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί περισσότερο στην εκπαίδευση των οδηγών το στοιχείο «παροχή βοήθειας και συμπεριφορά σε περίπτωση ατυχήματος».

4.4 Ιδιαίτερα επισημαίνει η ΕΟΚΕ τη σημασία της «διαρκούς εκπαίδευσης», μεταξύ άλλων λόγω του ότι ο κώδικας οδικής κυκλοφορίας ανά περιόδους υπόκειται σε τροποποιήσεις.

4.5 Αυτό ισχύει για τους συνήθεις χρήστες των οδικών δικτύων, αλλά ιδιαίτερα για τους αστυνομικούς, τους πυροσβέστες, την υπηρεσία πολιτικής προστασίας, την οδική βοήθεια και το προσωπικό των ασθενοφόρων, εν ολίγοις για όλους όσοι παρέχουν βοήθεια και καλούνται να προσφέρουν τις ιδιαίτερες δεξιότητες που διαθέτουν σε περίπτωση τροχαίου ατυχήματος ή βλάβης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ύψιστης σημασίας την ειδική καθοδήγηση και τη διαρκή κατάρτιση αυτών των εργαζόμενων, τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε διοικητικό επίπεδο, ώστε να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ποιότητα της εργασίας τους.

4.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αυστηρότερη επιβολή του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, και σε διασυνοριακό επίπεδο. Στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη «Διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας»⁽⁴⁾ αναφέρεται ότι, χωρίς τη διασυνοριακή επιβολή του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν οι στόχοι της Επιτροπής όπως ορίζονται στο τρίτο σχέδιο δράσης. Η ΕΟΚΕ επιμένει κατηγορηματικά στα συμπεράσματα της εν λόγω γνωμοδότησης.

4.7 Εκτός από την ήδη υποχρεωτική εγκατάσταση διατάξεων περιορισμού της ταχύτητας στα φορτηγά οχήματα, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής για την εγκατάσταση αυτών και στα ελαφρά φορτηγά οχήματα. Ο λόγος είναι ότι κυκλοφορούν ολόένα και περισσότερα ελαφρά φορτηγά οχήματα, κυρίως στον τομέα των μεταφορών μικρών δεμάτων, όπου σημασία έχει η έγκαιρη επίδοση με αποτέλεσμα τα οχήματα αυτά συχνά να κινούνται με υψηλές ταχύτητες. Ταυτόχρονα, ο χρόνος οδήγησης και εργασίας θα πρέπει να προσαρμοστεί στους κανόνες που ισχύουν για την μεταφορά εμπορευμάτων με φορτηγά οχήματα των οποίων το ανώτατο συνολικό βάρος υπερβαίνει τους 3,5 τόνους.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας», ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 70.

4.8 Καθώς η οδήγηση υπό την επήρεια οινοπνεύματος εξακολουθεί να είναι σημαντικός παράγοντας των τροχαίων ατυχημάτων, η ΕΟΚΕ συνιστά την εγκατάσταση διάταξης παρεμπόδισης της οδήγησης σε φορτηγά, ημιφορτηγά και ΙΧ οχήματα σε περίπτωση που ο οδηγός έχει καταδικαστεί για οδήγηση υπό την επήρεια οινοπνεύματος.

4.9 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα μηχανοκίνητα δίκυκλα. Οι οδηγοί τους έχουν 18 έως 20 φορές περισσότερες πιθανότητες να τραυματιστούν σοβαρά στον δρόμο σε σύγκριση με τους οδηγούς επιβατικών οχημάτων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει το ταχύτερο δυνατόν πρόταση για την προώθηση της ενεργητικής και της παθητικής ασφάλειας των μηχανοκίνητων δίκυκλων.

4.10 Δεδομένου ότι τα περισσότερα θανατηφόρα δυστυχήματα σημειώνονται στις πόλεις και στο δευτερεύον και επαρχιακό οδικό δίκτυο, η ΕΟΚΕ προτείνει τη χρήση ευρωπαϊκών πόρων για έργα υποδομών που θα συνάδουν με τις οδηγίες σχετικά με την οδική ασφάλεια και την ασφάλεια στις σήραγγες. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με αυτό και πιστεύει ότι ο μελλοντικός ευρωπαϊκός οργανισμός για την οδική ασφάλεια μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των δευτερευόντων και επαρχιακών οδών που μπορούν να λάβουν ευρωπαϊκή συγχρηματοδότηση.

4.11 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει μεταξύ άλλων τα εξής:

- στο πρόγραμμα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η υποχρέωση υποβολής από κάθε κράτος μέλος των αποκαλούμενων χαρτών «black spot» (οδικών τμημάτων υψηλού κινδύνου) στον αρμόδιο ευρωπαϊκό οργανισμό και της ενημέρωσης αυτών σε ετήσια βάση
- υπό το πρίσμα της πολιτικής του 2020 για τις οδικές μεταφορές, όσον αφορά τα ζητήματα ασφάλειας ζητείται μεταξύ άλλων «η εναρμόνιση των ελέγχων και των προστίμων, δηλαδή να προαχθεί πραγματικά η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και να σημειωθεί βελτίωση της αποτελεσματικότητας, μεταξύ άλλων, με την κατά το δυνατό εφαρμογή μιας προσέγγισης κατά ενότητες, [...] και η διενέργεια μελετών σχετικά με την τήρηση της ταχύτητας ταξιδιού και τη βελτίωση των ελαστικών».

Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει εκ νέου τη σημασία των σημείων αυτών.

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2011.

4.12 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της εσπευσμένης χρήσης προηγμένων τεχνολογιών στα οχήματα και καλεί τα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην επέκταση της χρήσης του συστήματος eCall και σε άλλους τύπους οχημάτων, όπως στα μηχανοκίνητα δίκυκλα.

4.13 Η πρωτοβουλία της Επιτροπής να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς αρμόδιους για την οδική ασφάλεια για τη χάραξη στρατηγικής δράσης όσον αφορά τους τραυματισμούς σε τροχαία ατυχήματα χαίρει της υποστήριξης της ΕΟΚΕ.

4.14 Δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ έχει εγκρίνει στο παρελθόν συναφείς γνωμοδοτήσεις⁽⁵⁾, θα πρέπει στο πρόγραμμα να δοθεί προτεραιότητα στην προστασία των ευάλωτων χρηστών του οδικού δικτύου. Μεταξύ αυτών θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να συμπεριλαμβάνονται οι οδηγοί μηχανοκίνητων δίκυκλων, οι πεζοί και οι ποδηλάτες και οι ομάδες νεαρότερων οδηγών, οι ολοένα και περισσότεροι ηλικιωμένοι οδηγοί και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

4.14.1 Όπως έχει ήδη επισημάνει σε προηγούμενη γνωμοδοτήσή της⁽⁶⁾, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ταχείας επέκτασης της χρήσης ασφαλών και φυλασσομένων χώρων στάθμευσης για τους επαγγελματίες οδηγούς και αυτό για λόγους που σχετίζονται με τις επιπτώσεις της εγκληματικότητας για την ασφάλεια της κυκλοφορίας και των μεταφορών εμπορευμάτων, καθώς και για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των οδηγών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά η σύναψη συμβάσεων να εξαρτάται από τα επαγγελματικά προσόντα του οδηγού και όχι από τις επιδόσεις του.

4.15 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τους κινδύνους που υπάρχουν για τους οδηγούς φορτηγών σε ορισμένα σημεία συνοριακής διέλευσης. Σε πολλές περιπτώσεις, κυρίως στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, είναι σύνθηες να πρέπει ο οδηγός να παραμείνει μέσα ή πολύ κοντά στο όχημα ενώ διενεργείται ο έλεγχος του οχήματος με ακτίνες Χ. Είναι αυτονόητο ότι αυτή η υποχρέωση συνεπάγεται μεγάλο κίνδυνο για τους εν λόγω οδηγούς. Η λύση θα ήταν να επιτρέπεται στον οδηγό να βγαίνει από το όχημα και να παραμένει σε απόσταση ασφαλείας όσο διαρκεί αυτός ο έλεγχος. Η ΕΟΚΕ καλεί ιδιαίτερα τα κράτη μέλη να εξετάσουν και να επιλύσουν αυτό το ζήτημα κατά τη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας 1 (ομάδα εργασίας για την οδική ασφάλεια) του ΟΗΕ στη Γενεύη.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στρατηγικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια έως το 2020» ΕΕ C 48, 15.2.2011, σ. 27 Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διευκόλυνση της διασυνοριακής επιβολής του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας», ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 70.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οδική ασφάλεια – επαγγελματίες οδηγοί», ΕΕ C 175, 27.7.2007, σ. 88, σημ. 1.1

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου»

COM(2010) 475 τελικό — 2010/0253 (COD)

και «Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου»

COM(2010) 474 τελικό

(2011/C 132/20)

Εισηγητής: ο κ. HENCKS

Στις 4 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με τα άρθρα 91 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου»

COM(2010) 475 τελικό — 2010/0253 (COD). και την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου»

COM(2010) 474 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Μαρτίου 2011.

Κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 168 ψήφους υπέρ, 21 ψήφους κατά και 13 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση οδηγίας «Αναδιτύπωση» της πρώτης δέσμης μέτρων για τον σιδηροδρομικό τομέα που αποσκοπεί στην άμβλυση των διαφορών ερμηνείας και στην εξάλειψη των αδυναμιών που παρουσιάζουν ορισμένες διατάξεις του νομοθετικού «οπλοστασίου» στον τομέα αυτόν. Η πρόταση οδηγίας «Αναδιτύπωση» δεν περιορίζεται ωστόσο στην τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων, αλλά περιέχει συγχρόνως μεγάλο αριθμό νέων ρυθμιστικών διατάξεων.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στόχος της ρύθμισης του σιδηροδρομικού τομέα είναι η δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου, ικανού να ανταγωνιστεί (με αειφόρο τρόπο) άλλους τρόπους μεταφοράς. Η ΕΟΚΕ στηρίζει επομένως όλες τις νέες διατάξεις που επιδιώκουν αυτόν τον στόχο, αλλά εκφράζει επιφυλάξεις σχετικά με τις διατάξεις που υπερβαίνουν τον επιδιωκόμενο στόχο ή είναι ανεπαρκείς.

1.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι η οδηγία δεν εξετάζει ούτε το θέμα της διαλειτουργικότητας (τη στιγμή κατά την οποία η δημιουργία ενός ενιαίου σιδηροδρομικού χώρου στην Ευρώπη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πρόοδο όσον αφορά την τεχνική διαλειτουργικότητα), ούτε το θέμα της ανισορροπίας στη διαχείριση της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας, κατά την οποία δίνεται συχνά προτεραιότητα στα επιβατηγά έναντι των εμπορικών τρένων.

1.4 Σε μία εποχή μεγάλων δημοσιονομικών περιορισμών, έχει σημασία να βρεθούν νέες πηγές χρηματοδότησης των σιδηροδρομικών υποδομών. Γνωρίζοντας ότι το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ευρωπαϊκού Διαρθρωτικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής χρησιμοποιείται ουσιαστικά για τη χρηματοδότηση των οδικών υποδομών, ενώ οι πόροι για τα ΔΕΔ-Μ διοχετεύονται κατά προτεραιότητα στον τομέα των σιδηροδρόμων, η ΕΟΚΕ θα συμφωνούσε με την ενδεχόμενη σύσταση ενιαίου ταμείου «Μεταφορές» μόνο με την προϋπόθεση ότι θα είναι ουδέτερο και ισορροπημένο όσον αφορά όλους τους τρόπους μεταφοράς. Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί αυτή η χρηματοδότηση ρητά κατά την αναθεώρηση της πολιτικής συνοχής μετά το 2014.

1.5 Όσον αφορά άλλες πηγές χρηματοδότησης, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις προτάσεις 15 και 16 που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση «Προς μια Πράξη για την Ενιαία αγορά», και προτείνει να εξετασθεί η δυνατότητα σύστασης αντισταθμιστικού ταμείου, κατά το πρότυπο του ταμείου για τις διάφορες βιομηχανίες δικτύου.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι δεν πληρούνται ακόμη οι προϋποθέσεις για την επίτευξη ισότιμου ανταγωνισμού μεταξύ του σιδηροδρόμου και των άλλων τρόπων μεταφοράς, καθώς και για το ότι είναι εντελώς ανεπαρκή τα μέτρα εσωτερικής του εξωτερικού κόστους και των επιπτώσεων των μεταφορών με τη συμπερίληψή τους στον καταλογισμό του κόστους που επιβαρύνει το κοινωνικό σύνολο.

1.7 Όσον αφορά τους όρους πρόσβασης στις υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να συμφωνήσει με την υποχρέωση νομικής και οργανωτικής αυτονομίας και αυτονομίας λήψης αποφάσεων η οποία θέτει σε κίνδυνο τις απολύτως απαραίτητες υφιστάμενες δομές.

1.8 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί επίσης να συμφωνήσει με τη δυνατότητα της Επιτροπής να τροποποιεί με κατ' εξουσιοδότηση πράξεις τις διατάξεις που περιλαμβάνουν τα παραρτήματα της πρότασης οδηγίας «Αναδιτύπωση» και οι οποίες έχουν προφανώς σημαντικό χαρακτήρα.

1.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, ως εκ τούτου, ότι θα πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην γενικευμένη υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας ERTMS, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ελέγχου Αμαξοστοιχιών (ETCS).

2. Η εξέλιξη της νομοθεσίας που διέπει τον ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό χώρο

2.1 Η δημιουργία ενός ενιαίου σιδηροδρομικού χώρου ικανού να ανταγωνίζεται (βιώσιμα) τους άλλους τρόπους μεταφοράς: αυτή είναι η πρόκληση στην οποία φιλοδοξεί να ανταποκριθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη από την πρώτη οδηγία της 29ης Ιουνίου του 1991 για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων (91/440/ΕΟΚ), την οποία ακολούθησε, το 1996, Λευκή Βίβλος με τίτλο «Στρατηγική για την ανασυγκρότηση των σιδηροδρόμων της Κοινότητας».

2.2 Η οδηγία 91/440/ΕΟΚ (η οποία στη συνέχεια τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε) αφορά τη διαχείριση των σιδηροδρομικών υποδομών και όλων των διεθνών υπηρεσιών σιδηροδρομικών μεταφορών, εμπορευματικών και επιβατικών, εκ μέρους επιχειρήσεων σιδηροδρόμων οι οποίες είναι εγκατεστημένες ή πρόκειται να εγκατασταθούν εντός της Ένωσης, με εξαίρεση τις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις με δραστηριότητες που περιορίζονται αποκλειστικά για την εκμετάλλευση αστικών, προαστιακών ή περιφερειακών μεταφορών.

2.3 Η Ένωση εκτιμά ότι η κοινή πολιτική μεταφορών συνιστά ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, και καταβάλλει προσπάθειες για την προώθηση των σιδηροδρομικών μεταφορών, των οποίων και τονίζει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των λοιπών τρόπων μεταφοράς, χερσαίων ή εναέριων, ιδίως από άποψη ενεργειακής κατανάλωσης, ρύπανσης, περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ασφάλειας. Για την επίτευξη αυτού του στόχου στηρίζεται σε δύο αρχές:

- στην αρχή του ανοίγματος της αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού,
- στην αρχή της διαλειτουργικότητας των ευρωπαϊκών σιδηροδρομικών συστημάτων.

Μετά την πρώτη δέσμη μέτρων για τον σιδηροδρομικό τομέα το 2001 ακολούθησαν δύο άλλες δέσμες μέτρων καθώς και πολυάριθμες οδηγίες και συστάσεις.

3. Η μεταφορά της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο

3.1 Κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της πρώτης δέσμης μέτρων για τους σιδηροδρόμους διαπιστώθηκαν σημαντικά προβλήματα και καθυστερήσεις σε πολλά κράτη μέλη και, σύμφωνα με την Επιτροπή, η εν λόγω δέσμη μέτρων είτε δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή είτε εφαρμόζεται ελλιπώς και εσφαλμένα. Γι' αυτό τον λόγο, τον Ιούνιο του 2008, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά 24 από τα 25 ενεχόμενα κράτη μέλη (η Μάλτα και η Κύπρος δεν έχουν σιδηροδρομικό δίκτυο).

3.2 Έπειτα από τις τροποποιήσεις που επέφεραν 3 κράτη μέλη στην εθνική τους νομοθεσία, η Επιτροπή απέστειλε τον Οκτώβριο του 2009 αιτιολογημένες γνώμες σε 21 κράτη μέλη σχετικά με τις λοιπές παραβάσεις. Στις 24 Ιουνίου 2010, η Επιτροπή αποφάσισε να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 13 κρατών μελών, ενώ πραγματοποιήθηκαν αποσαφηνίσεις για τα 8 κράτη μέλη προς τα οποία η Επιτροπή είχε απευθύνει αιτιολογημένη γνώμη.

3.3 Η Επιτροπή προσάπτει κατά κύριο λόγο στα κράτη μέλη την ύπαρξη άνισων συνθηκών ανταγωνισμού όσον αφορά τον καθορισμό των τελών πρόσβασης που θεωρούνται υπερβολικά υψηλά, την εισαγωγή διακρίσεων σχετικά με την κατανομή της χωρητικότητας του δικτύου, τη δεσπόζουσα θέση των (κατεστημένων) διαχειριστών δικτύων που λειτουργούν συγχρόνως και ως φορείς εκμετάλλευσης των σιδηροδρομικών υπηρεσιών, καθώς και την έλλειψη ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών.

3.4 Η Επιτροπή αναγνωρίζει, εντούτοις, ότι η ανάπτυξη του ελεύθερου ανταγωνισμού στον σιδηροδρομικό τομέα παρακωλύεται εν μέρει και από την ασάφεια που χαρακτηρίζει το νομοθετικό «σπλοστάσιο» στον εν λόγω τομέα, καθώς και από ορισμένες διατάξεις που χρειάζονται διευκρινίσεις και προσαρμογές με στόχο την άμβλυση των διαφορών ερμηνείας που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών.

4. Κύρια σημεία της οδηγίας «Αναδιτύπωση»

4.1 Η πρόταση οδηγίας (Αναδιτύπωση) της πρώτης δέσμης μέτρων για τον σιδηροδρομικό τομέα αποσκοπεί στην απλοποίηση και στην παγίωση των υφιστάμενων νομικών κειμένων, στην εξάλειψη των αλληλοεπικαλύψεων και στην εναρμόνιση της ορολογίας, αλλά και στην επίλυση των προβλημάτων στις διεθνείς εμπορευματικές και επιβατικές μεταφορές (συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εκτέλεσης ενδομεταφορών).

4.2 Η πρόταση οδηγίας «αναδιτύπωση» περιλαμβάνει επίσης νέες διατάξεις, από τις οποίες οι κυριότερες αφορούν:

- τον πλήρη διαχωρισμό μεταξύ της διαχείρισης των υπηρεσιών μεταφορών και της διαχείρισης των υποδομών άλλων συναφών προς τους σιδηροδρόμους υπηρεσιών (π.χ. συντήρηση, διατήρηση, πρόσβαση στους τερματικούς σταθμούς, ενημέρωση των επιβατών, έκδοση εισιτηρίων, κλπ.)·
- την απαγόρευση της είσπραξης τελών πρόσβασης στην υποδομή από τους φορείς παροχής υπηρεσιών·

- την εισαγωγή διατάξεων για «απώλεια σε περίπτωση μη χρήσης» (use-it-or-lose-it) με στόχο την αποφυγή προβλημάτων τεχνικού κορεσμού των υποδομών·
- την επιβολή στα κράτη μέλη της υποχρέωσης να προβαίνουν στην εκπόνηση σχεδίου για την ανάπτυξη των υποδομών στο πλαίσιο μακροπρόθεσμων εθνικών στρατηγικών·
- την εισαγωγή καθεστώς διακύμανσης των τελών πρόσβασης σύμφωνα με οικολογικά κριτήρια και κριτήρια διαλειτουργικότητας·
- την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και των εξουσιών των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

5. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση οδηγίας «αναδιאτύπωση»

5.1 Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην ανακοίνωση με τίτλο «Προς μια Πράξη για την Ενιαία Αγορά» (COM(2010) 608 τελικό) οι μεταφορές αποτελούν νευραλγικό τομέα και συνιστούν έναν από τους πιο σημαντικούς πυλώνες της σύγχρονης οικονομίας χάρη στην ικανότητά τους να μεταφέρουν ανά πάσα στιγμή με τον ομαλότερο τρόπο αγαθά και πρόσωπα στον απαιτούμενο ή επιθυμητό προορισμό.

5.2 Ωστόσο, η εξεταζόμενη πρόταση οδηγίας δεν ασχολείται καθόλου με την ανισορροπία στη διαχείριση της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας, που δίνει συχνά προτεραιότητα στα επιβατηγά τρένα. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει επ' αυτού τις προτάσεις της σχετικά με την εισαγωγή μεγαλύτερης ευελιξίας στην κατανομή των διαδρομών για τις εμπορευματικές μεταφορές ⁽¹⁾.

5.3 Η ΕΟΚΕ ανέκαθεν υποστήριζε, με τις γνωμοδοτήσεις της, τις προσπάθειες που καταβάλλει η Ένωση με στόχο τη δημιουργία βασικών προϋποθέσεων για έναν τομέα σιδηροδρομικών και επιβατικών μεταφορών που να προσφέρει στους χρήστες και στους φορείς αξιόπιστες, ασφαλείς, βιώσιμες και προσβάσιμες υπηρεσίες, σε ανταγωνιστικές, διαφανείς και προσιτές τιμές.

5.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι υπάρχουν ευκαιρίες ανάπτυξης των σιδηροδρομικών μεταφορών σε ένα οικονομικό περιβάλλον χαρακτηριζόμενο από αύξηση των εμπορικών συναλλαγών, κορεσμό του οδικού δικτύου και συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις μέριμνας για την προστασία του περιβάλλοντος και τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου στον τομέα των μεταφορών.

5.5 Ωστόσο, η εξεταζόμενη οδηγία δεν μπορεί να αποκρύψει το γεγονός ότι, παρά την ύπαρξη ενός εντυπωσιακού νομικού οπλοστασίου, ο στόχος της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου, ικανού να ανταγωνίζεται με βιώσιμο τρόπο τους άλλους τρόπους μεταφοράς, απέχει πολύ από την επίτευξη του.

5.6 Μετά από μακρά περίοδο μείωσης, το μερίδιο των σιδηροδρόμων συγκριτικά με τα άλλα χερσαία μέσα μεταφοράς έχει σταθεροποιηθεί κάπως τα δέκα τελευταία έτη, αν και η ανάπτυξη του

τομέα αυτού επιτυγχάνεται με διαφορετικούς ρυθμούς στα επιμέρους κράτη μέλη. Μόνον οι υπηρεσίες των δικτύων υψηλής ταχύτητας γνώρισαν σημαντική ανάπτυξη με την κατασκευή, ή τα σχέδια για την κατασκευή πρόσθετων γραμμών και την αύξηση των φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό.

5.7 Όσον αφορά τη μεταφορά εμπορευμάτων, ελλείπει ενός πραγματικά ενοποιημένου δικτύου, οι διαχειριστές δικτύου βασίζονται στους 15 «διεθνείς διαδρόμους εμπορευματικών μεταφορών», που ήδη λειτουργούν ή έχουν σχεδιαστεί και συνδέουν τις βασικές βιομηχανικές περιφέρειες της ΕΕ, αποτελώντας πράγματι μια αποδοτική επιχειρησιακή απάντηση, η οποία ωστόσο περιορίζεται μόνο στους διεθνείς διαδρόμους.

6. Δυσκολίες και φραγμοί στην ανάπτυξη του δικτύου και των σιδηροδρομικών υπηρεσιών

6.1 Το σιδηροδρομικό δίκτυο δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των καταναλωτών και στις ποιοτικές προδιαγραφές σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι σε θέση να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά άλλους τρόπους μεταφοράς, ιδίως όσον αφορά τις τιμές, την ευελιξία, τον χρόνο ταξιδιού και την ακρίβεια των δρομολογίων. Ωστόσο, ο μετασχηματισμός των υπαρχουσών δομών προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του μέλλοντος δεν είναι εύκολος και αποδεδειγμένα διαρκεί περισσότερο από όσο αναμένεται. Κατά συνέπεια απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης αποτελεσματικών ευρωπαϊκών σιδηροδρομικών υποδομών, την καθιέρωση ελκυστικής σιδηροδρομικής αγοράς, την εξάλειψη των διοικητικών και τεχνικών φραγμών και την εξασφάλιση ισότιμου ανταγωνισμού έναντι των άλλων τρόπων μεταφοράς.

6.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως τα 24 από τα 25 κράτη μέλη αντιμετώπισαν ή αντιμετωπίζουν ακόμα προβλήματα στη μεταφορά της ευρωπαϊκής σιδηροδρομικής νομοθεσίας, την οποία είχαν ωριότερα υπερψηφίσει, στο εθνικό τους δικαιο. Βεβαίως, αν χρειασθεί, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να εξετάσει το βάσιμο των ισχυρισμών της Επιτροπής. Είναι πολύ εύκολο να καταλογιστούν οι δυσκολίες ανάπτυξης του δικτύου και των σιδηροδρομικών υπηρεσιών μόνο στον υποτιθέμενο προστατευτισμό των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως υπάρχουν βεβαίως και άλλοι λόγοι που εξηγούν τη στάση τους.

6.3 Σε πολλές περιπτώσεις το σιδηροδρομικό δίκτυο παρουσιάζει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου. Είναι σημαντικό να υπάρχει πραγματικός δημόσιος έλεγχος αυτού του δικτύου και το τελευταίο να έχει την απαιτούμενη ικανότητα και πρόβλεψη για διασυνοριακό συντονισμό που θα επιτρέψει την ύπαρξη ενιαίων μεταφορικών υπηρεσιών σε όλη την Ευρώπη και στις όμορες χώρες. Οι υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών απαιτούν επίσης μία αρμονική εξισορρόπηση αφενός μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών και αυτών που σχετίζονται με την εργασία, την ασφάλεια και το περιβάλλον, και αφετέρου μεταξύ των οικονομικών συνθηκών και των όρων ανταγωνισμού.

6.4 Οι εθνικές πολιτικές των κρατών μελών επηρεάζονται εξάλλου περισσότερο από τους φόβους και τα παράπονα των πολιτών, ιδίως όσον αφορά το γεγονός ότι, σύμφωνα με την έκθεση Μοντι, «η κόπωση ορισμένων ως προς την εσωτερική αγορά μπορεί να εξηγηθεί επίσης από την αντίληψη ότι η συνεχής απελευθέρωση της αγοράς έγινε εις βάρος των κεκτημένων κοινωνικών δικαιωμάτων διαφόρων οικονομικών παραγόντων.»

⁽¹⁾ ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σ. 41

6.5 Οι διατάξεις των Συνθηκών (όπως το άρθρο 14 της ΣΛΕΕ και το πρωτόκολλο αριθ.26) καθώς και το παράγωγο δίκαιο σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, καθώς και το άρθρο 93 της ΣΛΕΕ, ισχύουν για τις μεταφορές γενικά, ενώ ο κανονισμός 1370/2007 αναφέρεται ειδικότερα στις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν αναφέρεται ρητώς σε αυτό και δεν επανατοποθετεί τα διακυβεύματα του τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών στα πλαίσια αυτής της γενικής διάστασης.

7. Ειδικές παρατηρήσεις

7.1 Χρηματοδότηση της υποδομής

7.1.1 Η δημιουργία ενός ενιαίου σιδηροδρομικού χώρου δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την πολιτική βούληση και τον εμπορικό δυναμισμό των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων· η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός του δικτύου, η αντικατάσταση του απαρχαιωμένου υλικού, η εξάλειψη των σημείων συμφόρησης, η τεχνική διαλειτουργικότητα, η γενίκευση της χρήσης και η εναρμόνιση των συστημάτων ασφαλείας κλπ. απαιτούν τεράστιες επενδύσεις, των οποίων η οικονομική απόσβεση επέρχεται σε πολύ μεγάλο βάθος χρόνου.

7.1.2 Στη σημερινή οικονομική συγκυρία με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις για μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων και δημοσιονομική ισορροπία, τα περιθώρια των κρατών μελών για δημόσιες επενδύσεις είναι ιδιαίτερος περιορισμένα, γεγονός που προκαλεί τις επιφυλάξεις των ιδιωτών επενδυτών.

7.1.3 Συνεπώς, το ενδιαφέρον των επενδυτών επικεντρώνεται κυρίως στους αποδοτικούς τομείς των δικτύων υψηλής ταχύτητας και των διευρωπαϊκών εμπορευματικών δικτύων, ενώ αμελούνται μάλλον οι συμβατικές σιδηροδρομικές μεταφορές.

7.1.4 Το σχέδιο οδηγίας έχει ως στόχο να υποχρεώσει τα κράτη μέλη να εξαγγείλουν μια στρατηγική ανάπτυξης της σιδηροδρομικής υποδομής με σκοπό να ανταποκριθούν στις μελλοντικές ανάγκες μετακίνησης· η στρατηγική θα πρέπει να βασίζεται σε υγιή και βιώσιμη χρηματοδότηση για περίοδο τουλάχιστον 5 ετών. Ο διαχειριστής της υποδομής θα πρέπει με τη σειρά του να υιοθετήσει επιχειρηματικό σχέδιο που να περιλαμβάνει προγράμματα επενδύσεων και χρηματοδότησης, βάσει της ανωτέρω στρατηγικής ανάπτυξης. Ο οργανισμός ελέγχου του σιδηροδρομικού τομέα καλείται να εκδώσει μη δεσμευτική γνώμη επί του θέματος.

7.1.5 Επιπροσθέτως, τα κράτη μέλη καλούνται να δημιουργήσουν, από κοινού με τις υπάρχουσες δημόσιες σιδηροδρομικές επιχειρήσεις, κατάλληλους μηχανισμούς προκειμένου να συμβάλουν στη μείωση του χρέους των δημόσιων επιχειρήσεων σε επίπεδα που δεν θα αποτελούν εμπόδιο για την υγιή χρηματοοικονομική διαχείριση και θα επιτρέπουν την εξυγίανση της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης.

7.1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την καθιέρωση της υποχρέωσης των κρατών μελών να καταρτίζουν πολυετή προγραμματισμό των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επενδύσεων για τα σιδηροδρομικά δίκτυα, ώστε οι διαχειριστές και οι φορείς εκμετάλλευσης των δικτύων να διαθέτουν την απαραίτητη ασφάλεια και τα απαιτούμενα

περιθώρια ελιγμών για τον προγραμματισμό. Η ΕΟΚΕ κρίνει, ωστόσο, ότι η υποχρέωση αυτή πρέπει να συνδυάζεται με νέες πηγές χρηματοδότησης, διότι διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να μην τελεσφορήσει. Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί αυτή η χρηματοδότηση ρητά κατά την αναθεώρηση της πολιτικής συνοχής μετά το 2014. Γνωρίζοντας ότι το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ευρωπαϊκού Διαρθρωτικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής χρησιμοποιείται ουσιαστικά για τη χρηματοδότηση των οδικών υποδομών, ενώ οι πόροι για τα ΔΕΔ-Μ διοχετεύονται κατά προτεραιότητα στον τομέα των σιδηροδρόμων, η ΕΟΚΕ θα συμφωνούσε με την ενδεχόμενη σύσταση ενός ενιαίου ταμείου «Μεταφορές» υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι ουδέτερο και ισορροπημένο όσον αφορά όλους τους τρόπους μεταφοράς.

7.1.7 Όσον αφορά τις πολυετείς συμβατικές συμφωνίες οι οποίες επιβάλλονται από το σχέδιο οδηγίας (σύνδεση χρηματοδότησης και αποτελεσμάτων, επιχειρηματικά σχέδια), η ΕΟΚΕ συμφωνεί κατ'αρχήν με αυτές, εκτιμά όμως πως το περιεχόμενό τους πρέπει να συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας. Αυτές οι συμφωνίες πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν διατάξεις που θα εξασφαλίζουν πως οι μειώσεις του κόστους θα οδηγούν σε μείωση των τιμών προς όφελος των επιβατών.

7.1.8 Εξάλλου, η ΕΕ δεν θα μπορούσε να επιβάλει στα κράτη μέλη ούτε την επιλογή των συνομιλητών τους για την εξέταση των επενδυτικών προγραμμάτων τους, δίδοντας τη γνώμη της για τον ρυθμιστικό φορέα του σιδηροδρομικού τομέα, ούτε την υποχρέωση να δεχθούν τον έλεγχο του ίδιου φορέα ως προς την επάρκεια των κονδυλίων του προϋπολογισμού που προβλέπονται για την επίτευξη των περί αποδοτικότητας της υποδομής στόχων, ούτε την έκδοση δικαιολογητικού, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν ακολουθεί τις συστάσεις του ρυθμιστικού φορέα.

7.1.9 Οι συμπράξεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα μπορούν να χρησιμεύσουν, τουλάχιστον εν μέρει, για την πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, υπό τον όρο ότι η νομοθεσία θα δημιουργεί ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο που ευνοεί τις συμπράξεις αυτές και θα εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών συμφερόντων του δημόσιου και του ιδιώτη επενδυτή, η δε σιδηροδρομική υποδομή θα παραμείνει δημόσια περιουσία, με σεβασμό στον δημόσιο χαρακτήρα της παρεχόμενης υπηρεσίας και στην ασφάλεια.

7.1.10 Για την εξεύρεση κατάλληλων χρηματοδοτικών πόρων, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να εξετασθούν τα επενδυτικά κίνητρα στο πλαίσιο των προτάσεων, που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση «Προς μια Πράξη για την Ενιαία αγορά», αριθ. 15 («δυνατότητα πρόωξης της έκδοσης ιδιωτικών ομολογιακών δανείων για τη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών έργων») και αριθ. 16 «μέτρα τα οποία θα μπορούν να ενθαρρύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις —ιδίως μακροπρόθεσμα— ώστε να συμβάλουν πιο ενεργά στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020»).

Άλλη πηγή χρηματοδότησης των σιδηροδρομικών υποδομών θα μπορούσε να αποτελέσει η δημιουργία αντισταθμιστικού ταμείου στα πρότυπα αυτού που προβλέπει η οδηγία για τα ταχυδρομεία και στη χρηματοδότηση του οποίου θα κληθούν να συμβάλουν όλοι οι φορείς εκμετάλλευσης του σιδηροδρομικού δικτύου, με τρόπο που θα διευκρινιστεί.

7.2 Ενσωμάτωση του εξωτερικού κόστους / εξωτερικών επιπτώσεων

7.2.1 Απαιτούνται συντονισμένες πρωτοβουλίες της ΕΕ, των κρατών μελών και των εθνικών αρχών για την προώθηση των σιδηροδρομικών μεταφορών, σε όλες τις περιπτώσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα.

7.2.2 Από αυτήν την άποψη, είναι εύστοχη η παρατήρηση της Επιτροπής, η οποία υπογραμμίζει την ανάγκη εξασφάλισης «ισότιμων όρων ανταγωνισμού με τους άλλους τρόπους μεταφοράς», λαμβάνοντας ιδίως μέτρα «για την ενσωμάτωση του εξωτερικού κόστους των μεταφορών με συντονισμένο και ισόρροπο τρόπο στους διάφορους τρόπους μεταφοράς, ώστε οι χρεώσεις να ανταποκρίνονται στο εξωτερικό κόστος που επιφορτίζεται η κοινωνία εν γένει». Οι προτάσεις της Επιτροπής υπολείπονται πάντως των προτάσεων που έχει διατυπώσει η ΕΟΚΕ σχετικά με το θέμα αυτό. ⁽²⁾

7.2.3 Καταρχάς, τα διακυβεύματα της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού θα πρέπει να επανοτοποθετηθούν στα πλαίσια αυτού του ανταγωνισμού μεταξύ τρόπων μεταφοράς, παρά στα πλαίσια του ίδιου του σιδηροδρομικού τομέα.

Όσο οι χρεώσεις που επιβάλλονται για τη χρήση των μεταφορικών υποδομών δεν προσμετρούν το εξωτερικό κόστος, περιβαλλοντικό και κοινωνικό, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος των σιδηροδρομικών μεταφορών θα εξακολουθούν να υφίστανται.

7.2.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, αν και η ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κόστους είχε προβλεφθεί στη Λευκή βίβλο: «Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών», δεν έχει ακόμη γίνει καμία επιλογή.

7.2.5 Για να δοθούν κίνητρα στις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις να επενδύσουν σε πιο βιώσιμες σιδηροδρομικές τεχνολογίες, η υπό εξέταση οδηγία θέτει ως στόχο την εισαγωγή συστήματος διαφοροποιημένης εφαρμογής τελών πρόσβασης στο σιδηροδρομικό δίκτυο, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του θορύβου που προκαλεί το τροχαίο υλικό.

Όπως δηλώνει η Επιτροπή (χωρίς αυτό να διευκρινίζεται στο σχέδιο οδηγίας), η εν λόγω διαφοροποίηση στα τέλη πρόσβασης θα υλοποιηθεί μέσω μείωσης του κόστους πρόσβασης για τις επιχειρήσεις που μειώνουν τις ηχητικές εκπομπές του τροχαίου υλικού. Η ΕΟΚΕ φρονεί πως αυτό το, καθ' όλα αποδεκτό, μέτρο δεν θα πρέπει να εφαρμοσθεί παρά μόνο εάν ταυτόχρονα εφαρμοστεί υποχρεωτικά (και όχι απλώς προαιρετικά) και για τις οδικές μεταφορές.

7.2.6 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να επικροτήσει αυτό το πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, εκφράζει όμως τον φόβο μήπως η συμβολή του στη μείωση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού θα είναι περιορισμένη, καθόσον τα κράτη μέλη δεν υποχρεώνονται, στα πλαίσια του σχεδίου οδηγίας «Ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας», να επιβάλουν τέλη για το εξωτερικό κόστος προς συμπλήρωση των τελών χρήσης της υπάρχουσας υποδομής.

7.3 Διαχείριση των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων με εμπορικά κριτήρια

7.3.1 Σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας, εάν ένα κράτος μέλος ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα, την σιδηροδρομική επιχείρηση, τα ελεγκτικά του καθήκοντα μπορεί να είναι μόνον γενικής φύσης και δεν υπεισέρχονται στις συγκεκριμένες επιχειρηματικές αποφάσεις της διοίκησης.

7.3.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως η οδηγία δεν θα πρέπει να προδικάζει τις ελεγκτικές αρμοδιότητες ενός διοικητικού συμβουλίου, δεδομένου ότι το κράτος μέλος, ως μέτοχος σιδηροδρομικής εταιρίας, δεν πρέπει να έχει περισσότερα ή λιγότερα δικαιώματα ελέγχου από οποιονδήποτε ιδιώτη μέτοχο.

7.4 Όροι πρόσβασης στις υπηρεσίες

7.4.1 Για να εξασφαλιστεί πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στις εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης, δηλαδή στους σταθμούς (επιβατών, διαλογής ή αμαξοστασίων), στους τερματικούς σταθμούς εμπορευμάτων, στα κέντρα συντήρησης, ή στις εγκαταστάσεις παροχής βοήθειας, ρυμούλκησης, κλπ, τις οποίες εκμεταλλεύεται φορέας που ανήκει σε εταιρεία με δεσπόζουσα θέση, ο φορέας αυτός πρέπει να είναι οργανωμένος έτσι ώστε να είναι ανεξάρτητος από την εν λόγω εταιρεία σε επίπεδο νομικό, οργανωτικό και λήψης αποφάσεων.

7.4.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως παρόμοια υποχρέωση νομικής και οργανωτικής αυτονομίας και αυτονομίας λήψης αποφάσεων είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον στόχο της πρόσβασης χωρίς διακρίσεις πρόσβασης και θέτει σε κίνδυνο τις απολύτως απαραίτητες υφιστάμενες δομές και δραστηριότητες.

7.4.3 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, θα αρκούσε να απαιτηθεί ο σεβασμός της ισχύουσας νομοθεσίας που υποχρεώνει τους φορείς εκμετάλλευσης παρόμοιων εγκαταστάσεων να διασφαλίζουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις. Η διάταξη θα είναι απόλυτα επαρκής εάν η αρμόδια εποπτική αρχή καλείται να παρέμβει σε περίπτωση που δεν τηρείται η σχετική νομοθεσία.

7.4.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει πως η δημόσια χρηματοδότηση των αυτών των υπηρεσιών είχε ως στόχο την ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Η πρόσβαση στις υπηρεσίες δεν πρέπει, κατά συνέπεια, να διασφαλίζεται παρά μόνο εφόσον εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου ή σε περίπτωση που οι υποδομές των υπηρεσιών αυτών χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους.

7.5 Εποπτεία της αγοράς

7.5.1 Σύμφωνα με το άρθρο 14 της πρότασης οδηγίας «Αναδιτύπωση», οι διακρατικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή, χωρίς να διευκρινίζεται επακριβώς ποιές συμφωνίες εμπίπτουν σε αυτήν την υποχρέωση. Η ΕΟΚΕ ζητά να διευκρινισθεί ότι σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται για συμφωνίες σχετικά με δημόσιες υπηρεσίες.

7.5.2 Επιπλέον, στην πρόταση οδηγίας ανατίθεται στην Επιτροπή να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για απεριόριστο χρονικό διάστημα, που της επιτρέπουν να τροποποιεί τις διατάξεις των παραρτημάτων της οδηγίας.

⁽²⁾ ΕΕ C 317, 23.12.2009, σ. 80-5

7.5.3 Επειδή ορισμένα από αυτά τα παραρτήματα περιέχουν σημαντικά στοιχεία, ενώ η Συνθήκη επιτρέπει την έκδοση της κατ' εξουσιοδότηση πράξης μόνο για τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση διατάξεων ελάσσονος σημασίας μίας νομικής πράξης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι στην περίπτωση αυτή πρέπει να εφαρμόζεται εν προκειμένω η συνήθης νομική διαδικασία, όπως ορίζουν τα κείμενα της ΕΕ.

7.5.4 Το παράρτημα VII της πρότασης οδηγίας αναφέρει μεταξύ των βασικών αρχών των συμβάσεων ανάμεσα σε αρμόδιες αρχές και διαχειριστές υποδομής ότι αυτές ορίζουν μεταξύ άλλων τους κανόνες αντιμετώπισης σοβαρών λειτουργικών διαταραχών, συμπεριλαμβανομένου του ελάχιστου επιπέδου εξυπηρέτησης, ενδεχομένως σε περίπτωση απεργίας.

7.5.5 Για την αποφυγή ατυχών ερμηνειών ή υποψίας παρέμβασης στο εργατικό δίκαιο των κρατών μελών (και κατά συνέπεια παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας), η ΕΟΚΕ προτείνει να διευκρινισθεί ότι πρόκειται για ελάχιστο επίπεδο εξυπηρέτησης στα κράτη μέλη όπου κάτι τέτοιο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

8. Η ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της Επιτροπής στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών για την περίοδο 2011-2015

8.1 Η ανακοίνωση παρουσιάζει τη σιδηροδρομική στρατηγική της Επιτροπής και τις συμπληρωματικές πρωτοβουλίες που θα μπορούσε να αναλάβει κατά τα επόμενα πέντε χρόνια, όπως

- η συγκέντρωση πόρων για την ανάπτυξη της σιδηροδρομικής υποδομής.
- η ανάπτυξη πιο εξειδικευμένων δικτύων,
- η άρση των διοικητικών και τεχνικών εμποδίων,
- η εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού με τους άλλους τρόπους μεταφοράς,
- η γενικευμένη υλοποίηση του συστήματος ERTMS, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ελέγχου Αμαξοστοιχιών (ETCS).

9. Η ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της Επιτροπής στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών για την περίοδο 2011-2015

9.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στη γενικευμένη υλοποίηση του συστήματος ERTMS, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ελέγχου Αμαξοστοιχιών (ETCS). Καθώς αυτή η υλοποίηση θα χρειασθεί σημαντικές επενδύσεις, επιβάλλεται η χρηματοδότηση από ευρωπαϊκές πηγές.

9.2 Στην ανακοίνωση αναφέρονται τα εξής: «Καθώς μεγάλο μέρος των εσωτερικών επιβατικών δρομολογίων παρέχεται με βάση συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης τους όρους ανάθεσης των συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στις σιδηροδρομικές μεταφορές στα κράτη μέλη. Έχει ήδη δρομολογηθεί αξιολόγηση των υφιστάμενων πρακτικών με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, ο οποίος άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο του 2009. ».

9.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξη της που η Επιτροπή αξιολογεί έναν κανονισμό ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή μόλις πριν από ένα έτος (στις 3 Δεκεμβρίου 2009) και, δεδομένου ότι περιέχει πολυάριθμες μεταβατικές διατάξεις, δεν ισχύει ακόμη πλήρως. Η σπουδή της Επιτροπής είναι ανησυχητική, αν ληφθεί υπόψη ότι συμφώνησε με ορισμένες διατάξεις του κανονισμού 1370/2007 μόνο μετά από πιέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

9.4 Προς τούτο, η ΕΟΚΕ ζητά να γίνουν σεβαστές οι διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφος 2 του κανονισμού 1370/2007/ΕΚ και η Επιτροπή να εκπονήσει, εντός 6 μηνών από την 3η Δεκεμβρίου 2014, έκθεση για την εφαρμογή του προαναφερθέντος κανονισμού. Μόνο μετά την εφαρμογή του κανονισμού θα μπορούσαν να προστεθούν ενδεχόμενα διορθωτικά μέτρα.

9.5 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι ο ανταγωνισμός δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσο για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ. Στις Συνθήκες υπογραμμίζεται η ανάγκη σύνδεσης των κανόνων του ανταγωνισμού με τους στόχους γενικού συμφέροντος. Επομένως, χρειάζεται μια λεπτομερής ανάλυση όχι της «αγοράς σιδηροδρόμων», αλλά όλων των αγορών που περιλαμβάνει, για τις οποίες, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους, -τοπικές, περιφερειακές, διαπεριφερειακές, πανευρωπαϊκές, επιβατικές, εμπορευματικές μεταφορές (βλ. πρωτόκολλο 26)-, απαιτείται η θέσπιση διαφορετικών κανόνων. Επιπλέον, η ιδιαιτερότητα των σιδηροδρομικών μεταφορών μπορεί να απαιτήσει πρωτοβουλίες που δεν στοχεύουν στον ανταγωνισμό αλλά στη συνεργασία μεταξύ των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων.

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της Γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες έλαβαν άνω του ενός τετάρτου των ψήφων και απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 7.1.9

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Οι συμπράξεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα μπορούν να χρησιμεύσουν, τουλάχιστον εν μέρει, για την πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, υπό τον όρο ότι η νομοθεσία θα δημιουργεί ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο που ευνοεί τις συμπράξεις αυτές και θα εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών συμφερόντων του δημόσιου και του ιδιώτη επενδυτή, ~~ο δε δημόσιος έλεγχος των περιουσιακών στοιχείων της σιδηροδρομικής υποδομής μπορεί να εξασφαλιστεί η δε σιδηροδρομική υποδομή θα παραμείνει δημόσια περιουσία, με σεβασμό στον δημόσιο χαρακτήρα της παρεχόμενης υπηρεσίας και στην ασφάλεια.~~»

Αιτιολογία

Τα περιουσιακά στοιχεία της σιδηροδρομικής υποδομής, όπως οι σιδηροδρομικές γραμμές, κλπ., θα πρέπει να τίθενται προς διαπραγμάτευση στο πλαίσιο συμπράξεων δημοσίου-ιδιωτικού τομέα. Είναι σημαντικό οι εγκαταστάσεις παροχής σιδηροδρομικών υπηρεσιών να υπόκεινται σε έλεγχο ως τμήμα των ευρωπαϊκών και των εθνικών υποδομών.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 67

Ψήφοι κατά: 88

Αποχές: 22

Σημείο 7.2.3

Η τροπολογία του σημείου 7.2.3 έχει σχέση με αυτό του σημείου 1.6 και η ψηφοφορία διεξήχθη και για τις δύο τροπολογίες στο σύνολό τους.

Τροποποίηση ως εξής:

~~«Καταρχάς, τα διακυβεύματα της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού θα πρέπει να επανοποθετηθούν στα πλαίσια αυτού του ανταγωνισμού μεταξύ τρόπων μεταφοράς, παρά στα πλαίσια του ίδιου του σιδηροδρομικού τομέα.~~

Κατά γενικό κανόνα, οι σιδηροδρομικές μεταφορές είναι ένας ασφαλής, φιλικός προς το περιβάλλον και ενεργειακά αποδοτικός τρόπος μεταφοράς. Όσο οι χρεώσεις που επιβάλλονται για τη χρήση των μεταφορικών υποδομών δεν προσμετρούν πλήρως το εξωτερικό κόστος, περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος σε όλους τους τρόπους μεταφοράς, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος των σιδηροδρομικών μεταφορών θα εξακολουθούν να υφίστανται σε κάποιο βαθμό.»

Αιτιολογία:

Η πρώτη φράση έρχεται σε άμεση αντίθεση με την πολιτική μεταφορών της ΕΕ και θα πρέπει να διαγραφεί. Ο ανταγωνισμός στον τομέα των σιδηροδρόμων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της δέσμης μέτρων για τους σιδηροδρόμους. Δεδομένου ότι κανένας τρόπος μεταφοράς –συμπεριλαμβανομένων των σιδηροδρομικών μεταφορών– δεν έχει ακόμη πλήρως εσωτερικεύσει το εξωτερικό κόστος του, η δεύτερη παράγραφος θα πρέπει να αναδιατυπωθεί αναλόγως.

Σημείο 1.6

Τροποποίηση ως ακολούθως:

«Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι δεν πληρούνται ακόμη οι προϋποθέσεις για την επίτευξη ισότιμου ανταγωνισμού ~~μεταξύ του σιδηροδρόμου και των άλλων τρόπων για όλους τους τρόπους μεταφοράς~~, καθώς και για το ότι είναι εντελώς ανεπαρκή τα μέτρα εσωτερικεύσης του εξωτερικού κόστους και των επιπτώσεων των μεταφορών με τη συμπερίλημή τους στον καταλογισμό του κόστους που επιβαρύνει το κοινωνικό σύνολο.»

Αιτιολογία:

Στον σιδηροδρομικό τομέα υπάρχει εξωτερικό κόστος το οποίο δεν εσωτερικεύεται, όπως η ηχορύπανση. Υπάρχουν επίσης φορολογικές διαφορές κλπ., οι οποίες ποικίλουν ανά τρόπο μεταφοράς.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 55

Ψήφοι κατά: 103

Αποχές: 23

Σημείο 7.2.5

Τροποποίηση ως εξής:

«Για να δοθούν κίνητρα στις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις να επενδύσουν σε πιο βιώσιμες σιδηροδρομικές τεχνολογίες, η υπό εξέταση οδηγία θέτει ως στόχο την εισαγωγή συστήματος διαφοροποιημένης εφαρμογής τελών πρόσβασης στο σιδηροδρομικό δίκτυο, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του θορύβου που προκαλεί το τροχαίο υλικό.

Όπως δηλώνει η Επιτροπή (χωρίς αυτό να διευκρινίζεται στο σχέδιο οδηγίας), η εν λόγω διαφοροποίηση στα τέλη πρόσβασης θα υλοποιηθεί μέσω μείωσης του κόστους πρόσβασης για τις επιχειρήσεις που μειώνουν τις ηχητικές εκπομπές του τροχαίου υλικού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αυτό το μέτρο φρονιό πως αυτό το, καθ' όλα αποδεκτό, αλλά επισημαίνει ότι είναι σημαντικό να εισαχθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην δεχθεί πλήγμα η ανταγωνιστικότητα των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων. μέτρο δεν θα πρέπει να εφαρμοσθεί παρά μόνο εάν ταυτόχρονα εφαρμοστεί υποχρεωτικά (και όχι απλώς προαιρετικά) και για τις οδικές μεταφορές.»

Αιτιολογία:

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται σε προηγούμενα σημεία, δεν θα πρέπει να εκφραστούν αντιρρήσεις σχετικά με την εσωτερική του κόστους του θορύβου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτό θα πραγματοποιηθεί χωρίς να καταφερθεί πλήγμα στην ανταγωνιστικότητα σε σχέση με ανταγωνιστικούς τρόπους μεταφοράς.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 57

Ψήφοι κατά: 110

Αποχές: 16

Σημείο 7.4.2

Η τροπολογία του σημείου 7.4.2 έχει σχέση με αυτό του σημείου 1.7 και η ψηφοφορία διεξήχθη και για τις δύο τροπολογίες στο σύνολό τους.

Συγχώνευση των σημείων 7.4.2 και 7.4.3 και τροποποίηση ως εξής:

«Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν είναι προφανές πού ακριβώς μπορεί να τοποθετηθεί η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δημόσιων υποδομών και των πόρων των ιδιωτικών φορέων εκμετάλλευσης, γεγονός το οποίο αποτελεί θέμα προς συζήτηση. Ωστόσο, η εμπειρία καταδεικνύει σαφώς ότι η πρόσβαση, παραδείγματος χάρη, σε τερματικούς σταθμούς, σταθμούς επιβατών και σταθμούς διαλογής μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας για την εγκατάσταση νέων φορέων εκμετάλλευσης και, άρα, για την ανάπτυξη της αγοράς.

Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, θα ήταν κατ' αρχήν αρκετό να απαιτηθεί ο σεβασμός της ισχύουσας νομοθεσίας που υποχρεώνει τους φορείς εκμετάλλευσης παρόμοιων εγκαταστάσεων να διασφαλίζουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις. Η διάταξη θα είναι απόλυτα επαρκής εάν η αρμόδια εποπτική αρχή καλείται να παρέμβει σε περίπτωση που δεν τηρείται η σχετική νομοθεσία. Υπό το πρίσμα της αποκτηθείσας εμπειρίας και λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της ελεύθερης πρόσβασης σε κεντρικούς κόμβους υποδομής, η ΕΟΚΕ εκτιμά επομένως πως παρόμοια υποχρέωση νομικής και οργανωτικής αυτονομίας και αυτονομίας λήψης αποφάσεων δικαιολογείται σε ορισμένες περιπτώσεις. Είναι ωστόσο σημαντικό να μην είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον στόχο της πρόσβασης χωρίς διακρίσεις πρόσβασης και θέτει σε κίνδυνο τις απολύτως απαραίτητες υφιστάμενες δομές και δραστηριότητες.»

Αιτιολογία:

Βλ. επίσης την αιτιολογία για το σημείο 1.7. Η πρόσβαση σε μείζονος σημασίας διατροπικούς τερματικούς σταθμούς και σταθμούς διαλογής, κλπ., πρέπει να είναι τελείως ουδέτερη έναντι του ανταγωνισμού προκειμένου να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή σιδηροδρομική αγορά. Αυτό είναι ένα από τα βασικότερα αιτήματα που διατυπώνουν οι νεοεμφανιζόμενες ανεξάρτητες σιδηροδρομικές επιχειρήσεις, μαζί με τη δίκαιη κατανομή της μεταφορικής ικανότητας των σιδηροδρομικών γραμμών.

Σημείο 1.7

Τροποποίηση ως ακολούθως:

«Όσον αφορά τους όρους πρόσβασης στις υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να συμφωνήσει με την οπωσδήποτε υποχρέωση νομικής και οργανωτικής αυτονομίας και αυτονομίας λήψης αποφάσεων η οποία είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους φορείς εκμετάλλευσης των σιδηροδρομικών μεταφορών η οποία θέτει σε κίνδυνο τις απολύτως απαραίτητες υφιστάμενες δομές.»

Αιτιολογία:

Οι τερματικές εγκαταστάσεις, οι σταθμοί διαλογής κλπ. αποτελούν αναμφίβολα μέρος της κοινής υποδομής σε μια ελεύθερη αγορά. Η πείρα καταδεικνύει ότι χωρίς σαφή αυτονομία σε επίπεδο τερματικών εγκαταστάσεων κλπ. οι νέοι φορείς εκμετάλλευσης σιδηροδρομικών μεταφορών δεν μπορούν να απολαύσουν ίσης μεταχείρισης σε σχέση με τους πρώην εθνικούς μονοπωλιακούς φορείς εκμετάλλευσης. Ο κίνδυνος κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης δεν μπορεί να αποκλεισθεί. Βλέπε επίσης την αξιολόγηση της Επιτροπής όσον αφορά τις δέσμες μέτρων για τον σιδηροδρομικό τομέα (σημείο 3.3).

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 54

Ψήφοι κατά: 111

Αποχές: 21

Σημείο 7.4.4

Διαγραφή:

~~«Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει πως η δημόσια χρηματοδότηση των αυτών των υπηρεσιών είχε ως στόχο την ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Η πρόσβαση στις υπηρεσίες δεν πρέπει, κατά συνέπεια, να διασφαλίζεται παρά μόνο εφόσον εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου ή σε περίπτωση που οι υποδομές των υπηρεσιών αυτών χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους.»~~

Αιτιολογία:

Εάν οι εγκαταστάσεις αυτές χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους, τότε θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως υποδομές και, άρα, να είναι ανοικτές σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης σιδηροδρομικών μεταφορών που χρησιμοποιούν τις υποδομές αυτές.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 51
Ψήφοι κατά: 119
Αποχές: 20

Τα ακόλουθα αποσπάσματα της γνωμοδότησης του τμήματος απορρίφθηκαν και αντικαταστάθηκαν από τροπολογίες που εγκρίθηκαν από τη συνέλευση, αλλά έλαβαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων

Σημείο 6

Τροποποίηση του τίτλου ως ακολούθως:

«Δυσκολίες και φραγμοί στην εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ των τρόπων μεταφοράς»

Να διαγραφούν οι λέξεις «στην εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ των τρόπων μεταφοράς».

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 97
Ψήφοι κατά: 42
Αποχές: 18

Σημείο 6.2, πρώτη περίοδος

«Ο ειδικός χαρακτήρας του σιδηροδρομικού δικτύου ως φυσικού μονοπωλίου απαιτεί»

Να διαγραφούν οι επτά πρώτες λέξεις και η τελευταία ενώ οι υπόλοιπες δύο να τεθούν στην ονομαστική.

Σημείο 6.2, τελευταία περίοδος

«Αυτό δεν αναιρεί την ανάγκη διασφάλισης ενός πραγματικού δημόσιου ελέγχου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των σιδηροδρομικών υπηρεσιών, γεγονός που προϋποθέτει τη δημοκρατική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.»

Να διαγραφεί.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 118
Ψήφοι κατά: 369
Αποχές: 18

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στην ενεργειακή αγορά»

COM (2010) 726 τελικό

(2011/C 132/21)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. ΙΟΖΙΑ**

Στις 22 Δεκεμβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 194 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στην ενεργειακή αγορά

COM(2010) 726 τελικό.

Το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στις 18 Ιανουαρίου 2011 στο ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών (άρθρο 59 του Εσωτερικού Κανονισμού) κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 16ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. ΙΟΖΙΑ και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 150 ψήφους υπέρ και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ):

1.1 Υποστηρίζει και επικροτεί την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με την προώθηση μέτρων για την πρόληψη της χειραγώγησης των αγορών χονδρικής πώλησης ενέργειας και για την ενίσχυση της διαφάνειας. Η εν λόγω πρόταση βασίζεται σε κοινή μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (CESR) και της Ευρωπαϊκής Ομάδας Ρυθμιστικών Αρχών για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο (ERGEG), στην οποία επισημαίνονται ορισμένα ρυθμιστικά κενά στην αγορά χονδρικής φυσικού αερίου και ενέργειας.

1.2 Συμφωνεί με την επιλογή του μέσου του κανονισμού, με νομική βάση το άρθρο 194 της ΣΛΕΕ, τόσο λόγω της ανάγκης να καθιερωθεί μια απολύτως κοινή νομοθεσία όσο και λόγω της σημασίας των διατάξεων του νέου άρθρου της Συνθήκης της Λισαβώνας στον τομέα της ενέργειας εν γένει και της ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς ειδικότερα, όπως ορίζεται στο σημείο 2.

1.3 Συμφωνεί με την απόφαση να χρησιμοποιούνται οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις –για τη διευκρίνιση ορισμένων σημαντικών σημείων του κανονισμού όπως ο ορισμός και οι προθεσμίες συλλογής δεδομένων–, δυνάμει του άρθρου 290 της ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει αυτό το νέο διοικητικό εργαλείο για τον εξορθολογισμό του έργου των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις πρέπει να τηρούν σαφώς τις διατάξεις της ΣΛΕΕ και να τυγχάνουν της δέουσας προβολής. Η ΕΟΚΕ προτείνει να οριστεί προθεσμία για την έγκριση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, όπως προβλέπεται από το εν λόγω άρθρο, για να καταστεί δυνατή η ταχεία και ομοιογενής εφαρμογή του κανονισμού. Χωρίς τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί στο μέλλον η χειραγώγηση της αγοράς. Συνιστά δε τη συμμετοχή των αρμόδιων φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εισηγείται την προσθήκη ορισμένων παραδειγμάτων στις αιτιολογικές σκέψεις.

1.4 Είναι της άποψης ότι η αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών αγορών ενισχύει την ασφάλεια του εφοδιασμού, τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των κρίσεων και τη μείωση των κινδύνων υπερβάσεως του κόστους, που βαρύνουν πάντα τους τελικούς χρήστες. Η σταδιακή βελτίωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας επιτρέπει σημαντικές οικονομίες, προς όφελος των επιχειρήσεων και των ιδιωτών.

1.5 Θεωρεί ότι οι αρμοδιότητες που θα ανατεθούν στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές είναι ουσιαστικές και πλήρεις και ζητά να αναπτυχθεί εντός σύντομου σχετικά χρονικού διαστήματος μια διαδικασία ελέγχου της εγγύησης που παρέχουν τα κράτη μέλη στις εθνικές αρχές ώστε να διαθέτουν αποτελεσματικές εξουσίες ελέγχου και έρευνας, οι οποίες θα βασίζονται σε κοινά και εναρμονισμένα στοιχεία. Η ρυθμιστική ασυμμετρία ήταν και είναι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην καθυστέρηση της υλοποίησης της ενιαίας αγοράς.

1.6 Εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει την ενίσχυση των δραστηριοτήτων συντονισμού μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών των αγορών ενέργειας, μεταξύ των αρχών που ρυθμίζουν τις χρηματοπιστωτικές αγορές, καθώς και μεταξύ του ευρωπαϊκού οργανισμού των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και του ευρωπαϊκού οργανισμού για την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Πρόκειται για μια σταδιακή διαδικασία ένταξης και συνεργασίας, την οποία η ΕΟΚΕ ζητά εδώ και καιρό.

1.7 Είναι πεπεισμένη ότι πρέπει να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των φορέων εκμετάλλευσης στην αγορά. Οι φορείς αυτοί θα πρέπει να είναι σίγουροι ότι λειτουργούν εντός ενός πλαισίου στο οποίο τιμωρείται η κατάχρηση αγοράς με αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές κυρώσεις. Συνιστά στην Επιτροπή να μεριμνήσει για την εφαρμογή του κανονισμού από τα κράτη μέλη, τα οποία θα πρέπει να συντονιστούν μεταξύ τους, ώστε να μην επαναληφθεί στην αγορά της ενέργειας, αυτό που συνέβη στις χρηματοπιστωτικές αγορές μέσω του «ρυθμιστικού αρμπιτράζ», το οποίο λειτουργεί εκεί όπου η ρύθμιση είναι πιο ευέλικτη και ανεκτική όσον αφορά τις κυρώσεις.

1.8 Διερωτάται αν το κόστος της εφαρμογής του κανονισμού θα πρέπει να αναληφθεί εξ ολοκλήρου από τον δημόσιο προϋπολογισμό ή αν θα πρέπει να καλυφθεί εν μέρει και από τους φορείς της αγοράς, όπως συμβαίνει λ.χ. σε ορισμένα κράτη όπου οι χρηματοοικονομικές εποπτικές αρχές χρηματοδοτούνται και από τα εποπτευόμενα ιδρύματα.

1.9 Θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Η σύσταση του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (REGST), θα δώσει σημαντική ώθηση στην δυνατότητα δημιουργίας κωδίκων δικτύου, που θα παρέχουν αποτελεσματική και διαφανή πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς. Τέτοιοι κώδικες δικτύου θα πρέπει να συνάδουν με τις (μη δεσμευτικές εκ φύσεως) βασικές κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες θα εκπονεί ο Οργανισμός.

1.10 Επισημαίνει ότι στις αγορές χονδρικής πώλησης ενέργειας της ΕΕ εξακολουθούν να επικρατούν διαφορετικές συνθήκες και να γίνονται διακρίσεις. Επιπλέον, λόγω των διαρθρωτικών ελλείψεων του δικτύου, ιδίως σε επίπεδο διασυνοριακών διασυνδέσεων, ο βαθμός ολοκλήρωσης των αγορών είναι ακόμη ανεπαρκής. Επίσης, παραμένουν ακόμη σημαντικά εμπόδια στη δυνατότητα πρόσβασης χωρίς διακρίσεις στο δίκτυο και στην πώληση ηλεκτρικής ενέργειας. Δεν υπάρχει ακόμα ομοιογενές επίπεδο αποτελεσματικότητας όσον αφορά τους ελέγχους των ρυθμιστικών αρχών, ενώ ορισμένες αγορές παραμένουν απομονωμένες και στεγανές και δεν δίνουν καμία δυνατότητα διείσδυσης σε άλλους φορείς.

1.11 Ως εκ τούτου, συμφωνεί με την επιλογή της Επιτροπής να άρει τους φραγμούς που παρεμποδίζουν την πλήρη υλοποίηση μιας αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης εσωτερικής αγοράς, η οποία θα ωφελήσει εξίσου τους παραγωγούς, τους φορείς εκμετάλλευσης και τους καταναλωτές.

1.12 Θεωρεί απαραίτητο να συνεχιστεί η οικοδόμηση μιας Ευρώπης της Ενέργειας, στο πλαίσιο της οποίας θα προστατεύονται τα γενικά συμφέροντα της Ένωσης και των καταναλωτών, θα διασφαλίζεται ο ενεργειακός εφοδιασμός με κατάλληλες πολιτικές που θα κατανέμουν δίκαια τα προνόμια και θα ελέγχουν το ύψος του κόστους, θα διατηρείται η κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα και θα προστατεύεται η ακεραιότητα της αγοράς ως αδιαμφισβήτητο αγαθό της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

1.13 Έχοντας επίγνωση της προοδευτικής «χρηματιστικοποίησης» των αγορών ενέργειας κατά το πρότυπο των χρηματοοικονομικών αγορών, κρίνει ως θεμελιώδους σημασίας τη στενή συνεργασία των διαφόρων ευρωπαϊκών οργανισμών και των αρχών που έχουν αναλάβει την προστασία των ευρωπαϊκών αγορών και αξιολογεί θετικά το γεγονός ότι ο κανονισμός για τη διαφάνεια και την αντιμετώπιση της χειραγώγησης των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου έχει εμπνευστεί από τους γενικούς κανόνες σχετικά με την κατάχρηση αγοράς, οι οποίοι εφαρμόζονται ήδη στον χρηματοπιστωτικό τομέα και σύντομα πρόκειται να επικαιροποιηθούν. Προς το σκοπό αυτό, θεωρεί χρήσιμο να συντονισθεί ο παρών κανονισμός με τη διαδικασία αναθεώρησης της οδηγίας σχετικά με την κατάχρηση αγοράς (MAD).

1.14 Ελπίζει ότι οι αρχές στις οποίες βασίζεται η πρόταση νέας οδηγίας σχετικά με την κατάχρηση αγοράς θα περιληφθούν στο

τελικό κείμενο του παρόντος κανονισμού. Συγκεκριμένα ζητά να ληφθούν υπόψη: η ενίσχυση της ακεραιότητας της αγοράς, η ενίσχυση της αποτελεσματικής εφαρμογής της νομοθεσίας κατά των καταχρηστικών πρακτικών στην αγορά, η μείωση της διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών να επιβάλλουν αποτελεσματικές, εύλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, η θέσπιση εναρμονισμένων προτύπων, ο μετριασμός των περιττών διοικητικών επιβαρύνσεων ιδίως για τις ΜΜΕ, καθώς και η ανάγκη να αυξηθεί η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα των εποπτικών αρχών.

1.15 Τονίζει τη σημασία των σχέσεων με τις τρίτες χώρες και επικροτεί το γεγονός ότι ο Οργανισμός θα διατηρεί επαφές και θα μπορεί να συνάπτει συμφωνίες με διεθνείς οργανισμούς και τις κυβερνήσεις τρίτων χωρών.

2. Εισαγωγή

2.1 Η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές. Μία από τις πιο σημαντικές από αυτές είναι δίχως αμφιβολία ότι άνοιξε την πρόσβαση στα χρηματιστήρια ενέργειας σε πολλούς φορείς, βοήθησε τη διάδοση των διασυνοριακών αγοραπωλησιών εντός της Ένωσης και συνέβαλε έτσι στη βελτιστοποίηση της χρήσης της παραγωγής ενέργειας, μέσω της διεύρυνσης της βάσης της ζήτησης.

2.2 Τίθενται ακόμα πολλά εμπόδια στην υλοποίηση μιας αποτελεσματικής, αποδοτικής και λειτουργικής εσωτερικής αγοράς και σε προσιτές τιμές. Οι καταναλωτές δεν έχουν ωφεληθεί ιδιαίτερα από την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, η οποία γίνεται με βραδείς ρυθμούς λόγω της αντίστασης ορισμένων μονοπωλιακών φορέων που τυγχάνουν της υποστήριξης των εθνικών κυβερνήσεών τους. Η συζήτηση για το διαχωρισμό (unbundling) μεταξύ της ιδιοκτησίας των μονάδων παραγωγής ενέργειας και της ιδιοκτησίας των μέσων μεταφοράς και διανομής είναι εμβληματική από αυτή την άποψη, καθώς το ζήτημα αυτό παραμένει άλυτο σε ορισμένες μεγάλες χώρες της ΕΕ, παρά το γεγονός ότι σε κάθε περίπτωση, η κατάσταση θα πρέπει να αλλάξει έως τις 3 Μαρτίου 2013.

2.3 Οι πέντε νομοθετικές προτάσεις για την ενέργεια και το φυσικό αέριο (η «τρίτη δέσμη»), η μεταφορά των οποίων στην εθνική νομοθεσία όλων των κρατών μελών θα πρέπει να γίνει μέχρι τις 3 Μαΐου 2011, συμβάλλουν στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

2.4 Λόγω της μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, σημειώνονται σημαντικές καθυστερήσεις στο πρόγραμμα ανάπτυξης της διασύνδεσης μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων από τρίτες χώρες. Τούτο αποτελεί την κυριότερη αιτία που παρεμποδίζει την επίτευξη της εσωτερικής αγοράς και που θα πρέπει να παρακολουθεί συνεχώς ο οργανισμός.

2.5 Οι καθυστερήσεις στη μεταφορά της νομοθεσίας δημιούργησαν ευκαιρίες χειραγώγησης της αγοράς χονδρικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου και συνέβαλαν στην έλλειψη διαφάνειας, η οποία μακροπρόθεσμα υπονομεύει την αξιοπιστία της αγοράς αυτής και την εμπιστοσύνη των φορέων σε αυτή με αποτέλεσμα την εξ αντικειμένου ζημία.

2.6 Η αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών αγορών ενισχύει την ασφάλεια του εφοδιασμού, τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των κρίσεων και τη μείωση του κινδύνου υπερβάσεων του κόστους, που βαρύνουν πάντα τους τελικούς χρήστες. Η σταδιακή βελτίωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας επιτρέπει σημαντική εξοικονόμηση, προς όφελος των επιχειρήσεων και των ιδιωτών, ταυτόχρονα δε περιορίζει τις αποκλίσεις κατά την παραγωγή, διευκολύνει την εξισορρόπηση της ζήτησης με την προσφορά σε μια ρευστή και αποτελεσματική αγορά και καλύπτει τις έκτακτες ανάγκες που προκύπτουν.

2.7 Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή, μετά από προσεκτική ανάλυση, εξέδωσε την πρόταση κανονισμού για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια των αγορών με σκοπό να αποτρέψει την ενδεχόμενη χειραγώγηση τους.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αντλήσει αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα αν μπορεί να υπολογίζει σε μια αγορά χονδρικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου που είναι ρευστή, ομαλή και λειτουργική, και κυρίως προστατευμένη από χειρισμούς που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στους τελικούς χρήστες. Η επίτευξη του στόχου μιας αποδοτικής ευρωπαϊκής αγοράς χονδρικής πώλησης ενέργειας έως το 2015, απαιτεί τη λήψη μέτρων που να προωθούν την ομαλή και σταθερή ανάπτυξη της.

3.2 Το 2007, η Επιτροπή ανέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών και στην Ευρωπαϊκή Ομάδα Ρυθμιστικών Αρχών για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο, να εξετάσουν τα κενά που παρουσιάζει το ρυθμιστικό πλαίσιο των αγορών και να υποβάλουν προτάσεις με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της ακεραιότητας των συναλλαγών και των συμβάσεων για την προμήθεια φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και των παραγώγων μέσων.

3.3 Αυτή η μελέτη υπήρξε ιδιαίτερα χρήσιμη και αποτέλεσε τη βάση πάνω στην οποία στηρίχθηκε η πρόταση της Επιτροπής.

3.4 Η Επιτροπή προτείνει έναν κανονισμό που απαγορεύει ρητά κάθε μορφή κατάχρησης στις αγορές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, ιδιαίτερα δε το «insider trading» (πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες) και τις καταχρήσεις αγοράς σύμφωνα με την οδηγία σχετικά με την κατάχρηση αγοράς αλλά δεν εφαρμόζεται στα συνδεδεμένα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία ήδη ρυθμίζει η οδηγία αυτή. Αυτή η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 194 παρ.1^α) της ΣΛΕΕ, που προβλέπει την αρμοδιότητα της Ένωσης να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας.

3.5 Η απαγόρευση του «insider trading» συνοδεύεται από την υποχρέωση των φορέων της αγοράς να παρέχουν στο κοινό τις εμπιστευτικές πληροφορίες που διαθέτουν σχετικά με τις δραστηριότητές τους και οι οποίες αφορούν τη δυναμικότητα των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου.

3.6 Στη βάση των διατάξεων της νέας Συνθήκης (άρθρο 290 ΣΛΕΕ), η Επιτροπή προέβλεψε την έκδοση πράξεων κατ' εξουσιο-

δότηση, ενός νέου νομοθετικού εργαλείου που της επιτρέπει με μια απλοποιημένη διαδικασία να τροποποιεί τις ειδικές διατάξεις μιας οδηγίας ή ενός κανονισμού.

3.7 Οι ειδικές διατάξεις που σχετίζονται με τον ορισμό της χειραγώγησης ή της απόπειρας χειραγώγησης των αγορών θα καθοριστούν στη βάση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων της Επιτροπής. Θα λάβουν υπόψη τη λειτουργία των αγορών, τις πιθανές επιπτώσεις στις ενεργειακές αγορές χονδρικής της παραγωγής, της κατανάλωσης, της χρήσης των μέσων μεταφοράς ή ακόμα της πραγματικής ή προγραμματισμένης χωρητικότητας αποθήκευσης, των κωδικών δικτύου και των κατευθυντήριων γραμμών πλαισίων που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 715/2009.

3.8 Ο κανονισμός προβλέπει ότι ο Οργανισμός συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας θα παρακολουθεί τις δραστηριότητες διαπραγμάτευσης και θα συλλέγει τα απαραίτητα δεδομένα για την αξιολόγηση της ανάπτυξης των αγορών.

3.9 Ο Οργανισμός συλλέγει τις απαραίτητες πληροφορίες και μέσω του μητρώου των συναλλαγών στις ενεργειακές αγορές χονδρικής, συμπεριλαμβανομένων των εντολών διαπραγμάτευσης. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, τις χρηματοοικονομικές αρχές, τις αρχές ανταγωνισμού, καθώς και σε όποιες άλλες αρμόδιες αρχές είναι απαραίτητο.

3.10 Τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών θα πρέπει να παρέχουν τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους και με τη σειρά τους οι οικονομικές αρχές θα πρέπει να διαβιβάζουν στον Οργανισμό τις εκθέσεις τους σχετικά με τις συναλλαγές σε ενεργειακά προϊόντα.

3.11 Ο κανονισμός προβλέπει τη στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών, μεταξύ αυτών και της ΕΑΚΑΑ (της ευρωπαϊκής αρχής κινητών αξιών και αγορών), καθώς και μεταξύ του Οργανισμού και της ΕΑΚΑΑ, αν υπάρχουν υπόνοιες ότι υπάρχουν ή υπήρξαν πράξεις οι οποίες συνιστούν κατάχρηση αγοράς.

3.12 Το καθεστώς των κυρώσεων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα οποία θα πρέπει να λάβουν αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά μέτρα (για τους σχετικούς ορισμούς, βλ. άρθρο 2 του κανονισμού).

4. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει θετικά την πρόταση της Επιτροπής, η οποία θα αυξήσει τη διαφάνεια της αγοράς και θα στηρίξει έμμεσα την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου.

4.2 Η νομική βάση η οποία έχει επιλεγεί για τον κανονισμό είναι απολύτως δικαιολογημένη. Πράγματι, το άρθρο 194 αναθέτει σιωπηρά στην Επιτροπή να εκδίδει πράξεις για την ανάπτυξη και την εδραίωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Κατά συνέπεια, ο κανονισμός αποτελεί το πλέον ενδεδειγμένο νομικό μέσο για την εξασφάλιση μιας ομοιογενούς τυποποίησης, άμεσα εφαρμόσιμης και συνεπούς με τους στόχους εναρμόνισης, που είναι απαραίτητοι για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

4.3 Μέχρι στιγμής δεν επικρατούν οι ίδιες συνθήκες στις αγορές χονδρικής πώλησης ενέργειας στην ΕΕ, ενώ εξακολουθούν να γίνονται διακρίσεις. Σε καμία περίπτωση δεν έχει επιτευχθεί ακόμα η ολοκλήρωση των αγορών, λόγω των διαρθρωτικών ελλείψεων του δικτύου, ιδίως σε επίπεδο διασυνοριακών διασυνδέσεων. Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά εμπόδια στη δυνατότητα πρόσβασης χωρίς διακρίσεις στο δίκτυο και στην πώληση ηλεκτρικής ενέργειας. Δεν υπάρχει ακόμα ομοιογενές επίπεδο αποτελεσματικότητας όσον αφορά τους ελέγχους των ρυθμιστικών αρχών, ενώ ορισμένες αγορές παραμένουν στεγανές και δεν δίνουν καμία δυνατότητα διείσδυσης σε άλλους φορείς. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να μεριμνήσει για την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας από πλευράς των κρατών μελών, στηρίζοντας προγράμματα διασύνδεσης και αίροντας τα εμπόδια –ακόμα και μέσω της επιβολής κυρώσεων– στην προσπάθεια επίτευξης μιας λειτουργικής εσωτερικής και διαφανούς αγοράς με εύλογο κόστος.

4.4 Σύμφωνα με τις αναλύσεις των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και της Επιτροπής, η ανάπτυξη της αγοράς εξαρτάται από την πλήρωση των ελλείψεων της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με τη διαφάνεια της πρόσβασης στην υποδομή, οι οποίες δεν επιτρέπουν μέχρι στιγμής να εξασφαλιστεί μια αποδοτική, λειτουργική, ανοιχτή και αποτελεσματική εσωτερική αγορά.

4.5 Τα προτεινόμενα μέτρα διευκολύνουν την ανάπτυξη της αγοράς: η αντιμετώπιση της χειραγώγησης και της κατάχρησης αγοράς, η παροχή στους φορείς όλων των ευαίσθητων πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις και την υλική κατάσταση του συστήματος, όπως για παράδειγμα η παραγωγή, η προσφορά και η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων, της χωρητικότητας του δικτύου και των διασυνδέσεων, των προβλέψεων σχετικά με τη συμφόρηση του δικτύου, των ροών και της συντήρησης, της εξισορρόπησης και της εφεδρικής χωρητικότητας.

4.6 Η ταυτόχρονη διάθεση όλων των χρήσιμων πληροφοριών θα επιτρέψει σε όλους τους φορείς της αγοράς να αξιολογούν με τα ίδια εργαλεία τη συνολική κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης και να είναι σε θέση να αποκρυπτογραφήσουν καλύτερα τη δυναμική των τιμών χονδρικής της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

4.7 Ο Οργανισμός χρειάζεται μια υπηρεσία συλλογής δεδομένων, καθώς και μια υπηρεσία επιθεώρησης με ειδικευμένο προσωπικό. Ο κανονισμός προβλέπει επιπλέον προσωπικό, το οποίο θα καλύψει τις ανάγκες που θα προκύψουν από τις νέες λειτουργίες που θα ανατεθούν στον Οργανισμό.

4.7.1 Η ΕΟΚΕ ζητά ο Οργανισμός να εκδίδει ετησίως ανακοίνωση με θέμα τις αναληφθείσες πρωτοβουλίες, τα αποτελέσματα του παρόντος κανονισμού και την πρόοδο της ενεργειακής αγοράς χονδρικής.

4.8 Η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν οι δαπάνες για την εφαρμογή του κανονισμού θα πρέπει να βαρύνουν αποκλειστικά το δημόσιο ή αν πρέπει επίσης να συμβάλλουν οι φορείς της αγοράς, όπως συμβαίνει σε ορισμένες χώρες με τη χρηματοδότηση των αρχών εποπτείας των χρηματοπιστωτικών αγορών, που χρηματοδοτούνται εν μέρει από τους φορείς που εποπτεύουν οι εν λόγω αρχές. Το ενδιαφέρον των φορέων είναι εμφανές και η υπηρεσία συλλογής και διάδοσης των δεδομένων της αγοράς είναι ένα μέσο διαφάνειας, το οποίο εγγυάται η δημόσια αρχή σε όλους τους πολίτες και από το οποίο ωφελούνται άμεσα οι φορείς. Επιπλέον, το προβλεπόμενο κόστος είναι λογικό για μια σταθερή και ανεπτυγμένη αγορά.

4.9 Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να ελέγχουν τακτικά την τήρηση των κανόνων από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Η σύσταση του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (REGST), του οποίου το σχέδιο καταστατικού θα παρουσιαστεί την άνοιξη του 2011, θα δώσει σημαντική ώθηση στη δυνατότητα δημιουργίας κωδικών δικτύου, που θα παρέχουν αποτελεσματική και διαφανή πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς, όπως προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 714/2009. Τέτοιοι κώδικες δικτύου θα πρέπει να είναι σύμφωνοι προς τις (μη δεσμευτικές εκ φύσεως) βασικές κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες θα εκπονεί ο Οργανισμός.

4.10 Το ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς πρέπει να λειτουργεί σε πλήρη συμμόρφωση με τους κανόνες περί ανταγωνισμού και να υλοποιήσει τη διαδικασία της σταδιακής εναρμόνισης και ολοκλήρωσης των διασυνοριακών κωδικών δικτύου χωρίς να αντικαταστήσει τους εθνικούς κωδικούς δικτύου. Η διάσταση της περιφερειακής συνεργασίας μπορεί να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή πρόοδο στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς ενέργειας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το ενδεχόμενο διάρθρωσης του REGST σε περιφερειακές ζώνες, στο πλαίσιο της γενικής συνεργασίας.

4.11 Η περιφερειακή συνεργασία έχει ήδη ξεκινήσει σε σωστές βάσεις. Η Περιφερειακή Πρωτοβουλία για το Αέριο (GRI) και η Περιφερειακή Πρωτοβουλία για την Ηλεκτρική Ενέργεια (ERI) έχουν ήδη άριστα αποτελέσματα. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη δέσμευση που έχουν αναλάβει οι ρυθμιστικές αρχές και οι φορείς εκμετάλλευσης για την επίλυση των σύνθετων προβλημάτων που σχετίζονται με τη διασύνδεση, καθώς και για τη δημιουργία μιας διαφανούς και αποτελεσματικής αγοράς.

4.12 Η σύναψη μιας συμφωνίας για το σκοπό αυτό, για παράδειγμα μεταξύ της αρχής και των φορέων εκμετάλλευσης των συστημάτων μεταφοράς της Ιταλίας και της Σλοβενίας, δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ορθή διαχείριση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη συμφόρηση και την εξισορρόπηση, προβλέποντας συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για τις ενδιαφερόμενες περιοχές, καθώς και ισόρροπες και διαφανείς λύσεις –αυτό επιτεύχθηκε με τη μέθοδο της διασύνδεσης των αγορών, όπου προβλέφθηκε η αναμενόμενη ζήτηση και προσφορά μέσω ενός κεντρικού φορέα, με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αγοράς της «προηγούμενης ημέρας».

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εφαρμογή των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων για τον προσδιορισμό των λεπτομερειών σχετικά με τον ορισμό και τη συλλογή δεδομένων, οι οποίες θα πρέπει να εγκριθούν έτσι ώστε να συμμορφώνονται πλήρως με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι ορισμοί του άρθρου 2 είναι πολύ γενικοί για έναν κανονισμό. Η διαδικασία για την έγκριση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που θα περιέχουν τις λεπτομέρειες σχετικά με τους ορισμούς των εμπιστευτικών πληροφοριών και τη χειραγώγηση της αγοράς, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του κανονισμού, πρέπει να προβλέπει αφενός μεν προθεσμία για την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, όπως προβλέπεται από το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ, αφετέρου δε ένα σύστημα που θα διασφαλίζει τη δέουσα δημοσίευσή τους.

5.2 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι ελλείπει ενιαίων κανόνων ερμηνείας, η εφαρμογή του κανονισμού μπορεί να προκαλέσει διαταραχή της αγοράς, εάν δεν δοθεί η απαραίτητη βοήθεια στις εθνικές αρχές ώστε να αποκτήσουν ένα κοινό πλαίσιο αξιολόγησης και να αναπτύξουν μια κοινή και ευρεία περιπτωσιολογική μελέτη σχετικά με το τι αποτελεί καταχρηστική συμπεριφορά. Η ΕΟΚΕ συνιστά να τεθεί προθεσμία στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Επιτροπής, προκειμένου να δοθούν οι απαραίτητες διαβεβαιώσεις στην αγορά. Σε περίπτωση ανάγκης, η Επιτροπή θα μπορεί πάντα να ενημερώνει τις πράξεις.

5.3 Το άρθρο 7 παρουσιάζει τα ίδια προβλήματα με αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι είναι αναγκαίο να οριστεί μια ημερομηνία, εντός της οποίας η Επιτροπή δεσμεύεται να εγκρίνει τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που αφορούν τη συλλογή δεδομένων, το χρονοδιάγραμμα, τη μορφή και το περιεχόμενο των πληροφοριών που μεταδίδονται. Η αποτελεσματικότητα του κανονισμού θα είναι ευθέως ανάλογη προς το χρονικό διάστημα για την έκδοση των κανονισμών από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της Ένωσης.

5.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστικές και πλήρεις τις αρμοδιότητες που θα πρέπει να ανατεθούν στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, ταυτόχρονα όμως ζητά μεγαλύτερη βεβαιότητα όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού και διερωτάται κατά πόσον είναι σκόπιμο να προβλεφθεί εντός ενός σχετικά σύντομου χρονικού διαστήματος μια

διάταξη σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να εκπληρώσουν την υποχρέωσή τους να «εγγυηθούν» στις αρχές τέτοιες εξουσίες έρευνας. Η ρυθμιστική ασυμμετρία ήταν και είναι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στις συσσωρευμένες καθυστερήσεις στην υλοποίηση της ενιαίας αγοράς.

5.5 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι οι κυρώσεις θα ευθυγραμμιστούν ουσιαστικά σε όλα τα κράτη μέλη και δεν θα παρουσιασθεί το φαινόμενο του «ρυθμιστικού αρμπιτράζ», δηλαδή της καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας. Στη νομοθεσία περί καταχρήσεων στην αγορά (MAD) έχουν ήδη θεσπιστεί κοινοί κανόνες ως προς το καθεστώς επιβολής κυρώσεων και η Επιτροπή τους έχει ήδη συμπεριλάβει στην αιτιολογική σκέψη 23 του παρόντος κανονισμού. Η ενεργειακή αγορά χονδρικής είναι μια αγορά στην οποία ανταλλάσσονται ποσότητες ενέργειας, με σκοπό να καλυφθούν οι ανάγκες εισαγωγής και εξαγωγής και, ως εκ τούτου, δεν έχει σημασία η γεωγραφική θέση στην οποία βρίσκονται οι υπό διαπραγμάτευση ποσότητες φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.

5.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των σχέσεων με τις τρίτες χώρες και επικροτεί το γεγονός ότι ο Οργανισμός θα διατηρεί επαφές και θα μπορεί να συνάπτει συμφωνίες με διεθνείς οργανισμούς και τις κυβερνήσεις τρίτων χωρών. Η ΕΟΚΕ προτείνει την αναδιτύπωση του άρθρου 14 προκειμένου να εκχωρηθεί στον Οργανισμό γενική εξουσία εκπροσώπησης στο πλαίσιο ακριβώς του παρόντος κανονισμού.

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας .../.../ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 54 δεύτερο εδάφιο της συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες όσον αφορά την σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της» (Αναδιατύπωση)

COM(2011) 29 τελικό — 2011/0011 (COD)

(2011/C 132/22)

Το Συμβούλιο, στις 15 Φεβρουαρίου 2011, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 14 Φεβρουαρίου 2011, αποφάσισαν σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πρόταση οδηγίας .../.../ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 54 δεύτερο εδάφιο της συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες όσον αφορά την σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της» - (Αναδιατύπωση)

COM(2011) 29 τελικό — 2011/0011 (COD)

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 470ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2011 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου) απεφάσισε, με 180 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 21 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2011

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2011/C 132/13	Γνωμοδότηση του ειδικευμένου τμήματος «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον» με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο: ενδιάμεση αναθεώρηση του κανονισμού LIFE+» COM(2010) 516 τελικό	75
2011/C 132/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο» COM(2010) 723 τελικό	78
2011/C 132/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. ... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου» COM(2010) 767 τελικό — 2010/0370 (COD)	82
2011/C 132/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 378/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους κανόνες για την εφαρμογή της προαιρετικής διαφοροποίησης των άμεσων ενισχύσεων στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής» COM(2010) 772 τελικό — 2010/0372 (COD)	87
2011/C 132/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (“Κανονισμός ενιαίας ΚΟΑ”）」 COM(2010) 799 τελικό — 2010/0385 (COD)	89
2011/C 132/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/75/ΕΚ όσον αφορά τον εμβολιασμό κατά του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου» COM(2010) 666 τελικό — 2010/0326(COD)	92
2011/C 132/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών “Προς έναν ευρωπαϊκό χώρο οδικής ασφάλειας: πολιτικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια 2011-2020”» COM(2010) 389 τελικό	94
2011/C 132/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου» COM(2010) 475 τελικό — 2010/0253 (COD) και «Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου» COM(2010) 474 τελικό	99
2011/C 132/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στην ενεργειακή αγορά» COM (2010) 726 τελικό	108
2011/C 132/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας .../.../ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της [...] περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 54 δεύτερο εδάφιο της συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες όσον αφορά την σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της» (Αναδιατύπωση) COM(2011) 29 τελικό — 2011/0011 (COD)	113

Τιμή συνδρομής 2011 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 100 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	770 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	400 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	300 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με το διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η Επίσημη Εφημερίδα στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

